

Progressive Education Society's
Modern College of Arts, Science and Commerce (Autonomous)
Shivajinagar, Pune-411005. Maharashtra.

VOLUME 8, ISSUE 8

AUGUST 2023

MODLIB

E-Bulletin of Library and Information Centre

**Published by: Dr. Rajendra S. Zunjarrao, Principal,
MCASC (Autonomous), Shivajinagar, Pune-5.**

Editor: Dr. Shantashree Sengupta, Librarian.

Editorial Assistant: Mrs. Sarika Sable

E-mail: librarian@moderncollegepune.edu.in

'MODLIB': E-Bulletin of Library and Information Centre of Progressive Education Society's Modern College of Arts, Science and Commerce (Autonomous), Shivajinagar, Pune-5.

Frequency: Monthly

Mode of Publication: Online

Issue: August 2023

Disclaimer: The Publisher and Editorial Team of this Issue of Library E-Bulletin are not responsible for the views expressed in the Articles.

Table of Contents

Sr.No.	Topic	Page No.s
1.	First Year UG 2023-24 Induction Programme	05 - 09
2.	Implementation of NEP 2020 for PG: A Report	10 - 11
3.	Financial Assistance by 'The Power of One': ISR Activity	12 - 13
4.	Independence Day Celebrations	14
5.	Events conducted by NSS	
	• <i>Tree Plantation under 'Meri Mitti Mera Desh'</i>	16
	• <i>Street Play on Panchpran and Patriotic Song</i>	17
6.	M.Sc Biotechnology Digital Library Orientation	18
7.	Chandrayaan-3 Landing Live Session organised in Department of Electronic Science	19
8.	Events conducted in the Library during August 2023	
	• <i>Sahityaratna Anna Bhau Sathe Jayanti</i>	20 - 21
	• <i>Krantisingh Nana Patil Jayanti</i>	22
	• <i>Sadbhavna Diwas</i>	23 - 24
9.	Events conducted by the Departments during August 2023	
	• <i>Department of Botany</i>	26 - 31
	• <i>Department of Marathi</i>	32 - 35
	• <i>Department of Physics</i>	36

Table of Contents

Sr.No.	Topic	Page No.s
	• <i>Department of Electronic Science</i>	37 - 44
	• <i>Department of Hindi</i>	45 - 46, 48 - 49
	• <i>Department of History</i>	47
10.	Faculty Members invited as Resource Person	
	• <i>Dr. Nisha Bhandare, Head, Department of Marathi</i>	51
11.	Modern Achievements	
	• <i>Modern College, Shivajinagar, Pune-5 and Dr. P.S.Varade, Asst. Professor, Department of Electronic Science</i>	53 - 54
	• <i>Dr. Prerana Ubale, Head, Department of Hindi</i>	55 - 60
	• <i>Dr. Sharad Goswami, Asst. Professor, Department of Biotechnology</i>	61 - 62
	• <i>Prof. Vikram Phale, Director, Physical Education</i>	63
	• <i>Department of Physical Education</i>	64
	• <i>MCASC Students: Paras Patil, Om Lamkane, Saurabh Mhamane, Mihir Sarvade, Amit Patil, Shantanu Gaikwad</i>	65 - 67
12	Newly Added Books in the Library during August 2023	68
13	Newspaper Clippings	70 - 133
14	Upcoming Events: September 2023	134

FY UG INDUCTION PROGRAMME 2023-24

I am glad to share that I have organized 5 days Induction program for all first year students of Ars, Science and Commerce in our college, Progressive Education Society's Modern College of Arts, Science and Commerce (Autonomous), Shivajinagar, Pune-5 from 7 - 11 August 2023 with great success.

The purpose of this program is to introduce the college, facilities provided to students, co-curricular and extra-curricular activities conducted by various committees. Respected Principal Dr. R.S. Zunjararao addressed the students on this occasion. Vice Principal Prof. S. S. Deshmukh, Dr. Amrta Oke, Prof. S. S. Thengadi and Prof. Vijay Gaikwad elaborated the idea behind conducting the Induction program and duties of students. Vice Principal Dr. Anjali Sardesai gave information about NEP, credit system and examination pattern.

The head of Library and Information center Dr. Shantashree Sengupta has given information about facilities provided by Library. Prof. Vikram Phale and his team gave information about the advanced equipments available in Gymkhana and activities.

The chairpersons of various committees presented the working plan and activities conducted for students throughout the year.

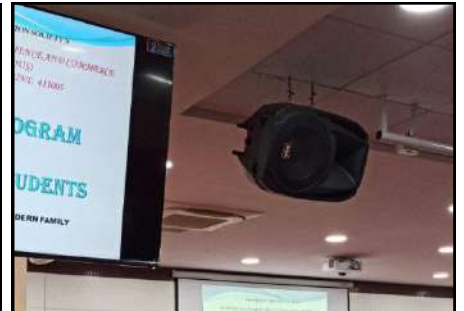
Dr. Shubhangi Puranik, Dr. P. S. Varade, Prof. A. V. Kamble, Dr. Kalyani Salla, Dr. R.D.Bansode, Dr. Nisha Bhandare, Prof. Sheetal Pardeshi and myself presented the working plan and activities conducted under their committee.

I am thankful to higher authorities of college, Principal Dr. R. S. Zunjararao, Prof. S. S. Deshmukh and Dr. Anjali Sardesai for giving me the opportunity and support to conduct this Induction Program. A deep thanks to all speakers who made this event very informative and interesting.

The response and feedback from students was very good.

Dr. Pooja Paratane,
Coordinator, UG Induction Program

FY UG INDUCTION PROGRAMME 2023-24: 7th August 2023

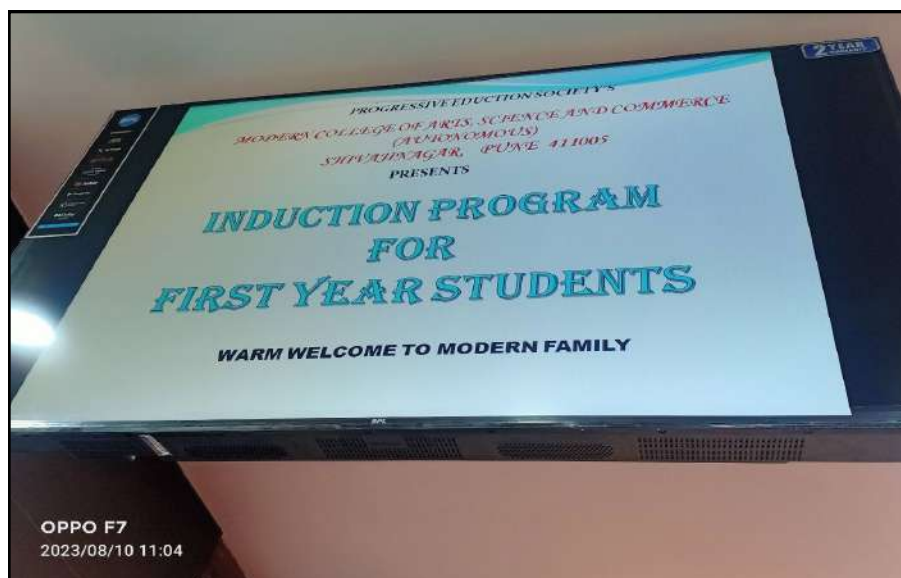

FY UG INDUCTION PROGRAMME 2023-24: 8th August 2023

FY UG INDUCTION PROGRAMME 2023-24: 8thh August 2023

FY UG INDUCTION PROGRAMME 2023-24: 9th August 2023

Report of the Offline PG Meeting

Agenda of the meeting: Implementation of NEP 2020 for PG

Venue of the meeting: Gansamraradni Lata Mangeskhkar Hall

Date and time: 19th August 2023 at 11.45 am

An offline meeting was arranged on Saturday, 19th August 2023 at 11.45 am for all the Vice Principals, Heads of the Departments, P.G. Coordinators, and staff members teaching to PG courses of Modern College of Arts, Science and Commerce (Autonomous), Shivajinagar on implementation of NEP 2020 for PG courses.

Respected Principal, Dr. R.S. Zunjarrao, Dr. V.B. Gaikwad, Vice Principal (Commerce), Dr. Anjali Sardesai, Vice Principal (Academics), Dr. Shubhangi Puranik, Vice Principal (P.G. Section), Dr. Amruta Oke, Vice principal (Arts) were present in the meeting.

The meeting started with a welcome note given by Dr. Shubhangi Puranik, Vice Principal (P.G. Section). She congratulated all the staff members for successfully completing the admission procedure and also for efficient framing of the new syllabus according to NEP 2020.

Dr. Anjali Sardesai, Vice Principal (Academics) then gave a very detailed explanation and guided everyone on proper conduction of lectures, practical and examinations according to NEP 2020. She discussed in detail the proper process of internal and external evaluation and procedure of conduction of subjects like Research Methodology, On-Job Training and Research Projects. She also emphasized on the importance of publishing research articles by the student for successful completion of research projects.

At the end, Respected Principal, Dr. R.S. Zunjarrao addressed the audience and explained the responsibilities of a teacher and motivated all the teachers to write articles, books, use social media for boosting admissions of PG courses. He requested the staff to prepare Digital Placement Brochure for different departments. He emphasized on the need of MOUs with different industries and adopting an interdisciplinary approach.

The meeting was coordinated by Dr. Shubhangi Puranik. The meeting ended on a positive note with the vote of thanks which was proposed by Dr. Shraddha Sakatkar.

Report of the Offline PG Meeting

Institutional Social Responsibility Activity

ISR report

Financial Assistance by “The Power of One” organization for Academic Year 2022-23

Mr. Prasad Narayan, Founder, “The Power Of One” organization visited Modern College of Arts, Science and Commerce (Autonomous), Shivajinagar on 26th August 2023 for providing financial assistance of Rs 50,000 to the financially needy students of our college. After taking proper interviews, a total of 5 students were selected for providing financial help. ISR committee of our college organized a short program, where Respected Principal, Dr. R.S. Zunjarrao; Dr. Anjali Sardesai, Vice Principal (Academics); Dr. S.S.Puranik, Vice Principal (P.G. Section), chairperson ISR committee and Student Development Officer; Dr. Amruta Oke, Vice principal (Arts), Prof. S. Doiphode Vice Principal (Junior College), Dr. Nisha Bhandare (member, ISR committee), Dr. Prabhakar. Varade (member, ISR committee), Prof. Sonali Deshmukh (member, ISR committee), Dr. Priyanka Dutta Saha (member, ISR committee), Prof. Shilpa Mandalik and Mr. Umesh Gore were present. Mr. Narayan interacted with all the members of ISR committee facilitating effective discussions.

Mr. Prasad Narayan, Founder, “The Power of One” organization handed over the cheque of Rs 50,000 which will be given to 5 selected needy students. The program started with a introductory speech given by Dr. S.S.Puranik, which was then followed by felicitation of Mr. Narayan. He then addressed the students and encouraged them to work hard and achieve their desired goal. The program ended with the vote of thanks which was proposed by Mr. Umesh Gore.

Institutional Social Responsibility Activity

Independence Day Celebrations 15.8.2023

Events Conducted by National Service Scheme (NSS) during August 2023

Tree plantation under Meri Mitti Mera Desh

Tree plantation under Meri Mitti Mera Desh : NSS Activity 9.8.23

Street play on Panchpran and Patriotic song

Street play on Panchpran and Patriotic song at Pune Maha Metro Shivajinagar station on 15th August 2023. 147 NSS volunteers were present.

M.Sc Biotechnology Digital Library Orientation: 22.08.2023

The students of M.Sc Biotechnology Part-2 were given Orientation of Digital Library under the Library Hour. The students were accompanied by their teacher Prof. Radhika Oke., Department of Biotechnology. They were given information about the various databases subscribed by the library.

Chandrayaan-3 Landing Live Session organised in Department of Electronic Science on 23.08.2023

Chandrayan 3 live big screen viewing at Department of Electronic Science of our college on 23.8.2023 at 6 pm.

Events Conducted in the Library during August 2023

1. Sahityaratna Annabhau Sathe Jayanti: 01st August 2023

On 01st August 2023, the Library and Information Centre of Progressive Education Society's Modern College of Arts, Science and Commerce (Autonomous), Shivajinagar, Pune-5 celebrated the Birth Anniversary of 'Sahityaratna Annabhau Sathe' as per the instructions in Government of Maharashtra's GR under the guidance of Respected Principal Dr. Rajendra S. Zunjarrao Sir.

Principal Sir mentioned that Annabhau Sathe who was born as Tukaram Bhaurao Sathe, was a social reformer, folk poet, and writer from Maharashtra, India. Annabhau Sathe's use of folkloric narrative styles like powada (पोवाडा) and lavani(लावणी) helped popularise and make his work accessible to many communities. He wrote several novels in Marathi language.

I am thankful to Junior College Supervisor Prof. Subhash Karekar, NSS Coordinator Dr. Prabhakar Varade, Dr. Vijayanti Jadhav, Department of Marathi, and library staff members who were present during the programme.

Regards,
Dr. Shantashree Sengupta,
Librarian.

Events Conducted in the Library during August 2023

Events Conducted in the Library during August 2023

2. Krantisingh Nana Patil Jayanti – 03rd August 2023

On 03rd August 2023, the Library and Information Centre of Progressive Education Society's Modern College of Arts, Science and Commerce (Autonomous), Shivajinagar, Pune-5 celebrated the Birth Anniversary of Krantisingh Nana Patil (क्रांतिसिंह नाना पाटील) as per the instructions in Government of Maharashtra's GR under the guidance of Respected Principal Dr. Rajendra S. Zunjarrao Sir.

Principal Sir mentioned that Nana Patil, who was popularly known as क्रांतिसिंह (meaning 'Revolutionary Lion'), was an Indian freedom fighter and Member of Parliament representing Beed District of Marathwada region. He was a source of inspiration for the people. In the British Era, Krantisingh Nana Patil established a parallel government in the district of Satara.

Under the guidance of Respected Principal Dr. Rajendra S. Zunjarrao Sir, Librarian Dr. Shantashree Sengupta, Dr. Philomena Fernandez (Department of Commerce, Business Administration Campus), Library Staff and students paid their respect to Krantisingh Nana Patil.

I am thankful to the teachers, library staff members and students who were present during the programme.

Regards,
Dr. Shantashree Sengupta,
Librarian.

Events Conducted in the Library during August 2023

3. Sadbhavna Diwas: 20th August 2023

On 20.08.2023, the Library and Information Centre of Progressive Education Society's Modern College of Arts, Science and Commerce (Autonomous), Shivajinagar, Pune-5 observed 'Sadbhavna Diwas' (सद्भावना दिवस), the Birth Anniversary of Ex-Prime Minister of India Bharat Ratna Late Rajiv Gandhiji as per the Government of Maharashtra GR.

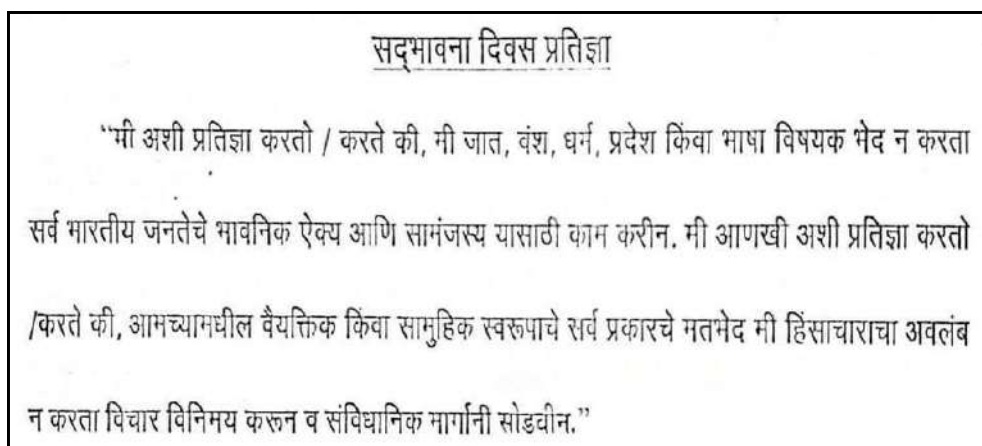
Under the guidance of Principal Dr. Rajendra Zunjarrao Sir, Vice-Principal Faculty of Arts Dr. Amruta Oke and Library Staff Members took the Sadbhavna Diwas Pledge.

Dr. Amruta Oke Madam gave a brief summary of the notable innovative work initiated by Late Shri. Rajiv Gandhi like Computerisation and ICT Development. Madam also explained that this day is observed as 'Sadbhavna Diwas' or 'Harmony Day' with an objective to encourage national integration, peace, affection, and communal harmony among the Indian people of all religions.

I am thankful to the Library Staff Members who organised and were present during the program.

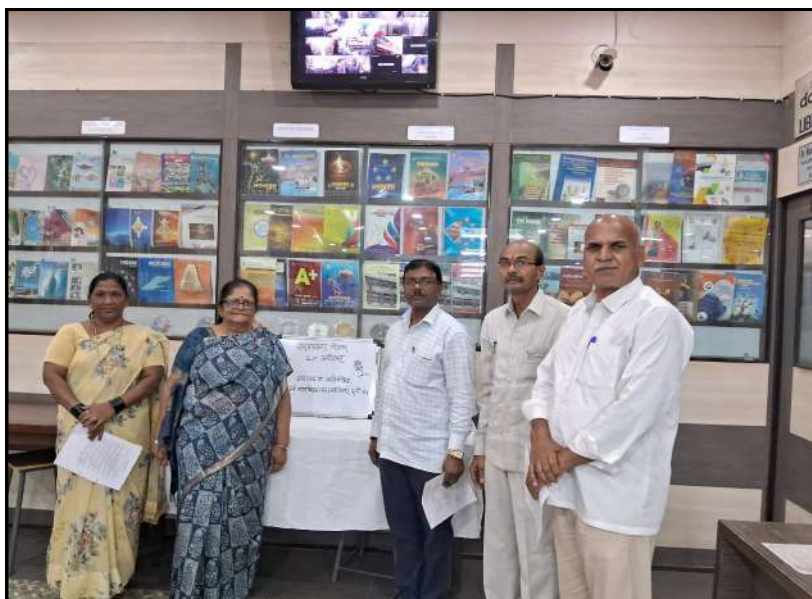
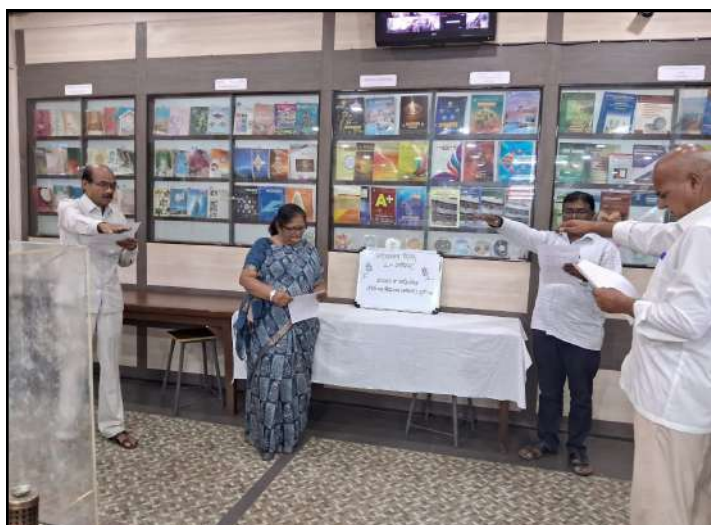
Regards

Dr. Shantashree Sengupta,

Events Conducted in the Library during August 2023

*Events Conducted by the Departments
during August 2023*

Department of Botany

Introduction and importance of Millets and wild vegetables in Botany Department in college on 25.8.2023

प्रोग्रेसिव्ह एज्युकेशन सोसायटीचे
मॉडर्न कला, विज्ञान आणि वाणिज्य महाविद्यालय (स्वायत्त)
शिवाजीनगर, पुणे - 411005

 वनस्पतिशास्त्र विभाग
प्रस्तुत

 INTERNATIONAL YEAR OF
MILLETS
2023

रानभाज्या आणि भरडधान्य

— ओळख व महत्व —

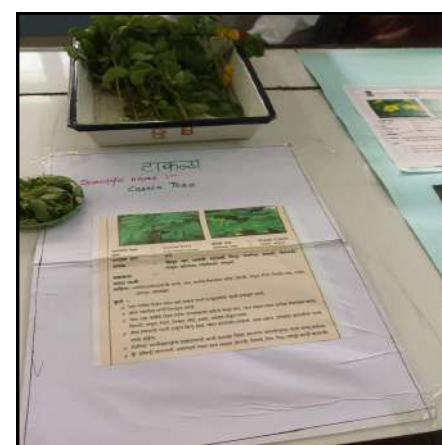
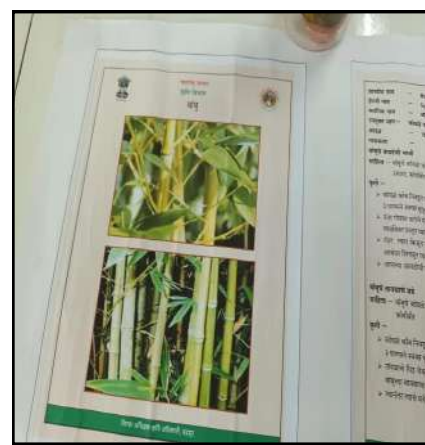
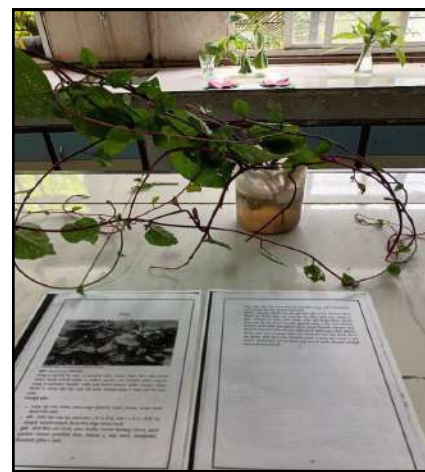
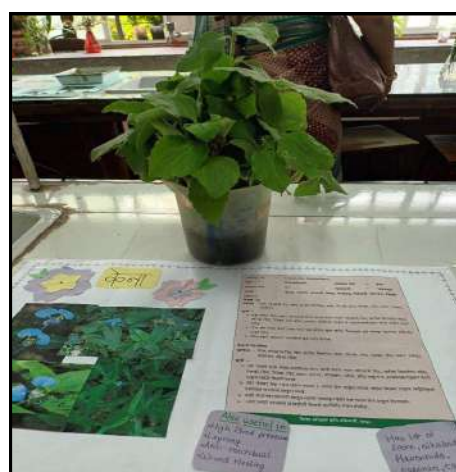
आंतरराष्ट्रीय भरडधान्य वर्ष २०२३ निमित्त, विविध रानभाज्या,
आणि भरडधान्य ची ओळख आणि प्रदर्शन

शुक्रवार
ऑगस्ट २५ २०२३
वेळ: दु. १२.०० ते ४.००

ठिकाण: वनस्पतिशास्त्र विभाग,
मॉडर्न कला, विज्ञान आणि वाणिज्य महाविद्यालय (स्वायत्त) शिवाजीनगर,
पुणे - 411005

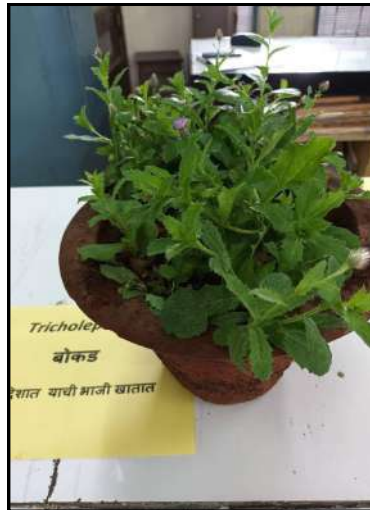
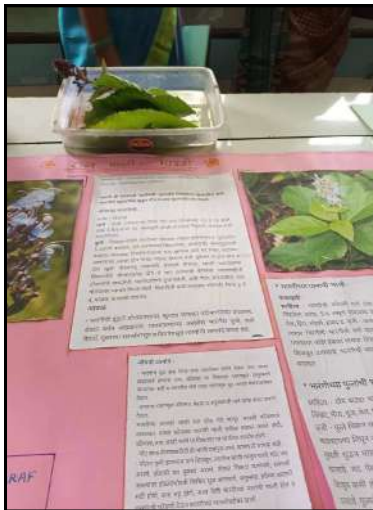
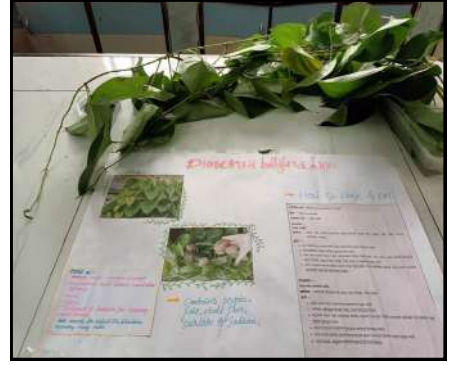

Department of Botany

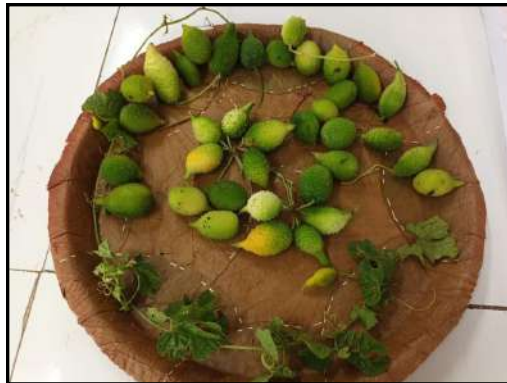

Department of Botany

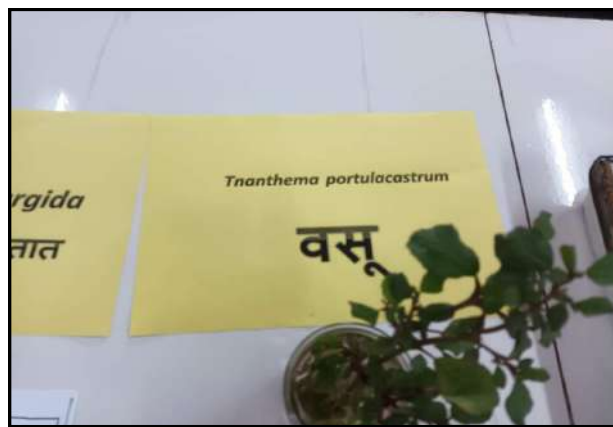
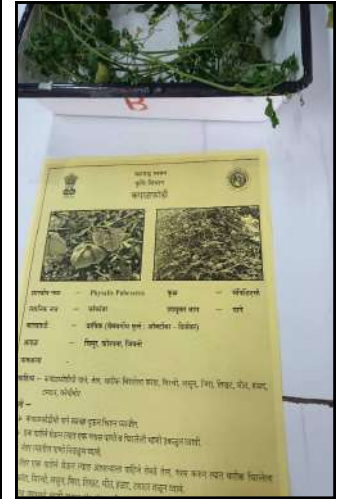

Department of Botany

Department of Botany

Department of Botany

Activity on Bottle Garden conducted in Botany Department

I am glad to let you know I conducted an activity on "How to make a Bottle Garden" in the Botany Department for first-year B.Sc. and M.Sc. students on 24th August 2023 at 2:30 pm.

I delivered a lecture and also gave a demo on bottle garden preparation to the students. I found students were very enthusiastic and happy..

Thanks & Regards,
Dr. Ravisha Sawant

Department of Marathi
Inauguration of Certificate Course in Radio Jockey: 29.8.2023

रेडिओ जॉकी प्रमाणपत्र अभ्यासक्रमाचे मॉडर्न महाविद्यालयात उद्घाटन

पुणे ५: मॉडर्न महाविद्यालयाच्या मराठी विभागातर्फे रेडिओ जॉकी प्रमाणपत्र अभ्यासक्रमाचे उद्घाटन करण्यात आले. या कार्यक्रमाप्रसंगी प्रमुख पाहुणे म्हणून बिग एफ एमचे आर. जे. संग्राम खोपडे उपस्थित होते. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. राजेंद्र झुंजारराव उपस्थित होते. कार्यक्रमाची प्रस्तावना मराठीप्रमुख डॉ. निशा भंडारे यांनी केले.

आर जे संग्राम विद्यार्थ्यांशी संवाद साधताना म्हणाले की, विद्यार्थ्यांनी विद्यार्थी दशेमध्ये अधिकाधिक वाचन केले पाहिजे. वाचनाने विद्यार्थी समृद्ध होतो, आपल्या जीवनामधील वाईट प्रसंगातून काही तरी नवीन कसं शिकावं, सर्वांशी समानतेने वागावे असे मार्गदर्शन त्यांनी विद्यार्थ्यांना केले.

महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. राजेंद्र झुंजारराव यांनी महाविद्यालयामध्ये चालू असलेल्या विविध कोर्सचा Add ऑन कोर्सचा आढावा घेतला महाविद्यालयात सुरू असलेले विविध प्रमाणपत्र अभ्यासक्रम विद्यार्थ्यांच्या व्यक्तिमत्व विकासासाठी आवश्यक ते म्हणाले. या कार्यक्रमाच्या समन्वयक डॉ. वैजयंतीमाला जाधव यांनी आभारप्रदर्शन केले.

Department of Marathi *Inauguration of Certificate Course in Radio Jockey: 29.8.2023*

Department of Marathi
Inauguration of Certificate Course in Radio Jockey: 29.8.2023

Department of Physics

Department of Physics had organized a one day business startup workshop on ***Making of decorative LED string lights*** in collaboration with Avience Scientific (LED bulb manufacturer) Pune and Science association Modern College Shivajinagar, Pune on 29th August 23. The workshop was inaugurated by Dr. Avinash Rokade, Founder Director, Avience Scientific and Prof. S. S. Thengadi, Head, Department of Physics, MCASC. The main objective of the workshop was to make aspiring physicist acquainted with the conceptual as well as practical knowledge. The idea of the workshop was to teach fundamentals of component fitting, testing and soldering along with startup idea. In this workshop, 64 students actively participated and manufactured 64 LED string lights. Dr. Vaishali S. Waman was the Coordinator for this activity. Prof. Nileshkumar Pardeshi, Dr. Sandip S. Patil, Prof. Sanket Gogte, Dr. Padmashree Joshi, Dr. Ruchita Khare, Prof. Archana Gadre, Prof. Pooja Kulkarni, Prof. Trupti Aher, were the committee member of the workshop.

Department of Electronic Science

Report : E-Waste Disposal Drive 2023

The Department of Electronic Science established as independent Department in June 1993. There are four courses under the department namely Vocational Electronics, B.Sc. Electronic Science, B.Sc. (CS) Electronics, M.Sc. (Electronic Science)

All courses have practicals in the syllabus, so many electronic test and measuring instruments are used during the practical sessions in the UG and PG laboratories. There are computer based practicals for S.Y. B.Sc., T.Y.B.Sc. and M.Sc (Electronic Science) courses and personal computer systems are used for this purpose. After the years of usage of all the instruments and Computer systems are now not in a condition to use during the practical sessions and also not repairable. After checking them from the Technical experts they were declared as not repairable. These instruments occupy huge space in the laboratory.

After the discussion in department meeting about this issue it was decided to scrap these not repairable instruments and computers, computer peripherals and treat it as e-Waste. In May 2023, the stock taking procedure was completed and a list of instruments for write-off was prepared.

This matter was discussed with respected Principal sir and the decision about e-Waste collection and disposal drive was taken immediately.

Accordingly an e-Waste disposal committee was formulated comprising of Mr. Vivek Divate (Lab. Assistant), Dr. P.S. Varade (Coordinator Dead Stock) , Dr. M.R.Bodke (In-charge e-Waste Disposal), Prof. D.B.Gaikwad , Head , Department of Electronic Science. All the other Teaching and Non-teaching staff supported this activity.

The e-Waste disposal committee invited quotations from e-Waste vendors. We received 4 quotations. The e-Waste disposal committee selected Kuldeep e-Waste Disposal vendor from Pune for taking e-Waste and give certification of e-Waste disposal.

E-Waste Disposal Committee scrutinized the list, verified entries from dead stock register, identified instruments from list and prepared final list of not-repairable instruments.

On 2nd August 2023, Kuldeep E-Waste Disposal vendor visited department and counted and weighed the not repairable instruments and they collected them in their vehicle. They deposited the amount in the office. On 14th August 2023, we have received certificate of e-Waste disposal. It was assured by them that they will dispose this e-Waste in appropriate manner as per protocol and without harming the environment. Thus, e-waste disposal drive completed successfully. In this drive all teaching and non-teaching staff helped at different stages.

Prof. D.B.Gaikwad

Head, Department of Electronic Science

Department of Electronic Science

E-Waste Disposal Drive Photos

Department of Electronic Science

Report

Lecture and demonstration on “Fundamentals of PLC and Its Applications” on 12th and 28th August 2023

Department of Electronic Science organized a lecture on PLC Programming and Its application to S.Y. and T.Y.B.Sc. Electronic Science students. On 12th and 28th August 2023. This lecture was delivered by Prof. G.M.Tarate

Prof. D.B. Gaikwad, Head, Department of Electronic Science introduced resource person to students. Dr. M.R.Bodke felicitated Prof. G.M.Tarate.

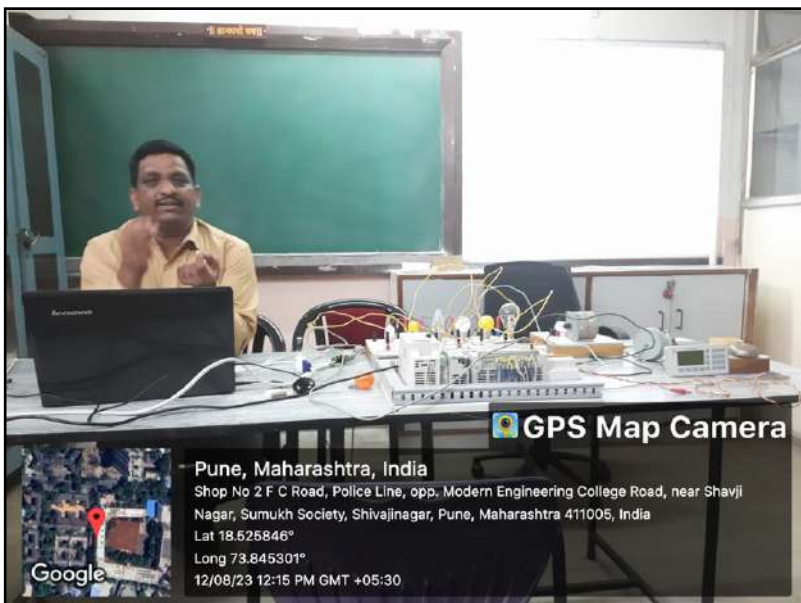
In first part of lecture delivered on 12th August 2023, Prof. G.M.Tarate explained importance of automation in industry, Fundamentals of PLC, Architecture of PLC and wiring of input output with PLC, PLC types and PLC manufacturing and demonstration of simple examples on NO and NC button

In second part of PLC lecture delivered on 28th August 2023, Prof. G. M. Tarate explained inbuilt timers and Counters in Allen Bradley PLC and demonstration of real time examples using Allen Bradley PLC

In two day activity following PLC based experiments performed by students under guidance of Prof. G.M.Tarate

Sr. No	Title of Experiments
1	Study of different components of PLC: Basic components and their symbols, control transformers, fuses, Switches, Relays, Time delay relays, Indicator lamps
2	Study of wiring for PLC : PLC power connection, Input wiring, output
3	Introduction of software used to create, compile and download ladder
4	Ladder Programming for basic logic gates
5	Study of timer in PLC
6	Study of counter in PLC
7	Traffic signal control system using PLC

Department of Electronic Science

Welcome Function for F.Y. B.Sc. 2023-24 by Department of Electronic Science

Department of Electronic Science organised a welcome function for F.Y B.Sc.(2023-24) students with Electronics Science as a major subject on 29th August 2023. Objectives of this function were to welcome newly admitted students for first year under NEP-2020, introduce them with teaching and non-teaching staff members of the Department, give them the information about various units of the department, various activities of the Department, to discuss the academic schedule under new education policy (NEP-2020) and to discuss various opportunities after B.Sc Electronic Science.

The function started at 2:15 p.m. in lecture hall number 414. At the beginning teaching staff members from senior, PG, junior wing and non-teaching staff introduced themselves. Honourable Principal Dr.R.S. Zunjarrao sir and Science Faculty Vice principal Prof. S.S. Thengadi sir was present for the function. All the students introduced themselves. Students were felicitated with gift from Department of Electronic Science.

Head of Department Prof.D.B. Gaikwad sir, in his address discussed about the development of the department since its foundation, various activities of the department and scope of Electronics in industry. Principal Dr.R.S. Zunjarrao sir also addressed the students. In his address he talked about various activities being conducted in Modern College, different facilities for students in the college. He also guided students about new education policy and various opportunities after completion of their education.

Students from T.Y. B.Sc. Electronic Science and M.Sc. Electronic Science also participated in the function. Snacks and tea was given to all the students from Department of Electronic Science. Prof. Dr. P.S. Varade worked as an anchor for this function, Prof. Dr. M.R. Bodke expressed vote of thanks and Prof. T.R. Kumbhar worked as co-ordinator for this function.

Department of Electronic Science

Following students were present for the function.

Sr. No.	Roll no	Name
1	2330006	OMKAR GANESH NAIKNAWARE
2	2330012	SHIVAM SUNILSURYAWANSHI
3	2330007	OMKAR NILESHDHOTRE
4	2330039	HARSH GANESH GADALU
5	2330034	YASH UMESH BABAR
6	2330004	RUSHIKESH SHANKERMURKUTE
7	2330061	PURVA PRASHANT BORHADE
8	2330091	SAMARTH KONDIBA ZAWARE
9	2330027	BADAL KUMAR
10	2330097	SHIVSAI DESHMUKH
11	2330063	SIDDHESHWAR KANTHAKE
12	2330051	SANCHITA SANTOSH THOPATE
13	2330052	TANISHA SUNIL TAYADE
14	2330065	TANUJA AMBURE
15	2330066	SNEHAL ZADKAR
16	2330093	ANJALI SHARAMA
17	2330103	ADESH DHOKARE
18	2330104	PRANAV DHAMALE
19	2330111	OMKAR MANE
20	2330075	AKSHATA KANTALLU
21	2330096	MANISHA SHENDGE
22	2330095	PRATIKSHA MHETRE
23	2330073	GAYATIBHONDAVE
24	2330074	PRANITA WAGH
25	2330098	YASH SHIVSHARAN

Department of Electronic Science

*Welcome Function for F.Y. B.Sc. 2023-24 by
Department of Electronic Science*

Inauguration of the New Department of Hindi

नूतन हिंदी विभाग का उद्घाटन

03 अगस्त 2023 को नूतन हिंदी विभाग का उद्घाटन मॉडर्न महाविद्यालय के आदरणीय प्राचार्य डॉ. राजेंद्र झुंजारराव सर, प्रोग्रेसिव एज्युकेशन सोसायटी के सचिव आदरणीय प्रा. शामकांत देशमुख सर और कला शाखा की उपप्राचार्या डॉ. अमृता ओक मैडम के करकमलों से नूतन हिंदी विभाग का उद्घाटन किया गया तथा उपस्थित सभी छात्रों को संबोधित किया।

इस समय महाविद्यालय के विभिन्न विभागों के प्राध्यापक, विद्यार्थी, शिक्षकेतर कर्मचारी आदि सभी ने उपस्थित रहकर हिंदी विभाग को शुभकामनाएँ प्रदान की। आप सबके प्रति हिंदी विभाग की ओर से बहुत आभार।

डॉ. प्रेरणा उबाळे
अध्यक्ष, हिंदी विभाग

Inauguration of the New Department of Hindi

Inauguration of New Department of History 7.8.2023

Department of Hindi

हिंदी विभागीय ग्रंथालय : एक अध्ययन केंद्र

दिसंबर 2021 में हिंदी विभाग ने प्रोग्रेसिव एज्युकेशन सोसायटी की सहकार्यवाह आदरणीय प्रा. डॉ. ज्योत्स्ना एकबोटे मैडम के साथ विमर्श कर "हिंदी विभागीय ग्रंथालय" के निर्माण हेतु योजना बनाई थी।

इसके पश्चात मैंने अपने निजी संपर्क के हिंदी प्राध्यापक-विद्वान लेखकों से हिंदी विभाग को पुस्तकें भेंट देने का आवाहन किया था। इस पर विद्वानों ने अच्छा प्रतिसाद देते हुए मुझे पुस्तकें देना आरंभ किया और दिसंबर 2021 से जुलाई 2023 तक 2193 पुस्तकें जमा हो गई हैं। इन सभी पुस्तकों की कुल कीमत साधारण रूप से सात लाख रुपये (7,00,000/-) हैं।

आदरणीय गुरुवर्य स्व. शंकरराव कानिटकर सर के आशीर्वाद और ईश्वर की कृपा से हमारा विभागीय ग्रंथालय निर्माण हो पाया, यह उपलब्धि अविस्मरणीय रहेगी।

मेरी मॉडर्न महाविद्यालय की 15 वर्ष (16 जुलाई 2008 से) की नौकरी में तथा उसमें से 09 वर्ष (2015 से) विभागाध्यक्ष के रूप में मैंने विभिन्न गतिविधियों के माध्यम से अनेक अच्छे परिवर्तन बड़े संघर्ष के बावजूद हिंदी विभाग में किए। साथ ही हिंदी विभाग को 09 वर्षों में राष्ट्रीय-अंतरराष्ट्रीय स्तर तक पहुँचाया। हिंदी विभागीय ग्रंथालय का निर्माण भी इस दृष्टि से महत्वपूर्ण है।

मॉडर्न महाविद्यालय की स्थापना के 51 वर्षों बाद, हिंदी को विभाग और ग्रंथालय के लिए जगह देने हेतु महाविद्यालय और संस्था के प्रति अगणित आभार। इन दोनों का उचित उपयोग हिंदी विभाग की ओर से हो रहा है, यह देखकर प्रशासन को भी आनंद की प्राप्ति होगी।

कल से हिंदी विभागीय ग्रंथालय FYBA MAJOR HINDI और एम. ए. हिंदी साहित्य के छात्रों के लिए खुला किया गया। (पुस्तकों का औपचारिक उद्घाटन अभी बाकी है।)

कल, 25 अगस्त 2023 से Major के छात्र अपने Tutorials (VSC) लिखते हुए... कुछ दृश्य...

डॉ. प्रेरणा उबाळे

अध्यक्ष, हिंदी विभाग

हिंदी विभागीय ग्रंथालय : एक अध्ययन केंद्र

*Faculty Members Invited as Resource
Person in August 2023*

Dr. Nisha Bhandare invited as a Resource Person on 25th August 2023

सहाय्यक आयुक्त समाज कल्याण, पुणे
वैभव शिक्षण प्रसारक मंडळ
Regd. No.: MH/59/98(PARBHANI)-F-2666(PARBHANI), Est. 1996, संयोजित,
विश्वरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर
विद्यार्थी हक्क समिती
महाराष्ट्र राज्य
संयुक्त संघटक विद्यार्थी - विद्यार्थी कल्याणामुद्र समज कल्याणामुद्रे || या दृष्टीकोनातून आयोजित
विद्यार्थ्यांमध्ये व्यापक दृष्टीकोन निर्माण करण्यासाठी
साहित्यरत्न लोकशाहीर अण्णाभाऊ साठे यांच्या १०३ व्या जयंती निमित्त व
भारतीय स्वातंत्र्य दिना निमित्त एक आगळी-वेगळी
खुली राज्यस्तरीय logo निरीक्षण स्पर्धा निकाल व बक्षीस वितरण सोहळा !!
● सस्नेह निमंत्रण व कार्यक्रम पत्रिका ●
= प्रा. डॉ. निशा भंडारे मैसम
विद्यार्थी हक्क समिती मार्फत मार्गदर्शक सत्कारमूर्ती
मा. विशाल लोडे (सहाय्यक आयुक्त समाज कल्याण, पुणे),
यांचा जाहीर सत्कार व विद्यार्थी संवाद सत्र
विद्यार्थी हक्क समिती २०२२-२३ कार्य अहवाल प्रकाशन सोहळा !!
● वि. १५०/१५०१३३ शुक्रवारी रोजी वेळ सकाळी ११ वा. ● वेळ : सकाळी ११:३० वा. ● ठिकाण : सामाजिक न्याय, भवसंधि भोवऱ्याडी पुणे-४१

● २५ ऑगस्ट २०२३ शुक्रवारी रोजी वेळ सकाळी ११ वा. ठिकाण : सुभाष भौम शांताराम भोवऱ्याडी पुणे-४१
● सत्कारमूर्ती : आयु. संयुक्त संघटके व आयु. विद्यार्थी हक्क समिती
● कार्यक्रमाचे उद्घाटन ●
● वेळ : सकाळी ११:३० वा. ● मा. आमदार सुनिल कावळे (पुणे संसदीय प्रतिनिधित्व),
मा. आमदार सुनिल दिगरे (वडगावचांचे विधानसभा) व
मा. डॉ. किटारुप चौधरी (रिपॉर्ट नेले तथा माली उपमहानगर, पुणे) यांच्या हस्ते होईल.
● जाहीर सत्कार ●
शासकीय सेवेतून उत्त्खनीय सामाजिक कार्य घडवणाऱ्या
सत्कारमूर्ती मा. विशाल लोडे (सहाय्यक आयुक्त समाज कल्याण, पुणे) यांचा जाहीर सत्कार होईल.
● कार्यक्रमाचे प्रमुख पाहुणे व मार्गदर्शक ●
मा. भारत केंद्रे (भारत कल्याण उपसंघटक महाराष्ट्र राज्य) मा. विजयकुमार गायकवाड (महाराष्ट्र राज्य सरकार कल्याण महाराष्ट्र राज्य) मा. बाळासाहेब सोळंकी (महाराष्ट्र राज्य सरकार कल्याण महाराष्ट्र राज्य)
मा. कैलास आडे (महाराष्ट्र राज्य सरकार कल्याण महाराष्ट्र राज्य) मा. मलिनार्थ हारसुरे सर (महाराष्ट्र राज्य सरकार कल्याण महाराष्ट्र राज्य) मा. एड अतुल सोनवणे (महाराष्ट्र राज्य सरकार कल्याण महाराष्ट्र राज्य) मा. मनीषाताई बाघमारे (महाराष्ट्र राज्य सरकार कल्याण महाराष्ट्र राज्य)
मा. प्रा. डॉ. प्रकाश पवार (महाराष्ट्र राज्य सरकार कल्याण महाराष्ट्र राज्य) मा. प्रा. डॉ. प्रवीण रजसुरे (महाराष्ट्र राज्य सरकार कल्याण महाराष्ट्र राज्य) प्रा. डॉ. निशा भंडारे (महाराष्ट्र राज्य सरकार कल्याण महाराष्ट्र राज्य)
उपस्थित मान्यवरांच्या हस्ते
विद्यार्थी हक्क समिती २०२२-२३ वार्षिक कार्य अहवाल प्रकाशन सोहळा होईल !!
logo निरीक्षण स्पर्धेचा निकाल जाहीर करून
बक्षीस वितरण सोहळा संपन्न होईल !!
● विद्यार्थी संवाद सत्र ●
● प्रमुख मार्गदर्शक ●
मा. विशाल लोडे (सहाय्यक आयुक्त समाज कल्याण, पुणे)
● आयोजक ●
सहाय्यक आयुक्त समाज कल्याण कार्यालय, पुणे व
विश्वरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर विद्यार्थी हक्क समिती, महाराष्ट्र राज्य
२०२२-२३ कार्य अहवाल प्रकाशन सोहळा !!

Modern Achievements

Modern College, Pune-5 and Dr. P.S. Varade

Modern College and Dr. Prabhakar Varade received the Best NSS Unit and Best Programme Officer University Level Award from Savitribai Phule Pune University for the Academic year 2019-20.

हार्दिक अभिनंदन !!!

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, राष्ट्रीय सेवा योजना
२०१९-२० पुरस्कार

स्वयंसेवक, कार्यक्रम अधिकारी व महाविद्यालयांची विद्यापीठस्तरीय व जिल्हास्तरीय पुरस्कार
तसेच प्रशंसा प्रमाणपत्रासाठी निवड आणि राज्यस्तरीय पुरस्कारासाठी शिफारस.

विद्यापीठस्तरीय पुरस्कार			
उत्कृष्ट स्वयंसेवक	उत्कृष्ट कार्यक्रम अधिकारी	उत्कृष्ट महाविद्यालय	विभाग
दयरा डिगर सिंहगड इन्स्टिट्यूट ऑफ टेक्नोलॉजी अँड सायन्स, नरें, पुणे	डॉ. प्रभाकर वराडे	प्रोग्रेसीव एज्युकेशन सोसायटीचे मॉडर्न महाविद्यालय, शिवाजीनगर, पुणे	विद्यापीठस्तरीय

**राष्ट्रीय सेवा योजना वार्षिक सन्मान
२०१९-२० च्या पुरस्कारासाठी
उत्कृष्ट महाविद्यालय (NSS) व
उत्कृष्ट कार्यक्रम अधिकारी यांचे नाव घोषित**

शुक्रवार, दि. ४ ऑगस्ट २०२३ रोजी पुरस्कार प्रदान समारंभासाठी
आपण सर्वांनी उपस्थित राहावे, ही विनंती

...प्राचार्य, मॉडर्न महाविद्यालय, पुणे ५

Modern College, Pune-5 and Dr. P.S.Varade

Congratulations Dr. Prerna Ubale, Head Department of Hindi

सुखद समाचार

साहित्य अकादमी से संलग्नता

मैं अब साहित्य अकादमी, दिल्ली से संलग्न हो गई हूँ। विभिन्न साहित्यिक गतिविधियों हेतु साहित्य अकादमी द्वारा यह संलग्नता प्राप्त हुई है। यह मेरे लिए बहुत सम्मान की बात है।

भारत की साहित्य अकादमी भारतीय साहित्य के विकास के लिए सक्रिय रूप से कार्य करने वाली एक राष्ट्रीय संस्था है। इसका गठन 12 मार्च 1954 को भारत सरकार द्वारा किया गया था। इसका उद्देश्य उच्च साहित्यिक मानक स्थापित करना, भारतीय भाषाओं और भारत में साहित्यिक गतिविधियों का पोषण और समन्वय करना है।

डॉ. प्रेरणा उबाळे
लेखिका, अनुवादक
अध्यक्ष, हिंदी विभाग
मॉडर्न महाविद्यालय।

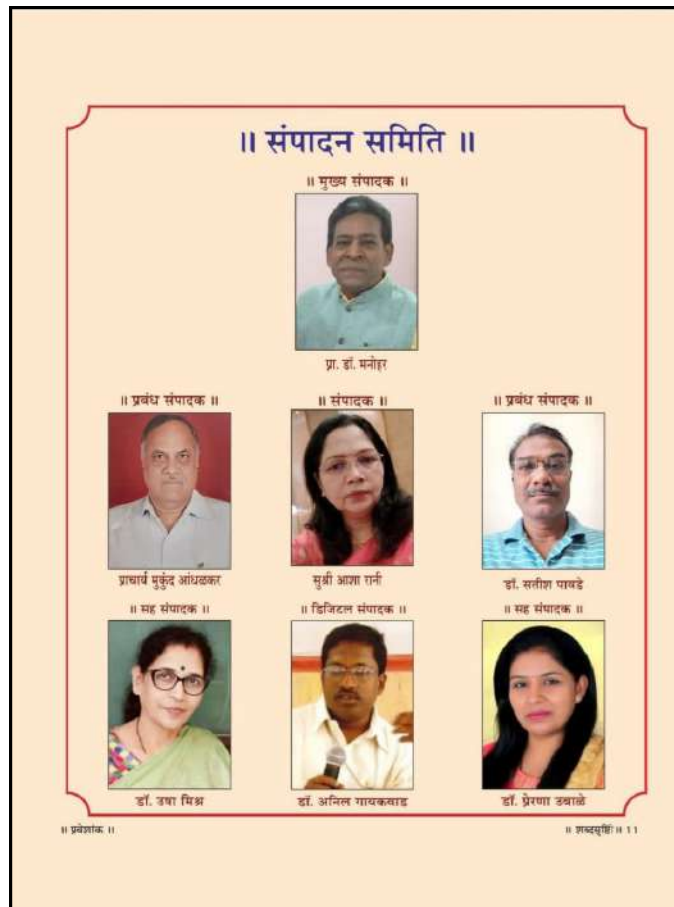

Congratulations Dr. Prerna Ubale, Head Department of Hindi

सुखद समाचार

शब्दसृष्टि अंतरराष्ट्रीय पत्रिका में संपादक मंडल सदस्य से मेरी पदोन्नती सहसंपादक के रूप में हुई है। मैं इस पत्रिका से 2021 से जुड़ी हूँ।

डॉ. प्रेरणा उबाळे
अध्यक्ष, हिंदी विभाग

CONGRATULATIONS

Congratulations Dr. Prerna Ubale, Head Department of Hindi

सुखद

हाल ही में मैंने एक वर्ष की अवधि का (18 अगस्त 2022 से 15 जुलाई 2023) "रामचरितमानस में डिप्लोमा" कोर्स पूर्ण किया। हिंदी के सर्वश्रेष्ठ संत कवि तुलसीदास की हिंदी रचना "रामचरितमानस" का भाव, कला पक्ष आदि की दृष्टि से गहन अध्ययन करना इसका उद्देश्य रहा।

55 हफ्तों के इस डिप्लोमा में 40 परीक्षाएँ ली गईं, जिसमें मुझे 367/400 अर्थात् 91.75% अंक प्राप्त हुए। यह डिप्लोमा अमरीका के ह्यूस्टन से ऑनलाइन पद्धति से संपन्न हुआ। "रामचरितमानस में डिप्लोमा" में देश-विदेश के 300 से अधिक हिंदी के विद्वान सहभागी हुए थे।

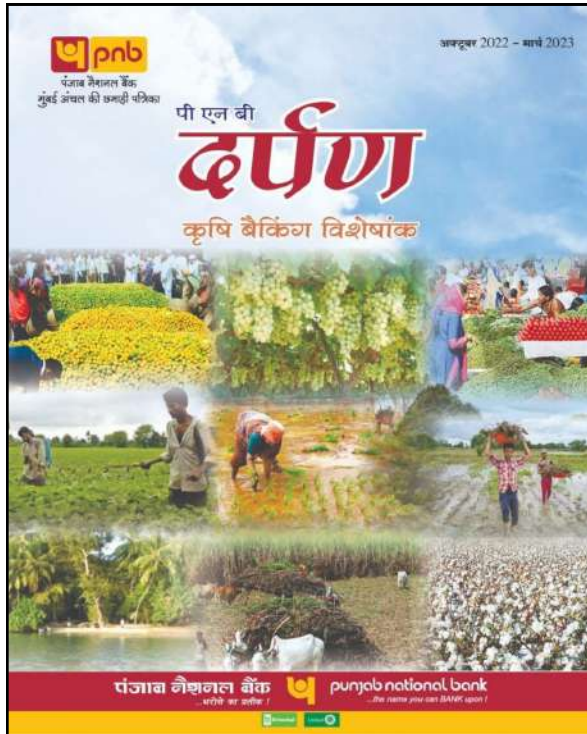
डॉ. प्रेरणा उबाळे
अध्यक्ष, हिंदी विभाग

Congratulations Dr. Prerna Ubale, Head Department of Hindi

दर्पण, (PNB, कृषि बैंकिंग विशेषांक, छह माही पत्रिका) में मेरी हिंदी कविता का मराठी अनुवाद पढ़िए... रतननाथ जगन्नाथ गिरी (संपादक, प्रबंधक राजभाषा विभाग, पंजाब नेशनल बैंक, मुंबई) महोदय के प्रति बहुत आभार।।

डॉ. प्रेरणा उबाळे
अध्यक्ष, हिंदी विभाग

अनुक्रमिका	
संपादक भंडाल	01
मुख्य संपादक	02
सिंधु प्रसाद महापात्र	03
अध्यक्ष प्रबंधक, मुंबई अंचल	04
संस्थापक	05
राजेश श्रीवास्तव	06-09
महाप्रबंधक, मुंबई अंचल	10-13
मुख्य संपादक	14-16
अभिजात सिन्हा	16
उप महाप्रबंधक, मुंबई अंचल	17-19
परामर्शदाता	19
श्री विजित पांडेय	20
महान प्रमुख, मुंबई अंचल	21
श्री अशोक कुमार झा	22
महान प्रमुख, पूर्वी मंडल	23-25
श्री जयंत कुमार	26-30
महान प्रमुख, मुंबई सिटी मंडल	31-32
श्री सतीश चव्हाण	33-35
महान प्रमुख, मध्य मंडल	36
श्री अशोक कुमार	37-40
महान प्रमुख, पश्चिम मंडल	41-42
श्री अशोक कुमार	43
संपादक भंडाल	44
मुख्य संपादक	45
सिंधु प्रसाद महापात्र	46
अध्यक्ष प्रबंधक, मुंबई अंचल	47
संस्थापक	48
राजेश श्रीवास्तव	49
महाप्रबंधक, मुंबई अंचल	50
मुख्य संपादक	51
अभिजात सिन्हा	52
उप महाप्रबंधक, मुंबई अंचल	53
परामर्शदाता	54
श्री विजित पांडेय	55
महान प्रमुख, मुंबई अंचल	56
श्री अशोक कुमार	57
महान प्रमुख, पूर्वी मंडल	58
श्री जयंत कुमार	59
महान प्रमुख, मुंबई सिटी मंडल	60
श्री सतीश चव्हाण	61
महान प्रमुख, मध्य मंडल	62
श्री अशोक कुमार	63
महान प्रमुख, पश्चिम मंडल	64
श्री अशोक कुमार	65

पंजाब नेशनल बैंक, मुंबई अंचल

प्रीत्यक्षी दर्पण अंक 2 (अक्टूबर 2022-मार्च 2023)

होतीय भाषा का पेज

प्रस्तुत अंक में होतीय भाषा कॉलम के अंतर्गत डॉ. प्रेरणा उबाळे की काव्य रचना प्रस्तुत है। आप हिंदी और मराठी की प्रयोगशाला साहित्यिक है। साहित्यिक विधाओं और अनुवाद में आपकी प्रतिभा निखरती है। आप लेखिका, कवयित्री, अनुवादक और शिक्षा विशेषज्ञ हैं। आप मोडर्न कला, वाणिज्य एवं विज्ञान महाविद्यालय, पुणे में हिंदी विभागाध्यक्ष के पद पर कार्यरत हैं। आपके साहित्यिक सफर के लिए प्रीत्यक्षी दर्पण परिवार की ओर से आपकी हार्दिक शुभकामनाएं।

मूल हिंदी कविता

इस्पात पिघलने चाहिए

हे शहरव जणू पोलाद झालंय
पोलादसारखेय कठोर
पण बिम्म इथले लोक
अवघड, खडतर हे जिंगे
वाटट, हे पोलाद वितळून
जावे

शरीर आणि मन,
बुद्धी आणि भाव,
भूक आणि तुष्णा,
ओढ आणि प्रेम,
मानव आणि राक्षस ....
काही भेदच उरला नाही हो!
रंग बदलाला लागले,
मातीमाखल्या आडुव्याला
डांबरासारखे करू पाहताहेत काळे

प्रज्वलित व्हाय्या पुन्हा
विचारांच्या ज्वाला,
अन भावनांच्या राखेने
आवाज बुलंद करावा
मने जवळ यावी,
जुळावी, एक व्हावी
जीवनाच्या जिवंतपणाला
मोहक बहर यावा
बुद्धी अंध करणारे
हे पोलाद वितळून जावे

इस्पात जैसा शहर है,
इस्पात जैसे लोग हैं,
कठिन जीवनधारा में बहते,
इस्पात पिघलने चाहिए।

शरीर-मन,
बुद्धि-भाव,
भूख-प्यास,
लड़क-प्रेम,
इन्सान-शीतान....
सीमारों मिटने लनी हैं,
रंग बदलने लगे हैं,
कार्बन की तरह
काले, घटतीले-से
जीवन को काला
करने लगे हैं।

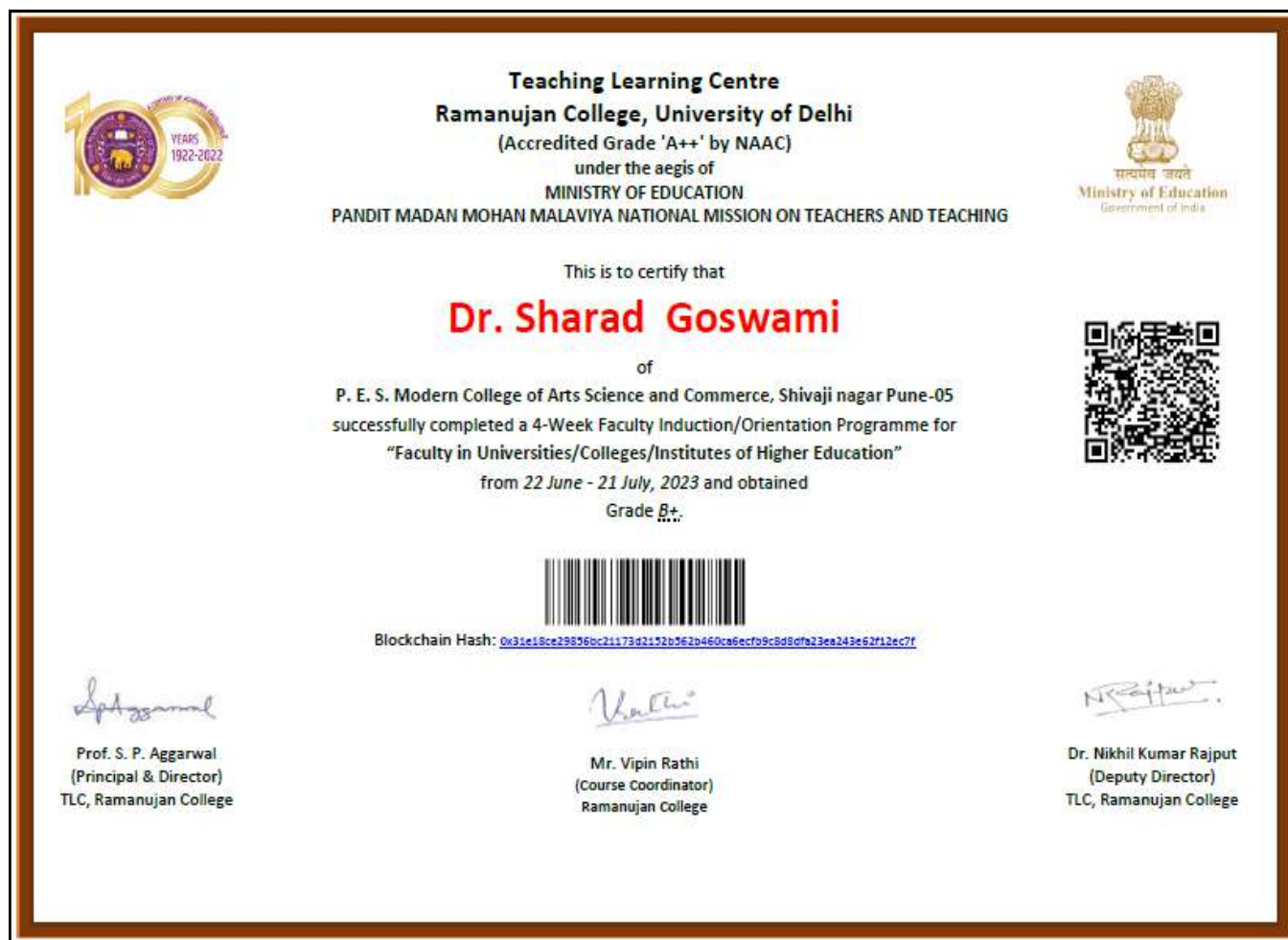
विचारों की आग अब
फिर से जलनी चाहिए,
जज्बाओं की राख
बोलनी चाहिए।
मन-से-मन
जुड़ने चाहिए,
जिंदगी का जिन्दापन
खिलना चाहिए।
दिलों-दिमाग में छाप
ये इस्पात पिघलने चाहिए।

आपकी कृति से समय को महत्व मिलता है, समय कभी शून्य या अशुभ नहीं होता है।

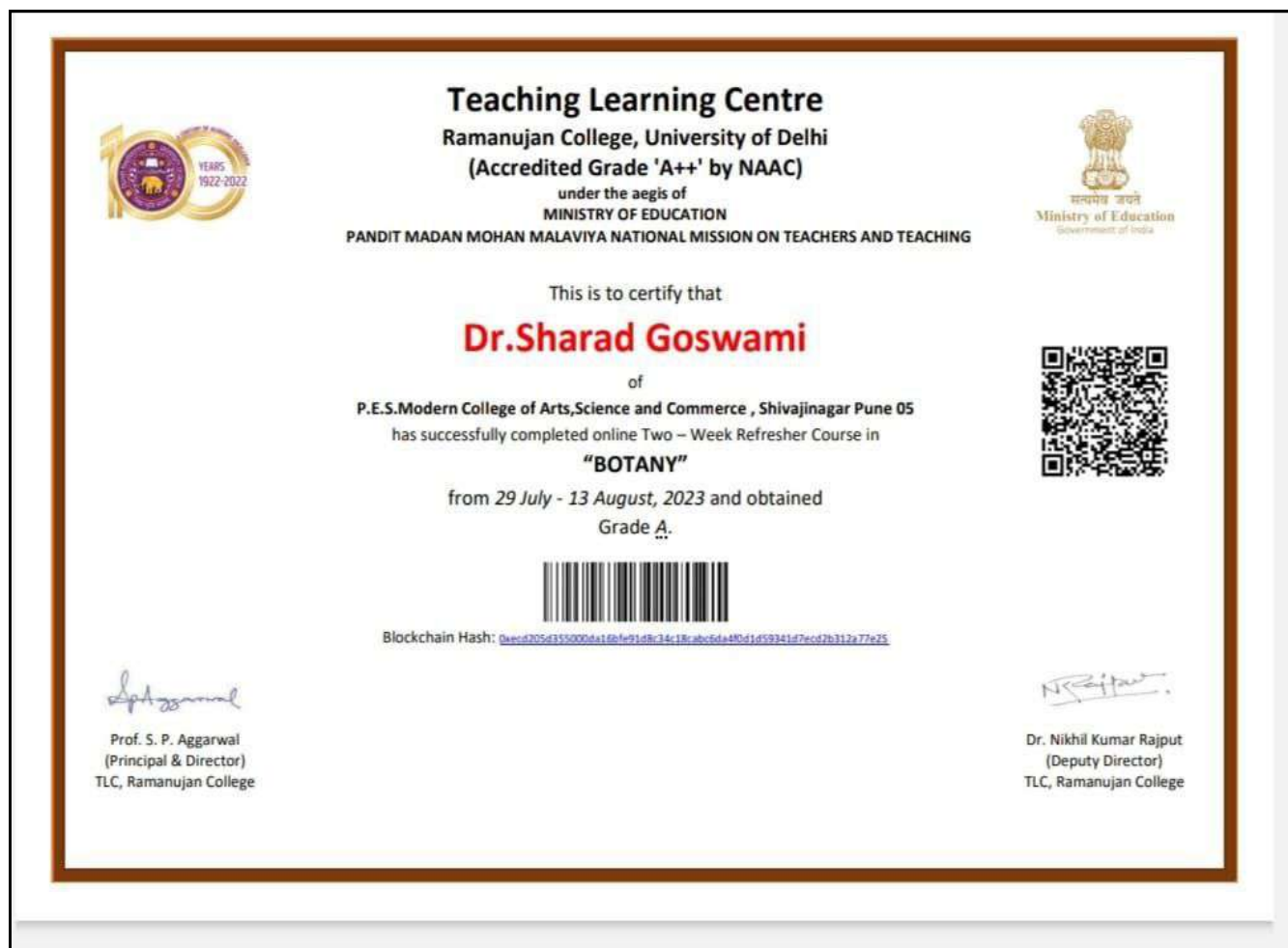
***Congratulations Dr. Sharad Goswami, Department of Biotechnology
for completing Four-weeks Faculty Induction Programme***

Congratulations

***Congratulations Dr. Sharad Goswami, Department of Biotechnology
for completing Two-weeks Refresher Course in Botany***

Congratulations

Congratulations Prof. Vikram Phale, Director Department of Physical Education

सकाळ

पुणे शहर क्रीडा समितीच्या अध्यक्षपदी डॉ. सोपान कांगणे

पुणे, ता. २२ : पुणे शहर विभागीय क्रीडा समितीच्या अध्यक्षपदी महाराष्ट्रीय मंडळाच्या चंद्रशेखर आगासे शारीरिक शिक्षण महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. सोपान कांगणे तर सचिवपदी प्रा. डॉ. शिरीष मोरे यांची निवड झाली आहे.

महाराष्ट्रीय मंडळाचे सहा शताब्दी वर्ष असून त्यानिमित्ताने शहर विभागीय स्पर्धांचे जबाबदारी चंद्रशेखर आगासे शारीरिक शिक्षण महाविद्यालयाकडे सोपवण्यात आली आहे. सिंबायोसिस महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. इमिनेश सोमण यांची कार्यध्यक्षपदी निवड झाली आहे.

कार्यकारिणी : अध्यक्ष : डॉ. सोपान कांगणे (प्राचार्य, महाराष्ट्रीय मंडळाचे चंद्रशेखर आगासे शारीरिक शिक्षण महाविद्यालय), **कार्याध्यक्ष :** डॉ. इमिनेश सोमण (प्राचार्य, सिंबायोसिस कला व वाणिज्य महाविद्यालय), **उपाध्यक्ष :** डॉ. सुरेश्वर नायकवाड (मराठवाडा मित्र मंडळाचे वाणिज्य महाविद्यालय), डॉ. आशा बेगळे (आयसाहेब गरवले महाविद्यालय), प्रा. अनघा विघ्ने (श्री. सिद्धिविनायक महिला महाविद्यालय), **सचिव :** डॉ. शिरीष मोरे (चंद्रशेखर आगासे महाविद्यालय).

अंतरमहाविद्यालयीन सचिव : प्रा. अमिरेड शर्मा (सिंबायोसिस कला व वाणिज्य महाविद्यालय), **सहसचिव :** प्रा. तुषार गुजर (मराठवाडा मित्र अभियांत्रिकी महाविद्यालय), सजिनदार : डॉ. उमेश विखरे (गरवले वाणिज्य कॉलेज), **सदस्य :** डॉ. दीपक शेडकर (मॉडर्न महाविद्यालय, फ्लेराखंड), डॉ. शांताराम डमाळे (आयसाहेब जेजे महाविद्यालय), डॉ. अण्णाब रोख (पुना कॉलेज), डॉ. सुदाम शेळके (श्री. शाहू माँदर महाविद्यालय), डॉ. अभिजित परसे (संस्कार माँदर महाविद्यालय), डॉ. अभिजित करम (सर्विसोमार्ई फुले पूर्वे विद्यापीठ पदव्युत्तर विमलाना), **निर्माजित सदस्य :** प्रा. विक्रम फाळे (मॉडर्न महाविद्यालय, शिवाजीनगर), डॉ. योगेश फाळर (मामासाहेब मोहन महाविद्यालय)

Pune, Pune-Today
23/08/2023 Page No. 8

Department of Physical Education

शैक्षणिक वर्ष 2022-23 मध्ये सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ क्रिडा पारितोषक रक्कम (रु.1,59,000) मॉडर्न महाविद्यालयाच्या सर्वाधिक 21 खेळाडूंनी मिळवून किर्तीमान स्थापन केल्या बद्दल सर्व खेळाडूंचे हार्दिक अभिनंदन.

SAVITRIBAI PHULE PUNE UNIVERSITY				
BOARD OF SPORTS & PHYSICAL EDUCATION				
ELIGIBLE PLAYERS LIST OF SPORTS PRIZE MONEY FOR THE YEAR 2022-2023				
140	Patil Shivechha Vikas	Modern College of Arts, Science & Commerce, Shivajinagar, Pune 5	Athletics (Women)	21000
141	Thorat Shubham Santosh	Modern College of Arts, Science & Commerce, Shivajinagar, Pune 5	Kho-Kho (Men)	5000
142	Thopate Rudra Bajirao	Modern College of Arts, Science & Commerce, Shivajinagar, Pune 5	Kho-Kho (Men)	5000
143	Dhane Athar Rajendra	Modern College of Arts, Science & Commerce, Shivajinagar, Pune 5	Kho-Kho (Men)	5000
144	Mutyal Mayuri Malhesh	Modern College of Arts, Science & Commerce, Shivajinagar, Pune 5	Kho-Kho (Women)	5000
145	Ubhe Tanvi Sunil	Modern College of Arts, Science & Commerce, Shivajinagar, Pune 5	Kho-Kho (Women)	5000
146	Mankar Shwejal Shailesh	Modern College of Arts, Science & Commerce, Shivajinagar, Pune 5	Swimming (Men)	30000
147	Ingale Pooja Vijaykumar	Modern College of Arts, Science & Commerce, Shivajinagar, Pune 5	Lawn Tennis (Women)	17000
148	Choudhari Rushikesh Ishwar	Modern College of Arts, Science & Commerce, Shivajinagar, Pune 5	Volleyball (Men)	2000
149	Baddi Aniket Gajanan	Modern College of Arts, Science & Commerce, Shivajinagar, Pune 5	Volleyball (Men)	2000
150	Thombare Malhar Balasaheb	Modern College of Arts, Science & Commerce, Shivajinagar, Pune 5	Volleyball (Men)	2000
151	Patil Avinash Sanjay	Modern College of Arts, Science & Commerce, Shivajinagar, Pune 5	Korfball (Mixed)	5000
152	Jagtap Sharayu Pravin	Modern College of Arts, Science & Commerce, Shivajinagar, Pune 5	Korfball (Mixed)	5000
153	Bhalerao Arti Sunil	Modern College of Arts, Science & Commerce, Shivajinagar, Pune 5	Baseball (Women)	5000
154	Chavan Vaishnavi Rajendra	Modern College of Arts, Science & Commerce, Shivajinagar, Pune 5	Baseball (Women)	5000
155	Rathod Kavita Laxman	Modern College of Arts, Science & Commerce, Shivajinagar, Pune 5	Baseball (Women)	5000
156	Kamble Preeti Rajesh	Modern College of Arts, Science & Commerce, Shivajinagar, Pune 5	Baseball (Women)	5000
157	Giri Vidya Vasant	Modern College of Arts, Science & Commerce, Shivajinagar, Pune 5	Baseball (Women)	5000
158	Murkute Pratiksha Raju	Modern College of Arts, Science & Commerce, Shivajinagar, Pune 5	Baseball (Women)	5000
159	Bomble Shreyash Deepak	Modern College of Arts, Science & Commerce, Shivajinagar, Pune 5	Roll Ball (Men)	10000
160	Kapoor Anjali Kailas	Modern College of Arts, Science & Commerce, Shivajinagar, Pune 5	Roll Ball (Women)	10000

CONGRATULATIONS

Congratulations to Paras Patil

महाराष्ट्र राज्य शिवछत्रपती क्रीडा पुरस्काराचे वितरण नुकतेच पुणे येथे बालेवाडी क्रीडा संकुलात पार पडले. मॉडर्न महाविद्यालय शिवाजीनगरचा विद्यार्थी **पारस पाटील** याला मा. राज्यपाल, मुख्यमंत्री, उपमुख्यमंत्री, क्रीडामंत्री, क्रीडा आयुक्त यांच्या उपस्थितीत मैदानी स्पर्धाया खेळातील **२०१९-२० चा शिवछत्रपती क्रीडा खेळाडू पुरस्कार सन्मान चिन्ह, प्रमाणपत्र, ब्लेझर व रुपये एक लाख या स्वरूपात प्रदान करण्यात आला.**

पारस पाटील व त्याचे पालक यांचे महाविद्यालया तर्फे हार्दिक अभिनंदन!!

Congratulations to Om Lamkane, Saurabh Mhamane, Mihir Sarvade, Amit Patil

आंतर महाविद्यालयीन बुद्धीबळ मुले स्पर्धेत मॉडर्न महाविद्यालय, शिवाजीनगर, पुणे ५ संघाने ओम लामकाने, सौरभ म्हमाणे, मिहीर सरवदे, अमित पाटील यांच्या उत्कृष्ट खेळाच्या जोरावर विजेते पद मिळवल्या बद्दल हार्दिक अभिनंदन !!

Congratulations

Congratulations to Shantanu Gaikwad

लोकमत

‘पुरुषोत्तम’ प्राथमिक फेरीचा निकाल जाहीर; नऊ संघ अंतिम फेरीत

५९ संघांचे सादरीकरण; भरत नाट्यमंदिरात ९, १० सप्टेंबरला फैसला

लोकमत न्यूज नेटवर्क
पुणे : महाराष्ट्रीय कलोपासक संस्थेतर्फे आयोजित ५८व्या आंतरमहाविद्यालयीन पुरुषोत्तम करंडक स्पर्धेच्या प्राथमिक फेरीचा निकाल बुधवारी जाहीर करण्यात आला. स्पर्धेच्या अंतिम फेरीसाठी ९ संघांची निवड करण्यात आली आहे. पुरुषोत्तम करंडक स्पर्धेची प्राथमिक फेरी १६ ते ३० ऑगस्टदरम्यान रंगली. एकूण ५९ संघांनी सादरीकरण केले. स्पर्धेच्या प्राथमिक फेरीचे परीक्षक म्हणून गिरीश केमकर, मिलिंद कुलकर्णी, शेखर नाईक यांनी काम पाहिले. अंतिम फेरी ९ व १० सप्टेंबरला भरत नाट्यमंदिरात होणार आहे. हे संघांना उत्तेजनार्थ पारितोषिके सानिका आपटे (रमा, त्रिजा, फर्ग्युसन महाविद्यालय, स्वायत्त), पूर्वा हारगडे (संगीता, आरं संसार संसार,

या संघांचे होणार अंतिम फेरीत सादरीकरण

आपसाहेब जेधे महाविद्यालय (पाईक), झील अभियांत्रिकी महाविद्यालय (परत फिरा), आयएमसीसी महाविद्यालय, (मायबाप..?), मराठवाडा मित्रमंडळाचे शंकरराव चव्हाण विधि महाविद्यालय (स्वायत्त व विरासत), मॉडर्न महाविद्यालय, गणेशखिंड (फेल सेफ), स. प. महाविद्यालय (कृष्णपक्ष), विद्या प्रतिष्ठानचे कला, विज्ञान, वाणिज्य महाविद्यालय, बारामती (पाऊस पाड्या), राजश्री शाहू अभियांत्रिकी महाविद्यालय, ताथवडे (पंचर पोहे), टिळक आयुर्वेद महाविद्यालय (पिवसल्ल).

आयएलएस विधि महाविद्यालय), शंतनू गायकवाड (दशशू, राखणदार, मॉडर्न कला, शास्त्र, वाणिज्य महाविद्यालय, शिवाजीनगर), गार्गी माईणकर (साथीदार/आजी, स्त्रीसुक्त - अर्थात काळ्या बाळीची कथा, म.ए.सो. कॉलेज ऑफ परफॉर्मिंग आर्ट्स), तुप्ती जाधव (लक्ष्मी, पिंपळपान, तुळजाराम चतुरचंद महाविद्यालय, बारामती), मैत्रेयी वडगे (राधा, मांदिआळी, श्री नवलमल

फिरोदिया विधि महाविद्यालय), अंतरा वाडेकर (प्रिया, तोरण, पेमराज सारडा महाविद्यालय, अहमदनगर), समृद्धी शेठ्ठी (ती, फोबिया, डी.बाय, पाटील अभियांत्रिकी महाविद्यालय, आकुर्डी), विवेक पगारे (मधुकर देशपांडे, अमृतफळे, पद्मभूषण वसंतदादा पाटील इन्स्टिट्यूट ऑफ टेक्नॉलॉजी), स्वरा कळस (मिनी, एजंट वन, गोखले राज्यशास्त्र व अर्थशास्त्र संस्था, पुणे).

Hello Pune
Page No. 3 Aug 31, 2023
Powered by: erelego.com

पुढारी

‘पुरुषोत्तम’च्या अंतिम फेरीत नऊ संघ

पुणे : पुढारी वृत्तसेवा

तरुणाईय सळसळत्या उरसाहता आणि जल्लोषात सुरू असलेल्या महाराष्ट्रीय कलोपासक आयोजित ५८ व्या पुरुषोत्तम करंडक आंतरमहाविद्यालयीन एकांकिका स्पर्धेच्या प्राथमिक फेरीचा निकाल बुधवारी (दि. ३०) जाहीर झाला. स्पर्धेच्या अंतिम फेरीमध्ये ९ संघांची निवड झाली आहे. स्पर्धेची अंतिम फेरी ९ व १० सप्टेंबर रोजी सदाशिव पेठेतील भरत नाट्य मंदिरात होणार आहे.

३० ऑगस्टदरम्यान

स्पर्धेची प्राथमिक फेरी रंगली. भरत नाट्य मंदिरात रंगलेल्या प्राथमिक फेरीमध्ये ५९ महाविद्यालयीन संघ सहभागी झाले होते. त्यातील नऊ संघ अंतिम फेरीत दाखल झाले आहेत. यामध्ये अग्यासाहेब जेधे महाविद्यालय (पाईक), झील अभियांत्रिकी (परत फिरा), आयएमसीसी, (मायबाप..?), शंकरराव चव्हाण विधी महाविद्यालय (स्वायत्त व - विरासत), मॉडर्न, गणेशखिंड (फेलसेफ), स. प. (कृष्णपक्ष), विद्या प्रतिष्ठानचे महाविद्यालय, बारामती (पाऊस पाड्या), राजश्री शाहू अभियांत्रिकी, ताथवडे (पंचर पोहे), टिळक आयुर्वेद महाविद्यालय (पिवसल्ल) यांचा समावेश आहे. परिक्षण गिरीश केमकर, मिलिंद कुलकर्णी, शेखर नाईक यांनी केले.

करंडक
जिकण्यासाठी
होणार चुरशीची
स्पर्धा

अभिनय उत्तेजनार्थ पारितोषिके

- सानिका आपटे (फर्ग्युसन महाविद्यालय, स्वायत्त) - पूर्वा हारगडे (आयएलएस विधी महाविद्यालय)
- शंतनू गायकवाड (मॉडर्न कला, शास्त्र, वाणिज्य महाविद्यालय, शिवाजीनगर)
- गार्गी माईणकर (मएसो कॉलेज ऑफ परफॉर्मिंग आर्ट्स)
- तुप्ती जाधव (तुळजाराम चतुरचंद महाविद्यालय, बारामती)

- मैत्रेयी वडगे (श्री नवलमल फिरोदिया विधी महाविद्यालय)
- अंतरा वाडेकर (पेमराज सारडा महाविद्यालय, नगर) - समृद्धी शेठ्ठी (डॉ. डी. वाय. पाटील अभियांत्रिकी महाविद्यालय, आकुर्डी)

- विवेक पगारे (पद्मभूषण वसंतदादा पाटील इन्स्टिट्यूट ऑफ टेक्नॉलॉजी)

- स्वरा कळस (गोखले राज्यशास्त्र व अर्थशास्त्र संस्था).

अन्य उत्तेजनार्थ निकाल

- निदाबर्नी दिग्दर्शक : श्रेयस जोशी (सिनेमा, मराठवाडा मित्र मंडळाचे वाणिज्य महाविद्यालय).
- विद्यार्थिनी दिग्दर्शक : आर्था देवरे (पूर्णविद्या, महर्षी कर्वे स्त्री शिक्षण संस्थेचे कॉमर्स अभियांत्रिकी महाविद्यालय).

My Pune Edition
Aug 31, 2023 Page No. 6
newspaper.pudhari1.co.in

CONGRATULATIONS

***NEWLY ADDED AND BOOKS RECEIVED IN GRATIS
DURING AUGUST 2023***

Author	Title
♦ EKBOTE PRAMOD	♦ ASHWINICHYA AATHAWANI अश्विनीच्या आठवणी
♦ DAWKINS RICHARD	♦ MODERN SCIENCE WRITING
♦ LEBURN / LUG JEAN	♦ SCIENTIFIC WRITING
♦ SEBESTA ROBERT W.	♦ CONCEPTS OF PROGRAMMING LANGUAGES
♦ KOYADE PRAKASH	♦ KEDARNATH 17 JUNE केदारनाथ १७ जून
♦ VIVEKANAND SWAMI	♦ BHARATIYA VYAKHYANE

News Paper Clippings : August 2023

Online newspapers and online services based on newspapers are becoming increasingly popular and useful in current digital age. These services helped libraries in reaching out users wherever they are and also save time of the users. The newspaper clippings are also known as press clippings in some libraries .

[Ref: Gaur, Ramesh C., Chand, Mahesh, Gaur, Kavita & Yadav, Amar Singh. (2013). *Online Newspaper Clippings and News Services for Libraries: Experiences in Indian Libraries*. Accessed from <http://>

Clipping is the cutting-out of articles from a paper publication. Newspaper clippings are often used when people have to write a report or make a presentation or for future reference.

The Modern College, Shivajinagar Library subscribes to Ten (10) English Newspapers and Eleven (11) Marathi Newspapers which are referred by the students and staff. The Library has a practice of posting notifications of important news related to Education, UGC, NAAC, Savitribai Phule Pune University on the WhatsApp Groups of Staff.

महाराष्ट्र टाइम्स

Father of Library Science, Dr. S.R.Ranganathan's Fifth Law of Library

लोकसत्ता

Science states that 'Library is a Growing Organism'. It means that a library should be a continually changing institution, never static in its outlook. Books, methods, and the physical library should be updated over time. As an implication of the Fifth Law of Library Science, the Modern College

लोकमत

Library has also updated the ways of keeping and maintaining the Newspaper Clippings. E-newspaper Clippings Service gives a global viewership/user base, no maintenance required, storage space issues will be solved and any user, anytime, at any place can have an access to the Newspaper Clippings Service. The E-Newspaper Clippings Section is divided into News

TOI

regarding MCASC, Pune-5, Education, Work of Appreciation, Health, Research, Sports, Miscellaneous .

hindustantimes

सामना

प्रभात

केसरी

News Paper Clippings related to Progressive Education Society, Pune 5

प्रभात

नव्या राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणातील काही बदलांमुळे सरकारी विद्यापीठांची आर्थिक स्थिती कमकुवत होण्याची शक्यता वर्तविली जात आहे.

नवीन राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणामुळे (एनपीटी) देशातील उच्च शिक्षणामध्ये अनेक बदल होत आहेत. या धोरणाच्या मसुद्यानुसार, उच्च शिक्षणातील विद्यार्थ्यांच्या फिती नष्ट होणार आहेत. विद्यार्थ्यांना आपल्या आवडीचे शिक्षण मुलाखती घेता येणार आहे. सन २०३२ पर्यंत भारतातील सर्व महाविद्यालये 'स्वायत्त' होणार असून, त्यांना पदवी प्रदानचे पूर्ण अधिकार मिळणार आहेत. एकाच विद्यार्थ्याची महाविद्यालये उदाहरणार्थ, शिक्षणशास्त्र महाविद्यालये, विधी महाविद्यालये यापुढे अस्तिव्यक्त राहणार नाहीत. शासकीय विद्यापीठांचे रूपाने लहान विद्यापीठांमध्ये होणार आहे. शक्यता या सरकारी विद्यापीठांना कोणतेही महाविद्यालय संलग्न राहणार नाही. एकाच संस्थेची अनेक महाविद्यालये एकाच वेळी त्यांचे स्थापन समूह विद्यापीठांमध्ये (क्लस्टर युनिव्हर्सिटी) होणार आहे. त्याचप्रमाणे दोन संस्थांनाही एकाच वेळी आपले समूह विद्यापीठ स्थापन करता येईल.

ग्रामीण विद्यापीठांच्या स्वरुनेलाही मोठ्या प्रमाणात चालना मिळणार आहे. नवीन राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणामुळे संशोधनाला प्राधान्य देणार असले असून, त्यासाठी 'नॅशनल रिसर्च

राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणाचे परिणाम

काउन्सिलची स्थापना करण्यात आली आहे. या संस्थाद्वारा सरकारी विद्यापीठे, केंद्रीय विद्यापीठे, संशोधन संस्था, महाविद्यालये यांना संशोधनासाठी भरपूर निधी उपलब्ध करून देण्यात येणार आहे. यामाठी केंद्र सरकारच्या अर्थसंकल्पात सुमारे ५० हजार कोटी रुपयांची तरतूद केली आहे. अनेक केंद्रीय निधामक संस्थांचे एकीकरण होऊन एकाच केंद्रीय निधामक संस्था स्थापन होणार आहे. त्यामुळे उच्च शिक्षणाच्या बाबतीत संस्थाचालकांना, प्राचार्यांना होणारा त्रास कमी होईल. व्यावसायिक शिक्षण (प्रोफेशनल एज्युकेशन) स्थानिक भाषांमध्ये देण्यात येणार आहे. उदाहरणार्थ, महाराष्ट्रातील औपचारिक विद्यालयांच्या महाविद्यालयात मागडी पोहत शिक्षण देण्याचे पोरय अखिल भारतीय विद्यापरिषदे जाहीर केले आहे. असे अनेक बदल राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणामध्ये स्पष्ट केलेले आहेत.

यातील काही बदलांमुळे सरकारी विद्यापीठांची आर्थिक स्थिती कमकुवत होण्याची शक्यता वर्तविली जात आहे. सरकारी अनुदान, विद्यापीठांकडून आकारलेले परीक्षा शुल्क, महाविद्यालयांकडून आकारलेले संलग्न शुल्क, शैक्षणिक पात्रता शुल्क, सत्ता शुल्क, विद्यापीठांमध्ये चालू असलेल्या अभ्यासक्रमांना विद्यार्थ्यांकडून मिळणारे शैक्षणिक शुल्क अदी सरकारी विद्यापीठांचे (स्टेट युनिव्हर्सिटी) उपभोगाचे खातील स्रोत आहेत. यातील संलग्न शुल्क, शैक्षणिक पात्रता शुल्क, परीक्षा शुल्क

हे सरकारी शासकीय विद्यापीठांच्या उपभोगाचे प्रमुख स्रोत आहेत. उदाहरणार्थ, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठात या शुल्कांद्वारे सुमारे १५० कोटी रुपयांपेक्षा जास्त उत्पन्न प्राप्त होते. हा आर्थिक स्रोत प्रविण्यकाळामध्ये राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणातील सल्लोमुळे कमी होत जाणार आहे. याची नोंद सरकारी विद्यापीठांच्या पदाधिकार्यांनी घेणे आवश्यक आहे. त्याचप्रमाणे विद्यापीठ निर्माणपुन रिक्त पदांवर नेमलेल्या कर्मचाऱ्यांच्या वेतनाचा खर्च फार मोठ्या प्रमाणावर आहे. त्याबाबत आर्थिक भार विद्यापीठांवर पडणार आहे. अशा सर्व गोष्टींचा विचार करता दरवर्षी सुमारे २०० कोटी रुपये विद्यापीठांच्या अर्थसंकल्पाच्या जमेतून कमी होणार आहेत. ही रक्कम फार मोठी असून, विद्यापीठांच्या विकासाला दृष्टीकोनातून विद्यापीठांच्या विकासावर त्याचा परिणाम होणार आहे.

या पार्श्वभूमीवर सरकारी विद्यापीठांना नवीन आर्थिक स्रोतांचा विचार गोभोगीन करावा लागेल. त्यातील काही उपाय यत्नाने मागील विद्यापीठ संघटना आणि त्यांच्याकडून त्या माध्यमातून मिळणारा निधी. पाणिमाल देशामध्ये उदाहरणार्थ, हार्वर्ड युनिव्हर्सिटी, केंब्रिज युनिव्हर्सिटी अदी प्रमुख विद्यापीठांना मागील विद्यापीठांकडून भरपूर प्रमाणात निधी प्राप्त होत असले. त्यामुळे आर्थिकदृष्ट्या ही विद्यापीठे सक्षम झालेली आहेत. भारतीय विद्यापीठांमध्येही प्रत्येक विद्यापीठांनुसार मागील विद्यापीठ संघटना

कार्यक्षम करून, त्याद्वारे भरपूर निधी मिळविता येईल. हा उत्पन्नाचा स्रोत अतिशय महत्वाचा आहे.

विद्यापीठांमध्ये नवीन अभ्यासक्रम आणि नवीन महाविद्यालये सुरू करता येतील. उदाहरणार्थ, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठात ४११ एकर जागेमध्ये औषध निर्माणशास्त्र विद्यालयाचे महाविद्यालय सुरू करणे आवश्यक आहे. त्याचप्रमाणे औषधीय विद्यालयांचे महाविद्यालय सुरू करता येईल. सर्वोच्च न्यायालयाच्या निवाड्यानुसार ही महाविद्यालये सुरू करताना यांना केंद्रीय संस्थांची मान्यता घेणे बऱ्याचे महत्त्व. त्याचप्रमाणे विद्यापीठांच्या उपकेंद्रांमध्येदेखील अशी महाविद्यालये आणि इतर व्यावसायिक अभ्यासक्रम सुरू करता येतील. त्यामुळे भरपूर निधी विद्यापीठांना प्राप्त होऊ शकतील.

पाच वर्षांचे इंटरिग्रेटेड अभ्यासक्रम, विद्यापीठांना (क्लस्टरन्सी) याद्वारेदेखील

विद्यापीठांच्या विभागांना भरपूर निधी प्राप्त होऊ शकतील. याबाबतील अनेक उद्योग संस्थांबरोबर चर्चा करून, त्यांच्या सहकार्याने संशोधनाचे निरनिगडे प्रकल्प विद्यापीठांमध्ये सुरू करता येतील. केंद्रीय पातळीवर अनेक शासकीय संस्था विद्यापीठांना संशोधनासाठी व विद्यापीठांच्या पायाभूत सुविधा उपलब्ध करण्यासाठी निधी पुरवू शकतील. उदाहरणार्थ, १) केंद्र शासनाचा विज्ञान आणि तंत्रज्ञान विभाग २) नॅशनल रिसर्च फाउंडेशन ३) केंद्र शासनाने सुमारे ८० हजार कोटी रुपयांची तरतूद केली आहे ३) आयुष मंत्रालय ४) आरोग्य आणि कुटुंब कल्याण मंत्रालय ५) क्रीडा मंत्रालय ६) मानव संसाधन विकास मंत्रालय इत्यादी.

त्याचप्रमाणे टाउ, रितावनस, विनोदिया, अदानी इत्यादी उद्योगसमूहांकडून संशोधनासाठी आणि पायाभूत सुविधा सुधारणासाठी भरपूर निधी उपलब्ध होऊ शकतील. अशा निरनिगड्या मार्गांनी विद्यापीठांचे आर्थिक स्रोत वाढवून विद्यापीठांची आर्थिक स्थिती मजबूत होऊ शकते. यामाठी विद्यापीठांमध्ये एक नवीन कक्ष निर्माण करावा लागेल.

नवीन तंत्रज्ञानाचा वापर करून त्याद्वारे दुसऱ्या शिक्षण (डिस्टन्स लर्निंग) सुरू करता येईल. राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणामध्ये अतिशय असलेले अनेक आंतरविद्यालयांमध्ये अभ्यासक्रम विद्यापीठां विभागांमध्ये नव्याने सुरू करता येतील. त्या वेळीही विद्यापीठांना चांगल्या प्रकारे शैक्षणिक शुल्क मिळेल. त्याचप्रमाणे व्यावसायिकशास्त्रातील अनेक प्रमाणपत्र अभ्यासक्रम चालू करता येतील.

विद्यापीठांमध्येदेखील पायाभूत सुविधांचा वापर करण्यास इतर शैक्षणिक संस्थांना पावनामी

विशेष

प्रा. डॉ. मजानन एकबोटे

दिल्यास त्यातूनही मोठ्या प्रमाणावर नवीन आर्थिक स्रोत निर्माण होईल. उदाहरणार्थ, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठांमध्ये मार्चकाळी पाचव्या प्रवेशासाठी, वर्षांभरच्या, क्रीडांगणं या ठिकाणी विद्यापीठांचे फोलेले शैक्षणिक कार्यक्रम राबविले जात आहेत. या ठिकाणी चांगल्या शैक्षणिक संस्थांना या पायाभूत सुविधा वापरण्यास परवानगी दिल्यास विद्यापीठांस मोठ्या प्रमाणावर निधी मिळू शकते.

दरवर्षी सुमारे पाच टक्के एज्युटा रकमेचे शुल्क वाढविण्यासंबंधी तरतूद विद्यापीठांच्या अर्थसंकल्पात केली जाईल. त्याप्रमाणे कर्मचाऱ्यांचा वेतनाई घता वाढवून देण्याची तरतूद सरकारकडून केली जाते त्याचप्रमाणे विद्यापीठांवर दरवर्षी वाढीव आर्थिक भार पडत असतो. त्यामाठी ही तरतूद करणे अतिशय आवश्यक आहे. या शुल्कामध्ये संलग्न शुल्क, परीक्षा शुल्क, शैक्षणिक पात्रता शुल्क इत्यादी शुल्कांचा समावेश करावा लागेल.

अशा अनेक उपाययोजनांचा वापराने अभ्यास करून विद्यापीठांना आर्थिकदृष्ट्या सक्षम करणे अतिशय महत्वाचे आहे. कारण, या विद्यापीठांनुसार गरीब विद्यार्थ्यांना शिक्षण देता येते. ही सरकारी विद्यापीठे आर्थिकदृष्ट्या आणि शैक्षणिकदृष्ट्या सक्षम समतील. तर अभ्यास करण्याचे त्यांचे कार्य मंदावेल आणि त्याचा परिणाम समाजावर व देशावर होईल, याची नोंद घेणे आवश्यक आहे. त्याप्रमाणे विद्यापीठांना असल्या धोरणामध्ये बदल करणे लागतील.

News Paper Clippings related to Progressive Education Society, Pune 5

मटा अँकर

'मटा हेल्पलाइन'च्या शिलेदारांना कुलगुरू डॉ. गोसावींच्या हस्ते धनादेश वाटप

गुणवंतांचा कौतुकसोहळा रविवारी रंगणार

म. टा. प्रतिनिधी, पुणे

अत्यंत खडतर परिस्थितीवर जिद्दीने मात करून दहावीच्या परीक्षेत उज्ज्वल यश प्राप्त करणाऱ्या गुणवंत विद्यार्थ्यांच्या पुढील शिक्षणासाठी समाजातील दात्यांनी दिलेल्या आर्थिक मदतीचे धनादेश वाटपाचा कार्यक्रम येत्या रविवारी (६ ऑगस्ट) होणार आहे. 'मटा हेल्पलाइन' उपक्रमांतर्गत कर्तृत्ववान विद्यार्थ्यांच्या यशाचा कौतुक समारंभ या वर्षी शिवाजीनगर येथील मॉडर्न कॉलेजच्या प्रांगणातील प्रोग्रेसिव्ह एज्युकेशन सोसायटीच्या सभागृहात सकाळी १० वाजता होणार आहे.

या सर्व विद्यार्थ्यांच्या पाठीमागे आर्थिक मदतीचे पाठबळ उभ्या करणाऱ्या 'महाराष्ट्र टाइम्स'च्या वाचकांनी रविवारी या कार्यक्रमाला अवश्य उपस्थित राहून मुलांच्या पाठीवर शाबासकीची थाप द्यावी, असे आवाहन संयोजकांनी

कुलगुरूंच्या हस्ते सन्मान

यंदाच्या दहावीच्या परीक्षेत उज्ज्वल यश मिळविणाऱ्या १६ गुणवंत विद्यार्थ्यांची निवड करण्यात आली होती. पुणेकरांनी या सर्व विद्यार्थ्यांसाठी नेहमीप्रमाणेच भरपूर मदत केली आहे. समाजातील दातृत्वाच्या बळावरच पुढील शिक्षणासाठी हे सर्व विद्यार्थी सज्ज झाले असून सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाचे कुलगुरू डॉ. सुरेश गोसावी त्यांना मार्गदर्शन करण्यासाठी येणार आहेत. 'पुनीत बालन ग्रुप'चे अध्यक्ष पुनीत बालन, कॉसमॉस बँकेचे अध्यक्ष मिलिंद काळे आणि प्रोग्रेसिव्ह एज्युकेशन सोसायटीचे कार्याध्यक्ष डॉ. गजानन एकबोटे या वेळी उपस्थित राहणार आहेत.

मटा हेल्पलाइन विद्यार्थी कौतुक सोहळा

- **केव्हा :** रविवार, ६ ऑगस्ट २०२३
- **कधी :** सकाळी १० वाजता
- **कुठे :** मॉडर्न कॉलेज, पीईएस सभागृह, शिवाजीनगर

केले आहे.

समाजातील अनेक गुणवान विद्यार्थ्यांना शिक्षणाची आस असूनही केवळ घरच्या बेताच्या आर्थिक स्थितीमुळे पुढे शिकता येत नाही. अशा मुलांचा शोध घेऊन त्यांच्या कथा 'मटा हेल्पलाइन' उपक्रमांतर्गत 'महाराष्ट्र टाइम्स'मध्ये प्रसिद्ध केल्या जातात. समाजातील दानशूरांनी या विद्यार्थ्यांच्या

मदतीसाठी पुढे येण्याचे आवाहन केल्यानंतर वाचकांकडून दरवर्षीच त्याला भरघोस प्रतिसाद लाभतो. समाजाच्या विविध स्तरांतील अनेक दाते नाव किंवा छायाचित्र याची कोणतीही अपेक्षा न ठेवता या विद्यार्थ्यांच्या बँक खात्यात थेट पैसे जमा करतात; तर काही जण धनादेशाद्वारे संबंधित विद्यार्थ्यांना मदत करतात. या

विद्यार्थ्यांना हे सर्व धनादेश समारंभपूर्वक प्रदान करून त्यांच्या पुढील शिक्षणात कोणताही अडसर राहणार नाही, याकडे 'महाराष्ट्र टाइम्स' तर्फे लक्ष दिले जाते. २०११ पासून सुरू असलेल्या या उपक्रमात आजवर मदत मिळालेल्या काही गुणवान विद्यार्थ्यांनी समाजाच्या ऋणाची जाण ठेवत ध्येय साध्य केले आहे. डॉक्टर, सॉफ्टवेअर इंजिनीअर, सीए अशी ध्येय त्यांनी पूर्ण केली आहेत.

News Paper Clippings related to Progressive Education Society, Pune 5

'महात्मा ज्योतिबा फुले प्रतिष्ठान' या कार्यक्रमात कुलगुरू डॉ. सुरेश गोसावी, कॉसमॉस बँकेचे उपाध्यक्ष प्रवीणकुमार गांधी, प्रोग्रेसिव्ह एज्युकेशन सोसायटीचे कार्याध्यक्ष डॉ. गजानन एकबोटे आणि 'पुनीत बालन ग्रुप'चे अध्यक्ष पुनीत बालन यांच्या हस्ते विद्यार्थ्यांना धनादेश प्रदान करण्यात आले.

गुणवंतांना आर्थिक मदतीचे बळ

म. टा. प्रतिनिधी, पुणे

विकट परिस्थितीवर मात करून दहावीच्या परीक्षेत यशाला गवसणी घेतलेल्या या विद्यार्थ्यांचे कौतुक अन् त्यांच्या पंखाना बळ देणारा ह्या सौहार्दा रविवारी सकाळी रंगला.

निमित्त होते, 'महाराष्ट्र टाइम्स'च्या 'महात्मा ज्योतिबा फुले प्रतिष्ठान' या सौहार्दाचे उच्च शिक्षणाचे स्वप्न पाहणाऱ्या १६ गुणवंत विद्यार्थ्यांच्या पंखाना नागरिकांनी रविवारी बळ दिले. प्रोग्रेसिव्ह एज्युकेशन

सोसायटीच्या

सभागृहात

सावित्रीबाई फुले

पुणे विद्यापीठाचे

कुलगुरू डॉ.

सुरेश गोसावी,

कॉसमॉस बँकेचे

उपाध्यक्ष प्रवीणकुमार

गांधी, प्रोग्रेसिव्ह एज्युकेशन सोसायटीचे

कार्याध्यक्ष डॉ. गजानन एकबोटे आणि

'पुनीत बालन ग्रुप'चे अध्यक्ष पुनीत

बालन यांच्या हस्ते विद्यार्थ्यांना धनादेश

प्रदान करण्यात आले.

'महाराष्ट्र टाइम्स'चे संपादक परग

करंदीकर, 'महा'च्या पुणे आवृत्तीचे निवासी संपादक श्रीधर लोणी आणि 'टाइम्स समूह'चे पुणे रिसॉन्स हेड गौरव आहुजा या वेळी उपस्थित होते.

► सविस्तर वार्ताकन...२

Maharashtra Times 7.8.2023

'विद्यार्थ्यांनी टेवावा सकारात्मक दृष्टिकोन'

पुणे : 'दहावीमध्ये चांगले गुण मिळवले असले तरीही जमिनीवर राहिले पाहिजे. यशाने हुरळून किंवा अपयशाने खचून न जाता ध्येयाकडे दृढ वाटचाल करा. नेहमी सकारात्मक दृष्टिकोन ठेवा. अनेक अडचणी येतील; पण ध्येय निश्चित करून मार्गक्रमण करा,' असा मोलाचा सल्ला प्रोग्रेसिव्ह एज्युकेशन सोसायटीचे कार्याध्यक्ष डॉ. गजानन एकबोटे यांनी 'महात्मा ज्योतिबा फुले प्रतिष्ठान' कार्यक्रमात विद्यार्थ्यांना दिला.

'दहावीत नव्वद टक्के गुण मिळाले म्हणजे स्वर्ग गाठला असे नव्हे. अपयशाने खचून किंवा यशाने हुरळून न जाता ध्येयाकडे दृढ वाटचाल करा. नेहमी सकारात्मक दृष्टिकोन ठेवा,' असे सांगून एकबोटे पुढे म्हणाले, 'मी कठीण परिस्थितीत शिक्षण घेतले. आठ-दहा किलोमीटर चालून 'एमएस'चे शिक्षण पूर्ण केले आहे. माझ्याही जीवनात अनेक

आपला देश 'महाराष्ट्र टाइम्स'

सारख्या संस्थामुळे चालत असून, त्यामुळे समाजात सजीव वातावरण आहे. गरजू आणि गुणवान विद्यार्थ्यांसाठी हेल्पलाइन उपक्रम राबवित असलेल्या 'महाराष्ट्र टाइम्स'चे मनःपूर्वक अभिनंदन.

- डॉ. गजानन एकबोटे

खडतर प्रसंग आले. गरिबीत दिवस काढले. तेव्हा कष्ट आणि प्रामाणिकपणे प्रयत्न केले. आई-वडिलांनी आधार दिला. त्यात आनंद होता.'

Maharashtra Times 7.8.2023

News Paper Clippings related to Progressive Education Society, Pune 5

‘व्हर्टिकल युनिव्हर्सिटी’तून पुणे बाद

उच्च व तंत्रशिक्षण विभागाच्या निर्णयाला नामवंत शिक्षण संस्थांचा विरोध

हर्ष दुधे

Harsh.Dudhe@timesgroup.com

पुणे : राज्यात स्वयं अर्थसाहित्य (खासगी) पद्धतीने व्हर्टिकल युनिव्हर्सिटी स्थापन करण्यासाठी प्रसिद्ध करण्यात आलेल्या निर्णयात पुणे, पिंपरी-चिंचवड शहरांना वगळले आहे. त्यामुळे शिक्षणाचे माहेरघर असलेल्या पुण्यालाच व्हर्टिकल युनिव्हर्सिटीपासून वंचित राहावे लागण्याची शक्यता आहे.

उच्च व तंत्रशिक्षण विभागाच्या निर्णयाला नामवंत शिक्षणसंस्थांनी विरोध केला असून, वाढत्या शहरीकरणाचा विचार करता, मुंबई, ठाण्यासोबतच पुणे आणि पिंपरी-चिंचवडचा समावेश होणे गरजेचे असल्याची भूमिका मांडली आहे.

शैक्षणिक संस्थांना जागा उपलब्ध करून द्यावी

पुणे शहराच्या मध्यवर्ती भागात मोठ्या प्रमाणात जागेची उपलब्धता नाही, ही बाब खरी आहे. अशा परिस्थितीत स्थानिक स्वराज्य संस्था किंवा पुणे महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरणाने (पीएमआरडीए) पुणे, पिंपरी-चिंचवड शहरातील शैक्षणिक संस्थांना कमी दरात जागा उपलब्ध करून, देण्यास जागेचा प्रश्न सुटू शकतो. या ठिकाणीही शैक्षणिक संकुलांची निर्मिती होऊ शकते, असे एका संस्थाचालकांनी सांगितले.

प्रतिनिधिक छायाचित्र

“वाढत्या शहरीकरणामुळे पुणे शहरात आणि आजूबाजूच्या परिसरात जागाच उपलब्ध नसल्याचे चित्र आहे. अशा परिस्थितीत शैक्षणिक संस्थांना शैक्षणिक संकुलाचा विस्तार करण्यासाठी पर्याय उपलब्ध नाही. त्यामुळे मुंबई, ठाणे शहरांप्रमाणेच पुणे शहरातही व्हर्टिकल युनिव्हर्सिटी स्थापन करण्यासाठी निर्णय होणे गरजेचे आहे. पुणे शिक्षणाचे माहेरघर असल्याने, व्हर्टिकल युनिव्हर्सिटीची सुरुवात पुण्यापासून व्हायला हवी. राज्य सरकारने तातडीने सुधारित निर्णय प्रसिद्ध करून पुण्यातही व्हर्टिकल युनिव्हर्सिटी स्थापन करण्यासाठी पावले उचलावीत.

- डॉ. गजानन एकबोटे, कार्याध्यक्ष, प्रोग्रेसिव्ह एज्युकेशन सोसायटी

राज्य सरकारच्या उच्च व तंत्रशिक्षण विभागाने मुंबई शहर, मुंबई उपनगर आणि ठाणे शहरात खासगी व्हर्टिकल युनिव्हर्सिटी स्थापन करण्यात येणार असल्याचा निर्णय प्रसिद्ध केला. वाढत्या शहरीकरणामुळे महानगरांमध्ये विद्यापीठांची स्थापना करण्यासाठी आवश्यक जागा उपलब्ध होत नसल्याचे चित्र आहे. राज्यात खासगी विद्यापीठांची स्थापना करण्यासाठी राज्याचे माजी मुख्य सचिव अरुण बोंगीरवार यांच्या

अध्यक्षतेखाली द्विसदस्यीय समितीची स्थापना केली होती. या समितीने मुंबई शहर व जिल्ह्यात स्वयं अर्थसाहित्य विद्यापीठ स्थापन करण्यासाठी आवश्यक जमीन उपलब्ध नसेल, तर न्यूयॉर्क, वॉशिंग्टन व तेलअवीव या शहरांमध्ये व्हर्टिकल युनिव्हर्सिटीचे शैक्षणिक संकुले उभारण्यात आली आहेत. त्याच धर्तीवर मुंबई शहर, जिल्ह्यात व्हर्टिकल युनिव्हर्सिटीला परवानगी देण्यात यावी, अशी शिफारस केली

होती. अशा पद्धतीने सुरू करण्यासाठी विविध प्रायोजक मंडळाकडून मागणी करण्यात येत आहे. खासगी व्हर्टिकल युनिव्हर्सिटीची स्थापना करण्यासाठी २७ फेब्रुवारी २०२० रोजीच्या निर्णयात जयंत बांठिया यांच्या अध्यक्षतेखाली समिती स्थापन करण्यात आली.

यातील शिफारशी व सूचना, हरकती विचारात घेऊन व्हर्टिकल युनिव्हर्सिटी स्थापन करण्याचा निर्णय प्रसिद्ध केला आहे. त्यानंतर व्हर्टिकल युनिव्हर्सिटी

स्थापन करण्यासाठी उच्च व तंत्रशिक्षण विभागाकडून गेल्या वर्षी प्रसिद्ध करण्यात आलेल्या मसुद्यात पुणे शहराचा समावेश होता. मात्र, नव्याने प्रसिद्ध निर्णयात पुणे शहराला वगळले आहे. आताच पुणे शहरात जागा उपलब्ध होत नसल्याने, शिक्षण संस्थांना शैक्षणिक संकुलाचा विस्तार करता येत नसल्याचे चित्र आहे. असे असतानाही अचानक पुणे शहराला वगळल्याने, आश्चर्य व्यक्त करण्यात येत आहे.

Maharashtra Times 8.8.2023

News Paper Clippings related to Progressive Education Society, Pune 5

SakalNews @SakalMediaNews www.sakal.com

3

मार्गदर्शक सूचना जाहीर : पदवीपूर्व स्तरावर अभ्यासक्रम सुरू होणार उच्च शिक्षण घेतानाच जीवनकौशल्याचे धडे!

पुणे, ता. २२ : विद्याशाखेतील पदवी अभ्यासक्रमासाठी आतापर्यंत महाविद्यालयांतच शिकविले जात. आगामी काळात उच्च शिक्षण घेतानाच विद्यार्थ्यांना मानवी जीवन मूल्ये, नेतृत्व-व्यवस्थापन कौशल्य, प्रभावी संवादशैली, व्यावसायिक कौशल्ये आत्मसात करण्याचेही धडे दिले जातील. जीवनाशी निगडित जीवन कौशल्यांचा समावेश असणारा 'जीवन कौशल्य २.०' हा अभ्यासक्रम लवकरच सुरू होईल.

देशभरातील विद्यार्थी आणि उच्च शिक्षण संस्थांत पदवीपूर्व

अभ्यासक्रमाची वैशिष्ट्ये...

- चार प्रमुख भागात विभागलेला अभ्यासक्रम असेल
- प्रत्येक भागाला दोन श्रेयांक आणि संपूर्ण अभ्यासक्रमाला आठ श्रेयांक असतील
- चार प्रमुख भागांची विभागणी ३३ पाठांमध्ये
- मूलभूत जीवन कौशल्य शिकविण्यावर असेल भर

स्तरावर विद्यार्थ्यांना सर्वांगीण विकासासाठी जीवन कौशल्यांचे धडे देण्यासाठी विद्यार्थी अनुदान आयोगाने (युजीसी) सुधारित मार्गदर्शक सूचना जाहीर केल्या. त्यानुसार सर्व विद्याशाखांमधील विद्यार्थ्यांना या अभ्यासक्रमाची निवड पदावी विषय म्हणून

करता येईल.

राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणातही अशा शिफारस आहे. त्यानुसार २०१९ मध्ये जीवन कौशल्य अभ्यासक्रम विकसित केला होता. आता नव्या धोरणानुसार या अभ्यासक्रमात सुधारणा केली असून सुधारित अभ्यासक्रम

अभ्यासक्रमाचे चार प्रमुख आधारस्तंभ

- संवाद कौशल्ये
- व्यावसायिक कौशल्ये
- नेतृत्व आणि व्यवस्थापन कौशल्ये
- वैश्विक मानवी मूल्ये

आणि मार्गदर्शक सूचना आयोगाने प्रसिद्ध केल्या आहेत. अभ्यासक्रमात आता डिजिटल साक्षरता, सोशल मीडिया, डिजिटल नैतिकता, वैयक्तिक अर्थ व्यवस्थापन, घटनात्मक मूल्ये, न्याय आणि मानवी हक्क अशा घटकांचा अभ्यासक्रमात नव्याने समावेश केला आहे.

‘विद्यार्थी एखादा अभ्यासक्रम पूर्ण करतो. परंतु त्यानंतर नोकरीचा शोध घेताना मुलाखती, प्रत्यक्ष नोकरी करत असताना त्यांचे संवाद आणि व्यावसायिक कौशल्य कमी पडत असल्याचे प्रकट होऊ शकते. त्याशिवाय काही मोजक्याच विद्यार्थ्यांकडे कौटुंबिक परंपरेमुळे नेतृत्व गुण आढळतात. प्रत्येक विद्यार्थ्याच्या सर्वांगीण विकासासाठी पदवीचे शिक्षण घेत असतानाच ‘जीवन कौशल्य’ शिकणे आवश्यक आहे. विद्यापीठ अनुदान आयोगाने ‘जीवन कौशल्य २.०’ हा अभ्यासक्रम उपलब्ध करून दिल्याने खऱ्या अर्थाने विद्यार्थ्यांचा सर्वांगीण विकास होण्यास मदत होणार आहे. म्हणूनच हा अभ्यासक्रम संस्थेतील सर्व महाविद्यालयात सुरू करण्यासाठी पुढाकार घेण्यात येईल.

- डॉ. गजानन एकबोटे,
कार्याध्यक्ष, प्रोग्रेसिव्ह एज्युकेशन सोसायटी

News Paper Clippings Related to MCASC(Autonomous) Pune 5

'पुरुषोत्तम'चा 'राखणदार'...

महाराष्ट्रीय कलोपासक आयोजित ५८व्या पुरुषोत्तम करंडक स्पर्धेच्या प्राथमिक फेरीला भरत नाट्य मंदिरात बुधवारपासून सुरुवात झाली. मराठवाडा अभियांत्रिकी महाविद्यालयाने 'चिकन खर्डा विथ गार्लिक नान', 'आयएलएस' विधी महाविद्यालयाने 'आरं संसार संसार' आणि मॉडर्न कला, शास्त्र आणि वाणिज्य महाविद्यालयाने 'राखणदार' या एकांकिका सादर केल्या. 'राखणदार' एकांकिकेतील एक प्रसंग.

Maharashtra Times 17.8.2023

'पुरुषोत्तम' जल्लोषात सुरु

प्रेक्षक, विद्यार्थ्यांची एकांकिका पाहण्यासाठी गर्दी

'भरत'मध्ये घुमला 'आव्वाज कुणाचा'

पुणे : पुढारी वृत्तसेवा

'अरे आव्वाज कुणाचा' घोषणावाजी, विद्यार्थ्यांच्या गर्दीने फुललेला भरत नाट्य मंदिराचा परिसर... एकांकिका सादर करणाऱ्या कलाकारांमध्ये दिसलेला युवाजोश... थोडीशी भीती... हुरहुर... पण आनंदात आणि उत्साहात तरुण कलाकारांनी केलेले एकांकिकांचे सादरीकरण, अशा जल्लोषपूर्ण वातावरणात पुरुषोत्तम करंडक स्पर्धेच्या प्राथमिक फेरीस बुधवारी सुरुवात झाली. विद्यार्थ्यांच्या जोशात अन् जल्लोषात कोणतीच कमतरता नव्हती अन् त्यांच्या एकांकिकांच्या सादरीकरणात हाच जोश आणि आत्मविश्वास पाहायला मिळाला. कलाकारांचा उत्कृष्ट अभिनय अन् एकांकिकांच्या वेगळ्या विषयाने आणि मांडणीने प्रेक्षकांची मने जिंकली.

मराठवाडा अभियांत्रिकी महाविद्यालयाच्या एकांकिकेतील एक प्रसंग.

महाराष्ट्रीय कलोपासकर्फे आयोजित ५८ व्या पुरुषोत्तम करंडक आंतरमहाविद्यालयीन एकांकिका स्पर्धेच्या प्राथमिक फेरीत महाविद्यालयीन संघातील तरुणांनी रंगमंचावर एकांकिकेचे सादरीकरण केले अन् त्यांच्या सादरीकरणाला भरपूर दादही मिळाली.

प्राथमिक फेरीला सारंगकाळी पाच वाजता मराठवाडा अभियांत्रिकी महाविद्यालयाच्या 'चिकन खर्डा विथ गार्लिक नान' या एकांकिकेने सुरुवात झाली. या एकांकिकेत मांडलेला सिंगल पॅटर्न आणि त्यांच्या मुलांची कहाणीचा विषय प्रेक्षकांपर्यंत समर्थकांने पोचला.

त्यानंतर सादर झालेल्या आयएलएस विधी महाविद्यालयाच्या 'आरं संसार संसार...' ही एकांकिकाही प्रेक्षकांच्या मनाला भिडली. तर, शिवाजीनगर येथील मॉडर्न कला, शास्त्र आणि वाणिज्य महाविद्यालयाच्या 'राखणदार' ही एकांकिका प्रेक्षकांच्या पसंतीस उतरली. प्राथमिक फेरीत ५१

महाविद्यालयांच्या एकांकिकांचे सादरीकरण पाहण्याला मिळेल. गुरुवारी (दि.१७) व्हीआयआयटीची 'पासवर्ड', राजर्षी शाहू अभियांत्रिकी महाविद्यालयाची (ताधवडे) 'पंचनख' आणि कमिन्स अभियांत्रिकी महाविद्यालयाची 'पूर्णविराम' ही एकांकिका पाहण्याला मिळणार आहे.

अन् झाला एकांकिका पाडण्याचा प्रयत्न

आमचे पहिलेच 'पुरुषोत्तम करंडक' आहे. त्यामुळे कुणालाच पुरुषोत्तमचा अनुभव नव्हता. पहिल्यांदाच आम्ही सहभागी झालो आहोत. पहिल्यांदा रंगमंचावर पाऊल ठेवले. तेव्हा थोडंसं दडपण.. भीती हुरहुर होतीचं... प्रेक्षागृहात बसलेल्या इतर महाविद्यालयांच्या विद्यार्थ्यांनी एकांकिका पाडण्याचा काहीसा प्रयत्न केला. ते विद्यार्थी आमच्या सादरीकरणाच्या वेळी घोषणा देत होते. पण, आमच्या महाविद्यालयाच्या सिनिअर्सनी आम्हाला चिअरअप केले, आम्ही केवळ सादरीकरणाकडे लक्ष दिले, असे प्राथमिक फेरीच्या पहिल्या दिवशी 'चिकन खर्डा विथ गार्लिक नान' ही एकांकिका सादर केलेल्या मराठवाडा अभियांत्रिकी महाविद्यालयाच्या विद्यार्थ्यांनी सांगितले.

कुटुंबातील स्त्री राजकारणात येणे, त्यामुळे पती-पत्नीच्या नात्यावर होणारा परिणाम... शेवटी राजकारण जिंकते की त्यांचे नाते, हे दाखविण्याचा प्रयत्न आम्ही केला. स्पर्धेत सादरीकरण करतानाचा खूप चांगला अनुभव होता, दडपण नव्हतं. यंदा करंडक नव्वकीच मिळवू, असा विश्वास आहे.

- पूर्वा हळकुडे, विद्यार्थिनी, आयएलएस विधी महाविद्यालय

News Paper Clippings Related to MCASC(Autonomous) Pune 5

लोकमत

पुरुषोत्तम करंडक स्पर्धेच्या प्राथमिक फेरीला दिमाखात सुरुवात

... सिनिअर्सनी केलेल्या चिअर्सनं मिळाला हुरूप

लोकमत न्यूज नेटवर्क
पुणे : आमचं पहिलंच 'पुरुषोत्तम' आहे आणि महाविद्यालयदेखील सात ते आठ वर्षांनंतर पहिल्यांदाच 'पुरुषोत्तम'मध्ये उतरलं आहे. थोडंसं दडपण, भीती, हुरहुर होतीच... प्रेक्षागृहात बसलेल्यांनी एकांकिका पाडण्याचा काहीसा प्रयत्न केला; पण, आमच्या महाविद्यालयाच्या सिनिअर्सनी आरोळ्या ठोकून आम्हाला प्रोत्साहन दिलं... हे बोल आहेत, पुरुषोत्तम करंडक स्पर्धेच्या प्राथमिक फेरीच्या पहिल्याच दिवशी 'चिकन खर्डा विथ गार्लिक नान' ही एकांकिका सादर केलेल्या मराठवाडा अभियांत्रिकी महाविद्यालयाच्या विद्यार्थ्यांचे.

अतिशय जल्लोषात महाराष्ट्रीय कलोपासक आयोजित ५८व्या आंतर महाविद्यालयीन पुरुषोत्तम करंडक स्पर्धेच्या प्राथमिक फेरीला बुधवारपासून

आज (दि. १७) सादर होणाऱ्या एकांकिका

- व्हीआयआयटी (पासवर्ड)
- राजीव शाहू अभियांत्रिकी महाविद्यालय, ताथवडे (पंचचर पोहे)
- कमिन्स अभियांत्रिकी महाविद्यालय (पूर्णविराम)

(दि. १६) दमदार सुरुवात झाली. स्पर्धेच्या पहिल्या दिवशी मराठवाडा अभियांत्रिकी महाविद्यालयाच्या 'चिकन खर्डा विथ गार्लिक नान' या एकांकिकेने सुरुवात झाली. त्यानंतर आयएलएस विधि महाविद्यालयाची 'आरं संसार संसार' आणि शिवाजीनगर येथील मॉडर्न कला, शास्त्र आणि वाणिज्य महाविद्यालयाच्या 'राखणदार' या एकांकिकेचे सादरीकरण झाले.

२०१४ नंतर आम्हाला करंडक मिळालेला नाही. तो मिळण्याच्या उद्देशानेच आम्ही या वर्षी स्पर्धेत उतरलो आहोत. तसेच आमच्या प्राचार्यांनी हा करंडक जिंकलेला असल्याने आम्हाला त्यांचे वेळोवेळी मार्गदर्शन मिळत आहे. आम्हाला आमच्या सादरीकरणावर पूर्ण विश्वास आहे. नक्कीच या वर्षीचा करंडक आमचा असेल.

- पूर्वा हरगुडे, दिग्दर्शक आयएलएस विधि महाविद्यालय

Hello Pune
Page No. 6 Aug 17, 2023
Powered by: erelego.com

भरत नाट्य मंदिर : पुरुषोत्तम करंडक स्पर्धेच्या प्राथमिक फेरीला बुधवारी सुरुवात झाली. स्पर्धा सुरू होण्यापूर्वी विद्यार्थ्यांनी जल्लोष केला.

सळसळत्या उत्साहात 'पुरुषोत्तम'ची नांदी

पुणे, ता. १६ : एकांकिकेआधी कलाकारांना जाणवणारे एक प्रकारचे दडपण... सगळी व्यवस्था चोख करण्याची धडपड... उत्साहात सादर केलेली एकांकिका आणि मग 'आवाज कुणाचा' या जयघोषाने दुमदुमलेले नाट्यगृह... अशा वातावरणात बुधवारी (ता. १६) 'पुरुषोत्तम करंडक' स्पर्धेची नांदी झाली. सदाशिव पेढेतील भरत नाट्य मंदिर येथे आयोजित स्पर्धेच्या पहिल्या दिवशी तीन एकांकिका सादर झाल्या.

महाराष्ट्रीय कलोपासक संस्थेतर्फे आयोजित या आंतरमहाविद्यालयीन स्पर्धेच्या प्राथमिक फेरीला बुधवारपासून (ता. १६) सुरुवात झाली. पहिल्याच दिवशी तरुण रंगकर्मी आणि त्यांना प्रोत्साहन देण्यासाठी आलेल्या रसिकांनी नाट्यगृहाचे आवार फुलून गेले होते. 'अरे आवाज कुणाचा...', 'अरे करंडक कुणाचा' अशा घोषणांनी विद्यार्थ्यांनी स्पर्धेत रंग भरला. सायंकाळी पाच वाजता मराठवाडा अभियांत्रिकी महाविद्यालयाच्या

'चिकन खर्डा विथ गार्लिक नान' या एकांकिकेने स्पर्धेचा पडदा उघडला. त्यानंतर आयएलएस विधि महाविद्यालयाची 'आरं संसार संसार...' ही एकांकिका सादर झाली. मॉडर्न कला, शास्त्र आणि वाणिज्य महाविद्यालयाच्या 'राखणदार' या एकांकिकेने पहिल्या दिवसाची सांगता झाली.

अशी होणार स्पर्धा

स्पर्धेची प्राथमिक फेरी ३० ऑगस्टपर्यंत चालणार असून, या फेरीत एकूण ५१ संघ सादरीकरण करणार आहेत. दररोज सायंकाळी ५ ते ८ या कालावधीत तीन संघांचे सादरीकरण होईल. २० आणि २८ ऑगस्टला स्पर्धा दोन सत्रांत, म्हणजे सकाळी ९ ते १२ आणि सायंकाळी ५ ते ८ या वेळेत होईल. प्राथमिक फेरीतून अंतिम फेरीसाठी नऊ संघांची निवड केली जाणार असून, अंतिम फेरी ९ आणि १० सप्टेंबरला होणार आहे.

News Paper Clippings Related to MCASC(Autonomous) Pune 5

लोकमत

लोकमत

पुणे, गुरुवार,
दि. २४ ऑगस्ट २०२३ ५

epaper.lokmat.com

एज्युकनेक्ट

प्राणिशास्त्र हे केवळ प्राण्यांशी मर्यादित शास्त्र नसून त्याची व्यापकता मोठी आहे. प्राणिशास्त्रांतर्गत सिस्टेमॅटिक्स, वर्गीकरण, मानव आणि प्राणी शरीरविज्ञान, वैद्यकीय प्राणिशास्त्र, परजीवीशास्त्र, कीटकशास्त्र, हिस्टोलॉजी, उत्क्रांती, सेल-बायोलॉजी, अनुवंशशास्त्र, आण्विक जीवशास्त्र, टॉक्सिकोलॉजी, इकोलॉजी, पर्यावरण विज्ञान, इम्युनोलॉजी, भ्रूणशास्त्र, जैवतंत्रज्ञान असे हे अफाट क्षेत्र आहे.

प्राणिशास्त्र पदवीधर व्हा अन् संशोधन, उद्योगात करा करिअर

प्राणीशास्त्राच्या विविध शाखांमध्ये शिक्षण घेतल्यानंतर करिअरच्या असंख्य संधी आहेत. पदवी अभ्यासक्रम पूर्ण केल्यानंतर उमेदवार एकतर उच्च शिक्षण घेऊ शकतात किंवा ते नोकरी शोधू शकतात. बीएससीमध्ये पदवीधरांसाठी पदव्युत्तर अभ्यासक्रमांचे अनेक पर्याय आहेत. या विद्यार्थ्यांना भारतासह परदेशात अनेक संस्थांमध्ये मागणी वाढत आहे.

या विषयांत घेता येईल पदव्युत्तर-पदवी

प्राणीशास्त्र विषयात पदवी उत्तीर्ण झालेल्यांना प्राणीशास्त्र, मानवशास्त्र, जैवविविधता, बायोइन्फॉर्मेटिक्स, सागरी जीवशास्त्र, आहारशास्त्र आणि पोषण विज्ञान, सार्वजनिक आरोग्य, पर्यावरण शास्त्र, बायोटेक्नॉलॉजी, अप्लाइड प्राणीशास्त्र, बायोकेमिस्ट्री, फॉरेंसिक सायन्स, रेशीम शास्त्र, मत्स्यव्यवसाय, होम सायन्स, विषाणुशास्त्र, मानसशास्त्र, मास्टर ऑफ सायन्स, पॅरामेडिकल, व्यवसाय प्रशासन, क्लिनिकल सायकोलॉजी, भ्रूणशास्त्र या विषयांत मास्टर ऑफ सायन्स ही पदव्युत्तर पदवी घेता येते.

इंडियन फॉरेस्ट सर्व्हिसेसाठी उपयुक्त

वीएस्सी प्राणीशास्त्र विज्ञान विद्यार्थ्यांना इंडियन फॉरेस्ट सर्व्हिसेस परीक्षेत उत्तीर्ण होऊन फॉरेस्ट ऑफिसरपदी नोकरी मिळविता येते. त्यासह एमपीएससी आणि यूपीएससी या स्पर्धा परीक्षांसाठी हा विषय उपयुक्त ठरतो.

नोकरीच्या विविध संधी

पर्यावरणशास्त्रज्ञ, पर्यावरण सल्लागार, निर्माण संवर्धन अधिकारी, पर्यावरण शिक्षण अधिकारी, पर्यावरण व्यवस्थापक, संशोधन शास्त्रज्ञ (जीवन विज्ञान), जैववैद्यकीय शास्त्रज्ञ, प्राणिसंग्रहालय क्युरेटर, सागरी जीवशास्त्रज्ञ, प्राणी आणि वन्यजीव शिक्षक, प्राणिसंग्रहालय किपर, डॉक्ट्रिनेरी मेकर, पशुपोषणतज्ञ, फॉरेंसिक तज्ञ, Embryologist (IVF-Test tube baby technologist), प्रयोगशाळा तंत्रज्ञ, तांत्रिक सहायक, क्लिनिकल डॉक्ट्रिनेशन सेवा, वैज्ञानिक लेखक, विज्ञान पत्रकार होता येते.

शिक्षक, प्राध्यापक होऊन करा अध्यापन

पदव्युत्तर पदवी घेतल्यानंतर नेट, सेट आणि पीएच.डी. करता येते. शाळा किंवा विज्ञान शाखेची कनिष्ठ, वरिष्ठ महाविद्यालयात शिक्षक आणि प्राध्यापक म्हणून काम करता येते. यासह संशोधन आणि विकास संस्थांसाठी प्राणीशास्त्रज्ञ / फ्री-लान्स सल्लागार म्हणूनही काम करता येते.

वन्यजीव, जीवशास्त्र, पर्यावरणीय शास्त्रात करा संशोधन

१. पर्यावरण शिक्षण केंद्र
२. इंडियन इन्स्टिट्यूट ऑफ फॉरेस्ट मॅनेजमेंट
३. वन्यजीव संरक्षण संस्था, बंगलोर
४. इंडियन इन्स्टिट्यूट ऑफ सायन्स, बंगलोर
५. भारतीय वन्यजीव संस्था, डेहरादून
६. जवाहरलाल नेहरू विद्यापीठ
७. भारतीय पर्यावरण आणि पर्यावरण संस्था
८. जवाहरलाल नेहरू प्रगत वैज्ञानिक संशोधन केंद्र, बंगलोर

शासकीय विभाग, संस्थांसोबत करा काम

- पर्यावरण आणि वन मंत्रालयाची प्रादेशिक संसाधन केंद्रे
- वाइल्डलाइफ प्रोटेक्शन सोसायटी ऑफ इंडिया
- डॉ. सलीम अली स्कूल ऑफ इकोलॉजी
- इंडियन टायगर वेलफेअर सोसायटी
- वाइल्डलाइफ ट्रस्ट ऑफ इंडिया
- केंद्रीय प्राणिसंग्रहालय प्राधिकरण (सीजेडए)
- झू आउटरीच संस्था
- वन्यजीव माहिती संपर्क विकास
- बॉम्बे नॅचरल हिस्ट्री सोसायटी (बीएनएचएस)
- विज्ञान आणि पर्यावरण केंद्र (सीएसइ)
- अशोका ट्रस्ट फॉर रिसर्च इन इकोलॉजी अँड पर्यावरण (एटीआरई)

पदवी घेतल्यानंतर व्हा उद्योजक

पदवीधरांना रेशीम उद्योग, मत्स्यपालन, मधमाशी पालन, डेअरी उद्योग, गाईळ खत उद्योग, पॅथॉलॉजी लॅब, Tissue culture Lab, पाणी व माती परीक्षण प्रयोगशाळा यामध्ये स्वतःचा उद्योग सुरू करता येऊ शकतो.

**प्रा. डॉ. भारत
काळबागे**
प्राणिशास्त्र
विभागप्रमुख,
मॉडर्न कॉलेज, पुणे

News Paper Clippings During August 2023

Section: Education

लोकमत

पुणे, पिंपरीतील अकरावीच्या तब्बल ५० हजार जागा रिक्त

३२६ महाविद्यालये : ३१ जुलैपर्यंत ६६ हजार विद्यार्थ्यांनी घेतला प्रवेश

लोकमत न्यूज नेटवर्क
पुणे : पुणे आणि पिंपरी चिंचवड परिसरातील कला, वाणिज्य, विज्ञान आणि एमसीव्हीसी शाखेच्या तुकड्या असलेल्या एकूण ३२६ महाविद्यालयांमध्ये इयत्ता अकरावीसाठी प्रवेश प्रक्रिया सुरू आहे. या महाविद्यालयांची प्रवेश क्षमता १ लाख १६ हजार १५० एवढी असून, ३१ जुलैअखेर ६६ हजार विद्यार्थ्यांनी प्रवेश घेतला आहे. अद्याप सुमारे ५० हजार जागा रिक्त राहिलेल्या आहेत.

व्यावसायिक कोर्सेसकडे ओढा
विद्यार्थ्यांचा ओढा आयटीआय, पॉलिटेक्निक डिप्लोमा आदी व्यावसायिक कोर्सेसकडे वाढल्याने अकरावी प्रवेशावर त्याचा परिणाम म्हणून अकरावीच्या जागा रिक्त राहत असल्याचे दिसून येत आहे.

आकडेवारी काय सांगते ?

३२६

पुणे, पिंपरी चिंचवड
शहरातील महाविद्यालये

४९,९९६

रिक्त जागा

१,१६,१५०

क्षमता

६६,१५४

प्रवेश

कोणत्या शाखेच्या किती जागा रिक्त?

शाखा	विद्यार्थी क्षमता	प्रवेश	रिक्त जागा
कला	१७,५४०	६,३९०	११,१५०
वाणिज्य	४६,०७५	२४,६२९	२१,४४६
विज्ञान	४८,५७०	३३,५४०	१५,०३०
एमसीव्हीसी	३,७६५	१,५९५	२१७०

पावसामुळे मिळाली होती मुदतवाढ

राज्यातील मुंबई महानगर क्षेत्र, पुणे व पिंपरी चिंचवड, नाशिक, अमरावती व नागपूर महापालिका क्षेत्रातील उच्च माध्यमिक शाळांमध्ये इयत्ता अकरावीचे प्रवेश केंद्रीय ऑनलाईन प्रणालीद्वारे करण्यात येत आहेत. अकरावी प्रवेश प्रक्रियेतील विशेष फेरी एकमध्ये प्रवेश घेण्यासाठी गुरुवार दि. २७ जुलैपर्यंत अंतिम मुदत दिली होती; मात्र विशेष फेरी एकमध्ये विद्यार्थ्यांना प्रवेश घेण्यासाठी ३१ जुलैपर्यंत मुदतवाढ देण्यात आली होती.

शहरांत ५० हजार जागा रिक्त

पुणे आणि पिंपरी चिंचवड शहरातील महाविद्यालयांत १ लाख १६ हजार १५० विद्यार्थी प्रवेश क्षमता आहे. त्यापैकी ६६ हजार १५४ विद्यार्थ्यांनी प्रवेश घेतला आहे. तर ४९ हजार ९९६ जागा अद्याप रिक्त आहेत.

Hello Pune

Page No. 2 Aug 01, 2023

Powered by: erelego.com

News Paper Clippings During August 2023

Section: Education

मुंबई, ठाण्यात आता व्हर्टिकल विद्यापीठ राज्याच्या उच्च व तंत्र शिक्षण विभागाकडून नवे निकष जाहीर

पुणे, ता. १ : मुंबई शहर आणि उपनगरांसह ठाणे महापालिका क्षेत्रात आता खासगी संस्था, कंपन्यांना स्वयंअर्थसाहाय्यित तत्त्वावर 'व्हर्टिकल विद्यापीठ संकुल' स्थापन करता येणार आहे. यासाठी किमान १५ हजार चौरसमीटर फुटांचे बांधकाम असणारी स्वतंत्र इमारत आवश्यक आहे. कोणत्याही संस्था आणि कंपन्यांना हे विद्यापीठ स्थापन करता येणार आहे. उच्च व तंत्र शिक्षण विभागाने याबाबतचे निकष आज जाहीर केले. त्यामुळे राज्यातील व्हर्टिकल विद्यापीठांचा मार्ग मोकळा झाला आहे.

राज्याचे माजी मुख्य सचिव अरुण बोंगीरवार यांच्या अध्यक्षतेखाली २०१५ मध्ये द्विसदस्यीय समिती स्थापन केली होती. या समितीने मुंबई शहर जिल्ह्यात स्वयंअर्थसाहाय्यित विद्यापीठ स्थापन करण्यासाठी जमीन उपलब्ध नसेल तर न्यूयॉर्क, वॉशिंग्टन व तेलअविन या शहरांमध्ये व्हर्टिकल विद्यापीठ उभारलेले आहेत, त्याच धर्तीवर मुंबई शहर जिल्ह्यामध्ये अशा विद्यापीठांना परवानगी द्यावी, अशी शिफारस बोंगीरवार समितीने केली होती.

असे आहेत निकष

- किमान १५ हजार चौरस मीटर बांधकाम असणारी स्वतंत्र इमारत
- उपलब्ध जमीन व बांधकाम यांचे प्रमाण महाराष्ट्र प्रादेशिक नियोजन व नगर रचना अधिनियम, १९६६ च्या तरतुदीनुसार हवे
- सदर इमारतीमध्ये कोणताही व्यवसायिक भागधारक नसावा.
- विद्यार्थिसंख्या वाढल्यास वाढीव बांधकामासाठी वाव असावा.
- वर्गखोल्या इतर सोई-सुविधा अखिल भारतीय तंत्र शिक्षण परिषद, विद्यापीठ अनुदान आयोगाच्या मार्गदर्शक सूचनांप्रमाणे असाव्यात
- नॅकची ३.२५ ग्रेड पॉइंट किंवा समकक्ष एनबीए किंवा एनआयआरएफ यामध्ये पहिल्या २०० मध्ये आलेले प्रायोजक मंडळ अर्ज करण्यास पात्र
- जवळच्या परिसरात विद्यार्थी व विद्यार्थिनींच्या वसतिगृहाची सोय असावी.
- किमान ४० टक्के क्षेत्र खेळाच्या मैदानासाठी राखीव ठेवणे बंधनकारक राहील.

Sakal 4.8.2023

News Paper Clippings During August 2023

Section: Education

SakalNews @SakalMediaNews www.esakal.com ६

शालेय विद्यार्थ्यांच्या हाती दुधारी अस्त्र

भाष्य

मिलिंद नाईक

‘युनेस्को’ने शालेय विद्यार्थ्यांना स्मार्टफोनचा वापर करायला देऊ नये, अशी सूचना केली आहे. जगभरातील २५ टक्के देशांनी शाळेत फोन आणण्यास बंदी घातली आहे, तर बहुतांश देशांमध्ये मुख्याध्यापकांवर तो निर्णय सोपवला आहे. स्मार्टफोन हे कितीही प्रभावी साधन असले तरी ते दुधारी शस्त्र आहे. हे लक्षात घेता ‘युनेस्को’ची सूचना सयुक्तिक वाटते.

नुकताच ‘युनेस्को’ने शालेय विद्यार्थ्यांना स्मार्टफोनचा वापर करायला देऊ नये, असा सल्ला दिला. या बातमीमुळे स्मार्टफोनच्या उपयोग-दुरुपयोगाची चर्चा अधिक प्रकर्षाने आणि तीव्रतेने सुरू झाली. बातमी वाचताना शाळेत असताना “विज्ञान शाप की वरदान” या विषयावरचा निबंध लिहावयास सांगितला जात असे, त्याचीही आठवण झाली. त्या निबंधाचा शेवट आपण बहुतांश लोक विज्ञान हे वाईट नसून त्याचा वापर कशासाठी केला जातो, यावर ते अवलंबून आहे, कुठलेही शस्त्र असो या शास्त्र, आयुध असो वा साधन: मुळात वाईट नसतेच; तर त्याचा उपयोग हा चांगल्यासाठी होणार की वाईटासाठी हे त्या पाठीमागे वापरणा-याच्या डोक्यावर अवलंबून असते वगैरे वगैरे, असा करत असू. तसेच काहीसे स्मार्टफोनचे होणार असे सुख्यातील वाटत होते, पण अधिक चिंतन करता युनेस्कोचेच मत सयुक्तिक वाटले !

खरे तर शिक्षणामध्ये संगणकाचा चांगला वापर करून घेता येतो. माहितीची उपलब्धता सहज तर होतेच; पण विविध माध्यमांचा उपयोग करता येणार असल्यामुळे अध्यापनामध्ये त्याचा प्रभावही अधिक असतो. रंगीबेरंगी चित्रे, वेगवेगळे आवाज, ऑनपेन्शन, व्हिडिओज या सर्व गोष्टींचा शिक्षण प्रभावी करण्यासाठी निश्चितच उपयोग होतो. टीव्हीवरील अथवा ओटीटी प्लॅटफॉर्मवरील कार्यक्रम बघण्याची सवय असणाऱ्या आजकालच्या विद्यार्थ्यांना शालेय शिक्षणात गुंतवून ठेवायचे असल्यास या माध्यमांचा उपयोग करण्याशिवाय शिक्षकांना आता पर्याय नाही. त्याच्या वापराशिवाय अध्ययन कंटाळवाणेच होईल. म्हणून इंटरनेटसह संगणकाचा वापर तर आवश्यकच; पण म्हणून त्यासाठी स्मार्टफोन विद्यार्थ्यांच्या हातात देण्याची गरज वाटत नाही. शिक्षकांनी त्याचा वापर स्वतःच्या अभ्यासासाठी व वर्गातील मांडणी करत असल्यास करावा. पण हे झाले ‘वर्ग’ या संरचनेतील चौकटीतील शिक्षण पद्धतीबद्दल. अलीकडच्या काळात विद्यार्थ्यांच्या संपादकानुसार व आकलनाच्या गतीनुसार वैयक्तिक शिकवणी देणारे प्रोग्रॅम तयार झालेले आहेत. तो प्रोग्रॅम समोरच्या विद्यार्थ्याला कोणत्या व किती प्रमाणात संकल्पना समजलेल्या आहेत, हे पाहून पुढे काय व कसे शिकवायचे हे स्वतःच ठरवतो. एकप्रकारे कृत्रिम बुद्धिमत्तेची जोड या प्रोग्रॅमना दिलेली असते. अशावेळी मात्र काहीतरी उपकरण प्रत्येक विद्यार्थ्याला हातात द्यावे लागते. पण त्यासाठी प्रत्येक विद्यार्थ्याने स्वतःचा स्मार्टफोन शाळेत आणण्याची खर्च गरज आहे का? शाळेला त्याच्याकडे उपलब्ध असलेले संरक्षित असे टॅबलेट्स यासाठी वापरता येतात. खरे तर अध्ययनात सदा सर्वकाळ टॅबलेटचा उपयोग सयुक्तिक नसल्याने किमान साधनमिथेदेखील ही गरज भागवता येईल.

अतिरेकी वापराचे धोके

अध्ययन-अध्यापन प्रक्रियेत संगणकाच्या वापराचा अतिरेक झाला, तर केवळ बौद्धिक क्षमता वाढवून घ्या-याच्या आध्यात्मिक समस्या सोडवण्याची संपूर्ण व सर्वांगीण

चित्र : दीपक संकपाळ

क्षमता निर्माण होत नाहीत. त्यासाठी हताने काम करणे, प्रयोग करणे, प्रत्यक्ष कामाचा अनुभव घेणे, या गोष्टी अधिक महत्वाच्या. त्यास अधिक वेळ शाळेत घ्यायला हवा आणि म्हणूनच प्रत्येकासाठी वैयक्तिक स्मार्टफोनची गरजही नाही.

स्मार्टफोन हे तसे दुधारी शस्त्र! ज्यांना त्याचा योग्य कारणासाठी वापर करता आला त्या सर्वांनीच स्वतःची जलद प्रगती करून घेतली. माहितीचे प्रचंड साठे सहज उपलब्ध झाल्याने शिकण्याची इच्छा असलेल्या सर्वांनीच त्याचा निश्चितच उपयोग करून घेतला. मात्र ज्यांना ते ज्ञानार्जनापेक्षा मनोरंजनाचे साधन वाटले ते या माध्यमाच्या व्यसनाच्या आधीन झाले व त्यांच्या आध्यात्मिक प्रगतीपेक्षा अधोगतीचेच ते कारण झाले. त्यामुळेच शालेय वयात जेव्हा विद्यार्थ्यांचा स्वतःच्या मनावर स्वतःचा ताबा नसतो, तेव्हा त्यांच्या हातात हे जबरदस्त आकर्षक साधन देणे हे खचितच योग्य नाही. कितीही प्रभावी साधन असले तरी ते दुधारी शस्त्र आहे हे लक्षात ठेवून ज्यांना तारतम्याची जाणीव आहे, अशा प्रौढांच्या देखरेखीखालीच वापराची परवानगी देणे योग्य होय.

स्मार्टफोनच्या वापराच्या अतिरेकामुळे अनेक शारीरिक व मानसिक समस्या विद्यार्थ्यांमध्ये निर्माण झाल्याचे आपण पाहतो. आज संपूर्ण जगातूनही एक डोकेदुखी होऊन बसली आहे. व्यक्ती-व्यक्तींमधील मानवी संबंध तयार न होणे व कायम आपासो जगातच राहणे याने मानसिक प्रश्न; तर योग्य आहार-व्यायामाच्या अभावामुळे स्थूलत्वाच्या समस्या निर्माण होत आहेत.

आपल्या देशात सध्या डिजिटलायझेशनचे वारे आहे. डिजिटलायझेशनमुळे भारताचे रूप पालटणार आहे. भारतातल्या शेवटच्या व्यक्तीला अतिशय स्वस्तात शिक्षण मिळायला याचा उपयोग नक्कीच होणार आहे. यूट्यूब, मूक्स प्लॅटफॉर्म, कोसेरा, खान अॅकॅडमी, दीक्षा यासारख्या साधनांनी ज्ञानाची दारे मुक्तपणे खुली करून दिली आहेत. त्यामुळे सर्वसामान्यांना परवडेल, असे शिक्षण उपलब्ध झाले आहे हेही खरेच. पण या सगळ्या गोष्टी अर्धसत्य आहेत. याचे कारण या सगळ्या डिजिटल प्लॅटफॉर्मवरील कोर्सला नोंदणी करणाऱ्यांच्या तुलनेत पूर्ण करणाऱ्यांच्या संख्येवरून हे दिसते. ही संख्या धक्कादायकरीत्या फक्त

पंधरा टक्के इतकी आहे. याचा साधा अर्थ असा की फक्त ज्ञानाची उपलब्धता करून शिक्षण होत नाही, तर आणखीही काही घटक आहेत ज्यावर विद्यार्थी शिक्षण पूर्ण करणारा की नाही हे अवलंबून असते.

ग्रंथालयांमध्ये सर्व प्रकारची पुस्तके अतिशय माफक दरात अथवा मोफत वाचायला उपलब्ध करून दिली, तरी ग्रंथालयातील वाचकांची संख्या वाढलेली आपल्याला दिसत नाही. यामुळे जे कारण आहे तेच काहीसे या मोफत ऑनलाइन शिक्षणामागे! एखादी गोष्ट शिकून पूर्ण होईस्तोवर टिकेलच असे नाही. इथेच शिक्षकाच्या भूमिकेचे महत्त्व लक्षात येते. शिक्षक विद्यार्थ्यांच्या जवळ असल्याशिवाय शिक्षण पूर्ण होत नाही. शालेय वयातील मुलांमध्ये तर ठरवून शिकण्याची प्रेरणा ही तरल असल्यामुळे शिक्षकाचे असणे ही अत्यावश्यक बाब आहे. स्मार्टफोनचा वापर करून शिकत असताना होणारे मनाचे विचलन होईल एक मोठी समस्या असते. गाडी कोणत्या विषयावरून कुठे घमरेल आणि कुठे किती वेळ अडकून पडेल, हे सांगताच येत नाही. रोगापेक्षा औषध जहाल अशी परिस्थिती निर्माण होते.

परिणामकारकतेला बाधा

इलेक्ट्रॉनिक वस्तू हाताळण्याच्या बाबतीत आजकालची मुले मागील पिढीपेक्षा जास्त स्मार्ट आहेत. पालकांना मोबाईल या माध्यमाची पूर्ण माहिती नसेल तर आपले मुल त्याचा वापर कशाकशासाठी करते आहे हे त्यांना काही अपघात होईपर्यंत लक्षातही येत नाही. केवळ पैशांच्या मागे धावणा-या समाजवंदकांच्या जाहिरातबाजीच्या जाळ्यात अडकलेल्या व वाहलवत गेलेल्या मुलांची अनेक उदाहरणे आपल्या अवतीभवती दिसतात. ‘स्टेटस सिम्बॉल’ म्हणून या साधनाचा वापर पालक व विद्यार्थी दोघेही करताना दिसतात आणि विशिष्ट फोन मिळाला नाही म्हणून टोकाची भूमिका घेणारी मुलेही दिसतात. यातून उद्वेगणारे मानसिक प्रश्न हाताळणे हे नंतर पालकांनाही झेपनासे होते.

हे सर्व विवेचन पालक विद्यार्थ्यांना शिक्षणासाठी स्मार्टफोन देतात, या गृहितानेच केले आहे. मात्र युनेस्कोने २६ जुलैला प्रकाशित केलेल्या ‘टेक्नॉलॉजी इन एज्युकेशन’ या अहवालात मात्र तंत्रज्ञानाने शिक्षणातील गुणवत्तेत सुधारणा झाल्याचे पुरेसे पुरावे उपलब्ध नसल्याचे म्हंटले आहे. किंबहुना स्मार्टफोनच्या अतिरेकी वापराचे परिणामकारकता कमीच होते, असे नमूद केले आहे. जगभरातील २५ टक्के देशांनी शाळेत फोन आणण्यास बंदी घातली आहे, तर बहुतांश देशांमध्ये मुख्याध्यापकावर तो निर्णय सोपवला आहे. आता राहिला संपर्कासाठी फोनची आवश्यकता. तातडीच्या वेळी संपर्कासाठी फोन द्यावयाचा असल्यास साध्या बटनाच्या फोनवर तो गरज भागवता येईल. स्मार्टफोन दिल्याने शिक्षणातील समस्या संपून सर्व काही उत्तम होईल या भ्रामक कल्पनेत न राहता छुट्या मार्गाने घुसणाऱ्या शत्रूला बाहेर ठेवणेच स्मार्टपणाचे होईल.

(लेखक ‘ज्ञान प्रबोधिनी’चे प्राचार्य आणि शिक्षण क्षेत्राचे अभ्यासक आहेत.)

News Paper Clippings During August 2023

Section: Education

खासगी संस्थेच्या नेमणुकीसाठी निविदा

जनसंपर्कासाठी विद्यापीठाकडून दहा लाखांची उधळपट्टी

लोकसत्ता प्रतिनिधी

पुणे: ऑक्सफर्ड ऑफ द ईस्ट असा नावलीक असलेल्या सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाने अमृतमहोत्सवी वर्षात जनसंपर्क, समाजमाध्यमे हाताळणे, दृकश्राव्य चित्रफिती तयार करणे अशा कामासाठी खासगी जनसंपर्क संस्थेची नेमणूक करण्यासाठी निविदा प्रसिद्ध केली आहे. या कामासाठी दहा लाखांचा खर्च प्रस्तावित करण्यात आला आहे. मात्र, विद्यापीठाकडे जनसंपर्क विभाग आणि संबंधित कामासाठीचे स्रोत आधीच उपलब्ध असताना आता स्वतंत्र खासगी संस्थेची नेमणूक करून विद्यापीठाच्या निधीची

“ विद्यापीठाने उपलब्ध स्रोतांचा आधी वापर करायला हवा. त्यानंतरही गरज किंवा झाल्यास स्वतंत्र संस्थेची नेमणूक करण्याचा विचार केला पाहिजे. - प्रसेनजित फडणवीस, उद्योग सचिव

उधळपट्टी कशासाठी, असा प्रश्न उपस्थित करण्यात येत आहे. विद्यापीठाचे अमृतमहोत्सवी वर्ष फेब्रुवारीपासून सुरू झाले. मात्र, हे वर्ष सुरू झाल्यापासून विद्यापीठाने

एकही कार्यक्रम आयोजित केलेला नाही. त्याबाबतचे वृत्त 'लोकसत्ता' ने काही दिवसांपूर्वीच प्रसिद्ध केले होते. त्यानंतर आता अमृतमहोत्सवी वर्षात होणाऱ्या कार्यक्रमांना

समाजमाध्यमांत प्रसिद्धी देणे, दृकश्राव्य साहित्य निर्मिती, विद्यापीठ गीतांनुसार माहितीपट तयार करणे, जनसंपर्क आणि ब्रॉडिंगच्या कामासाठी विद्यापीठाकडून

जनसंपर्क संस्थेची नेमणूक करण्यासाठीची निविदा विद्यापीठाकडून प्रसिद्ध करण्यात आली आहे. जनसंपर्क, दृकश्राव्य साहित्य निर्मिती, समाजमाध्यमांतील प्रसिद्धीचे काम वर्षभराचे असल्याचे नमूद करण्यात आले आहे. मात्र, पत्रकारितेचे धडे देणारा जनसंज्ञापन आणि वृत्तविद्या विभाग (रानडे इन्स्टिट्यूट), दृकश्राव्य माध्यमांचे शिक्षण देणारा जनसंज्ञापन विभाग (डिपार्टमेंट ऑफ मास कम्युनिकेशन), माहितीपट तयार करण्यासाठी ईएमआरसी, तसेच जनसंपर्क विभागाही विद्यापीठात कार्यरत आहे. असे असतानाही विद्यापीठाकडून

जनसंपर्क आणि ब्रॉडिंगसाठी दहा लाखांचा खर्च खासगी संस्था नियुक्त करून केला जाणार आहे. त्यातही अमृतमहोत्सवी वर्षाचे आता जेमतेम सहाच महिने बाकी आहेत. गेल्या काही वर्षात विद्यापीठाचा निधी सातत्याने कमी होत आहे. त्याशिवाय गेली ७५ वर्षे कार्यरत असलेले, ऑक्सफर्ड ऑफ द ईस्ट म्हणून लौकिक असलेले विद्यापीठ आधीच एक ब्रॅंड असल्याने नव्याने ब्रॉडिंग करण्याची, सर्व स्रोत विद्यापीठाकडे उपलब्ध असताना आणि जेमतेम सहा महिन्यांच्या कालावधीसाठी विद्यापीठाच्या दहा लाखांच्या निधीची उधळपट्टी कशासाठी, असा प्रश्न उपस्थित करण्यात येत आहे.

लोकसत्ता

Wed, 02 August 2023

<https://epaper.loksatta.com/c/73100104>

सुकाळ

पसंतीक्रम नोंदविण्यासाठी आजपर्यंत मुदत

दुसरी विशेष फेरी : निवडयादी शुक्रवारी जाहीर होणार

अकरावी प्रवेश

पुणे, ता. १ : अकरावी प्रवेश प्रक्रियेतून दुसऱ्या विशेष फेरीसाठी विद्यार्थ्यांना बुधवारपर्यंत (ता. २) महाविद्यालयांच्या पसंतीक्रम नोंदविता येईल. या फेरीत निवड होणाऱ्या विद्यार्थ्यांची यादी शुक्रवारी (ता. ४) जाहीर होणार आहे, अशी माहिती माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शिक्षण संचालनालयाने दिली.

अकरावीच्या केंद्रीय प्रवेश प्रक्रियेतील दुसरी विशेष फेरी शिक्षण विभागाने जाहीर केली आहे. पुणे आणि

दुसऱ्या विशेष फेरीचे वेळापत्रक

- नावनोंदणी करणे, पसंतीक्रम नोंदविणे : २ ऑगस्टपर्यंत
- पात्र विद्यार्थ्यांची यादी तयार करणे : ३ ऑगस्ट
- विद्यार्थ्यांना प्रवेशासाठी कनिष्ठ महाविद्यालय प्रदर्शित करणे, संबंधित महाविद्यालयास विद्यार्थ्यांची यादी दर्शविणे : ४ ऑगस्ट
- ऑनलाइन प्रवेश निश्चित करणे : ४ आणि ५ ऑगस्ट

पुणे-विंचवड महाशालिका क्षेत्रातील ३२६ कनिष्ठ महाविद्यालयात विद्यार्थ्यांना इयत्ता अकरावीस प्रवेश मिळवावा, यासाठी शिक्षण विभागाने केंद्रीय ऑनलाइन प्रवेश प्रक्रिया राबविण्यात येत आहे. यात आतापर्यंत तीन नियमित

फेऱ्या आणि एक विशेष फेरी झाली आहे. आता शिक्षण विभागाने दुसऱ्या विशेष फेरीचे वेळापत्रक जाहीर केले आहे. त्यानुसार विद्यार्थ्यांना प्रवेश अर्जात बदल करण्यासाठी, महाविद्यालयांचा पसंतीक्रम नोंदविण्यासाठी बुधवारपर्यंत

केंद्रीय प्रवेश प्रक्रियेतील आकडेवारी...

- प्रवेश क्षमता - ९८, ९९५
- प्रवेश घेतलेले विद्यार्थी - ५८,५०९
- रिक्त जागा - ४०, ४८६

मुदत आहे. अकरावी प्रवेशासाठी असणाऱ्या एकूण एक लाख १६ हजार १५० जागांसाठी आतापर्यंत एक लाख ४२४ विद्यार्थ्यांनी ऑनलाइन नोंदणी केली आहे. केंद्रीय प्रवेश प्रक्रिया आणि कोटा या अंतर्गत ६६ हजार ११८ विद्यार्थ्यांनी प्रवेश घेतले असून अद्याप ५० हजार ३२ जागा रिक्त आहेत.

News Paper Clippings During August 2023

Section: Education

सकाळ

योग शिक्षणाचा प्रमाणपत्र अभ्यासक्रम

पुणे, ता. १ : सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या शारीरिक शिक्षणशास्त्र विभागांतर्गत योग शिक्षणातील प्रमाणपत्र अभ्यासक्रमाची अकरावी तुकडी सुरू करण्यात येणार आहे. मराठी आणि इंग्रजी माध्यमात उपलब्ध होणारा हा अभ्यासक्रम तीन महिने कारखवाची असणार आहे.

बारावी उत्तीर्ण आणि १८ ते ६० वर्षे वयोगटातील इच्छुकाना हा अभ्यासक्रम करता येणार आहे. अभ्यासक्रम करू इच्छिणाऱ्यांसाठी येत्या शनिवारीपासून (ता. ५) प्रवेशाची प्रक्रिया सुरू होणार आहे.

'प्रथम येणान्यास प्रथम प्राधान्य' या पद्धतीने प्रवेश प्रक्रिया राबविण्यात येणार आहे. प्रवेशासाठी इच्छुकानी विद्यापीठाने दिलेल्या लिंकवर अर्ज भरून आवश्यक कागदपत्रे अपलोड करावची आहेत.

हा अभ्यासक्रमासाठी ५० जागा उपलब्ध आहेत. कोर्सचा अभ्यासक्रम आणि संबंधित माहिती विद्यापीठाच्या 'www.unipunedpe.in' संकेतस्थळावर उपलब्ध आहे, अशी माहिती विद्यापीठाच्या शारीरिक शिक्षणशास्त्र विभाग प्रमुख डॉ. दीपक माने यांनी दिली.

Pune, Main
02/08/2023 Page No. 5

विद्यापीठाला ऑगस्टमध्येच मिळणार प्र-कुलगुरू

व्यवस्थापन परिषदेच्या बैठकीत होणार निर्णय; विद्यापीठातीलच अनेक प्राध्यापक प्र-कुलगुरुपदाच्या शर्यतीत

पुढारी विशेष

पुणे : पुढारी वृत्तसेवा

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या प्र-कुलगुरुपदाची निवड अंतिम टप्प्यात आली असून, ऑगस्ट महिन्यातच व्यवस्थापन परिषदेच्या बैठकीत यावर शिक्कामोर्तब होणार आहे. यासाठी विद्यापीठातीलच अनेक प्राध्यापक शर्यतीत असून, त्यांच्यापैकीच एकाचे नाव कुलगुरू डॉ. सुरेश गोसावी निश्चित करणार असल्याची माहिती विद्यापीठातील अधिकृत सूत्रांनी दिली आहे.

मुंबई विद्यापीठाच्या कुलगुरूंची निवड

झाल्यानंतर पुढील दहा दिवसांच्या आत प्र-कुलगुरू निवडण्यात आले होते. मात्र, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या कुलगुरुपदी डॉ. सुरेश गोसावी यांची निवड होऊन तीन महिने होत आले, तरी अद्यापही विद्यापीठाला नवीन प्र-कुलगुरू मिळाले नाहीत. त्यामुळे विद्यापीठ प्रशासनाच्या कामकाजावरच प्रश्नचिन्ह निर्माण झाले आहे.

प्र-कुलगुरुपदासाठी विद्यापीठाचे अधिष्ठाता यांच्यासह संलग्न महाविद्यालयातील काही प्राचार्य व उपप्राचार्य

यापैकीच होणार एकाची निवड

विद्यापीठाच्या प्र-कुलगुरुपदाच्या शर्यतीत डॉ. विजय खरे, डॉ. पराग काळकर, डॉ. महेश आबाळे, डॉ. मनोहर चासकर, डॉ. अशोक चासकर, डॉ. संजय चाकणे आदी प्र-कुलगुरुपदाच्या शर्यतीत आहेत. यापैकी एकाचे नाव कुलगुरू डॉ. सुरेश गोसावी प्र-कुलगुरुपदासाठी प्रस्तावित करतील आणि व्यवस्थापन परिषद त्याला मान्यता देणार आहे. ऑगस्ट महिन्यात होणाऱ्या बैठकीतच यावर शिक्कामोर्तब होणार आहे. परंतु, या महिन्यात व्यवस्थापन परिषदेची बैठक कधी होणार? याची तारीख अंतिम झाली नसल्याचे अधिकाऱ्यांनी सांगितले.

इच्छुक आहेत. विद्यापीठ कायद्यात झालेल्या सुधारणेनुसार विद्यापीठाच्या कुलगुरूंनी व्यवस्थापन परिषदेच्या संमतीने प्र-कुलगुरुपदावर पात्र उमेदवाराची निवड करणे गरजेचे आहे. नवीन शैक्षणिक धोरणाच्या अंमलबजावणीच्या दृष्टीने

कुलगुरूंबरोबरच प्र-कुलगुरूसुद्धा महत्वाचे आहेत. प्र-कुलगुरू नियुक्तीमुळे कुलगुरूंच्या कामाचा भारदेखील काही प्रमाणात हलका होणार आहे. त्यामुळे ऑगस्ट महिन्यात तरी प्र-कुलगुरुपदाचे नाव निश्चित होणार का? याकडे इच्छुकांचे डोळे लागले आहेत.

News Paper Clippings During August 2023

Section: Education

प्रभात

यूजीसीकडून २० बोगस विद्यापीठांची यादी जाहीर

दिल्ली आणि
उत्तर प्रदेशमधील
संख्या सर्वाधिक

नवी दिल्ली, दि. ३ - नुकतेच काही दिवसांपूर्वी दहावी आणि बारावीचे निकाल लागले आहेत. अशा वेळी उच्च शिक्षणासाठी महाविद्यालये आणि विद्यापीठांमध्ये प्रवेश घेण्याची स्पर्धा सुरु आहे. विद्यापीठ अनुदान आयोगाने (यूजीसी) देशातील विविध भागांतील एकूण २० विद्यापीठे 'बोगस' म्हणून घोषित केले आहेत.

आयोगाने पुढे म्हटले आहे की अशा 'बोगस' विद्यापीठांना कोणतीही पदवी प्रदान करण्याचा अधिकार नाही. मार्च महिन्यात युजीसीद्वारे ओळखल्या गेलेल्या सर्वाधिक बोगस विद्यापीठे दिल्लीतील आहेत. त्यानंतर उत्तर प्रदेशचा क्रमांक लागतो. बारावीनंतर अनेक विद्यार्थी विविध कोर्स करण्यासाठी प्रवेश घेतात. मात्र प्रवेश घेताना संबंधित कोर्सला मान्यता आहे का, याची पडताळणी होत नाही. त्यामुळे विद्यार्थ्यांची फसवणूक टाळण्यासाठी यूजीसीने बोगस विद्यापीठांची यादीच जाहीर केली. सध्या देशभरात स्वयंभू आणि मान्यता नसलेली २० विद्यापीठे यूजीसीच्या नियमांचे उल्लंघन करून सुरु आहेत.

ही आहेत बोगस विद्यापीठे

- क्राइस्ट न्यू टेस्टामेंट डीमड युनिव्हर्सिटी, गुंटूर, आंध्र प्रदेश
- बायबल ओपन युनिव्हर्सिटी ऑफ इंडिया, विशाखापट्टणम, आंध्र प्रदेश
- ऑल इंडिया इन्स्टिट्यूट ऑफ पब्लिक अँड फिजिकल हेल्थ सायन्सेस (राज्य सरकारी विद्यापीठ, अलीपूर, दिल्ली)
- कमर्शियल युनिव्हर्सिटी लिमिटेड, दर्यागंज, दिल्ली
- संयुक्त राष्ट्र विद्यापीठ, दिल्ली
- व्यावसायिक विद्यापीठ, दिल्ली
- एडीआर-सेंट्रिक ज्युरीडिकल युनिव्हर्सिटी, राजेंद्र प्लेस, नवी दिल्ली
- भारतीय विज्ञान आणि अभियांत्रिकी संस्था, नवी दिल्ली
- स्व-रोजगारासाठी विश्वकर्मा मुक्त विद्यापीठ, दिल्ली
- अध्यात्मिक विश्व विद्यालय (अध्यात्मिक विद्यापीठ), रोहिणी, दिल्ली
- बडगनवी सरकार जागतिक मुक्त

विद्यापीठ शिक्षण संस्था, गोकाक, ब्रेळगाव, कर्नाटक

- सेंट जॉन्स युनिव्हर्सिटी, किशनगुम, केरळ
- राजा अरबी विद्यापीठ, नागपूर, महाराष्ट्र
- श्री बोधी अकादमी ऑफ हायर एज्युकेशन, पुद्दुचेरी
- गांधी हिंदी विद्यापीठ, प्रयागराज, उत्तर प्रदेश
- नॅशनल युनिव्हर्सिटी ऑफ इलेक्ट्रो कॉम्प्लेक्स होमिओपॅथी, कानपूर, उत्तर प्रदेश
- नेताजी सुभाषचंद्र बोस विद्यापीठ (मुक्त विद्यापीठ), अलीगढ, उत्तर प्रदेश
- भारतीय शिक्षा परिषद, भारत भवन, लखनौ, उत्तर प्रदेश
- इंडियन इन्स्टिट्यूट ऑफ अल्टरनेटिव्ह मेडिसिन, कोलकाता, पश्चिम बंगाल
- इन्स्टिट्यूट ऑफ अल्टरनेटिव्ह मेडिसिन अँड रिसर्च, कोलकाता, पश्चिम बंगाल

News Paper Clippings During August 2023

Section: Education

प्रभात

सुकाणू समितीच्या बैठकीला दोन महिन्यांनी मिळाला मुहूर्त

**शिक्षण विभागाने केली
होती जूनमध्ये नियुक्ती**

प्रभात वृत्तसेवा

पुणे, दि. ३ - राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण २०२० नुसार पूर्वप्राथमिक शिक्षण, शालेय शिक्षण, शिक्षक शिक्षण आणि प्रौढ शिक्षण या घटकांचा आढावा घेऊन राज्याचा आराखडा तयार करण्यासाठी ३२ सदस्यांचा समावेश असलेली समिती शालेय शिक्षण विभागाने जूनमध्ये नियुक्त केली. समिती जाहीर केल्यानंतर दोन महिन्यांत समितीची एकही बैठक झाली नव्हती. अखेर दोन महिन्यांनी या समितीला पहिल्या बैठकीसाठी मुहूर्त लागला.

राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण २०२० मध्ये शिक्षणाची नवीन रचना तयार करण्यात आली आहे. त्यानुसार

केंद्र सरकारकडून पायाभूत स्तर आणि शालेय शिक्षणासाठीचा राष्ट्रीय अभ्यासक्रम आराखडा जाहीर करण्यात आला आहे. आगामी काळात शालेय शिक्षण, शिक्षक शिक्षण आणि प्रौढ शिक्षणासाठीचा अंतिम आराखडाही प्रसिद्ध करण्यात येणार आहे. या पार्श्वभूमीवर राज्याच्या गरजा, स्थानिक परिस्थिती, जागतिक आव्हानांचा विचार करून राज्यासाठी भविष्यवेधी आराखड्याची निर्मिती करण्यासाठी स्वतंत्र सुकाणू समिती २४ मे रोजीच्या शासन निर्णयाद्वारे जाहीर करण्यात आली होती. शालेय शिक्षणाचा टप्पा आणि त्यात होणारे बदल अत्यंत मुलभूत स्वस्थाचे आहेत. त्यामुळे सुकाणू समितीचे काम अत्यंत महत्वाचे आहे. समिती जाहीर झाल्यानंतर बैठक कधी होणार, असा प्रश्न उपस्थित केला जात होता.

PuneCity, 04 Aug 2023, Page:013
<https://epaper.dainikprabhat.com>

Section: Education

News Paper Clippings During August 2023

Section: Education

न्यूनगंडातून स्वयंप्रकाशाकडे...

...या प्रवासात प्रेममंगसासखे टप्पेही आले; पण पुस्तकांच्या आणि विचारांच्या सावीनंच या तरुण कवीला भावनांना योग्य वाट देता आली...

सिद्धार्थ ताराबाई

अस्पृश्यतेतून सोसलेल्या यातनांच्या हेलातून टाकणाऱ्या करुण कहाण्या ऑबेडकरपश्चात दलित साहित्यातून प्रखरतेने मांडल्या गेल्या. आत्मचरित्रातून, कथा-कवितांतून, अनुभव कथनांतून, त्यांची मुख्य धारेतल्यानी सुरुवातीला उपेक्षा केली किंवा त्यांना अनुलेखातून मारण्याचा प्रयत्न केला गेला. परंतु, जातीव्यवस्थेविरोधातल्या आक्रोशातून निर्माण झालेल्या त्या शब्दांमध्ये ज्वालामुखीसम जमीन भेदण्याची, दखलपात्र ठरण्याची स्वयंभू शक्ती होती. उपेक्षा, अवहेलना, अनुलेख, अपमान, अन्याय, शोषण यांतून उत्पन्न झालेली अदृश्य विश्वव्यापी वेदना हा त्या साहित्याचा गाभा होता. नंतर नंतर या साहित्याचा प्रवाह काहीसा क्षीण झाला, पण ते अधूनमधून अंकुरत राहिले. हुंकारत राहिले... नवनव्या परिप्रेक्ष्यात, नवनव्या संदर्भासह. नवा अवकाश कवेत घेत. याच प्रवाहातली पुढची पिढी म्हणजे 'वॉटर इन ए ब्रोकेन पॉट'. योगेश मैत्रेय या दलित तरुणाची ही अविस्मरणीय चित्रे... 'फ्लॉयर्स ऑफ होप स्प्राउट फ्रॉम द सीड्स ऑफ ग्रीक' या शोधश्रव्याच म्हणण्याप्रमाणे सामाजिक तुटलेपण आणि एकाकीपणातून ती उमटली आहेत. तळाशी धुमसता ज्वालामुखी असलेला भावनिक कल्लोळाचा खोल डोह, असेही या पुस्तकाचे वर्णन करता येईल.

योगेश मुळात कवी. लेखक आहे. शिवाय प्रकाशकही. 'पँथर्स पी पॉल्टिकेशन' ही त्याची प्रकाशनसंस्था. प्रामुख्याने दलित-बहुजनांचे, इंग्रजीतले किंवा प्रादेशिक भाषांतील साहित्य अनुवादित करून तो प्रकाशित करतो. दलित पँथरचे सहसंस्थापक कवी-लेखक ज. वि. पवार यांच्या साहित्याचा अनुवाद करून त्याने तो प्रकाशित केला आहे. शिवाय, त्याचा 'फ्लॉयर्स ऑन द ग्रेव्ह ऑफ कास्ट' हा लघुकथा संग्रह आणि 'सिंगिंग/थिंकिंग अँड टी कास्ट' हा लघुनिबंध संग्रहही प्रसिद्ध आहे. प्रस्तुत पुस्तकात त्याचा आठवणीचा दस्तावेज आहे. न्यूनगंडातून बाहेर पडून स्वयंप्रकाशित होण्यापर्यंतचा हा रंजक तितकाच अंतर्मुख करणारा प्रवास आहे.

योगेशला त्याची ही कथा त्याच्या मातृभाषेतले कथन करत आली असती, पण इंग्रजीमध्ये लिहिण्याच्या आव्हाना निघाला तो 'भारतातल्या ब्राह्मणी इंग्रजी लेखनाविरोधातले बंड' मानतो. 'हे इंग्रजी लेखन दलित-बहुजनांच्या ऐतिहासिक, बौद्धिक आणि भावनिक जगाचे अचूक चित्रण करण्यात अक्षम ठरले आहे,' अशा रास्त निष्कर्षाप्रति तो पोहोचला आहे. 'इंग्लिश भाषा आपल्याला (दलित-बहुजन) येते की नाही या प्रश्नापेक्षा ती भाषा आपल्याला समजून घेते की नाही, हा प्रश्न आहे.' हे जीर्ण या त्याच्या मित्रांचे म्हणणे त्याला पटलेले असावे आणि म्हणूनच त्याने इंग्रजी भाषेतले साहित्य

वाचणाऱ्या काँग्रेस डॉक्टरांसमोर ठेकले आहे. या उच्चभू जगाने दलित-बहुजनांचे भावविश्व, त्यांची वेदना, त्यांच्या वेदनेची भाषा समजून घ्यावी, हाही त्याचा उद्देश आहे. ही भाषा त्याने जिद्दीने आत्मसात केली आहे. त्याच्या विचार करण्याची, व्यक्त होण्याची आता हीच प्रमुख भाषा झाली आहे. तो आपल्या कवितेत म्हणतो, "इंग्लिश, आय अँड द दलित पोएट- आय अँड अँड इन्फ्लुएन्स इन युअर हाउस".

यशोगाथा नव्हे मुक्तिकथा

नागपूर शहरातल्या दलित कलात वाढलेला, न्यूनगंड असलेला, पराकोटीचा संकोची, आत्मविश्वास नसलेला, वस्तीबाहेरच्या जगात 'परग्रहवासी' ठरणारा एक मितभाषी मुलावा ते कवी, कथालेखक आणि प्रकाशक हा योगेशचा 'लर्निंग टु सी' पासून 'लर्निंग टु राइट' पर्यंत आणि पुन्हा 'विभिन्न फ्रॉम द रूट्स' असा प्रवास म्हणजे हे पुस्तक. एका धूमसत्या ज्वालामुखीची मुक्तिकथा!

या मुक्तिकथेचा नायक - योगेश त्याचे अनुभव मांडत असला तरी ही त्याची एकट्याची गोष्ट नाही, तर जातीव्यवस्थेत एकट्याच्या अनुभव घेणाऱ्या समस्त दलित समष्टीतल्या तरुणांची ती आहे. तशीच ती 'डोन्ट मॅरी ए दलित' हा आपल्या बापाचा सल्ला शिरसवंध मानणाऱ्या योगेशाच्या मैत्रीण 'देविका' ची, पर्यायाने सवर्णांनी वडिलांपासून जीवसांलेल्या दलिततेपाची आणि क्रोयांचीही आहे... त्याचबरोबर डॉ. ऑबेडकरांनी संदर्भांकित केलेल्या 'सिक सोसायटी' चीही आहे. म्हणून योगेशाच्या प्रगत आर्कट बुडालेल्या, पराकोटीची पळेसिद्ध असलेल्या देविकेने प्रेमसंबंध तोडल्यावर, "जर प्रेम जातीव्यवस्थेचे उच्चाटन करू शकत नसेल तर अन्य कशानेही ते शक्य नाही," या निष्कर्षापर्यंत योगेशला पोहोचावे लागत.

'एकाकी असताना एकट्याची जणूच होत नाही, तर लोकांमध्ये असतानाच ते तुम्हाला जाणवते' किंवा 'प्रकळ जातीच्या वर्चस्वाखाली असलेल्या टिकाणी दलित व्यक्तीला एकट्यात वाटणे म्हणजे मृत्यूविरोधातील जणूच संघर्ष आहे,' इतक्या तीव्रतेने सामाजिक एकाकीपणाची वेदना बाळगणाऱ्या या नायकाचा हा प्रवास जोसेफ कॅम्पबेल यांच्या 'हिरो विथ ए थाऊजंड फेस' मधल्या पौराणिक नायकाच्या सिद्धांताला छेद देतो. तो आपल्या सामान्य विश्वात अतिसामान्य आहे. त्याला कोणीही 'हिरोगिरी' करण्यासाठी हाक देत नाही... जातव्यवस्था हा त्याचा बाह्य शत्रू. पण या शत्रूमुळे त्याच्या मनात निर्माण झालेली न्यूनगंडांची गुंतगुंत हा त्याचा अंतर्गत शत्रू. या दोन्ही शत्रूंनी त्याची लढाई भावनिक पातळीवरची आहे. ती लढताना एकट्याच्या जाणवितून धुसमटण, गुदमरण, कोसळणे, पुन्हा बडबडत उभे राहणे आणि स्वतःचा निरंतर शोध घेत राहणे यांचा प्रत्यय तो आपल्याला वारंवार

देतो. नातेसंबंधांत, वैयक्तिक आयुष्यात नैराश्य येत तेव्हा तो काही काळ हेलपटतो; पण पुन्हा पुस्तकाकडे वळतो. अधाशासारखे वाचतो. लिहिता. दलित व्यक्तीसाठी लिहिणे म्हणजे काय, हे स्पष्ट करतांना तो म्हणतो, "लेखनक्रिया दलित व्यक्तीच्या जीवनात क्रांतीपेक्षा कमी महत्त्वाची नसते. आमच्यासाठी लेखन म्हणजे स्वतःविरोधातील, समाजाविरोधातील आणि आम्हाला मिळकून करायला बसलेल्या जागीर अंधःकाराविरोधातील लढाईच. लिहिणे म्हणजे स्वयंदीप होणे." किंवा "लेखन ही एक स्वयं-स्पष्टीकरणाची कृती आणि ब्राह्मणी साहित्य वाचून माझ्या मनात निर्माण झालेल्या साहित्यिक कल्पनांपासून मुक्त होण्याची प्रक्रिया आहे."

सर्वच क्षेत्रांत वर्चस्व असलेल्या ब्राह्मणी समाजव्यवस्था, व्यवस्थांचे ब्राह्मणीकरण, त्या व्यवस्थांमध्ये अन्धोवर होणारे सांस्कृतिक हल्ले यावरही योगेशने टीका-टिप्पण्या, भाष्ये केली आहेत. उदा. जात या आजारपणातून भारतीयांमध्ये विविध प्रकारचे परानोड्या (संभ्रमविकृती) विकसित होतात आणि त्याचा परिणाम हिंसेत होतो. जात हा एक असा अदृश्य पडदा आहे जो दृष्टी अंधू करतो आणि व्यक्तीचे खरे अस्तित्व नाकारतो. त्याच्या कवितेत तो म्हणतो त्याप्रमाणे, जात विद्युत प्रवाहासारखी आहे, वाहिन्या दृश्य, पण प्रवाह अदृश्य!

त्रैलोक्य बौद्ध महासंघाच्या (टीबीएम) रिट्रीट सेंटरमध्ये योगेशने बराच काळ व्यतीत केला. तिथल्या आध्यात्मिक नशेत त्याचा कोडमारा झाला. त्यामुळेच त्याची "आय अँड वॉट युअर बुडिस्ट - द बुडिस्ट यू वॉट टू मेक आऊट ऑफ मी" या निष्कर्षाला येण्यामागची निरीक्षणे आणि भाष्ये धाडसी आहेत. 'टीबीएम'चे शिबीर आणि त्याची वस्ती यांची तुलना करताना तो म्हणतो, "माझ्या वस्तीत डॉ. ऑबेडकरांचे सादरीकरण एक ऐतिहासिक व्यक्ती असे होत असे. तिथे तत्त्वज्ञान, विचार, किंवा दलितांच्या जरण्यामागील एक शक्ती म्हणून त्यांना अस्तित्व नव्हते... 'टीबीएम'मध्ये डॉ. ऑबेडकरांची सरकारी पुस्तके, छायाचित्रे होती, बौद्ध धर्माविषयीच्या त्यांच्या चिंतनाला थाप नव्हता."

डॉ. ऑबेडकर आणि 'सिक' सोसायटी योगेश आपल्या घरात डॉ. ऑबेडकरांची प्रतिमा पाहत आला. त्या प्रतिमेपुढे त्याच्या आजीचे फुल वाहणारी पाहात आला. पण ऑबेडकर ही फुल वाहण्याची गोष्ट नाही, तर मस्तकपात रुजवण्याची आणि जातीव्यवस्थेविरोधात संघर्षाचे ते एक तत्त्वज्ञान किंवा शस्त्र आहे, हे त्याला यथावकाश कळले. जातिअंताचा सिद्धांत असे ज्याचे वर्णन करता येईल ते "अनिहिलेशन ऑफ कास्ट" वाचल्यानंतर किंवा ज्या वैयक्तिक अनुभवांच्या पायावर पुढे बाबासाहेबांच्या संपूर्ण तत्त्वज्ञानाची इमारत आणि चळवळ उभी राहिली ती 'वेदित

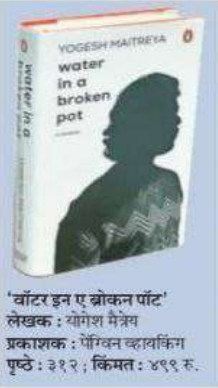
फॉर व्हिजा'ही त्यांची १६ पानी आत्मकथा वाचल्यानंतर योगेश अस्वस्थ झाला. तुम्ही डॉ. ऑबेडकर वाचलेत आणि अस्वस्थ वाटले नाही तर कदाचित तुम्ही ते वाचतच नसाल. कारण ऑबेडकर वाचणे म्हणजे जातीसंस्थेचा इतिहास हा द्वेष आणि अन्यायाचा इतिहास आहे, अशा निष्कर्षाप्रति येणे, असे निरीक्षण योगेश नोंदवतो ते त्यातूनच.

आणखी एका तत्त्वज्ञानाच्या प्रभावाखाली तो आहे: पेईगंजी ऑफ अँड्रिस्ट. गेल्या शतकात ब्राझीलमध्ये होऊन गेलेल्या वाडेली फ्रिपरे या तत्त्वज्ञाचे हे चिंतन. या ग्रंथातही योगेशचे विचारविश्व व्यापले आहे. त्यातला एक उलारा उद्धृत करणे क्रमप्राप्त आहे. फ्रिपरे म्हणतो, "एक शौर्यक्रिया म्हणून प्रेम हळवे असू शकत नाही. स्वातंत्र्याची कृती म्हणून त्याने वापर करण्याची सवय व्हा नये. त्याने स्वातंत्र्यासाठी संघर्षित अन्य कृती निर्माण करणे आवश्यक आहे. तसे घडत नसेल तर त्याला प्रेम म्हणता येणार नाही. केवळ बडपशाही व्यवस्था नष्ट करूनच त्या व्यवस्थेने निषिद्ध केलेल्या प्रेमाची पुनर्स्थापना करणे शक्य आहे. जर मी जीवनावर प्रेम करीत नसेन, लोकांवर प्रेम करीत नसेन तर मी संवाद साधू शकत नाही. तथापि, जग आणि लोकांबद्दल अगाध प्रेम नसेल तर संवादही अस्तित्वात नसतो."

कथशैलीतील अनीपचारिकता, सहजता आणि विनयवत्तपणा हे योगेशाच्या लेखनाचे वैशिष्ट्य. गोष्टी घडल्या किंवा अनुभवल्या तशाच त्या सांगितल्या, हे तर त्याने केले आहेच, पण त्यावर आपले भाष्य आणि निरीक्षणही नोंदवले आहे. घडलेला प्रसंग त्याच्या परिप्रेक्ष्यासह उभा करणाऱ्या शब्दखेळ त्याला जमला आहे. शिवाय, सोयीचे सांगावे आणि मैत्रीवोची लपवावे, असे तो करत नाही... मग त्याचे कौटुंबिक जबाबदारीपासून पळ काढणे असे, अतिमद्यसेवन असो को मैत्रीविरोधकचे नातेसंबंध? लैंगिक संबंध असोत... तो खोटेच

नैतिकतेचा सुरखा पोघरत नाही किंवा पुरुषी अहंकाराच्या बदाय्या मारत नाही. महार-बुडिस्ट, दलित या न्यूनगंडातून आलेल्या सामाजिक एकतेपणाच्या अनुभवांचे माटोड उघडताना, योगेश लाखमोलाचा प्रश्न उचलित करतो. नामदेव दसाजींच्या 'स्वातंत्र्य हे कुठल्या गाढवीचे नाव?' या प्रश्नाद्वयत्वाचे तत्त्वज्ञान पक्का देण्याचे ताकद योगेशाच्याही या गहन प्रश्नात आहे... "दलित व्यक्तीची भावविश्व विशद करण्याची किंवा त्याच्या आकलनाची भाषा या देशाकडे आहे?" हाच प्रश्न संपूर्ण पुस्तकभर वाचकाला टोचत राहतो. पुस्तकाच्या शेवटापर्यंत खेचत नेतो आणि त्याच्या मनात प्रश्नांचे काहूर निर्माण करतो.

sidhharth.gangaram@expressindia.com

'वॉटर इन ए ब्रोकेन पॉट' लेखक: योगेश मैत्रेय प्रकाशक: पोंग्वन व्हॉकिंग पुब्लिशर्स

योगेश मैत्रेय

News Paper Clippings During August 2023

Section: Education

देशभरातील ग्रंथालयांसाठी क्रमवारी

केंद्रीय सांस्कृतिक मंत्रालयाचा पुढाकार

लोकसत्ता प्रतिनिधी

पुणे : केंद्रीय शिक्षण मंत्रालयातर्फे राष्ट्रीय संस्थात्मक क्रमवारी आराखड्याअंतर्गत (एनआयआरएफ) देशभरातील विद्यापीठे, उच्च शिक्षण संस्थांची क्रमवारी दरवर्षी जाहीर करण्यात येते. त्याच धर्तीवर आता केंद्रीय सांस्कृतिक मंत्रालयाच्या पुढाकारातून देशभरातील ग्रंथालयांचीही क्रमवारी जाहीर करण्यात येणार आहे. स्वातंत्र्याच्या अमृत महोत्सवी वर्ष आणि २६वा राष्ट्रीय वाचना दिनाच्या निमित्ताने केंद्रीय सांस्कृतिक मंत्रालयाने ५-६ ऑगस्टला

ऑनलाइन सर्वेक्षण, पायाभूत सुविधांवर ग्रंथालयांचे मूल्यमापन कसे ?

यूजीसीने परिपत्रक प्रसिद्ध करून ग्रंथालयांची माहिती सादर करण्याची सूचना दिली आहे. मात्र, त्यासाठी अतिशय कमी वेळ देण्यात आला आहे. त्याशिवाय प्रत्येक संस्थेतील ग्रंथालयाचे स्थापना वर्ष वेगळे आहे, उद्देश वेगळा आहे. पायाभूत सुविधांचे निकषांवर ग्रंथालयांचे मूल्यमापन कसे करणार, केवळ ऑनलाइन सर्वेक्षणाच्या माध्यमातून संकलित केलेल्या माहितीच्या खरेपणाचे काय, असे प्रश्नही उपस्थित करण्यात आले आहेत.

दिल्लीतील प्रगती मैदान येथे ग्रंथालय महोत्सव आयोजित केला आहे. ग्रंथालयांचा विकास, देशातील वाचनाला प्रोत्साहन हा या महोत्सवाचा उद्देश आहे. या महोत्सवात चर्चासत्रे, प्रदर्शन आदींचा समावेश असेल. याच महोत्सवात ग्रंथालय क्रमवारी

आराखडाही जाहीर केला जाणार आहे. त्या अंतर्गत राष्ट्रीय राज्य, जिल्हा, स्थानिक पातळीवरील ग्रंथालये, संस्थांतील ग्रंथालये आणि खासगी ग्रंथालयांची क्रमवारी जाहीर केली जाणार आहे. पायाभूत सुविधा, स्रोत आणि संग्रह, सेवा आणि कार्यपद्धती, आर्थिक आणि

कार्यपालन शाश्वतता, तंत्रज्ञान आणि नावीन्यता या निकषांवर ग्रंथालयांचे मूल्यमापन करण्यात येणार आहे.

ग्रंथालयांच्या क्रमवारीसाठी ग्रंथालयांचे ऑनलाइन पद्धतीने सर्वेक्षण सुरू करण्यात आले आहे. त्याद्वारे ग्रंथालयांची माहिती संकलित

करण्यात येत असल्याची माहिती विद्यापीठ अनुदान आयोगाने (यूजीसी) परिपत्रकाद्वारे दिली. देशभरातील विद्यापीठे महाविद्यालये, उच्च शिक्षण संस्थांना या सर्वेक्षणात सहभागी होऊन माहिती देण्याबाबत नमूद करण्यात आले आहे.

Sat, 05 August 2023

<https://epaper.loksatta.com/c/73122796>

विज्ञान, संशोधनाची कास धरा

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाचे कुलगुरू डॉ. सुरेश गोसावी यांचा कानमंत्र

म. टा. प्रतिनिधी, पुणे

“मटा हेल्लोलाइन”च्या उपक्रमात निवड झालेल्या विद्यार्थ्यांनी आपली शैक्षणिक गुणवत्ता सिद्ध केली आहे. या उपक्रमात कुलगुरू म्हणून मला सहभागी होता आल्याचा आनंद आहे. या गुणवंत विद्यार्थ्यांना सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाकडून शैक्षणिकदृष्ट्या मदत करण्यासाठी प्रयत्न करण्यात येईल.

— डॉ. सुरेश गोसावी, कुलगुरू, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ

कुलगुरू म्हणाले...

- अभ्यासात सातत्य ठेवा आणि चांगले गुण मिळवत राहा.
- उच्च शिक्षण घेतल्यानंतर, विज्ञानासोबत नाते जपून संशोधन करा.
- उच्च शिक्षण घेतांना नेहमी सकारात्मक विचार करून, वाटचाल करा.
- आयुष्यात कष्ट करण्याची तयारी ठेवा. यश हमखास मिळणार आहे.
- उत्तम चारित्र्यनिर्मिती करण्यासाठी आणि एकात्मता मिळवण्यासाठी प्रयत्न करा.
- स्वतःवर विश्वास ठेवा आणि जीवनमूल्ये जपा.

‘शिक्षण घेताना नेहमी सकारात्मक ऊर्जेने वाटचाल करा. या वाटचालीत काही ईजिनीअर, डॉक्टर होऊन, आपले स्वप्न पूर्ण करतील. हे करीत असतांना विज्ञान आणि संशोधनासोबत आपले नाते टिकवून ठेवा,’ असे आवाहन सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाचे कुलगुरू डॉ. सुरेश गोसावी यांनी रविवारी विद्यार्थ्यांना केले. ‘दहावीत ९० टक्क्यांपेक्षा अधिक गुण मिळवत, तुम्ही गुणवत्ता सिद्ध केली आहे. त्यामुळे यापुढे आता चारित्र्यनिर्मिती आणि ध्येयपूर्तीकडे लक्ष द्यायचे आहे,’ असाही सल्ला डॉ. गोसावी यांनी दिला.

‘महाराष्ट्र टाइम्स’च्या ‘मटा हेल्लोलाइन’च्या चेक प्रदान उपक्रमात डॉ. गोसावी यांनी प्रमुख पाहुणे म्हणून उपस्थित राहत गुणवंतांचे कोतुक केले. या वेळी कुलगुरूंनी स्वतःचा खडतर जीवनप्रवास उलगडला. चप्पल नसल्याने उन्हाळ्यात पायला चटके लागू नये, यासाठी पायाखाली ठेवलेली झाडांची पाने ते कंदिताच्या प्रकाशात

केलेला अभ्यास, अशी उदाहरणे देऊन गुणवंतांना प्रेरणादायी मार्गदर्शन केले. या वेळी कुलगुरूंनी आपण स्वतःही अजूनही विज्ञानाचा विद्यार्थी असल्याचे सांगून गुणवंतांना विज्ञानाचे शिक्षण घेण्यासाठी प्रेरीत केले.

डॉ. गोसावी म्हणाले, ‘मटा हेल्लोलाइनच्या शिलेदारांनी दहावीत अत्यंत प्रतिकूल परिस्थिती असतांनाही

नव्वद टक्क्यांपेक्षा अधिक गुण मिळवत, आपले कर्तृत्व सिद्ध केले आहेत. यातील अनेक विद्यार्थ्यांना ईजिनीअर आणि डॉक्टर व्हायचे आहे. या विद्यार्थ्यांनी अकरावीत विज्ञान शाखेत गणित आणि जीवशास्त्र विषय घेतल्यास, त्यांना भविष्यात फायदा होणार आहे. उच्च शिक्षण घेतल्यानंतर पुन्हा विज्ञानाशी नाते

जोडून, संशोधनाचे काम करण्याचा प्रयत्न करा. त्याचा समाजाला मोठा फायदा होणार आहे.’

‘मटा’च्या पुणे आवृत्तीचे निवासी संपादक श्रीधर लोणी यांनी प्रास्ताविक केले, तर संपादक पराग करंदीकर यांनी आधार मानले. ‘महाराष्ट्र टाइम्स’चे सहसंपादक सिद्धार्थ केळकर यांनी सूत्रसंचालन केले.

News Paper Clippings During August 2023

Section: Education

UGC sets up expert panel to look into schemes for SC/ST students

HT Correspondent

letters@hindustantimes.com

NEW DELHI: Regulations and schemes for marginalised communities will be scrutinised by an expert panel of the higher education regulator, the education ministry informed Parliament after the Supreme Court in July asked for a status report on steps the University Grants Commission was taking to protect the interest of scheduled castes and tribes, other backward classes, persons with disabilities and minority communities.

The committee has been formed in pursuance of the Supreme Court's July 6 order, when it directed the commission to submit such a report, junior education minister Subhas Sarkar said on Wednesday in response to a question raised in the Rajya Sabha. "In pursuance to this order, the UGC has constituted an expert committee on 21-07-2023 for revisiting the UGC Regulations/Schemes concern-

LAST MONTH, THE TOP COURT ASKED UGC TO SUBMIT A REPORT DETAILING STEPS TAKEN FOR TO ENSURE NO BIAS AT UNIVERSITIES

ing the SC/ST/OBC/PwD and minority communities in Higher Educational Institutions (HEIs) and suggest further remedial measures if required to make non-discriminatory environment for SC/ST Students in HEIs," the minister said in response to a question asked by DMK MP M Shanmugam.

Under the existing UGC (Promotion of Equity in Higher Educational Institutions) Regulations, 2012, all higher educational institutions have to ensure that no discrimination takes place against any student belonging to the SC and ST communities in matters of admission. The insti-

tutions are also required to prohibit, prevent and punish persons and authorities in institutions who harass or victimise any student on the basis of caste, creed, religion, language, ethnicity, gender or disability.

In April, the regulator revised its 2019 regulations and issued UGC (Redressal of Grievances of Students) Regulations, 2023, which made it mandatory to include one member from a marginalised caste or tribe, and one woman, in student grievance redressal committees to be constituted by educational institutions to deal with student complaints.

The guidelines were notified at a time when a string of student suicides at premier educational institutions, especially at Indian Institutes of Technology, triggered a debate on the pressure and problems faced by pupils in these campuses. In particular, the death of an 18-year-old Dalit student at IIT Bombay in February created an outcry.

Hindustan Times 7.8.2023

प्रभात

प्र-कुलगुरू निवडप्रक्रियेत राजकीय हस्तक्षेप ?

व्यंकटेश भोळा

पुणे, दि. ७ - सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ व मुंबई विद्यापीठ या दोन्ही विद्यापीठांच्या कुलगुरूपदाची निवड एकाच दिवशी झाली. त्यानंतर मुंबई विद्यापीठाने दहा दिवसांत प्र-कुलगुरूपदी निवड केली. मात्र, पुणे विद्यापीठाच्या प्र-कुलगुरूपदी अद्यापही निवड झालेला नाही. प्र-कुलगुरू पदाच्या निवडीसाठी राजकीय बजन वापरण्यात येत असल्याची चर्चा रंगली आहे. त्यामुळे राजकीय आशीर्वाद घेऊन येणाऱ्या व्यक्तीची प्र-कुलगुरूपदी

निवड होणार असल्याची चर्चा जोर धरू लागली आहे.

कुलगुरू डॉ. सुरेश गोसावी यांनी पदभार स्वीकारून दोन महिने उलटले. मात्र प्र-कुलगुरू निवडण्यासाठी कुलगुरू आणि व्यवस्थापन परिषद सदस्य यांच्यात एकमत होऊ शकलेले नाही. त्यासाठी आणखी किती कालावधी घेणार, असा प्रश्न पडला

हेवेदावे विसरून निर्णय घ्या...

प्र-कुलगुरू नियुक्तीचा निर्णय राजकीय की शैक्षणिक? राजकीय विचारांचे अथवा कोणत्या शिक्षण संस्था संबंधित या निकषावर आधारित निर्णय होणार? गुणवत्ता निकषावर प्र-कुलगुरूपदाचा निर्णय करणार का? असा प्रश्न उपस्थित होत आहे. व्यवस्थापन परिषद सदस्य आपापसातील हेवेदावे विसरून प्र-कुलगुरूपदाचा निर्णय करण्यास कुलगुरूंना सहकार्य करणार का? अशी विचारणा माजी अधिसभा सदस्य धनंजय कुलकर्णी यांनी केली आहे. या नियुक्तीस विलंब होत असल्याने शैक्षणिक नुकसान होत आहे. त्यामुळे ही निवडप्रक्रिया त्वरित करावी, असेही कुलकर्णी यांनी म्हटले आहे.

आहे. यापूर्वी राज्यपालांकडून प्र-कुलगुरूची निवड व्हायची. मात्र, विद्यापीठ कायद्यातील नव्या तरतुदीनुसार प्र-कुलगुरू निवडीसाठी व्यवस्थापन परिषदेच्या बैठकीत एक नाव सर्वानुमते मान्य केले जाईल. त्याची घोषणा

कुलगुरूंना करावयाची आहे. एकप्रकारे प्र-कुलगुरू निवडीचे अधिकार विद्यापीठाला आहे. असे असतानाही ही शैक्षणिक निवड अद्याप गुलदस्त्यात आहे. यापूर्वी झालेल्या व्यवस्थापन परिषदेच्या बैठकीत एका उमेदवाराची निवड

जवळपास निश्चित करण्यात आली होती. त्या नावाची घोषणा केली जाणार होती. मात्र 'ही निवड आता नको,' असे निदेश उच्चस्तरावरून आल्यानंतर ही प्रक्रिया लांबणीवर पडल्याची माहिती पुढे आली आहे.

पुणे विद्यापीठाबाबत कार्यवाही अद्यापही होईना

News Paper Clippings During August 2023

Section: Education

पदव्या देणाऱ्या महाविद्यालयांचे पेव!

पुढारी विशेष

गणेश खळदकर
पुढारी प्रतिनिधी

- विनाअनुदानित महाविद्यालयांचे शैक्षणिक दर्जाकडे दुर्लक्ष
- विद्यापीठ केवळ मान्यता देण्याच्या भूमिकेत
- उच्च व तंत्रशिक्षण विभाग तसेच विद्यापीठाकडून महाविद्यालयांची पाहणी आवश्यक

पुणे : पुढारी वृत्तसेवा

पुणे जिल्ह्यातील शहर तसेच ग्रामीण भागात केवळ पदव्या देणाऱ्या खासगी विनाअनुदानित महाविद्यालयांचे पेव फुटले आहे. या महाविद्यालयांमध्ये विद्यार्थ्यांची उपस्थिती, त्यांना दिले जाणारे शिक्षण याकडे अक्षम्य दुर्लक्ष करण्यात येत असून, विद्यापीठे तसेच शिक्षण विभागाचे निकष फक्त कागदावरच ठेवण्यात येत आहेत. अशा शैक्षणिक संस्थांची जिल्ह्यात बेसुमार वाढ होत असून, उच्च व तंत्रशिक्षण विभाग तसेच विद्यापीठाने याकडे गांभीर्याने पाहणे गरजेचे असल्याचे शिक्षण क्षेत्रातील तज्ज्ञांनी स्पष्ट केले आहे.

तज्ज्ञांनी दिलेल्या माहितीनुसार, कला, वाणिज्य, विज्ञान शाखेची पदवी महाविद्यालये तसेच तंत्रशिक्षणातील काही अभ्यासक्रमांच्या महाविद्यालयांची सध्या जिल्ह्यात मोठ्या प्रमाणात वाढ झाली आहे. यामध्ये ज्या शैक्षणिक संस्थांना तसेच महाविद्यालयांना एनआयआरएफ रॅकिंग तसेच नॅक मूल्यांकनाला सामोरे जावे लागते अशा संस्थांमध्ये पायाभूत सुविधांसह शैक्षणिक दर्जा काही प्रमाणात बरा आहे.

काय होतोय तोटा...

- विद्यार्थ्यांकडे पदवी असूनही ज्ञानाचा अभाव
- प्राध्यापकांना कामाशिवाय मिळतो पगार
- बेरोजगार अकुशल मनुष्यबळाची होते निर्मिती
- शैक्षणिक दर्जा, पायाभूत सुविधांकडे दुर्लक्ष
- निकष फक्त कागदावरच ठेवायचे असल्यामुळे शैक्षणिक संस्थांची बेसुमार वाढ

परंतु अशी अनेक महाविद्यालये किंवा शैक्षणिक संस्था आहेत, ज्या संस्था कोणत्याही मूल्यांकनाला सामोरे जात नाहीत. अशा महाविद्यालये संस्थांमध्ये केवळ पदव्या वाटपाचा कार्यक्रम सुरू आहे. कोरोना काळात कोणत्याही त्रासाशिवाय मिळत असलेल्या पदव्यांची सवय लागल्यामुळे विद्यार्थीदिखील अशा महाविद्यालयांमध्ये प्रवेश घेत आहेत.

विद्यार्थी महाविद्यालयांमध्ये हजेरी न लावता अन्य ठिकाणी उपस्थिती लावतात. यातून पालकांना विद्यार्थी फसवत आहेत, तर विद्यार्थ्यांना नावालाच प्रवेश देणे आणि महाविद्यालये सुरू असल्याचे दाखवणे

असे प्रकार शैक्षणिक संस्थांकडून सर्रास सुरू आहेत. शिक्षणाचा दर्जा घसरू नये, यासाठी कायद्याची कडक अंमलबजावणी करण्याची जबाबदारी शासनाचीच आहे. त्यासाठी शिक्षण विभाग आणि विद्यापीठाने संयुक्तरित्या महाविद्यालयांना भेटी देऊन विद्यार्थ्यांची हजेरी, शैक्षणिक दर्जा, पायाभूत सुविधा, त्याचबरोबर ग्रंथालयातल्या पुस्तकांची उलाढाल किती आहे, याची तपासणी करणे गरजेचे आहे. तरच या प्रकाराला आळा बसून केवळ पदव्या देण्याचा कार्यक्रम बंद होणार असल्याचे तज्ज्ञांनी स्पष्ट केले आहे.

News Paper Clippings During August 2023

Section: Education

महाविद्यालयांना गुण नोंदविण्याचा विसर; अनेक विद्यार्थ्यांचे निकाल राखीव

विद्यापीठातील प्रकार

लोकसत्ता प्रतिनिधी

पुणे : सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या काही महाविद्यालयांनी विद्यार्थ्यांना दिले गेलेले अंतर्गत, बहिःस्थ आणि प्रात्यक्षिक परीक्षांचे गुण प्रणालीमध्ये नोंदवले नसल्याची धक्कादायक बाब पुढे आली आहे. त्यामुळे अनेक विद्यार्थ्यांचे निकाल राखीव ठेवण्याची वेळ पुणे विद्यापीठाच्या परीक्षा विभागावर आली असून काही महाविद्यालयांच्या हलगर्जीपणाचा फटका विद्यार्थ्यांना बसला आहे.

विद्यापीठाच्या परीक्षा विभागाने संदा जलद कार्यपद्धती राबवत लवकर निकाल जाहीर केल्याने विद्यार्थ्यांना दिलासा मिळाला. मात्र,

काही महाविद्यालयांनी त्यांच्या विद्यार्थ्यांना दिलेले अंतर्गत गुण ऑनलाइन पद्धतीने विद्यापीठाकडे नोंदवले नसल्याचे निदर्शनास आले आहे. त्यामुळे या विद्यार्थ्यांचा निकाल कसा जाहीर करायचा, असा प्रश्न परीक्षा विभागपुढे निर्माण झाला आहे. परिणामी, ज्या महाविद्यालयांनी गुण भरावयाचे राहून गेले आहेत, त्या महाविद्यालयांतील निकाल राखीव ठेवण्यात आले आहेत. उर्वरित विद्यार्थ्यांचा निकाल जाहीर

करण्यात आल्याची माहिती परीक्षा विभागाकडून देण्यात आली.

विद्यार्थ्यांचे नुकसान होऊ नये यासाठी अंतर्गत, बहिःस्थ प्रात्यक्षिक परीक्षांचे गुण न भरलेल्या महाविद्यालयांना ऑनलाइन पद्धतीने गुण नोंदवण्यासाठी लिंक खुल करणाऱ्याचा निर्णय घेण्यात आला आहे. त्यासाठी महाविद्यालयांना ८ ते १० ऑगस्ट हा कालावधी देण्यात आला आहे. त्यानंतर कोणतीही मुदत दिली जाणार नसल्याचे परीक्षा विभागाकडून स्पष्ट करण्यात आले.

लोकोसत्ता

Tue, 08 August 2023

<https://epaper.loksatta.com/c/73148026>

प्रभात

६९९ कनिष्ठ महाविद्यालयांच्या संच मान्यता प्रलंबितच

विद्यार्थ्यांचा आधार कार्डचा डेटा

अपडेट नसल्याचा फटका

प्रभात वृत्तसेवा

पुणे, दि. ८ - पुणे विभागातील १ हजार १११ कनिष्ठ महाविद्यालयांची संच मान्यता पूर्ण झाली असून आहे. दरम्यान विद्यार्थ्यांचा आधार कार्डचा डेटा अपडेट नसल्याने ६९९ कनिष्ठ महाविद्यालयांची संच मान्यता प्रलंबित राहिल्या आहेत. या संच मान्यतेचे विश्लेषण करण्याची प्रक्रिया सुरू असून यात काही कनिष्ठ महाविद्यालयांतील कला शाखेच्या तुकड्या बंद होणार आहेत. शिक्षकही अतिरिक्त होण्याचा धोका निर्माण झाला आहे.

कनिष्ठ महाविद्यालयांतील आधार नोंदणीकृत

पुणे विभागातील कनिष्ठ महाविद्यालयांतील संच मान्यता सद्यस्थिती			
व्यवस्थापन प्रकार	एकूण महाविद्यालये	झालेल्या संच मान्यता	प्रलंबित संच मान्यता
२० टक्के अनुदानित	३३६	३१८	१८
४० टक्के अनुदानित	२२०	२१०	१०
१०० टक्के अनुदानित	४७७	४१३	६४
विनाअनुदानित	२०१	१५१	५०
स्वयंअर्थसहाय्यित	५७६	१९	५५७
एकूण	१८१०	११११	६९९

विद्यार्थी संख्येवर आधारित शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांची पदसंख्या निश्चित करण्यासाठी संच मान्यताची प्रक्रिया पूर्ण करून घेणे आवश्यक असते. पुणे विभागीय शिक्षण उपसंचालक कार्यालयाने यासाठी आतापर्यंत चार वेळा

विशेष शिबिरे घेतली. कनिष्ठ महाविद्यालयाकडून आवश्यक कागदपत्रांसह प्रस्ताव मागवून त्याची पडताळणी करून अंतिम संच मान्यता देण्याला प्राधान्य देण्यात आले.

पुणे जिल्ह्यात एकूण ८०५ महाविद्यालये

जागृती शिबिरांची गरज...

पुणे विभागात प्रामुख्याने तब्बल ६०७ विनाअनुदानित, स्वयंअर्थसहाय्यित महाविद्यालयांनी संच मान्यता करून घेण्याकडे पाठच फिरविली आहे. त्यांनी संच मान्यता करून घ्यावी यासाठी जागृती शिबिरे आयोजित करण्याची आवश्यकता आहे.

असून यातील ४२७ महाविद्यालयांची संच मान्यता झाली असून ३७८ महाविद्यालयांची संच मान्यता प्रलंबितच आहे. तर, अहमदनगर जिल्ह्यात ५९९ पैकी २३१ महाविद्यालयांची आणि सोलापूर जिल्ह्यात ४०६ पैकी ९० महाविद्यालयांची संच मान्यता अद्यापही झालेलीच नाही.

News Paper Clippings During August 2023

Section: Education

दहावी-बारावीची परीक्षा खासगीरीत्या देण्यासाठीची अर्ज प्रक्रिया जाहीर

लोकसत्ता प्रतिनिधी

पुणे : महाराष्ट्र राज्य माध्यमिक आणि उच्च माध्यमिक शिक्षण मंडळाने २०२४ मध्ये दहावी आणि बारावीच्या परीक्षेला खासगीरीत्या प्रविष्ट होण्यासाठी १७ नोव्हेंरचा अर्ज भरण्याची सुविधा उपलब्ध करून दिली आहे. त्यानुसार बारावीसाठी १० ऑगस्ट ते ११ सप्टेंबर, दहावीसाठी १४ ऑगस्ट ते ११ सप्टेंबर या कालावधीत ऑनलाइन अर्ज भरता येणार आहे.

राज्य मंडळाच्या सचिव अनुराधा ओक यांनी परिपत्रकाद्वारे ही माहिती दिली. राज्य मंडळाकडून विद्यार्थ्यांना खासगीरीत्या परीक्षा देण्याची संधी दिला जाते. त्यासाठी विद्यार्थ्यांना १७ नोव्हेंरचा अर्ज आणि शुल्क भरावे लागते. विद्यार्थ्यांनी भरलेला अर्ज, शुल्क भरल्याची पावती दोन प्रतीत, मूळ कागदपत्रे जमा करण्यासाठी बारावीच्या विद्यार्थ्यांना १२ ऑगस्ट ते १३ सप्टेंबर, दहावीच्या विद्यार्थ्यांना १७ ऑगस्ट ते १३

संपर्क केंद्रमार्फत होणारी नावनोंदणी आता बंद...

दहावीसाठी खासगीरीत्या प्रविष्ट होणाऱ्या विद्यार्थ्यांसाठी सध्या संपर्क केंद्रमार्फत नावनोंदणी प्रक्रिया राबविण्यात येते. मात्र, प्रचलित पद्धतीमधील अडचणीचा, त्रुटीचा विचार करून योजना जास्तीत जास्त विद्यार्थ्यांना लाभदायी, सुलभ आणि विद्यार्थिकेंद्रित व्हावी या दृष्टीने सध्याची संपर्क केंद्र शाळेमार्फत नावनोंदणी अर्ज स्वीकारण्याची प्रचलित पद्धत बंद करून बारावीच्या विद्यार्थ्यांची ज्या पद्धतीने सर्व कनिष्ठ महाविद्यालयांतून नावनोंदणी अर्ज स्वीकारले जातात, त्याप्रमाणेच दहावीच्या खासगी विद्यार्थ्यांचे नावनोंदणी अर्ज माध्यमिक शाळांमधून स्वीकारण्याची पद्धत मार्च २०२४च्या परीक्षेपासून सुरू करण्यात येणार असल्याचे राज्य मंडळाने जाहीर केले.

सप्टेंबरपर्यंत मुदत देण्यात आली आहे. शाळा-महाविद्यालयांना विद्यार्थ्यांनी भरलेला अर्ज, शुल्काची पावती, मूळ कागदपत्रे व विद्यार्थ्यांची यादी विभागीय मंडळाकडे १५ सप्टेंबरपर्यंत जमा करणे आवश्यक असल्याचे मंडळमार्फत स्पष्ट करण्यात आले आहे.

विद्यार्थ्यांनी अर्ज भरण्यासाठी शाळा सोडल्याचा दाखला, दाखला नसल्यास द्वितीय प्रत आणि प्रतिज्ञापत्र, आधारकार्ड, पासपोर्ट

फोटो आवश्यक आहे. विद्यार्थ्यांना ही कागदपत्रे स्कॅन करून अपलोड करायची आहेत. संपर्कासाठी विद्यार्थ्यांनी ई-मेल आयडी आणि मोबाइल क्रमांक नोंदवणे अनिवार्य आहे. विद्यार्थ्यांनी अर्ज भरल्यानंतर, त्याची प्रत ई-मेल आयडीवर पाठवली जाणार आहे. या अर्जाची प्रत, शुल्क भरल्याची पावती, हमीपत्र आदींची छायाप्रत प्रत्येकी दोन प्रतीत काढून ठेवावी, असे राज्य मंडळकडून स्पष्ट करण्यात आले.

लोकसत्ता

Wed, 09 August 2023
https://epaper.loksatta.com/c/73157220

लोकमत

शैक्षणिक परीक्षेचे संभाव्य वेळापत्रक जाहीर

यंदा नियोजित वेळापत्रकानुसार होणार परीक्षा

लोकमत न्यूज नेटवर्क

पुणे : सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या २०२३-२४ या शैक्षणिक वर्षाचे पहिल्या सत्रातील परीक्षा नोव्हेंबर/ डिसेंबर, तर दुसऱ्या सत्रातील परीक्षा मार्च/ एप्रिलमध्ये होणार असल्याची माहिती परीक्षा व मूल्यमापन मंडळाकडून देण्यात आली आहे. विद्यापीठाने शैक्षणिक तसेच परीक्षेचे संभाव्य वेळापत्रक संकेतस्थळावर प्रसिद्ध केले आहे. त्यानुसार विद्यार्थ्यांनी अभ्यास करून तयारी करावी, असेही मंडळाकडून सांगण्यात आले.

कोरोना प्रादुर्भावामुळे विद्यापीठाच्या शैक्षणिक वर्षाचे वेळापत्रक हे विस्कळीत झाल्यामुळे त्याचा परिणाम परीक्षा आणि उत्तरपत्रिका तपासणी प्रक्रियेवर झाला. त्यामुळे गत दोन वर्षे निकाल

उशिराने जाहीर झाले. काही दिवसांपूर्वी संपलेल्या शैक्षणिक वर्षाच्या विविध अभ्यासक्रमांचे प्रथम वर्ष वगळता इतर वर्षांचे निकाल जाहीर झाले असून, विद्यार्थ्यांना गुणपत्रिका देण्याचे काम सुरू आहे. सध्या केवळ प्रथम वर्षाच्या परीक्षा सुरू असून, येत्या काही दिवसांत त्यांचे निकाल लवकरच प्रसिद्ध केले

जाणार आहेत.

विद्यापीठाच्या बीए, बीकॉम, बी.एससी. सह इतर पारंपरिक अभ्यासक्रमांच्या शैक्षणिक वर्षाला ऑगस्टच्या पहिल्या आठवड्यात सुरुवात झाली आहे. इंजिनिअरिंग, एमबीए, एमसीए, बी-फार्म अशा व्यावसायिक अभ्यासक्रमांच्या शैक्षणिक वर्षाला सुरुवात होणार

विद्यापीठाच्या १७५ अभ्यासक्रमांच्या परीक्षांचे निकाल प्रसिद्ध झाले असून, त्याची माहिती संकेतस्थळावर दिली आहे. सध्या प्रथम वर्षाच्या परीक्षांचा निकालाची प्रक्रिया सुरू आहे. यावर्षी नियोजित वेळापत्रकाप्रमाणे पहिल्या सत्राच्या परीक्षा नोव्हेंबर/डिसेंबर आणि दुसऱ्या सत्राच्या परीक्षा मार्च/ एप्रिलमध्ये होतील.

- डॉ. महेश काकडे, संचालक, परीक्षा व मूल्यमापन मंडळ, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ

आहे. अशा परिस्थितीत सत्र परीक्षाही वेळेत पूर्ण होऊन, निकालही मुदतीत प्रसिद्ध होण्यासाठी परीक्षा व मूल्यमापन मंडळाकडून उपाययोजना आखण्यात येत आहेत.

निकाल लवकर लागल्यास पुढील वर्षी उच्च शिक्षणासाठी इतर राज्यांसह परदेशात जाण्यास मदत होणार आहे.

News Paper Clippings During August 2023

Section: Education

लोकमत

प्राध्यापकांच्या रिक्त पदांची होणार तपासणी

आरक्षण कक्षाकडे वेळ आरक्षित करा

लोकमत न्यूज नेटवर्क

पुणे : सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाशी संलग्नित अनुदानित महाविद्यालये आणि शैक्षणिक संस्थांमधील रिक्त असलेल्या सहायक प्राध्यापक पदांच्या बिंदुनामावलीची प्राथमिक तपासणी करण्यात येणार आहे. महाविद्यालयांनी विद्यापीठाच्या आरक्षण कक्षाकडे दिनांक आणि वेळ आरक्षित करावी, असे आवाहन करण्यात आले आहे.

गतवर्षी एप्रिल २०२२ मधील शासन निर्णयानुसार पुणे विद्यापीठाशी संलग्न सर्व महाविद्यालये आणि शैक्षणिक संस्थांमधील शिक्षक पदांची बिंदुनामावलीची प्राथमिक तपासणी पूर्ण करण्यात आली होती. त्यानंतर जुलै २०२३ मध्ये राज्यातील अकृषी विद्यापीठाशी संलग्नित उच्च शिक्षण संचालनालयाच्या आधिपत्याखालील अनुदानित महाविद्यालयांतील सहायक प्राध्यापक या संवर्गातील रिक्त पदांच्या भरतीला मान्यता देण्यात आलेली आहे. त्यानुसार पुणे, अहमदनगर आणि नाशिक जिल्ह्यातील अनुदानित महाविद्यालयांतील सहायक प्राध्यापक संवर्गातील रिक्त पदांच्या बिंदुनामावलीची प्राथमिक तपासणी करण्यात येणार आहे.

सर्व कागदपत्रांसह या

१ विद्यापीठाच्या प्रशासकीय इमारत येथील आरक्षण कक्ष येथे कार्यालयीन वेळेत बिंदुनामावलीची प्राथमिक तपासणी करून देण्यात येणार आहे. त्यानुसार महाविद्यालयांनी arakshan_ar@unipune.ac.in या ई-मेलवर मेल करीत महाविद्यालयाकरिता बिंदुनामावली तपासून घेण्याची दिनांक व वेळ आरक्षित करावी.

२ बिंदुनामावलीची तपासणी करतेवेळी महाविद्यालयातील प्रतिनिधींनी सर्व कागदपत्रांसह यावे, तसेच प्राथमिक तपासणी केल्यानंतर पुढील दोन दिवसांत पुणे जिल्ह्यातील महाविद्यालयांनी सहायक आयुक्त मागासवर्ग कक्ष, पुणे आणि नगर आणि नाशिक जिल्ह्यातील महाविद्यालयांनी सहायक आयुक्त, मागासवर्ग कक्ष, नाशिक यांच्याकडून बिंदुनामावली प्रमाणित करून घेण्यात यावी, असे विद्यापीठाच्या कुलसचिवांची परिपत्रकाद्वारे नमूद केले आहे.

News Paper Clippings During August 2023

Section: Education

ग्रंथालयशास्त्राचे दीपस्तंभ

ग्रंथालयांच्या सामर्थ्यावर ज्यांचा गाढा विश्वास होता, अशा पद्मश्री डॉ. एस. आर. रंगनाथन यांचा १२ ऑगस्ट हा जन्म दिवस म्हणजेच 'राष्ट्रीय ग्रंथपाल दिन'. ग्रंथालयाची जगविख्यात पंचसूत्री तयार करणारे डॉ. रंगनाथन यांच्या कार्याचा आढावा...

शुभदा नगरकर

mteedit@timesgroup.com

रंगनाथन यांचा जन्म १२ ऑगस्ट १८९२ रोजी तमिळनाडूतील तंजावरमध्ये झाला. चंडिलांचा अक्काली झालेला मृत्यू आणि त्यामुळे गरिबीच्या परिस्थितीत वाढलेले, पण कुशळ बुद्धिमत्ता असलेले रंगनाथन एस. एम. हिंदू हायस्कूल, शियाली येथून मॅट्रिक्युलेशन पास झाले. त्यांनी एक मार्च १९०९मध्ये मद्रास ख्रिश्चन कॉलेजमध्ये त्यांनी इंटरमीडिएट पूर्ण केले. त्याच महाविद्यालयातून १९१३मध्ये गणित विषयातून पदवी व १९१६मध्ये पदव्युत्तर अभ्यासक्रम पूर्ण केल्यानंतर ते मद्रास येथील प्रेसिडेन्सी महाविद्यालयात गणिताचे शिक्षक म्हणून रुजू झाले.

ज्या काळात भारतात ग्रंथालये होती; परंतु ग्रंथालयशास्त्र अस्तित्वात नव्हते, त्या वेळी ते मद्रास विद्यापीठात ग्रंथपाल म्हणून चार जानेवारी १९२४मध्ये रुजू झाले. आठ महिन्यांनंतर ते डिसेंबर १९२४मध्ये लंडनच्या युनिव्हर्सिटी कॉलेज येथे ग्रंथालयशास्त्राचे शिक्षण घेण्यासाठी इंग्लंडला रवाना झाले. तेथील वास्तव्यात प्रख्यात शिक्षक डॉ. बेरविक सेअर्स यांच्या मार्गदर्शनाखाली त्यांनी आधुनिक शिक्षण घेतले. नऊ महिन्यांच्या तेथील वास्तव्यात त्यांनी अनेक ग्रंथालयांना भेटी दिल्या. तेथील ग्रंथालयीन सेवांचा त्यांनी सखोल अभ्यास केला व ज्ञानाचा प्रसेड साठा घेऊन ते भारतात परतले. त्यांच्यामध्ये आमुलाग्र बदल झाला. भारतीय ग्रंथालये सुस्थितीत आणणे आणि ग्रंथालयसेवा लोकांपर्यंत पोहोचवणे या एकाच ध्येयाने ते प्रेरित झाले आणि भारतात ग्रंथालय शास्त्राचा उदय झाला.

ग्रंथालय फक्त पुस्तकांची देवाण-घेवाण करण्यासाठी नसून, ते ज्ञाननिर्मिती करण्यासाठी सहायक असते, हेच त्यांना सिद्ध करायचे होते. १९२५मध्ये परत आल्यानंतर त्यांनी ग्रंथालयाचे आधुनिकीकरण केले आणि विशाधी, प्राध्यापकांना नवनवीन माहितीच्या संदर्भ सेवा देण्यास सुरुवात केली. अनेक वाचकांना त्यांनी ग्रंथालयाकडे आकर्षित केले आणि त्यामुळे ते मद्रासमधील प्रसिद्ध व्यक्ती बनले. सरकारने त्यांचे कार्य पाहून आर्थिक सहाय्य केले. त्यांनी ग्रंथालय संघटना, सार्वजनिक व शालेय ग्रंथालयांच्या स्थापनेसाठी अपार कष्ट घेतले. त्यांनी सार्वजनिक ग्रंथालयाचे कायदे अस्तित्वात आणले.

त्यांच्या प्रयत्नांमुळे ग्रंथालयशास्त्र हा अभ्यासाचा आणि संशोधनाचा विषय बनला. ग्रंथालयशास्त्राच्या शिक्षणाला त्यांनी व्यवसायिक स्वरूप देण्याचे ठरवले. मद्रास ग्रंथालय संघटनेतर्फे त्यांनी ग्रंथालयशास्त्राची शिक्षण शाखा सुरू केली. याची दखल मद्रास विद्यापीठाने घेऊन या शास्त्राचा स्वतंत्र विभाग सुरू केला. आजमितीला शंभरहून जास्त विद्यापीठे या विषयातील मनुष्यबळ तयार करीत आहेत.

ग्रंथालय हे नुसते पुस्तकांचे भांडार नसून त्याचा योग्य वापर होणे गरजेचे असते. त्यासाठी त्याची रचना, ग्रंथसंहित्याचे योग्य वर्गीकरण, तालिकीकरण शास्त्रीय पद्धतीने होणे आवश्यक आहे. यावर त्यांनी सखोल संशोधन केले. त्यांच्या संशोधनातून ग्रंथालय

शास्त्राची पंचसूत्री, पुस्तकाची द्विविंदू वर्गीकरण पद्धती, तालिकीकरणाचे नियम यांची निर्मिती झाली.

ग्रंथालयशास्त्राचे तत्वज्ञान स्पष्ट करण्यासाठी त्यांनी १९३१मध्ये ग्रंथालयशास्त्राची पंचसूत्री तयार केली. ही पंचसूत्री त्यांनी केवळ २४ शब्दांत बघ केली असून, संपूर्ण ग्रंथालयशास्त्र यात विस्तृत केले आहे. पुस्तके नुसती वाचण्यासाठी नसून, ती प्रत्यक्ष उपयोगात आणण्यासाठी असतात यावर त्यांनी भर दिला. त्यासाठी ग्रंथपालाने योग्य वापरकर्त्याला योग्य पुस्तक योग्य वेळेत देणे अत्यंत महत्वाचे आहे. त्यांच्या सुत्रांनुसार प्रत्येक पुस्तकाला त्याचा वापरकर्ता असतो आणि प्रत्येक वापरकर्त्यासाठी एक पुस्तक असते. ग्रंथपाल हा पुस्तक किंवा ग्रंथसंहित्य आणि वापरकर्ता यांच्यातील महत्वाचा दुवा असतो. ग्रंथपालाच्या मदतीने ग्रंथसंहित्य शोधण्यासाठी लागणारा वापरकर्त्याचा वेळ वाचतो. नवीन ग्रंथसंहित्य तयार होण्यास मदत होते व ग्रंथालयेसुद्धा वृद्धिंगत होतात. ही पंचसूत्री अध्ययावत तंत्रज्ञानाच्या युगातही जगभरात अभ्यासली जात आहे. रंगनाथन यांचे दुसरे योगदान म्हणजे १९३३मधील पुस्तकांच्या वर्गीकरणाची द्विविंदू (कोलन) पद्धती होय. १८७६मध्ये मेलबिल ड्युई यांनी रचलेल्या आणि जगभरात प्रसिद्ध असलेल्या डेसिमल पद्धतीत त्यांना काही त्रुटी आढळल्या. त्या दूर करण्यासाठी त्यांनी पाच पैलूवर आधारित कोलन पद्धत तयार केली. त्यांनी प्रत्येक विषयाचे पैलू शोधले जसे व्यक्तिमत्त्व, पदार्थ, ऊर्जा, स्थळ आणि वेळ जे इंग्रजीमध्ये Personality, Matter, Energy, Space and Time (PMEST) म्हणून जगमान्य आहेत. पुस्तकरूपी ज्ञानाचे सुसूचितपणे वर्गीकरण करण्याचे अवघड काम त्यांच्या या पद्धतीमुळे सुलभ झाले. विश्लेषणात्मक अशी ही पद्धती जगभरातून अभ्यासली जाते.

भौतिकशास्त्रात आइन्स्टाइन आणि ग्रंथालयशास्त्रात रंगनाथन असे समीकरण संशोधकांनी केले. जगभरातील तत्त्व, तसेच आंतरराष्ट्रीय दर्जाची मानक संस्था आणि युनेस्को त्यांच्याकडून नेहमी सल्ला घेत असत. त्यांनी तयार केलेली पंचसूत्री, द्विविंदू वर्गीकरण पद्धत आणि संदर्भसेवा यावर चर्चा करण्यासाठी जगभरात विशेष चर्चासत्रे भरविण्यात आली. त्यासाठी त्यांनी युरोप आणि अमेरिकेचे अनेक दौरे केले.

त्यांनी ग्रंथालयशास्त्राशी निगडित ६० पुस्तके, २००० शोधनिबंध आणि अनेक अहवाल प्रसिद्ध केले आहेत. पूर्व आणि पश्चिम देशांमधील दिग्गजांना रंगनाथन यांनी एकत्र आणले. त्यांना भारतातून आणि जगभरातून पुरस्कारांनी सन्मानित करण्यात आले. १९५७मध्ये त्यांना केदरने पद्मश्री पुरस्काराने गौरवले आणि त्यांच्या नावाने एक टपाल तिकीटसुद्धा काढले.

ते उत्तम शिक्षक होते. त्यांनी विद्यार्थ्यांना वैज्ञानिक दृष्टिकोनातून प्रत्येक गोष्ट पाहायला शिकवले. स्वतःचे घर आणि वाहन नसलेले, निरपेक्ष आणि ग्रंथालयशास्त्रावर निस्स्वीम प्रेम करणारे डॉ. रंगनाथन सप्टेंबर १९७७ रोजी आपल्यातून निघून गेले तरी त्यांनी दिलेला ग्रंथालयशास्त्राचा वारसा चिरकाल टिकवण्यासाठी गरज आहे ती इच्छाशक्तीची.

(लेखिका सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या ग्रंथालयशास्त्र विभाग आणि सेंटर फॉर पब्लिकेशन एडिक्स येथे कार्यरत आहेत.)

News Paper Clippings During August 2023

Section: Education

प्रभात

डिप्लोमा अभ्यासक्रम नवीन शैक्षणिक धोरणानुसार

प्रभात वृत्तसेवा

पुणे, दि. १३ - विद्यार्थ्यांना गुणवत्ता व नावीन्यपूर्ण शिक्षण आणि संशोधनाच्या सुविधा उपलब्ध करून देण्यासाठी केंद्र सरकारने नवीन राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण २०२० लागू केले आहे. या धोरणानुसार एआयसीटीई मान्यताप्राप्त व महाराष्ट्र राज्य तंत्र शिक्षण मंडळाशी संलग्नित अभियांत्रिकी पदविका अभ्यासक्रमांमध्ये नवीन राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणानुसार बदल करून शैक्षणिक वर्ष २०२३-२४ पासून सुधारित अभियांत्रिकी पदविका अभ्यासक्रम लागू करण्यात येणार आहे.

भारताला जागतिक ज्ञान महासत्ता

वनविण्यासाठी अभियांत्रिकी शिक्षणाचा महत्वाचा वाटा आहे. राज्यात तंत्रशिक्षण विभाग नवीन राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणाची प्रभावी अंमलबजावणी करत आहे. सध्याच्या अभियांत्रिकी पदविका अभ्यासक्रमांमध्ये सुधारणा करून शैक्षणिक वर्ष २०२३-२४ पासून प्रथम सत्र प्रवेशित विद्यार्थ्यांकरिता सुधारित अभियांत्रिकी पदविका अभ्यासक्रमाचा पाठ्यक्रम लागू करण्यात येणार आहे. तसेच संपूर्ण सहा सत्रांचा अभ्यासक्रम डिसेंबर २०२५ पर्यंत टप्प्याटप्प्याने पूर्णपणे विकसित करण्यात येईल.

विद्यार्थ्यांच्या सर्वांगीण विकासाकरिता योग आणि ध्यानसाधना

या विषयाचा समावेश करण्यात आला आहे. भारतीय ज्ञानपरंपरा विविध विषयांमध्ये समाविष्ट करण्यात आली आहे. या अभ्यासक्रमांमध्ये भारतीय संविधान या विषयाचाही समावेश आहे. तसेच मल्टिपल एन्ट्री - मल्टिपल एग्जिटची तरतूद आहे.

उन्नत महाराष्ट्र अभियानातील उद्देशानुसार प्रादेशिक गरजांचा अभ्यास करून तंत्रज्ञानावर आधारित योजनांवर काम करण्याच्या दृष्टीने अभ्यासक्रमात विशेष समावेश करण्यात येणार आहे. यामुळे विद्यार्थ्यांना गुणवत्तापूर्ण शिक्षणाबरोबरच रोजगाराच्या संधी सुद्धा अधिक उपलब्ध होतील, असे तंत्र शिक्षण संचालक डॉ. विनोद मोहितकर यांनी सांगितले.

६६

नवीन शैक्षणिक धोरणाची अंमलबजावणी तंत्र शिक्षण अभ्यासक्रमात करण्यात येत असून एकूण ४९ एआयसीटीई मान्यताप्राप्त पदविका अभ्यासक्रमांकरिता प्रथम सत्र अभ्यासक्रम तयार करण्यात आला आहे. हा अभ्यासक्रम क्रेडिट सिस्टमवर आधारित असणार आहे. यामध्ये प्रत्येक सत्र हे २०-२२ क्रेडिटचे असून एकूण सहा सत्रांचा पदविका अभ्यासक्रम हा १२०-१३२ क्रेडिटचा असणार आहे. तसेच औद्योगिक प्रशिक्षणामध्ये पूर्वीच्या अभ्यासक्रमात असलेल्या ६ आठवड्यांचा कालावधी वाढवून आता १२ आठवड्यांचा करण्यात येत आहे. यातून विद्यार्थ्यांना प्रॅक्टिकल अनुभव मिळणार आहे.

- डॉ. विनोद मोहितकर, संचालक, तंत्र शिक्षण

- अभियांत्रिकी पदविका शिकता-शिकता योग आणि ध्यानसाधनेचेही धडे
- सुधारित अभियांत्रिकी पदविका अभ्यासक्रमाचा पाठ्यक्रम लागू

News Paper Clippings During August 2023

Section: Education

THE TIMES OF INDIA, PUNE
THURSDAY, AUGUST 17, 2023

TIMES OF INDIA

SPPU set to prepare new guidelines for PhD entrance

Admission Norms As Per NEP And UGC Advice

SwatiShindeGole
@timesgroup.com

Pune: The admissions to the PhD programme of the Savitribai Phule Pune University (SPPU) are set to undergo minor changes according to the New Education Policy.

The common entrance test for admissions to the programme will be held in November this year and the SPPU has stated that a committee has been appointed to decide the framework of PhD admissions as per the regulations issued by the University Grants Commission (UGC). The four-year graduation degree students will also be eligible for PhD programmes, SPPU officials said, however, the rule would come in regulation in the next three years.

According to the instructions of the UGC, the PhD admission rule is being changed by SPPU. A committee under chairmanship of Avinash Kumbhar from SPPU has been set up and will be meeting next week to discuss the various changes to be made in the admission process. Kumbhar told TOI, "The NEP has also changed some

REVISED REGULATIONS

- According to the new guidelines, a candidate who has completed the first or second semester of the master's degree programme and four years or eight semesters of the bachelor's degree (honours degree) can apply.
- A candidate who has completed two years or four semester of master's degree programme after a three years bachelor's degree programme or qualifications equivalent to the master's degree by a corresponding statutory regulatory body, with at least 55% marks in aggregate or its equivalent grade in a point scale wherever grading system is followed, is also eligible.
- A candidate who has equivalent qualification from a foreign educational institution accredited by an assessment and accreditation agency can apply.

File photo

- The PhD programme will be for a minimum of three years, including coursework, and a maximum of six years from the date of admission. A maximum of an additional two years can be given through a process of re-registration as per the ordinance of the higher educational institution concerned.
- The entrance test syllabus shall consist of 50% of research methodology and 50% shall be subject specific.
- The PhD thesis shall be evaluated by a research supervisor and at least two external examiners who are experts in the field and not in employment of the higher educational institution.

eligibility criteria for PhDs and also the UGC has introduced some changes. Based on these two aspects, we are in discussion with the expert si nthe filed on how we can design a framework for the admissions in SPPU."

A circular in that regard will be released soon. Students are admitted for PhD in various departments of SPPU as well as research centers affiliated to the University. A pre-admission exam is conducted to announce the merit list based on theory and interview process.

Kumbhar said, "The biggest change will be the post-four-year graduation degree eligibility to do PhD. Due to this, we are expecting that the number of candidates applying for the programme will improve considerably in the future." The UGC has given relaxation of 5% marks or its equivalent grade to those belonging to SCs, STs, OBCs, differently-abled, Economically Weaker Sections (EWS), and other categories candidates. UGC also stated that, the total period for completion of a PhD programme should not exceed eight years from the date of admission.

The Times of India 17.8.2023

News Paper Clippings During August 2023

Section: Education

पुढारी

...तर संलग्नता रद्द करा

पुणे : पुढारी वृत्तसेवा
विद्यार्थ्यांना उच्च शिक्षणातील मार्गदर्शनाबरोबरच रोजगाराची संधी उपलब्ध करून देण्यासाठी 'समान संधी केंद्र' स्थापन करण्याचे निर्देश सर्व महाविद्यालयांना देण्यात आले होते. मात्र, पुण्यातील तब्बल १,१९२ महाविद्यालयांनी हे केंद्र स्थापन केले नसल्याचे निदर्शनास आले आहे. त्यामुळे जी संलग्नता यासंबंधीचे निर्देश दिले होते. मात्र, अजूनही बहुतेक सर्व महाविद्यालयांनी एकही केंद्र स्थापन केले नसल्याचे स्पष्ट होत आहे. याबाबतचे पत्र जिल्हाधिकारी देशमुख यांनी विद्यापीठाच्या कुलसचिवांना पाठविले आहे. महाविद्यालयांनी हे केंद्र स्थापन न केल्यामुळे विद्यार्थ्यांना रोजगाराचा लाभ मिळणार नाही, याकडे जिल्हाधिकाऱ्यांनी लक्ष वेधले आहे. त्या पार्श्वभूमीवर पुणे विद्यापीठाने संलग्नित सर्व महाविद्यालयांना तातडीने हे केंद्र स्थापन करण्याच्या पुन्हा एकदा सूचना दिल्या आहेत. जिल्ह्यातील कला, वाणिज्य, विज्ञान महाविद्यालयांसह कृषी, वैद्यकीय, अभियांत्रिकी आणि तांत्रिक अभ्यासक्रमांच्या महाविद्यालयांनीही आजवर एकही समान संधी केंद्र स्थापन केलेले नाही. समान संधी केंद्र स्थापन न केल्यामुळे विद्यार्थ्यांना महाविद्यालयांच्या निष्काळजीपणामुळे रोजगाराचे लाभ मिळत नाहीत. ही बाब भूषणावह नाही. जे महाविद्यालय असे केंद्र स्थापन करणार नाही, त्यांची विद्यापीठाची संलग्नता रद्द करण्याची कार्यवाही करावी, असेदेखील डॉ. देशमुख यांनी स्पष्ट केले.

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ प्रशासनास जिल्हाधिकाऱ्यांचे निर्देश

नवीन शैक्षणिक धोरण आणि बदलत्या शैक्षणिक संधीमुळे प्रत्येक महाविद्यालयात समान संधी केंद्र स्थापन करणे गरजेचे

My Pune Edition
Aug 18, 2023 Page No. 4
newspaper.pudhari.co.in

लोकमत

गाजलेले पुणेकर

लढा स्वामित्व हक्कासाठी

अ मेरिकेच्या पेटंट कार्यालयाने एका अमेरिकी कंपनीला जखम बरी करणाऱ्या हळदीच्या गुणधर्माबद्दल पेटंट दिले. हे पेटंट म्हणजे भारतीयांच्या पारंपरिक ज्ञानावर कब्जाच होता. हळदीचा हा गुणधर्म भारतीयांना हजारो वर्षांपूर्वीपासूनच माहीत होता. या संदर्भात भारतातील एक शास्त्रज्ञ पेटून उठला व त्याने पुढाकार घेऊन संस्कृत, पाली, मोडी, आदी भाषांमधल्या ग्रंथांमधून माहिती गोळा करून त्यावर इंग्रजीमध्ये एक शोधनिबंध तयार केला. त्याचा आधार घेऊन कायदेशीर मार्गाने या पेटंटविरुद्ध भारताची बाजू समर्थपणे मांडली. परिणामी, अमेरिकेच्या पेटंट कार्यालयाला ते ऐकण्यास भाग पडले. ही घटना ऐतिहासिक होती.

पहिल्यांदाच दिल्या गेलेल्या अशा लढ्याचे सेनापती होते डॉ. रघुनाथ अनंत माशेलकर ! लहान वयातच पितृछत्र हरपल्याने अत्यंत प्रतिकूल परिस्थितीचा सामना करत बालपण गेलेल्या रघुनाथरावांना त्यांच्या आईने अपार श्रम करून जिद्दीने शिकवले. मेहनती रघुनाथानेही अव्वल गुण संपादन करीत आईच्या कष्टांचे चीज केलं. त्यामुळेच आपल्या स्वामित्व हक्कावर कोणी गदा आणत असेल, तर त्याविरुद्ध लढा देण्याची झुंजार वृत्ती लहानपणापासूनच त्यांच्या मनात रुजली होती. अंतःप्रेरणेतूनच त्यांनी केवळ हळदीच्या पेटंटसाठीच नाही, तर पुढं कडुनिंब व बासमती तांदळाच्या पेटंटविरुद्धच्या लढाई जिद्दीने लढून त्यात यश संपादन केलं.

डॉ. रघुनाथ माशेलकरांच्या याच गुणवैशिष्ट्यांमुळे भारताच्या बौद्धिक ज्ञानसंपदेच्या हक्कांविषयीचं धोरण ठरविण्यात त्यांना महत्त्वाची भूमिका देण्यात आली. भारताला अग्रगण्य राष्ट्र बनवायची इच्छा बाळगणारे रघुनाथराव आपल्या संस्कृतीवर, ज्ञानावर कोणी अधिकार सांगत असंल, तर तो कदापि सहन करीत नाहीत. आपल्या मातीशी, राष्ट्राशी व कामाशी असलेलं नातं जपणाऱ्या डॉ. माशेलकरांसारख्या व्यक्ती या भावी पिढ्यांसाठी आदर्श असतात.

● प्रसाद भडसावळे

Pune Main
Page No. 2 Aug 18, 2023
Powered by: erelego.com

News Paper Clippings During August 2023

Section: Education

लोकमत

प्र-कुलगुरू पदासाठी अठराजण उत्सुक तीन महिन्यांपासून पद रिक्त का? : शैक्षणिक क्षेत्रातून सवाल

लोकमत न्यूज नेटवर्क
पुणे : शैक्षणिक तसेच परीक्षेचे वेळापत्रक सुरळीत करणे, राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणांची प्रभावी अंमलबजावणीसाठी प्र-कुलगुरूची नियुक्ती गरजेची आहे. मात्र, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या प्र-कुलगुरूचे पद तीन महिन्यांपासून रिक्त आहे. या पदासाठी १८ जण उत्सुक असल्याची माहिती उघडकीस आली आहे. निवडीचे सर्व अधिकार कुलगुरूकडे असतानाही विलंब का होत आहे, असा सवाल शैक्षणिक वर्तुळात उपस्थित केला जात आहे.

विद्यापीठाचे माजी प्र-कुलगुरू डॉ. संजीव सोनवणे यांची १९ मे २०२३ रोजी

नाशिक येथील यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठाच्या कुलगुरूपदी नियुक्ती झाल्यापासून हे पद रिक्त आहे. जून महिन्यात प्रा. डॉ. सुरेश गोसावी यांची कुलगुरूपदी निवड झाली. नंतर एक ते दोन आठवड्यांनी प्र-कुलगुरूची निवड होणे अपेक्षित होते.

राज्य सरकारने विद्यापीठ कायद्यात बदल करून प्र-कुलगुरूच्या निवडीचा

अधिकार कुलगुरू यांच्याकडे दिलेला आहे. विद्यापीठ परिसरातील विभागातील कोणाची निवड होणार की संलग्न महाविद्यालयातील व्यक्ती निवडली जाणार याकडे सर्वांचे लक्ष लागले आहे.

राज्यातील अकृषी विद्यापीठात आणि स्वायत्त महाविद्यालयांमध्ये या शैक्षणिक वर्षापासून राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणाची अंमलबजावणीला सुरुवात झाली आहे. तसेच पुढील वर्षापासून विद्यापीठांशी संलग्न सर्वच महाविद्यालयांत एनईपी लागू करण्यात येणार असून, त्यासाठी प्र-कुलगुरू नियुक्ती करणे गरजेचे आहे, असे मत व्यक्त होत आहे.

Pune Main

Page No. 3 Aug 18, 2023

Powered by: erelego.com

News Paper Clippings During August 2023

Section: Education

परदेशी विद्यापीठांच्या नियमित पदव्यांनाच समकक्षता यूजीसीकडून नियमावलीचा मसुदा जाहीर

पुढारी ANCHOR

पुणे : पुढारी वृत्तसेवा
परदेशी विद्यापीठांतून मिळवलेल्या
पदवी अभ्यासक्रमांना मान्यता
आणि समकक्षता देण्यासाठीच्या
नियमावलीचा विद्यापीठ अनुदान
आयोगाने (यूजीसी) मसुदा प्रसिद्ध
केला आहे. त्यानुसार नियमित
पद्धतीने अभ्यासक्रम पूर्ण
केलेल्या आणि निकष पूर्ण
करणाऱ्या विद्यार्थ्यांच्या पदव्यांनाच
समकक्षता दिली जाणार आहे,
तर दूरस्थ आणि ऑनलाइन पद्धतीने
मिळवलेल्या पदव्या प्रतिबंधित
करण्यात आल्या आहेत.
अभ्यासक्रमांना समकक्षता प्रदान
करण्यासाठी यूजीसीकडून
स्वतंत्र संकेतस्थळाची निर्मिती
करण्यात येणार आहे.

परदेशी विद्यापीठांना भारतात प्रवेश,
भारतीय विद्यापीठांसह परदेशी विद्यापीठांना
दुहेरी किंवा संयुक्त पदवी अभ्यासक्रम सुरू
होण्याच्या पार्श्वभूमीवर यूजीसीकडून परदेशी
विद्यापीठांतून मिळवलेल्या पदवी
अभ्यासक्रमांना मान्यता आणि समकक्षता
देण्यासाठीच्या नियमावलीचा मसुदा प्रसिद्ध
करण्यात आला. त्यात परदेशातील शिक्षण
मंडळांशी संलग्न शाळांतून, परदेशी उच्च शिक्षण
संस्थांच्या संकुलातून प्राप्त केलेली शैक्षणिक
पात्रता ओळखण्याचे निकषही निश्चित करण्यात
आले आहेत. या मसुद्यावर हरकती
सूचना नोंदवण्यासाठी १६
सप्टेंबरपर्यंतची मुदत

देण्यात आली आहे.
परदेशातील विद्यापीठातून
मिळवलेल्या पदवी अभ्यासक्रमाला
मान्यता आणि समकक्षता मिळण्यासाठी
विद्यार्थ्याने नियमित पद्धतीने शिक्षणाद्वारे
अभ्यासक्रम पूर्ण करणे आवश्यक आहे. या
अभ्यासक्रमाचा प्रवेश भारतातील
अभ्यासक्रमानुसार असावा, भारतातील आणि
परदेशातील अभ्यासक्रमाचा किमान

कालावधी, किमान श्रेयांक आणि
मूल्यांकन प्रक्रिया यातील समानतेच्या
आधारावर प्रवेशातील समानता
यूजीसीकडून स्थापन केलेल्या स्थायी
समितीकडून निश्चित केली जाईल.
अभ्यासक्रमाच्या विविध श्रेणीतील
श्रेयांक तपासून समानता निश्चित केली जाऊ
शकते. मात्र, भारतातील आणि परदेशातील
अभ्यासक्रमाचा किमान कालावधी समान
असणे आवश्यक आहे. किमान कालावधी
समान नसल्यास किमान श्रेयांक विचारात घेतले
जातील. त्यात श्रेयांकाची व्याख्या तपासून दर
आठवड्याचे तास,
स्वयंअध्ययनाचे तास,
अनुभवसिद्ध शिक्षणाचा
कालावधी विचारात घेतला
जाईल.

परदेशी विद्यापीठातील
पदवीला देण्यात आलेल्या समकक्षता
प्रमाणपत्राद्वारे त्याच स्तरावर भारतीय शिक्षण
मंडळ किंवा विद्यापीठाने दिलेली पदवी
यांच्यातील पात्रतेची समता प्रमाणित केली
जाईल. विद्यार्थ्यांना शैक्षणिक प्रवेश किंवा

दुहेरी पदवीसाठीही निकष

दुहेरी पदवी किंवा संयुक्त पदवीअंतर्गत

ऑफशोर कंपस
असलेल्या देशात आणि मूळ
देशात शैक्षणिक
अभ्यासक्रमाच्या मान्यतेचे
निकष पूर्ण केले असल्यास
समकक्षता दिली जाईल.
परदेशातील मान्यताप्राप्त

शाळेत किमान बारा वर्षांचे नियमित
शालेय शिक्षण पूर्ण करून शाळा
सोडल्याचा दाखला संबंधित शाळा
किंवा संबंधित शिक्षण मंडळाने दिलेला
असणे आवश्यक असल्याचे स्पष्ट
करण्यात आले आहे.

नोकरीसाठी समकक्षता प्रमाणपत्र ग्राह्य धरले
जाईल, असे स्पष्ट करण्यात आले आहे.
सद्यस्थितीत परदेशातील विद्यापीठांतून पदवी
प्राप्त केलेल्या विद्यार्थ्यांना भारतातील
विद्यापीठातील प्रवेशासाठी समकक्षता
प्रमाणपत्र भारतीय विद्यापीठ महासंघाच्या
मूल्यापेन विभागाकडून दिले जाते. त्याच
धर्तीवर नवी नियमावली अंमलात आल्यावर
यूजीसीकडून परदेशी पदव्यांना समकक्षता
देण्यात येईल.

Pune Edition
Aug 19, 2023 Page No. 5
newspaper.pudhari.co.in

News Paper Clippings During August 2023

Section: Education

शिक्षण क्षेत्र आणि कृत्रिम बुद्धिमत्ता

शैक्षणिक क्षेत्रात कृत्रिम बुद्धिमत्ता (एआय) वापराचे अल्पकालीन आणि दीर्घकालीन फायदे अनेक आहेत. परंतु, शिक्षक या नात्याने शिक्षणाच्या मूळ उद्देशाबाबतचा विचार केंद्रस्थानी ठेवावा लागेल. शिक्षणात कृत्रिम बुद्धिमत्तेचा वापर केला गेला, तर अध्यापन आणि ज्ञानार्जनात व्यापक बदल होऊ शकतो. आपण सर्वजण एका साचेबद्ध व्यवस्थेतून बाहेर पडू आणि व्यक्तिकेंद्रित शिक्षणाच्या दिशेने वाटचाल करू शकू. यात विद्यार्थ्यांची गरज आणि त्यांच्या आवडीचा प्रामुख्याने विचार केला जाईल.

आज तंत्रज्ञान एवढे विकसित झाले आहे की, एखाद्या लहानशा उपकरणातही शेकडो पुस्तकांचा डेटा साठवता येतो. इंटरनेटवरील बरीच माहिती उपलब्ध आहे; मात्र त्याचा गरजेनुसार वापर केला, तरच त्या माहितीचा उपयोग होईल. म्हणूनच विद्यार्थ्यांनी वाचनाची सवय बाळगावी आणि त्यात काय हवे आहे, काय नको, याचाही विचार करायला हवा. विद्यार्थ्यांची जडणघडण करणारे आणि आयुष्यभर मार्गदर्शन करणारे शिक्षण मोलाचे असते. शिकण्याबरोबरच ज्ञानार्जनाला प्रोत्साहित करणारे, कौशल्य विकासाला चालना देणारे, आयुष्यात तसेच करिअरमध्ये उपयुक्त ठरणारे, अडचणींवर मात करणारे शिक्षण हे नेहमीच उपयुक्त ठरते. शिक्षणामुळे विद्यार्थ्यांना एकाहून एक सरस संधी उपलब्ध होतात आणि एकाअर्थी समाज तसेच अर्थव्यवस्थेत त्यांचे आणि कुटुंबाचे पालनपोषण होते. एक चांगल्या शिक्षण व्यवस्थेसाठी प्रशिक्षित आणि कुशल शिक्षक असणे महत्वाचे आहे. शिक्षकांना अध्यापनासाठी सातत्याने नवनवीन मार्ग शिकणे आणि आत्मसात करणे

गरजेचे आहे. विशेषतः शिक्षणात, अध्यापनात एआय तंत्रज्ञानाचा उपयोग केल्याने शिकवण्याच्या तंत्रात कायपालट होऊ शकेल. त्याचवेळी शिकण्याची शैलीही बदलेल. स्विट्झर्लंडचे मानसोपचारतज्ज्ञ कार्ल गुस्ताव जंग यांनी म्हटले आहे की, एकाच आकाराची चप्पल दुसऱ्या व्यक्तीला फिट होऊ शकत नाही. तसेच आयुष्यातही एकच गोष्ट सर्वांनाच लागू होऊ शकत नाही. ही बाब शिक्षणासाठी लागू होते. वास्तविक, शिक्षण व्यवस्था ही दीर्घकाळापासून एक साचेबद्ध मार्गाने चालताना दिसते. विद्यार्थ्यांना त्यांच्या अंगी असणारी क्षमता आणि गरज याची ओळख न करता शिक्षण देते. अर्थात, अलीकडच्या काळात उच्च शिक्षणाची अपेक्षा बाळगून असलेल्या विद्यार्थ्यांची संख्या वाढतच आहे. समूह शिक्षणाऐवजी व्यक्तिकेंद्रित शिक्षण देण्याबाबतही आग्रही राहणे गरजेचे आहे.

एखाद्या वर्गात विद्यार्थ्यांची संख्या अधिक असेल, तर अशा ठिकाणी व्यक्तिकेंद्रित शिक्षण देणे हे एक आव्हान राहू शकते. परंतु, शिक्षणात एआयचा वापर केला गेला, तर अध्यापन आणि ज्ञानार्जनात व्यापक बदल होऊ शकतो. आपण सर्वजण एका साचेबद्ध व्यवस्थेतून बाहेर पडू आणि व्यक्तिकेंद्रित शिक्षणाच्या दिशेने वाटचाल करू शकू. यात विद्यार्थ्यांची गरज आणि त्यांच्या आवडीचा प्रामुख्याने विचार केला जाईल. विद्यार्थ्यांची संख्या वाढण्याबरोबरच शिक्षणाची गोडी वाढेल या दृष्टीने एआय उपकरणे विकसित करणे आवश्यक आहेत. चांगले शिक्षण उपलब्ध करण्यासाठी एआय तंत्रज्ञानाचा शैक्षणिक धोरणात समावेश करायला हवा.

काही जणांना एआयच्या तंत्रज्ञानाची धास्ती वाटते आणि त्यामुळे शिक्षकांच्या रोजगारावर गंदांतर येईल, अशी भीती वाटत आहे; मात्र अशी कोणतीही शंका दिसत

नाही. मानवी शिक्षक असणे खूपच गरजेचे आहे आणि त्यात कोणत्याही स्थितीत बदल करता येणार नाही. अर्थात, एआयच्या शिक्षणातून अध्यापनाची प्रक्रिया खूपच सुलभ आणि रंजक राहू शकते. एआय तंत्रज्ञान हे शिक्षण व्यवस्था, व्यवस्थापन, तपासणी आदी कामांत साहाय्य ठरू शकते. एआय हे तीन मार्गांनी विद्यार्थ्यांना एक गुणवान विद्यार्थी करू शकते. पहिले म्हणजे एआय निर्देशित शिक्षण. यात एआय निर्देशित मशिनमध्ये एखाद्या शिक्षकाला असणाऱ्या माहितीचा डेटा सामील केला जाईल. त्यानंतर ही मशिन एखाद्या शिक्षकप्रमाणे विद्यार्थ्यांना संपूर्णपणे माहिती सादर करेल. एआय संचालित शिक्षणात एआय उपकरण हे विद्यार्थ्यांना शिक्षणाचे ध्येय पूर्ण करण्यासाठी आणि शिक्षणाचा मार्ग निश्चित करण्यासाठी मार्गदर्शन करू शकते. हे मशिन वर्गाव्यतिरिक्त विद्यार्थ्यांना ट्यूटर म्हणूनही मदत करेल; मात्र अशा उपकरणाच्या माध्यमातून विद्यार्थी केवळ एकतर्फी ज्ञानार्जन करू शकतील. याशिवाय शिक्षणात एआयचा वापर करण्यासाठी आणखी काही मार्ग आहेत.

शिक्षणात एआयचा वापर करण्याचा दुसरा मार्गदखील आहे. एआय पुरस्कृत शिक्षण. या पद्धतीत विद्यार्थी आणि एआय मशिन यांच्यात देवाणघेवाण होते. विद्यार्थ्यांसमवेत चर्चा करताना मशिन डेटाचे संकलन करते. या डेटाच्या आधारे मशिन विद्यार्थ्यांच्या

शिक्षणातील प्रगतीच्या आधारे अध्यापनाचे कार्य करत असते. त्याचे ध्येय हे विद्यार्थ्यांच्या क्षमतेनुसार निश्चित केलेले असते आणि एआय मशिन व्यक्तिकेंद्रित शिक्षणाच्या पद्धतीत क्षमतेनुसार काटिण्य पातळी कमी - जास्त करू शकते. यात विद्यार्थी आणि एआय उपकरण हे एकत्रपणे काम करतात.

एआय शिक्षणाची तिसरी पद्धत म्हणजे एआय संचालित शिक्षण. अशा शिक्षण व्यवस्थेत अनेक जण एकत्र येऊन काम करतात. यात शिक्षक आणि विद्यार्थ्यांचा समावेश असतो. अनेक विद्यार्थी एकत्र येऊन किचकट समस्यांवर तोंडगा काढतात. अशा पद्धतीत शिक्षक व्यावहारिक फिडबॅक आणि सल्ला देतात आणि त्यानुसार शिक्षणासाठी एक चांगले वातावरण निर्माण होते. या पद्धतीत सहकार्य अत्यंत महत्वाचे असते. तसेच विद्यार्थ्यांची प्रभावी क्षमता आणि रचनात्मकता महत्वाची असते. एआय हे शिक्षण क्षेत्रात नक्कीच महत्वाचा भाग ठरू शकते आणि म्हणूनच विद्यार्थ्यांच्या व्यक्तिकेंद्रित शिक्षणासाठी नव्याने एआय ऑप्लिकेशनचा वेगाने विकास केला जात आहे. शिक्षणात एआयच्या उपयोगाचे दीर्घकालीन आणि अल्पकालीन लाभ आहेत, अर्थात, शिक्षक असल्याने शिक्षणाच्या वास्तविक उद्देशाबाबतही विचार करणे तितकेच महत्वाचे आहे. कोणत्याही शिक्षणाचा उद्देश हा एखाद्या माणसाला विचार करणे, विश्लेषण करणे आणि विचारपूर्वक व्यवहार करण्याची क्षमता वाढविणे हाच असतो. या कौशल्यांचा विकास झाल्यानंतर विद्यार्थी आयुष्यात यशस्वीपणे वाटचाल करतात. यामुळे शिक्षणात एआयचा उपयोग करताना नैतिक बाजूबाबतही सजग राहणे आवश्यक आहे.

- प्रा. एम. जगदीश कुमार,
अध्यक्ष, विद्यार्पीट अनुदान आयोग

News Paper Clippings During August 2023

Section: Education

लोकमत

अभियांत्रिकीच्या विद्यार्थ्यांना 'कॅरिऑन' लागू करा एनएसयूआय आणि राष्ट्रवादी विद्यार्थी काँग्रेस संघटनेतर्फे विद्यापीठात मोर्चा

लोकमत न्यूज नेटवर्क

पुणे : अभियांत्रिकी विद्यार्थ्यांसाठी कॅरिऑनचा निर्णय लागू करावा या मागणीसाठी एनएसयूआय आणि राष्ट्रवादी विद्यार्थी काँग्रेस या संघटनेतर्फे सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठात शुक्रवारी (दि. १८) धडक मोर्चा काढण्यात आला तसेच ठीक्या आंदोलन करण्यात आले. यावेळी कुलगुरू डॉ. सुरेश गोसावी यांना मागणीचे निवेदन देऊन चर्चा करण्यात आली.

कोरोना काळात ऑनलाइन आणि त्यानंतर ऑफलाइन परीक्षा घेतल्याने वेळापत्रक, पेपर तपासणी, पेपर सेटिंग,

अभियांत्रिकी पदविका तसेच पदवी अभ्यासक्रम प्रथम व द्वितीय वर्षात काही विषयांत अनुत्तीर्ण झालेल्या विद्यार्थ्यांना कॅरिऑनची संधी द्यावी अशी मागणी आम्ही उच्च व तंत्रशिक्षण मंत्री चंद्रकांत पाटील यांच्याकडे केली होती. मात्र, केवळ डिप्लोमाच्या विद्यार्थ्यांना सत्र पूर्ण करण्याची संधी आहे आणि पदवीच्या विद्यार्थ्यांना कॅरिऑनची संधी दिली गेली नाही. विद्यार्थ्यांमध्ये असा दुजाभाव का? यावर विद्यापीठ प्रशासनाने सकारात्मक निर्णय घ्यावा.

- अक्षय जैन, सरचिटणीस, महाराष्ट्र प्रदेश युवक काँग्रेस

निकालामधील चुकांमुळे विद्यार्थ्यांच्या शैक्षणिक भवितव्य धोक्यात आले आहे. विद्यापीठाशी संलग्न महाविद्यालयांत अभियांत्रिकी शिक्षण घेणाऱ्या २५ हजारांपेक्षा जास्त विद्यार्थ्यांचे एक वर्ष वाया जाण्याची

शक्यता आहे. अभियांत्रिकी पदवीच्या विद्यार्थ्यांचे प्रथम तसेच द्वितीय वर्षात काही विषयांत अनुत्तीर्ण झाल्यामुळे एक वर्ष वाया जाऊ नये तसेच त्यांचे शैक्षणिक नुकसान टाळण्यासाठी पुणे विद्यापीठानेही या विद्यार्थ्यांना उत्तीर्ण

होण्याची एक संधी द्यावी या मागणीसाठी विद्यापीठात आंदोलन करण्यात आले. विद्यापीठ प्रशासनाने याबाबत सकारात्मक प्रतिसाद दिला आहे. बीओएसची बैठक घेऊन तोडगा काढण्यात येईल, असे अश्वासन दिले आहे. आंदोलनात राष्ट्रवादी काँग्रेसचे पुणे शहराध्यक्ष प्रशांत जगताप, काँग्रेसचे नगरसेवक अविनाश बागवे, एनएसयूआयचे भूषण रानभरे, रौनक खांबे, अॅड. उमेश खंदारे, अभिजित हळदेकर, महेश कांबळे, प्रसन्न मोरे, राज जाधव, शालिनी चव्हाण, नेहल देशमुख, नीकीता बहिरट यांच्यासह मोठ्या संख्येने विद्यार्थी उपस्थित होते.

News Paper Clippings During August 2023

Section: Education

संस्थांतर्गत प्राध्यापकांची आता क्रमवारी

आराखड्यात

‘यूजीसी’ची शिफारस

लोकसत्ता प्रतिनिधी

पुणे : विद्यापीठ अनुदान आयोगाने (यूजीसी) उच्चशिक्षण संस्थांसाठी संस्थात्मक विकास आराखड्याचा सुधारित मसुदा प्रसिद्ध केला आहे. त्यातील महत्वाची बाब म्हणजे, सार्वजनिक आणि खासगी उच्चशिक्षण संस्थांना शाश्वत महसुलासाठीचे मार्ग स्पष्ट करण्यात आले असून, पदवीपूर्व अभ्यासक्रमांचा विस्तार, प्राध्यापकांची क्रमवारी जाहीर करण्याबाबत सुचवण्यात आले आहे.

उच्च शिक्षण संस्थांनी गुणवत्ता साध्य करण्यासाठी राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणात संस्थात्मक विकास आराखड्यावर भर देऊन प्रत्येक

उच्च शिक्षण संस्थेने स्वतंत्र संस्थात्मक विकास आराखडा तयार करण्याची शिफारस केली आहे. त्या अनुषंगाने शैक्षणिक धोरण २०२० मध्ये केलेल्या शिफारसीच्या अनुषंगाने यूजीसीने संस्थात्मक विकास आराखड्याचा मसुदा तयार केला. त्यावर ८ सप्टेंबरपर्यंत हरकती सूचना नोंदवता येतील, असे यूजीसीने स्पष्ट केले. मार्गदर्शक सूचनांमध्ये नमूद केल्यानुसार प्रत्येक उच्च शिक्षण संस्थेने पायाभूत विकासासाठी आर्थिक निधी प्राप्त करण्यासाठीचे मार्ग ओळखले पाहिजेत. त्यात शासकीय अनुदान, माजी विद्यार्थ्यांकडून देणगी, खासगी संस्थांशी सहकार्य, निधी संकलन मोहिमा आदींचा समावेश आहे. उच्च शिक्षण संस्थांनी स्वतःचे महसूल प्रारूप निर्माण केले पाहिजे. महसुलामध्ये शैक्षणिक शुल्क, संशोधन आणि विकास

प्रकल्पांसाठीचा शासकीय आणि खासगी निधी, देणगी आदींचा समावेश असू शकतो. पूर्णपणे विकसित उच्च शिक्षण संस्थांमध्ये यंत्रोतांचे महसुलातील योगदान समान प्रमाणात असावे. उच्च शिक्षण संस्थांनी त्यांच्या पदवीपूर्व अभ्यासक्रमांचा विस्ताराचाही विचार करावा, जेणेकरून विद्यार्थीसंख्या वाढून अधिक महसूल प्राप्त होईल असे नमूद करण्यात आले आहे.

संशोधनावर आधारित शैक्षणिक कार्यप्रदर्शन निर्देशक आणि त्यानंतर शिक्षकांना प्रेरित करण्यासाठी अतिरिक्त प्रोत्साहनांवर आधारित प्राध्यापक मूल्यांकन किंवा क्रमवारी तयार करण्याची शिफारस मार्गदर्शक सूचनांमध्ये करण्यात आली आहे. प्राध्यापकांची क्रमवारी जाहीर केल्यास त्यांच्या निकोप स्पर्धेची भावना निर्माण होईल, असे नमूद करण्यात आले आहे.

News Paper Clippings During August 2023

Section: Education

पदवीपूर्व स्तरावरील विद्यार्थ्यांना जीवन कौशल्यांचे धडे

यूजीसीकडून सुधारित
अभ्यासक्रम, मार्गदर्शक
सूचना प्रसिद्ध
लोकसत्ता प्रतिनिधी

पुणे : विद्यापीठ अनुदान आयोगाने (यूजीसी) पदवीपूर्व स्तरावरील विद्यार्थ्यांना जीवन कौशल्यांचे धडे देण्यासाठी सुधारित मार्गदर्शक सूचना प्रसिद्ध केल्या. त्यानुसार समाजमाध्यमे, सायबर सुरक्षा, वैयक्तिक अर्थव्यवस्थापन, घटनात्मक मूल्ये आणि देशभक्ती अशा घटकांचा नव्या अभ्यासक्रमात समावेश करण्यात आला आहे.

विद्यार्थ्यांच्या सर्वांगीण विकासासाठी त्यांना मुलभूत जीवन कौशल्यांचे धडे देण्याची शिफारस राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणात करण्यात आली आहे. त्यानुसार २०१९ मध्ये जीवन कौशल्य हा अभ्यासक्रम

विकसित करण्यात आला होता. आता राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणाच्या अनुषंगाने दहा सदस्यांच्या समितीने अभ्यासक्रमात काही सुधारणा करण्यात आल्या आहेत. त्यानुसार जीवन कौशल्य २.० या सुधारित अभ्यासक्रमाचा मसुदा आणि मार्गदर्शक सूचना प्रसिद्ध करण्यात आल्या.

सर्व विद्याशाखांतील विद्यार्थ्यांना पर्यायी विषय म्हणून जीवन कौशल्य 2.0 या अभ्यासक्रमाची निवड करता येईल. हा अभ्यासक्रम संवाद कौशल्य, व्यावसायिक कौशल्य, नेतृत्व आणि व्यवस्थापन कौशल्य, वैश्विक मानवी मूल्ये या प्रमुख चार भागांमध्ये विभागण्यात आला आहे. प्रत्येक घटकाला दोन श्रेयांक असतील, तर संपूर्ण अभ्यासक्रमाला आठ श्रेयांक असतील. चार प्रमुख भागांची विभागणी ३३ पाठांमध्ये करण्यात आली आहे. त्यात डिजिटल तत्त्वे आणि सायबर सुरक्षा,

वैयक्तिक वित्त व्यवस्थापन, घटनात्मक मूल्ये, न्याय आणि मानवी अधिकार अशा घटकांचा समावेश आहे. या विषयाचे मूल्यमापन परीक्षा, प्रकल्प, स्वयंमूल्यमापन अशा पद्धतीने करण्याची शिफारस करण्यात आली आहे.

मूल्ये, अधिकार आणि कर्तव्यांची ओळख करून दिल्याने लोकशाही समाजातील चांगल्या संवादासाठी आवश्यक असलेली नागरिकत्वाची कौशल्ये विद्यार्थ्यांमध्ये विकसित होतील. देशाच्या संरक्षणासाठी झालेल्या विविध युद्धांमध्ये योगदान दिलेल्या स्थानिक नायकांबाबत विद्यार्थी संशोधन करून त्या योद्ध्यांबाबतची माहिती अधोरेखित करू शकतील. अर्थ व्यवस्थान हे महत्वाचे जीवनकौशल्य आहे. तरुण विद्यार्थ्यांनी त्यांच्या खर्चाचे आणि बचतीचे नियोजन केले पाहिजे. त्याचेही धडे दिले जातील, असे यूजीसीने नमूद केले.

News Paper Clippings During August 2023

Section: Education

‘एससीईआरटी’मध्ये संचालकपदाची ‘संगीत खुर्ची’

राष्ट्रीय शैक्षणिक
धोरणाच्या
कामकाजाला फटका

लोकसत्ता प्रतिनिधी

पुणे : राज्यात राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणाची प्रभावी अंमलबजावणी करण्याबाबत राज्य शासनाकडून वारंवार सांगितले जात आहे. मात्र शालेय शिक्षणातील महत्वाची संस्था असलेल्या राज्य शैक्षणिक संशोधन आणि प्रशिक्षण परिषदेला (एससीईआरटी) संचालक पदाची संगीत खुर्ची सुरू असल्याचे चित्र आहे. एससीईआरटीमार्फतच राज्यातील राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणाचे कामकाज करण्यात येत असून, संस्थेला पूर्णवेळ संचालक मिळत नसल्याने कामकाजाला फटका बसत आहे.

राज्य शैक्षणिक संशोधन आणि प्रशिक्षण परिषद ही संस्था शालेय शिक्षण विभागाच्या अखत्यारित आहे. राज्यात शालेय स्तरावरील

राज्य शैक्षणिक संशोधन आणि प्रशिक्षण परिषदेला पूर्णवेळ संचालकाची पदस्थापना करण्याबाबत शासन स्तरावरून उचित निर्णय होईल.

- सूरज मांदरे, शिक्षण अणुक

राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणातगत अभ्यासक्रमांची निर्मिती, शिक्षक प्रशिक्षणासारखे महत्त्वपूर्ण कामकाज याच संस्थेमार्फत सुरू आहे. मात्र गेल्या काही काळापासून या संस्थेला पूर्णवेळ संचालक मिळालेला नाही. गेल्या दोन वर्षांत चार ते पाच अधिकाऱ्यांकडे संचालक म्हणून अतिरिक्त पदभार देण्यात आला. पूर्णवेळ संचालक नसल्याने त्याचा कामकाजावर परिणाम होत आहे. त्यामुळे संस्थेला पूर्णवेळ संचालक मिळणे आवश्यक असल्याचे मत शिक्षण क्षेत्रातून व्यक्त करण्यात येत आहे. मुख्याध्यापक महामंडळाचे राज्य प्रवक्ता महेंद्र गणपुले म्हणाले, की

शिक्षण प्रक्रियेत राज्य शैक्षणिक संशोधन आणि प्रशिक्षण परिषदेची भूमिका २०१६ पासून अत्यंत महत्वाची आहे. शालेय शिक्षणाचे सर्व धोरण ठरवण्याचे अधिकार शासनाने या संस्थेला दिले आहेत. मात्र, संस्थेला पूर्णवेळ संचालक दिला जात नाही. संचालकपदी येणारे सनदी अधिकारी या कामाकडे कमी महत्वाची जबाबदारी म्हणून पाहतात. होणाऱ्या विविध संपर्क कार्यक्रमांमध्ये त्यांचा विशेष सहभाग दिसत नाही. तसेच राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणातगत सर्वात महत्वाची जबाबदारी राज्य शैक्षणिक संशोधन आणि प्रशिक्षण परिषदेकडेच आहे. मात्र, पूर्णवेळ संचालक नसल्याचा परिणाम या कामकाजावर होत आहे. राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणानुसार होणाऱ्या बदलांबाबत अद्याप संभ्रमाचे वातावरण आहे. त्यामुळे या संस्थेला शिक्षणाच्या प्रक्रियेची जाण असणारा अधिकारी तातडीने पूर्णवेळ संचालक म्हणून मिळण्याची गरज आहे.

लोकसत्ता

Tue, 22 August 2023

<https://epaper.loksatta.com/c/73257792>

प्रभात

प्रभात पुणे, मंगळवार, दि. २२ ऑगस्ट २०२३

॥ ५

कलासेसशी साटेलोटे, आता कॉलेजची झडती

कनिष्ठ महाविद्यालयांतील विद्यार्थी उपस्थिती धडक तपासण्याचा निर्णय

प्रभात वृत्तसेवा

पुणे, दि. २१ - विभागातील कनिष्ठ महाविद्यालये व खासगी कलासंचालक यांचे 'टाय-अप' असल्याने विद्यार्थी महाविद्यालयांऐवजी खासगी कलासमध्ये उपस्थित राहतात. त्यामुळे कनिष्ठ महाविद्यालये अक्षरशः ओस पडू लागली आहेत. त्यामुळे शिक्षण विभागाने आता कनिष्ठ महाविद्यालयांतील विद्यार्थी उपस्थितीचा निर्णय घेतला आहे.

प्रामुख्याने शहरी भागात गल्लोगल्ली खासगी

कलासंचालकांनी 'दुकाने' उघडली आहेत. जेईई, नीट, सीईटी यांसारख्या परीक्षांच्या अभ्यासासाठी विद्यार्थ्यांचा ओढा कलासकडे दिसतो. हे कलासंचालक विद्यार्थ्यांकडून लाखो रुपये फी वसूल करतात. कनिष्ठ महाविद्यालये व खासगी कलासंचालकांचे संगमन असते.

विद्यार्थी प्रवेश महाविद्यालयात घेतात; अन् उपस्थित खासगी कलासमधील लोकचसला उपस्थित राहतात. महाविद्यालयात विद्यार्थी अनुपस्थित असले, तरी त्यांचे काहीच गांभीर्य वाटत नाही. विद्यार्थी महाविद्यालयात केवळ प्रॅक्टिकलच्या वर्गांना जातात. अन्य तासांना विद्यार्थी फारसे कधीच बसत नाहीत. महाविद्यालयातील शिक्षकांनी नियमितपणे व्यवस्थित वर्ग घेतल्यास विद्यार्थ्यांना महाविद्यालयाबाबत नक्कीच आवड निर्माण होईल व यातून विद्यार्थ्यांची उपस्थितीही

कनिष्ठ महाविद्यालयात विद्यार्थी नियमितपणे उपस्थित राहत नसल्याच्या वारंवार तक्रारी येत असतात. यांची दखल घेऊन कनिष्ठ महाविद्यालयांतील विद्यार्थी उपस्थिती प्रत्यक्ष तपासण्याबाबत पुणे विभागीय शिक्षण उपसंचालकांना आदेश दिले आहेत.

- संपत सूर्यवंशी, संचालक, माध्यमिक व उच्च माध्यमिक विभाग

आपोआपच वाढणार आहे. महाविद्यालयात विद्यार्थ्यांची किमान ७५ टक्के उपस्थिती अनिवार्य असते. मात्र, प्रत्यक्षात तेवढी उपस्थिती बहुसंख्य महाविद्यालयात आढळून येत नाही. ही वस्तुस्थिती आहे. माध्यमिक व उच्च माध्यमिक

शिक्षण संचालकांनी दिलेल्या आदेशानुसार विशेषपथकामार्फत काही महाविद्यालयांतील विद्यार्थ्यांची अचानक तपासणी करण्यात येणार आहे, असे पुणे विभागीय शिक्षण उपसंचालक राजेंद्र अहिरे यांनी स्पष्ट केले आहे.

News Paper Clippings During August 2023

Section: Education

उच्च शिक्षण संस्थांसाठी 'यूजीसी' कडून सुधारित आराखडा

पुणे, दि. २१ (प्रतिनिधी) - विद्यापीठ अनुदान आयोगाने (यूजीसी) उच्च शिक्षण संस्थांसाठी संस्थात्मक विकास आराखड्याचा सुधारित मसुदा प्रसिद्ध केला आहे. त्यातील महत्वाची बाब म्हणजे, सार्वजनिक आणि खासगी उच्च शिक्षण संस्थांना शाश्वत महसुलासाठीचे मार्ग स्पष्ट करण्यात आले असून, पदवीपूर्व अभ्यासक्रमांचा विस्तार, प्राध्यापकांची क्रमवारी जाहीर करण्याबाबत सुचविण्यात आले आहे.

उच्च शिक्षण संस्थांनी गुणवत्ता साध्य करण्यासाठी राष्ट्रीय शैक्षणिक घोरणात संस्थात्मक विकास आराखड्यावर भर देऊन प्रत्येक उच्च शिक्षण संस्थेने स्वतंत्र संस्थात्मक विकास आराखडा तयार करण्याची शिफारस केली आहे. त्या अनुषंगाने राष्ट्रीय शैक्षणिक घोरण-२०२०मध्ये केलेल्या शिफारशीच्या

अनुषंगाने 'यूजीसी'ने संस्थात्मक विकास आराखड्याचा मसुदा तयार केला. या मसुद्यावर ८ सप्टेंबरपर्यंत हरकती-सूचना नोंदविता येतील, असे 'यूजीसी'ने स्पष्ट केले.

मार्गदर्शक सूचनांमध्ये नमूद केल्यानुसार प्रत्येक उच्च शिक्षण संस्थेने पायाभूत विकासासाठी आर्थिक निधी प्राप्त करण्यासाठीचे मार्ग ओळखले पाहिजेत. त्यात शासकीय अनुदान, माजी विद्यार्थ्यांकडून देणगी, खासगी संस्थांशी सहकार्य, निधी संकलन मोहिमा आदींचा समावेश आहे. उच्च शिक्षण संस्थांनी स्वतःचे महसूल प्रारूप निर्माण केले पाहिजे. महसुलामध्ये विद्यार्थ्यांकडून शैक्षणिक शुल्क, शासकीय अनुदान, संशोधन आणि विकास प्रकल्पांसाठीचा शासकीय आणि खासगी निधी, देणगी आदींचा समावेश असू शकतो.

पूर्णपणे विकसित उच्च शिक्षण संस्थांमध्ये या स्रोतांचे महसुलातील योगदान समान प्रमाणात असावे. उच्च शिक्षण संस्थांनी त्यांच्या पदवीपूर्व अभ्यासक्रमांचा विस्ताराचाही विचार करावा, जेणेकरून विद्यार्थिसंख्या वाढून अधिकचा महसूल प्राप्त होईल, असे नमूद करण्यात आले आहे.

संशोधनावर आधारित शैक्षणिक कार्यप्रदर्शन निर्देशक (एपीआय) आणि त्यानंतर शिक्षकांना प्रेरित करण्यासाठी अतिरिक्त प्रोत्साहनावर आधारित प्राध्यापक मूल्यांकन किंवा क्रमवारी तयार करण्याची शिफारस मार्गदर्शक सूचनांमध्ये करण्यात आली आहे. प्राध्यापकांची क्रमवारी जाहीर केल्यास त्यांच्या निकोप स्पर्धेची भावना निर्माण होऊन ते उत्कृष्टतेसाठी प्रयत्नशील राहतात, असे नमूद करण्यात आले आहे.

Kesari 22.8.2023

₹10K-cr scam in aided colleges?

Grants allocated to pvt institutes go unaccounted for; allegations of involvement of joint directors, administrators are rife

Yashpal Sonkamble
yashpal@punemirror.com

TWEET @YashPune_Mirror

What happens to the unutilised funds that are released as grants to over 4,000 private aided colleges in the state? It has come to light that due to non-determination or non-fixation of the allotted salary and non-salary grants by the Director of Higher Education (DHE), more than Rs 10,000 crore has not been accounted for. It has been alleged that this is a scam that has been going on for over 20 years in the state with the unscrupulous involvement of the joint directors and administrators of colleges in it.

The DHE allocates grants every month in order to allow the colleges to pay salaries to both teaching and non-teaching staff as well as for development work. After utilising the required amount, they ought to return the remaining part of the grant to the government coffer. However, this has never been done over the years.

The joint directors, who are supposed to find out every year whether grants have been utilised properly or not, have allegedly been in cahoots with the college management and "swallowing up" huge amounts.

Who are joint directors?

Professors from a government college are temporarily appointed as co-directors in the office of 10 departmental joint directors under the authority of DHE. Most of these professors are classified as departmental joint-directors.

When a professor in a government college

Over 4,000 private aided colleges in Maha allegedly lack records of unutilised funds

who has little experience in administration joins as a joint director, administration officers and pay team heads, junior administration officers, senior clerks, etc. in the divisional joint director's office trap the professor and divisional joint director by allegedly paying them money under the table. As such, they forget that they are the custodians of the government treasury.

As a result of this, huge amounts of government funds have gone into the pockets of administrators. According to some sources, the figure comes up to Rs 7,784 crore in 2022-23. However, others put the amount at over Rs. 10,000 crore.

A source in the DHE told Mirror on the condition of anonymity: "There are a total of 4,346 private arts, commerce, and science colleges in 36 districts of the state. These aided colleges are

given 100 percent aid by the DHE. Earlier, private-aided colleges were given salary grants and non-salary grants. However, the state government has changed the non-salary grant formula as per the government decision dated February 16, 2004. As per the new order, an amount of 5 per cent of the salary grant amount of the approved teachers and non-teaching staff paid to the respective colleges every year is being adjusted from the amount of non-salary grants as per the 5th Pay Commission. For that too, there is a condition of having a full-time principal in all colleges. This amount cannot be adjusted by the acting in-charge principal.

"The private aided colleges in the state submit the salary details to the concerned divisional joint director's office in the third week of every month. After that, this grant amount is

directly deposited in the bank account in the name of the principal of the concerned college. While submitting this salary payment, the concerned college is required to attach a scanned copy of their salary bank account passbook with the latest updates.

It means that the salary payment should be paid by deducting the amount deposited in the bank account from the salary payment amount submitted by that college. But many colleges in the state do not submit the shadow copy of the salary bank account and the departmental joint director's offices do not even insist on it. It is the responsibility of the head of the pay unit in the concerned departmental joint director's office to ensure that no amount is deposited in the salary bank account of the college."

Siddharth Gaikwad, principal of one of the renowned colleges in the city, said, "There is also a rule that since private aided colleges are given salary grants for teachers and non-teaching staff by the state government, the amount collected as admission fee in that college should be deposited in the salary bank account in the name of the principal of that college. Because this amount belongs to the state government. However, no joint director's office keeps track of what the colleges do with the amount collected as fees. This should be audited by the statutory auditor and the audit report should be submitted to the state government."

But for the last 20 to 25 years, grants have not been determined by the 10 divisional joint director's offices. Apart from salary grants, the DHE also reimburses the medical bills of teaching and non-teaching staff. The arrears of promotions under the Career Advancement Scheme (CAS) and consequent pay increments are also paid."

Pune Mirror 22.8.2023

News Paper Clippings During August 2023

Section: Education

लोकमत

पुणे विभागीय शिक्षण उपसंचालकांमार्फत कनिष्ठ महाविद्यालयांची होणार अचानक तपासणी

क्लास चालक अन् महाविद्यालयांचे उघड होणार का 'टायअप'?

न्यूज अपडेट्स

लोकमत न्यूज नेटवर्क
पुणे : गेल्या काही वर्षांत खासगी क्लास आणि महाविद्यालयांचे यांच्या संगनमताने पुण्यासारख्या शिक्षणाच्या माहेरघरात 'इंटीग्रेटेड' महाविद्यालयांचे पेट फुटले आहे. त्यात विद्यार्थ्यांनी महाविद्यालयांमध्ये शिक्षण घेतले नाही तरी चालते. त्यांची क्लासमधील उपस्थिती हिच महाविद्यालयाची उपस्थिती म्हणून ग्राह्य धरली जाते. यामुळे विद्यार्थी अन् पालकांचाही ओढा इंटीग्रेटेड महाविद्यालयाकडे वाढत आहे. शहरातील कनिष्ठ महाविद्यालये ओस आणि खासगी क्लासेस 'हाऊसफुल' असे चित्र शहरात

महाविद्यालयांच्या टायअप संदर्भात 'लोकमत'ने वृत्त प्रसिद्ध करून लक्ष वेधले होते. त्यावर आता प्रशासन अक्शन मोडवर आले आहे.

करण्यात आला होता. त्यावर महाविद्यालयांमधील विद्यार्थ्यांच्या उपस्थितीबाबत आवश्यक उपाययोजना केल्या जातील, अशी

राज्यभरात शिक्षण क्षेत्रात कोचिंग क्लास आणि महाविद्यालये यांच्या संगनमताने 'इंटीग्रेटेड' महाविद्यालये चालविण्याचा गोरखधंदा सुरू झाला आहे. पुणे शहरदेखील त्याला अपवाद ठरलेले नाही. खासगी क्लासचालकांबरोबर टायअप केल्याचा मेवा कनिष्ठ महाविद्यालयांनाही मिळतो. त्यामुळे तेही मुलांना उपस्थितीमधून सूट देतात. आठवड्यातून एकदाच आले तरी चालते. वास्तविक पाहता कोणत्याही विद्यार्थ्याला 75 टक्के उपस्थिती असल्याशिवाय परीक्षा देता येत नाही; पण विद्यार्थ्यांची उपस्थिती महाविद्यालये 'मॅनेज' करतात तसा रेकॉर्ड तयार करून शिक्षण विभागाच्या डोळ्यांत धूळफेक केली जाते.

बहुसंख्य कनिष्ठ महाविद्यालयांमध्ये जेवढी उपस्थिती हवी तेवढी दिसून येत नाही. परंतु आता माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शिक्षण संचालकांच्या आदेशानुसार विशेष पथकांमार्फत काही महाविद्यालयांतील विद्यार्थ्यांची अचानक तपासणी करण्यात येईल. - राजेंद्र अहिरे, शिक्षण उपसंचालक, पुणे विभाग

कनिष्ठ महाविद्यालयात विद्यार्थी नियमितपणे उपस्थित न राहणे, कनिष्ठ महाविद्यालये आणि खासगी क्लासचालकांचे संगनमत असणे, वारंवार तक्रारी येत आहेत. याची दखल घेत प्रत्यक्ष तपासण्याचे पुणे विभागीय शिक्षण उपसंचालकांना आदेश दिले आहेत. - संपत सुरवंशी, संचालक, माध्यमिक व उच्च माध्यमिक विभाग

Hello Pune
Page No. 6 Aug 23, 2023
Powered by: erelego.com

प्रभात

विद्यापीठ, महाविद्यालयांतही 'चांद्रयान-३'चे लाइव्ह प्रक्षेपण

प्रभात वृत्तसेवा

पुणे, दि. २२ - भारताचे महत्वाकांक्षी 'चांद्रयान-३' चंद्राच्या दक्षिण ध्रुवावर दि.२३ रोजी सायंकाळी सहा वाजेदरम्यान उतरणार आहे. त्याचे थेट प्रक्षेपण विद्यापीठे आणि महाविद्यालयांमध्ये करण्यात यावे, असे निर्देश विद्यापीठ अनुदान आयोगाने (यूजीसी) दिले आहेत.

चांद्रयान-३ चे लँडिंग होणार असल्याने देशवासियांची उत्पुक्ता वाढली आहे. या ऐतिहासिक क्षणाचे विद्यार्थ्यांनाही साक्षीदार होता यावे, या उद्देशाने 'यूजीसी'ने देशातील सर्व विद्यापीठे आणि महाविद्यालयांना महत्त्वपूर्ण सूचना केल्या आहेत.

चांद्रयान-३ लँडिंगचे थेट प्रक्षेपण विद्यापीठे आणि महाविद्यालयांमध्ये दाखवले जावे. तसेच विद्यार्थी आणि प्राध्यापकांसाठी एक विशेष संमेलन आयोजित केले जावे, असेही यूजीसीने स्पष्ट केले आहे. दरम्यान,

चंद्रावर उतरण्यापूर्वी लँडर लोडची स्थिती तपासली जाईल. यावेळी कोणतीही अडचण समजली तर लँडिंग टाळून त्यानंतर २७ ऑगस्ट रोजी पुन्हा लँडिंगचा प्रयत्न केला जाणार आहे.

इस्रोकडून थेट प्रक्षेपण

भारतासह संपूर्ण जगाचे लक्ष चांद्रयान-३ कडे आहे. आपल्या सर्वांना हा अभिमानाचा क्षण घरबसल्यास अनुभवता येणार आहे. इस्रोकडून चांद्रयान-३ च्या लँडिंगचे थेट प्रक्षेपण केले जाणार आहे. इस्रोच्या अधिकृत संकेतस्थळ आणि इस्रोच्या अधिकृत यूट्यूब चॅनलवर आणि डीडी नॅशनल संख्याकाळी ५:२७ वाजेपासून चांद्रयान-३ लँडिंगचे थेट प्रक्षेपण पाहता येणार आहे.

शैक्षणिक संस्था सज्ज

यूजीसीने निर्देश दिले असल्याने राज्यातील अनेक शाळा व महाविद्यालयांत चांद्रयान मोहिमेचे थेट प्रक्षेपण दाखविले जाणार आहे. अनेक शैक्षणिक संस्थांनी त्यासाठी जय्यत तयारी सुरू केली असून विविध कार्यक्रमांचेही आयोजन करण्यात आले आहे. अंतराळ क्षेत्रातील तज्ज्ञांची व्याख्याने, सादरीकरण अशा माध्यमांतून विद्यार्थ्यांना अंतराळ मोहिमांची माहिती दिली जाणार आहे.

News Paper Clippings During August 2023

Section: Education

चौथ्या फेरीत अर्जासाठी आज शेवटचा दिवस

पुणे : पुढारी वृत्तसेवा

पुणे आणि पिंपरी-चिंचवड परिसरातील कनिष्ठ महाविद्यालयांतील अकरावी प्रवेशासाठी तीन नियमित आणि तीन विशेष, अशा एकूण सहा फेऱ्या पूर्ण झाल्या आहेत, तर चौथी विशेष फेरी सुरू आहे. या फेरीमध्ये १७ ते २३ ऑगस्ट दरम्यान विद्यार्थ्यांना महाविद्यालयांचे पसंतीक्रम तसेच अर्ज करण्याची संधी देण्यात आली होती. त्यानुसार आज शेवटचा दिवस आहे.

येत्या २६ तारखेला संबंधित फेरीची गुणवत्ता यादी जाहीर होणार असल्याची माहिती उपसंचालक कार्यालयातून देण्यात आली आहे. यंदाच्या प्रवेश प्रक्रियेत ३२६ कनिष्ठ महाविद्यालयांमध्ये केंद्रीभूत प्रवेशासाठी १ लाख १३६ आणि कोटा प्रवेशाच्या १६ हजार ३७४ अशा १ लाख १६ हजार ५१० जागा प्रवेशासाठी उपलब्ध आहेत. त्यासाठी १ लाख १ हजार ७५१ विद्यार्थ्यांनी नोंदणी केली आहे. अकरावी प्रवेश

■ प्रवेशाची गुणवत्ता
यादी २६ ऑगस्टला
जाहीर होणार

प्रक्रियेत तीन नियमित फेऱ्या आणि तीन विशेष फेऱ्यांमध्ये कोटा आणि केंद्रीभूत प्रवेश फेऱ्यांतर्गत एकूण ७३ हजार ५४९ विद्यार्थ्यांनी प्रवेश घेतला आहे. प्रवेशासाठी अद्यापही ४२ हजार ९६१ जागा रिक्त आहेत. चौथ्या विशेष फेरीची गुणवत्ता यादी २६ ऑगस्टला जाहीर झाल्यावर ३१ ऑगस्टपर्यंत विद्यार्थ्यांना प्रवेश घेता येईल. राज्य मंडळाने घेतलेल्या दहावीच्या पुरवणी परीक्षेचा निकाल येत्या काही दिवसांत जाहीर होण्याची शक्यता आहे. त्यामुळे प्रवेश प्रक्रियेत आता चौथ्या विशेष फेरीनंतर पुरवणी परीक्षेतील उत्तीर्ण विद्यार्थ्यांना सामावून घेतले जाईल. या विद्यार्थ्यांसाठी प्रवेश फेऱ्या राबविल्या जातील, असे शिक्षण विभागाने स्पष्ट केले आहे.

Pune Edition
Aug 23, 2023 Page No. 5
newspaper.pudhari.co.in

Focus on NEP, Maha to redefine norms for cluster universities

Yogita.Rao@timesgroup.com

Mumbai: Colleges under the same or different managements within a district will be able to come together soon to form a multidisciplinary cluster university. The state government plans to redefine the norms for cluster universities to align these with the National Education Policy (NEP).

The earlier draft policy issued in June enabled participating colleges only within a radius of 25km from the lead college to form a cluster. This condition will be removed to allow colleges within a district to come together instead. The revised draft will be presented before the state cabinet soon for approval. The NEP recommends a multidisciplinary education and research university (MERU) in each district.

To enable collaboration between institutions to offer multidisciplinary education, the higher and technical education department had drafted the policy for the creation of cluster universities. The

The NEP recommends a multidisciplinary education and research university in each district

policy will enable two to five colleges under a single management or run by different managements to come together to form a university.

An official from the department said NEP recommends having a MERU in each district. "We have, therefore, finetuned our cluster university guidelines to bring these in line with the NEP. The UGC guidelines also recommend considering a district as a unit for MERU rather than limiting it with a radius of 25 km for participating colleges," said the official, adding the quality norms of accreditation from NAAC for the lead and constituent colleges will remain the same as per the earlier draft

—a rating of 3.25 and above for the lead college.

Other changes in the revised policy include bringing in the "professional school system" in these multidisciplinary cluster universities. Under the school system, individual constituent colleges will act as professional schools, such as the school of economics and school of social sciences, also one of the recommendations in the NEP, said the official. Among state universities, Solapur University already follows the school system. "The state is expecting the proposals for cluster universities to include these components in their detailed project reports (DPR)," said the official, adding it is a practice followed the world over.

Among managements that have shown interest till now are Mumbai's St Xavier's College, Pune's Progressive Education Society and Jalgaon's Moolji Jaitha College, among others. Proposals will be invited only once the policy is approved in the state cabinet and a resolution is passed.

The Times of India 24.8.2023

News Paper Clippings During August 2023

Section: Education

दहावी-बारावीच्या वर्षातून आता दोनदा परीक्षा

- अकरावी-बारावीला दोन भाषांची सक्ती
- शालेय शिक्षणाचा आराखडा प्रसिद्ध

पुणे : पुढारी वृत्तसेवा

राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणांतर्गत शालेय शिक्षणाचा अंतिम आराखडा राष्ट्रीय शिक्षण संशोधन आणि प्रशिक्षण परिषदेने (एनसीईआरटी) जाहीर केला. त्यानुसार दहावी आणि बारावीच्या परीक्षा वर्षातून दोनदा घेतल्या जाणार आहेत, तर अकरावी आणि बारावीच्या विद्यार्थ्यांना किमान दोन भाषा सक्तीने शिकाव्या लागणार असून, त्यातील एक स्थानिक भारतीय भाषा असेल. विद्यार्थ्यांना विषय निवडण्यावर कोणतेही बंधन असू नये, असे स्पष्ट करण्यात आले.

एनसीईआरटीने एप्रिलमध्ये शालेय शिक्षणाच्या आराखड्याचा मसुदा जाहीर केला होता. त्यावर हरकती-सूचना मागण्यात

पान ७ वर ▶

पाच विषयांचे एकूण चार गट...

आराखड्यात पाच विषयांचे एकूण चार गट करण्यात आले आहेत. त्यातील पहिल्या गटात भाषा, दुसऱ्या गटात कला शिक्षण, शारीरिक शिक्षण, व्यावसायिक शिक्षण, तिसऱ्या गटात समाजशास्त्र, आंतरविद्याश-खीय क्षेत्र, चौथ्या गटात गणित आणि विज्ञान या शाखांतील विषयांचा समावेश आहे. शाळांनी विद्यार्थ्यांना दुसऱ्या, तिसऱ्या आणि चौथ्या गटांपैकी किमान दोन गटांतील विषय तातडीने उपलब्ध करून देण्याची तयारी करावी. पहिल्या पाच वर्षांमध्ये सर्व गटांतील विषय, दहा वर्षांत सर्व गटांतील सर्व विषय उपलब्ध करून देण्याच्या सुविधा उपलब्ध करून देण्याबाबत नमूद करण्यात आले आहे.

Pune Edition
Aug 24, 2023 Page No. 3
newspaper.pudhari.co.in

दहावी-बारावीच्या वर्षातून आता दोनदा परीक्षा

(पान १ वरून...) आल्या होत्या. त्यानंतर आता अंतिम आराखडा प्रसिद्ध करण्यात आला. एप्रिलमध्ये जाहीर केलेला मसुदा आणि अंतिम आराखडा यातील काही शिफारसी वगळता फारसा बदल झालेला नाही. शालेय शिक्षणाचा आराखडा तयार करण्यासाठी केंद्र सरकारने नियुक्त केलेल्या सुकाय समितीचे ज्येष्ठ शास्त्रज्ञ डॉ. के. कस्तुरीरंगन अध्यक्ष होते. राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणात भारतीय भाषांमध्ये शिक्षणावर भर देण्यात आला आहे. तसेच नव्या शैक्षणिक धोरणानुसार शिक्षणाची रचना ५+३+३+४ अशी असेल आणि तीन ते आठ, आठ ते अकरा, अकरा ते चौदा आणि चौदा ते अठरा असे वयोगटानुसार चार स्तर निश्चित करण्यात आले आहेत.

नव्या आराखड्यानुसार बारावीपर्यंतच्या विद्यार्थ्यांना एक भारतीय भाषा शिक्षणाचे माध्यम म्हणून उपलब्ध करून द्यावी. अकरावी-बारावीच्या विद्यार्थ्यांना किमान दोन भाषा शिकवण्या लागणार आहेत. अकरावी बारावीला कला, वाणिज्य, विज्ञान यांच्यात भेदभाव केला जाऊ नये. तसेच सत्र पद्धतीचीही शिफारस करण्यात आली आहे. वेत्या काळात सर्व शिक्षण मंडळांनी सत्र पद्धतीचा अवलंब करावा. जेणेकरून विद्यार्थ्यांना विषयाचा अभ्यास पूर्ण झाल्यावर लगेच परीक्षा देता येईल. त्यामुळे एका परीक्षेतून मूल्यमापन होण्याचा ताण कमी होईल, असे नमूद करण्यात आले आहे. दहावी आणि बारावीच्या परीक्षा वर्षातून दोनदा घेतल्या जाव्यात. त्यामुळे विद्यार्थ्यांना चांगली कामगिरी करण्यासाठी पुरेसा वेळ आणि संधी मिळेल. मूल्यमापनात कोणतीही तडजोड न करता दहावी-बारावीच्या परीक्षा खोल्या करण्यात. वर्षातून दोन-वेळा परीक्षा घेण्यासाठी सर्वसमावेशक प्रयत्न आणि सुयोग्य सॉफ्टवेअर तयार करता येईल. त्यामुळे राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणातील शिफारसीनुसार भविष्यात मानवीनुसार परीक्षा पद्धतीकडे जाणे खोलीचे होईल, असेही आराखड्यात स्पष्ट करण्यात आले आहे.

Pune Edition
Aug 24, 2023 Page No. 8
newspaper.pudhari.co.in

News Paper Clippings During August 2023

Section: Education

लोकमत

बोर्डाच्या परीक्षा आता होणार वर्षातून दोनदा

११वी, १२वी मध्ये विषय निवडीचे स्वातंत्र्य

लोकमत न्यूज नेटवर्क

नवी दिल्ली : शिक्षण मंत्रालयाने शालेय शिक्षणासाठी नवीन राष्ट्रीय अभ्यासक्रम आराखडा (एनसीएफ) तयार केला असून त्यांतर्गत आता बोर्डाच्या परीक्षा वर्षातून दोनदा घेतल्या जातील व विद्यार्थ्यांना त्यांचे सर्वोत्तम गुण टिकवून ठेवण्याचा पर्याय असेल. विद्यार्थ्यांना अकरावी, बारावीत विषय निवडीचे स्वातंत्र्य असेल. नवीन अभ्यासक्रम आराखड्यानुसार ११वी व १२वीच्या विद्यार्थ्यांना दोन भाषांचा अभ्यास करावा लागेल आणि यापैकी किमान एक भाषा भारतीय असावी.

‘इस्रो’चे माजी प्रमुख के. कस्तुरीरंगन यांच्या अध्यक्षतेखालील समितीने बनविलेल्या एनसीएफमध्ये म्हटले की, शाळा मंडळे योग्यवेळी मागणीनुसार परीक्षा घेण्याची क्षमता विकसित करतील.

मंत्रालयाच्या अधिकाऱ्यांच्या

महत्वाचे काय?

- दीर्घकाळासाठी सर्व मंडळांनी सेमिस्टर किंवा नियतकालिक पद्धतीचा अवलंब करावा.
- एकूण प्रमाणीकरणात कामगिरीवर आधारित मूल्यांकनावर ७५ टक्के आणि लेखी परीक्षेवर २५ टक्के भर द्यावा.
- विज्ञान आणि इतर विषयांचे मूल्यमापन कामगिरीवर आधारित म्हणजेच प्रयोगाशी जोडलेले असावे. विषयाच्या प्रमाणीकरणात त्याला २०-२५ टक्के महत्त्व असायला हवे.

म्हणण्यानुसार, नवीन शैक्षणिक धोरणानुसार (एनईपी) नवीन अभ्यासक्रम आराखडा तयार आहे आणि त्यावर आधारित, २०२४ च्या शैक्षणिक सत्रासाठी पाठ्यपुस्तके तयार केली जातील.

Pune Main
Page No. 3 Aug 24, 2023
Powered by: erelego.com

प्रभात

आता बोर्डाच्या दोन परीक्षांची संधी मिळणार

नवीन शैक्षणिक धोरणाच्या दस्तावेजातील प्रस्ताव

नवी दिल्ली, दि. २३ - केंद्रीय शिक्षण मंत्रालयाने शालेयस्तरावर नवीन अभ्यासक्रम फ्रेमवर्क तयार केले आहे. त्यात बोर्डाच्या परीक्षा वर्षातून दोनदा घेतल्या जातील, ज्यामध्ये विद्यार्थ्यांना सर्वोत्तम गुण मिळवण्याच्या संधीचा पर्याय असेल, तर इतर ११वी आणि १२वीच्या विद्यार्थ्यांना एकाऐवजी दोन भाषांचा अभ्यास करावा लागेल, अशा तरतुदी करण्यात आल्या आहेत. मंत्रालयाच्या अधिकाऱ्यांच्या म्हणण्यानुसार, नवीन शैक्षणिक धोरणानुसार अभ्यासक्रम तयार आहे आणि २०२४ च्या शैक्षणिक वर्षापासून तो लागू केला जाईल.

त्याच्या आधारे पाठ्यपुस्तके विकसित केली जातील. इतर ११ आणि १२वी मध्ये, विद्यार्थ्यांना दोन भाषांचा अभ्यास करावा लागेल आणि त्यापैकी एक भारतीय भाषा असावी, असे या नवीन अभ्यास धोरणाच्या दस्तावेजात म्हटले आहे. परीक्षेसाठी अनेक महिन्यांचे शिक्षण आणि स्मरणशक्तीपेक्षा कौशल्यांचे आकलन आणि यशाचे मूल्यांकन केले जाईल. विद्यार्थ्यांना चांगली कामगिरी करण्यासाठी पुरेसा वेळ आणि संधी मिळावी यासाठी वर्षातून किमान दोनदा बोर्ड परीक्षा घेतल्या जातील. त्यात विद्यार्थ्यांना अभ्यास करून तयारी केलेल्या विषयांची बोर्डाची परीक्षा देता येईल. विद्यार्थ्यांना दोनदा बोर्डाच्या परीक्षा दिल्यानंतर त्यांना ज्या परीक्षेत सर्वाधिक गुण मिळाले आहेत ते गुण अंतिमतः ग्राह्य धरले जाणार आहेत. अभ्यासक्रम निवडीसाठी लवचिकता मिळावी यासाठी इतर ११ आणि १२ मधील विषयांची निवड कला, विज्ञान आणि वाणिज्य या क्षेत्रात तीन शाखांपुरतीच मर्यादित असणार नाही. या नव्या अभ्यासक्रमाची पुस्तके सवलतीच्या दरात उपलब्ध करून देण्याचा प्रयत्न केला जाणार आहे असेही अधिकाऱ्यांनी सांगितले.

PuneCity, 24 Aug 2023, Page:002
<https://epaper.dainikprabhat.com>

News Paper Clippings During August 2023

Section: Education

City
PuneTimesMirror
Thursday, August 24, 2023
5

Universities trash DHE order

Director of Higher Education had instructed all varsities to submit action taken report on non-NAAC assessed colleges

Yashpal Sonkamble
yashpal@punemirror.com
TWEET @YashPune_Mirror

The Director of Higher Education (DHE) had instructed all universities in the state to submit an action taken report regarding non-compliance by colleges with the NAAC assessment within their jurisdictions. However, universities in the state have not bothered to send the report to DHE.

It is mandatory for all educational institutes and colleges to undergo evaluation or reevaluation by the National Assessment and Accreditation Council (NAAC). All public, deemed, and private universities are supposed to complete the NAAC procedure every academic year.

It is shocking that not a single university has responded even after 10 days have passed since the letter was sent by the DHE. It is mandatory for aided and unaided colleges in the state to undergo the NAAC evaluation and re-evaluation for those who have

done it earlier also. But many colleges have not conducted the exercise.

The higher education department repeatedly directed colleges to conduct the NAAC evaluation or re-evaluation. It also warned to block first-year admissions for failure to do so. However, no action was taken in this regard. As a result, DHE Shailendra Devlankar issued a circular on May 23 ordering the registrars of the universities to cancel the affiliation of colleges that did not undergo the NAAC assessment and re-evaluation as per the provisions of the Universities Act.

There is a provision in the University Act to cancel affiliation, if colleges fail to conduct the NAAC evaluation and re-evaluation before the deadline. The colleges were issued a deadline to complete the exercise before the beginning of the academic year 2023-24. Later, Director Devlankar instructed the universities

to submit the action taken report on or before August 8.

In this backdrop, DHE officials said, "Not a single university in the state has submitted the action taken report so far. Therefore, data is not available whether the universities have taken action against the erring colleges."

An SPPU official, on the condition of anonymity, said, "We appeal to all colleges to take immediate action regarding the NAAC evaluation or

reevaluation. Failure to comply with the directive will affect lakhs of students' academic careers, admission process and salary grants for various posts. The DHE has the right to de-affiliate the non-complying colleges. It will definitely affect the admission process. Teaching, non-teaching staff and students will suffer. It will adversely affect salary and non-salary grants allocation, if the affiliation is cancelled."

At a Glance

- One Central university
- 15 public universities
- 21 deemed universities
- A total of 1,777 aided colleges
- 28 government colleges
- 2,141 permanently unaided colleges
- Only 138 colleges completed NAAC
- 2,003 colleges have not completed NAAC

(Source: Director of Higher Education)

Strong action against institutions

According to the provisions of the Maharashtra Public Universities Act 2016, it is the statutory duty of the universities to maintain the quality of higher education. For this purpose, the NAAC evaluation or re-evaluation is undertaken by the colleges. The DHE can cancel the affiliation of non-evaluated colleges. The colleges have to follow up with the state higher education department to conduct the NAAC assessment. Therefore, the key question is whether action will be taken directly against the universities for non-submission of the action report.

FILE PHOTO

Pune Mirror 24.8.2023

News Paper Clippings During August 2023

Section: Education

2 Board exams a year; Classes X, XII to have extra language papers

Manash.Gohain
@timesgroup.com

New Delhi: Education minister **Dharmendra Pradhan** on Wednesday released the new National Curriculum Framework with the proposed changes which include two Board exams in an academic year besides 'on-demand exam' for any subject and making three and two languages mandatory in Class X and XII respectively.

Drawing from the National Education Policy (NEP) 2020, which envisaged education in Indian languages, the new curriculum for Classes III to XII has made study of native Indian languages mandatory.

Till Classes VI to X, three will be three languages (including two native languages) and in Classes XI and XII, there will be two languages, including one native Indian language. Now, Class X Board would have seven subjects instead of the current five while Class XII will have six subjects as against the present five.

Pradhan released the document during a joint meeting of National Oversight Committee and Na-

tional Syllabus and Teaching-Learning Material Committee of National Council for Educational Research and Training, paving the way for development of school syllabus and textbooks.

As per NCF, pursuing multiple languages will "broaden students' horizons" as well as realise a deeper connectivity with the country. "Language across stages will help students develop democratic and epistemic values, and dispositions of respect for culture and diversity in society ('cultural literacy')," it says.

Apart from the three languages from Group 1, Class IX and X students are to study seven other subjects from three other groups — art education, physical education and well-being, vocational education; social science and interdisciplinary areas; and mathematics and computational thinking and science.

Exams will be conducted for seven subjects, including the languages. For Group 2 subjects, the mode of assessment will be "internal exam (school level) with external examiner".

The Times of India 24.8.2023

News Paper Clippings During August 2023

Section: Education

Semesters, extra language in curriculum framework

Fareeha Iftikhar

fareeha.iftikhar@htdigital.in

NEW DELHI: Two Indian languages as compulsory subjects in Class IX and Class X and one in Class XI and Class XII; a semester system for Class XI and Class XII with the option to sit for so-called board examinations twice a year, helping students test immediately in a course they have finished in a semester; and the freedom to choose subjects from arts, sciences, and humanities in these two classes — these are some of the far-reaching and radical changes in the final version of National Curriculum Framework (NCF) released by National Council of Educational Research and Training (NCERT) on Wednesday.

NCF, drafted by the Union government-appointed national steering committee headed by K Kasturirangan, the former chairman of the Indian Space Research Organisation (Isro) is in line with the National Education Policy (NEP) 2020. NEP emphasised on teaching Indian languages and offering them as medium of instruction in school and higher education.

NCF also defines benchmarks for NCERT textbooks used in schools affiliated to the Central Board of Secondary Education (CBSE), teaching and learning practices, and assessment meth-

What the new plan suggests

Some of the far-reaching and radical changes in the final version of National Curriculum Framework (NCF) include:

Two compulsory Indian languages in classes IX and X and one in classes XI and XII.

Board exams twice a year in both classes X and XII.

Semester system for classes XI and XII.

No hard separations between disciplines and academic areas.

Ten subjects, including three languages, to be taught in class X with an external exam for seven of them.

Six compulsory subjects, including two languages, to be taught in classes XI and XII with external exams in all.

NEW TEXTBOOK STANDARDS

The NCF defines benchmarks for NCERT textbooks used in schools affiliated to the Central Board of Secondary Education (CBSE), teaching and learning practices, and assessment methods.

STATES TO DECIDE: The curriculum will remain recommendatory in nature, with states free to accept or reject it. NCF was last revised in 2005.

ods. To be sure, NCF will remain recommendatory in nature, with states free to accept or reject it. NCF was last revised in 2005.

An early draft of NCF was released by NCERT in April for wider public consultation. Union education minister Dharmendra Pradhan on Wednesday handed over the final NCF to the recently constituted 19-member National Syllabus and Teaching Learning Material Committee (NSTC) which will now finalise the cur-

riculum, textbooks and learning material based on this.

While the final document retains most of the recommendations mentioned in the draft, there are some changes, with the most notable one being that on languages.

"Learning a language is learning a culture. Language education aims to enable the student to immerse and participate in the linguistic heritage and culture of India, including through

participatory engagement with the rich written and oral literature of India such as stories, poems, songs, epics, plays, films, and more," the framework stated.

According to the framework in Class IX and Class X, students will now study three languages of which "at least two of which are native to India". And in Class XI and Class XII, students will now be studying two languages with one

continued on → 9

News Paper Clippings During August 2023

Section: Education

2 Indian languages for Classes 9-10, 1 for Classes 11-12: NCF

RAUNAQ SARASWAT
NEW DELHI, AUGUST 23

IN A significant departure from the draft proposals released for public feedback in April this year, the National Curriculum Framework (NCF), released by the Centre on Wednesday, mandates teaching of three languages, including two Indian languages, in Classes 9-10, and two languages, including one Indian language, in Class 11-12.

The final version of the NCF has also dialled down on the emphasis on immediate transition from annual to semester system in Class 12.

According to sources, several states objected to this proposal as they were not ready for the transition, given the infrastructural challenges -- in terms of teaching and assessment -- the shift to the semester system would have posed. The final NCF now states that "in the long term", all boards should change to semester or term-based systems.

The final framework reiterates the draft document's recommendation on holding the Class 12 board exam twice a year.

"Board exams will be offered at least twice a year to ensure students have enough time and opportunity to perform well. Students can then appear for a board exam in subjects they have completed and feel ready for. They will also be allowed to retain the best score," it states.

The mandate of teaching two Indian languages in Classes 9-10 and one Indian language in Classes 11-12 was included following "extensive feedback" from as many as 4,000 organisations in the past three months, sources told The Indian Express. It is learnt that RSS-affiliated organisations had expressed dissatisfaction over the draft NCF not laying emphasis on Indian languages, especially in Classes 11-12.

"The first draft was a very early version, and was expected to undergo substantial changes following the deliberations and feedback received, leading up to the final NCF," said a member of the 13-member steering committee that authored the final document. The changes were last discussed by members of the steering committee at a meeting in the beginning of July, after which the final document was

submitted to the Union Minister of Education, Dharmendra Pradhan, on July 30.

The steering committee was headed by former ISRO chief K Kasturirangan, and included Fields medalist Manjul Bhargava, former chairperson of National Book Trust Govind Prasad Sharma, Jamia Millia Islamia Vice-Chancellor Najma Akhtar, founder Chairman of Dalit Indian Chamber of Commerce and Industry Milind Kamble, and founder director of NGO Language and Learning Foundation Dhir Jhingran, among others.

The draft document advocated the teaching of three languages (referred to as R1, R2 and R3) in Classes 6, 7 and 8, and two languages in Classes 9 and 10 (R1 and R2). No guidelines were provided for language learning in Classes 11 and 12.

According to the April draft, R1 denoted the mother tongue or home language, R2 could be any other language (including English), and R3 was any language that wasn't R1 or R2. State governments and relevant school boards were granted the freedom to decide the classification of R1, R2 and R3.

However, the final NCF mandates the compulsory instruction of three languages (referred to as R1, R2 and R3) up to Class 10. "At least two of these three languages -- R1, R2, and R3 -- must be native to India," it says. "In classes 11 and 12, students will have to study two languages and one of them has to be an Indian language," it adds.

Currently, most school boards, including the Central Board of Secondary Education (CBSE), assess students on two languages in the Class 10 board exam and one language in the Class 12 board exam. However, some state boards mandate the teaching of a regional language up to Class 10, such as Marathi in Maharashtra and Bengali in West Bengal. The final NCF makes the study of Indian languages imperative across schools and boards, contrary to the optional nature of these subjects at present.

It's important to note that the National Education Policy 2020 and the NCF, based on the education policy, are not binding on the states. The NEP is a policy that states are free to adopt, while the NCF provides guidelines on how school education should be conducted in classrooms.

The Indian Express 24.8.2023

News Paper Clippings During August 2023

Section: Education

विद्याशाखांमध्ये मराठी अनिवार्य होणार

मराठी रोजगाराची भाषा होण्यासाठी विद्यापीठात ठराव

म. टा. प्रतिनिधी, पुणे

'मराठी ही ज्ञानभाषा होण्यासोबतच ती उद्योगाची आणि रोजगाराची भाषा व्हावी, यासाठी सर्व विद्याशाखेत मराठी हा विषय अनिवार्य करावा,' असा ठराव सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या मराठी अभ्यास मंडळाच्या बैठकीत शुक्रवारी करण्यात आला. त्यामुळे विद्यापीठ स्तरावर अशा पद्धतीचा ठराव करणारे पुणे विद्यापीठ हे राज्यातील पहिले विद्यापीठ ठरले आहे.

अभ्यास मंडळाचे अध्यक्ष डॉ. संदीप सांगळे यांच्या अध्यक्षतेखाली अभ्यास मंडळाची बैठक झाली. गेल्या काही वर्षांपासून शैक्षणिक आणि सामाजिक जीवनात

'सरकारकडे पाठपुरावा करू'

'सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाचे मराठी अभ्यास मंडळ मराठी साहित्य व मराठी भाषा सर्व विद्याशाखेत अनिवार्य करण्यासाठी आग्रही आहे. हे अभ्यास मंडळ सातत्याने राज्य सरकारकडे पत्रव्यवहार करील. विद्यापीठाच्या विविध विद्याशाखांमधून मराठीतून शिक्षण दिल्यास मातृभाषा ही रोजगाराची भाषा होण्यास मदत होईल. त्याचप्रमाणे विद्यापीठात भाषा भवन उभारणीच्या कामाला गती मिळणार आहे. त्यासाठी प्रयत्न केले जातील,' असे डॉ. संदीप सांगळे यांनी सांगितले.

मातृभाषेकडे दुर्लक्ष केले जात आहे. त्यामुळे भाषा टिकविण्यासाठी; तसेच मराठी भाषेची व्याप्ती वाढविण्यासाठी महाविद्यालयीन स्तरावर प्रत्येक विद्याशाखेत शिक्षण घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांना मराठी भाषा शिकवण्याबाबत चर्चा बैठकीत करण्यात आली. त्यानंतर मराठी भाषा अनिवार्य करण्याचा ठराव बैठकीत एक मताने मांडण्यात आला. या बैठकीला अभ्यास मंडळाचे माजी अध्यक्ष डॉ. शिरीष लांडगे, सदस्य डॉ. सुधाकर शेलार, डॉ. प्रमोद आंबेकर, डॉ.

शांताराम चौधरी, डॉ. पौर्णिमा घोडके, डॉ. सुरेश जाधव, राजीव बर्वे, डॉ. शीतल गोर्डे पाटील, डॉ. शोभा तितर, संजय ऐलवाड आदी उपस्थित होते.

'नवीन शैक्षणिक धोरणात प्रादेशिक भाषांना अनन्यसाधारण महत्त्व देण्यात आले आहे. पुणे विद्यापीठाच्या विविध विद्याशाखेत व्यवसायिक अभ्यासक्रमात मराठी भाषा व साहित्य अनिवार्य करणे ही काळाची गरज आहे. त्यामुळे मराठी विषयाकडे पाहण्याचा दृष्टीकोन विकसित होईल. मराठी विषय घेवून

करिअर करू इच्छिणाऱ्या व बेरोजगार तरुणांना रोजगार मिळण्याची संधी उपलब्ध होईल. त्यासाठी अभ्यासक्रमात क्रमीक पुस्तके व अध्यायन मराठीतून होणे गरजेचे आहे. नवीन शैक्षणिक धोरणात ही संधी प्राप्त झाली आहे. मराठीतून शिक्षण देण्याच्या मागणीसाठी राज्यपाल, उच्च शिक्षण मंत्री; तसेच विद्यापीठाचे कुलगुरू यांच्या भेटी घेवून मराठी भाषा अनिवार्य करण्याबाबत आग्रह धरण्यात येणार आहे,' असे सांगळे यांनी सांगितले.

Maharashtra Times 26.8.2023

विद्यापीठाच्या सर्व विद्याशाखांत मराठी विषय अनिवार्य करा

मराठी अभ्यास मंडळाचा ठराव; राज्यपाल, शिक्षण मंत्र्यांचीही भेट घेणार

पुणे - मराठी ही ज्ञानभाषा व्हावी, तसेच ती उद्योगाची आणि रोजगाराची भाषा व्हावी, यासाठी विद्यापीठीय स्तरावर शिकविल्या जाणाऱ्या सर्व विद्याशाखांत मराठी हा विषय अनिवार्य करावा. असा ठराव सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या मराठी अभ्यास मंडळाच्या बैठकीत शुक्रवारी करण्यात आला. विद्यापीठ स्तरावर असा ठराव करणारे पुणे विद्यापीठ हे राज्यातील पहिले विद्यापीठ आहे.

अभ्यास मंडळाचे अध्यक्ष डॉ. संदीप सांगळे यांच्या अध्यक्षतेखाली अभ्यास मंडळाची बैठक विद्यापीठाच्या प्रशासकीय इमारतीत पार पडली. मागील काही वर्षांपासून शैक्षणिक आणि सामाजिक जीवनात मातृभाषेकडे दुर्लक्ष केले जात आहे. त्यामुळे भाषा टिकविण्यासाठी तसेच मराठी भाषेची व्याप्ती वाढविण्यासाठी महाविद्यालयीन स्तरावर प्रत्येक विद्याशाखेत शिक्षण घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांना मराठी भाषा शिकविली जावी. विद्यापीठात

मातृभाषा शिकविल्यास ती व्यवसायाची, उद्योगाची आणि ज्ञानभाषा होण्यास मदत होईल. अशी चर्चा या बैठकीत करण्यात आली. त्यानंतर मराठी भाषा अनिवार्य करण्याचा ठराव बैठकीत एक मताने

मांडण्यात आला.

अभ्यास मंडळाचे अध्यक्ष डॉ. संदीप सांगळे म्हणाले, की नवीन शैक्षणिक धोरणात प्रादेशिक भाषांना अनन्यसाधारण महत्त्व देण्यात आले आहे. सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या विविध विद्याशाखांत व्यवसायिक अभ्यासक्रमात मराठी भाषा व साहित्य अनिवार्य करणे ही काळाची गरज आहे. त्यामुळे

मराठी विषयाकडे पाहण्याचा दृष्टिकोन विकसित होईल. मराठी विषय घेऊन करिअर करू इच्छिणाऱ्या व बेरोजगार तरुणांना रोजगार मिळण्याची संधी उपलब्ध होईल. विविध व्यावसायिक अभ्यासक्रमांत क्रमीक पुस्तके व अध्यापन

मराठीतून होणे गरजेचे आहे. तशी संधी नवीन शैक्षणिक धोरणात प्राप्त झाली आहे. मराठीतून शिक्षण देण्याच्या मागणीसाठी राज्यपाल, उच्च शिक्षण मंत्री तसेच विद्यापीठाचे कुलगुरू यांच्या भेटी घेऊन मराठी भाषा अनिवार्य करण्याबाबत आग्रह धरण्यात येणार आहे. या बैठकीला अभ्यास मंडळाचे माजी अध्यक्ष डॉ. शिरीष लांडगे, सदस्य डॉ. सुधाकर

भाषेच्या अनिवार्यतेसाठी अभ्यास मंडळ आग्रही

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाचे मराठी अभ्यास मंडळ मराठी साहित्य व मराठी भाषा सर्व विद्याशाखांत अनिवार्य करण्यासाठी आग्रही आहे. हे अभ्यास मंडळ सातत्याने शासन दरबारी व वरिष्ठांशी याबाबत पत्रव्यवहार करेल. कारण सर्व विद्याशाखांत मराठीतून शिक्षण दिल्यास मातृभाषा ही रोजगाराची भाषा होण्यास मदत होईल. तसेच विद्यापीठात भाषा भवन उभारणीचे काम प्रदीर्घकाळ प्रलंबित आहे. त्यास गती मिळावी, यासाठी प्रयत्न केले जाणार आहेत.

- डॉ. संदीप सांगळे, अध्यक्ष, मराठी अभ्यास मंडळ.

मराठीतून शिक्षण ही काळाची गरज

मागील अभ्यास मंडळानेही सर्व विद्याशाखांत मराठी शिकविण्याचा तसेच मराठीतून शिक्षण देण्याबाबत कुलगुरूंशी पत्रव्यवहार केला आहे. मात्र त्यावर पुढे काही झाले नाही. मात्र मराठी भाषेच्या हितासाठी तसेच मातृभाषेला ज्ञानभाषा करण्यासाठी विद्यापीठ स्तरावर सर्व विद्याशाखांत मराठीतून शिक्षण देणे नितांत गरजेचे आहे.

- डॉ. शिरीष लांडगे, माजी अध्यक्ष, मराठी अभ्यास मंडळ.

शेलार, डॉ. प्रमोद आंबेकर, डॉ. शांताराम चौधरी, डॉ. पौर्णिमा घोडके, डॉ. सुरेश जाधव, राजीव बर्वे, डॉ. शीतल गोर्डे पाटील, डॉ. शोभा तितर, संजय ऐलवाड आदी उपस्थित होते.

Kesari 26.8.2023

News Paper Clippings During August 2023

Section: Education

कसत्ता प्रतिनिधी

पुणे : मराठी ही ज्ञानभाषा, उद्योगाची आणि रोजगाराची भाषा. गव्यासाठी विद्यापीठीय स्तरावर कवल्या जाणाऱ्या सर्व विद्याशाखांत मराठी हा विषय अनिवार्य करण्याचा ठराव विवित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या मराठी अभ्यास मंडळाच्या बैठकीत ठरावरील करण्यात आला. विद्यापीठ स्तरावर असा ठराव ठरवणारे सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ हे राज्यातील पहिले विद्यापीठ आहे.

अभ्यास मंडळाचे अध्यक्ष डॉ. संदीप सांगळे यांच्या अध्यक्षतेखाली अभ्यास मंडळाची बैठक विद्यापीठात झाली. या बैठकीला अभ्यास मंडळाचे माजी अध्यक्ष डॉ. शिरीष लांडगे, सदस्य डॉ. सुधाकर

विद्यापीठाच्या सर्व विद्याशाखांमध्ये मराठी अनिवार्य करा मराठी अभ्यास मंडळाचा ठराव

शेलार, डॉ. प्रमोद आंबेकर, डॉ. शांताराम चौधरी, डॉ. पोर्णिमा घोडके, डॉ. सुरेश जाधव, राजीव बर्वे, डॉ. शीतल गोर्डे पाटील, डॉ. शोभा तितर, संजय ऐलवाड आदी उपस्थित होते. गेल्या काही वर्षांत शैक्षणिक आणि सामाजिक जीवनात मातृभाषेकडे दुर्लक्ष केले जात आहे. त्यामुळे मराठी भाषा टिकवण्यासाठी, मराठी भाषेची व्याप्ती वाढवण्यासाठी महाविद्यालयीन, विद्यापीठीय स्तरावरील प्रत्येक विद्याशाखेतील विद्यार्थ्यांना मराठी शिकवली जावी. त्यामुळे ती ज्ञानभाषा होण्यासह

व्यवसायाची, उद्योगाची भाषा होण्याबाबत बैठकीत चर्चा झाली. त्यानंतर सर्व विद्याशाखांमध्ये मराठी भाषा अनिवार्य करण्याचा ठराव बैठकीत करण्यात आला.

डॉ. सांगळे म्हणाले, की नवीन शैक्षणिक धोरणात प्रादेशिक भाषांतून शिक्षणावर भर देण्यात आला आहे. तसेच तत्कालीन पुणे विद्यापीठाची स्थापना मराठी भाषेसाठी झाली होती. ही पार्श्वभूमी लक्षात घेता सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या विविध विद्याशाखांमध्ये मराठी भाषा अनिवार्य करण्याची गरज आहे. त्यामुळे सर्व विद्याशाखांमध्ये मराठी

भाषा भवनासाठीही प्रयत्न

विद्यापीठात भाषा भवन उभारणीचे काम दीर्घकाळ प्रलंबित आहे. त्यामुळे भाषा भवनासाठीही प्रयत्न केले जाणार असल्याचे डॉ. सांगळे यांनी सांगितले.

भाषा अनिवार्य करण्याचा ठराव करण्यात आला. हा ठराव करणारे सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ राज्यातील पहिलेच आहे. सर्व विद्याशाखांमध्ये मराठी शिकवल्यास मराठी भाषेकडे पाहण्याचा दृष्टिकोन बदलण्यास मदत होईल. तसेच मराठी भाषेत पदवी, पदव्युत्तर पदवी, पीएच.डी. केलेल्या तरुणांना नोकरीच्या संधी उपलब्ध होतील. मराठी अनिवार्य करण्याच्या मागणीसाठी कुलगुरूंसह राज्यपाल, उच्च व तंत्रशिक्षण मंत्री यांच्याकडे पाठपुरावा करण्यात येणार आहे.

Sat, 26 August 2023

<https://epaper.loksatta.com/c/73291536>

सर्व विद्याशाखांत मराठी विषय अनिवार्य करा !

विद्यापीठाच्या
मराठी अभ्यास
मंडळाच्या
बैठकीत ठराव

पुणे : पुढारी वृत्तसेवा

मराठी ही ज्ञानभाषा व्हावी तसेच ती उद्योगाची आणि रोजगाराची भाषा व्हावी, यासाठी विद्यापीठीय स्तरावर शिकविल्या जाणाऱ्या सर्व विद्याशाखांमध्ये मराठी हा विषय अनिवार्य करावा, असा ठराव सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या मराठी अभ्यास मंडळाच्या बैठकीत शुक्रवारी (दि. २५) करण्यात आला.

अभ्यास मंडळाचे अध्यक्ष डॉ. संदीप सांगळे यांच्या अध्यक्षतेखाली अभ्यास मंडळाची बैठक विद्यापीठाच्या प्रशासकीय इमारतीत पार पडली. मागील काही वर्षांपासून शैक्षणिक आणि सामाजिक जीवनात मातृभाषेकडे दुर्लक्ष केले जात आहे, त्यामुळे भाषा टिकविण्यासाठी तसेच मराठी भाषेची व्याप्ती वाढविण्यासाठी महाविद्यालयीन स्तरावर प्रत्येक

विद्याशाखेत शिक्षण घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांना मराठी भाषा शिकविली जावी. विद्यापीठीय स्तरावर मातृभाषा शिकविल्यास ती व्यवसायाची, उद्योगाची आणि ज्ञानभाषा होण्यास मदत होईल, अशी चर्चा या बैठकीत झाली. त्यानंतर मराठी भाषा अनिवार्य करण्याचा ठराव बैठकीत एकमताने मांडण्यात आला.

अभ्यास मंडळाचे अध्यक्ष डॉ. संदीप सांगळे म्हणाले, 'नवीन शैक्षणिक धोरणात प्रादेशिक भाषांना अनन्यसाधारण महत्त्व देण्यात आले आहे. सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या विविध विद्याशाखेत व्यवसायिक अभ्यासक्रमात मराठी भाषा व साहित्य अनिवार्य करणे ही काळाची गरज आहे. त्यामुळे मराठी विषयाकडे पाहण्याचा दृष्टिकोन विकसित होईल. मराठी विषय घेऊन

करिअर करू इच्छिणाऱ्यांना व बेरोजगार तरुणांना रोजगार मिळण्याची संधी उपलब्ध होईल. विविध व्यावसायिक अभ्यासक्रमात क्रमिक पुस्तके व अध्ययन मराठीतून होणे गरजेचे आहे. तशी संधी नवीन शैक्षणिक धोरणात प्राप्त झाली आहे. मराठीतून शिक्षण देण्याच्या मागणीसाठी राज्यपाल, उच्च शिक्षण मंत्री तसेच विद्यापीठाचे कुलगुरू यांच्या भेटी घेऊन मराठी भाषा अनिवार्य करण्याबाबत आग्रह धरण्यात येणार आहे.' या बैठकीला अभ्यास मंडळाचे माजी अध्यक्ष डॉ. शिरीष लांडगे, सदस्य डॉ. सुधाकर शेलार, डॉ. प्रमोद आंबेकर, डॉ. शांताराम चौधरी, डॉ. पोर्णिमा घोडके, डॉ. सुरेश जाधव, राजीव बर्वे, डॉ. शीतल गोर्डे पाटील, डॉ. शोभा तितर, संजय ऐलवाड आदी उपस्थित होते.

News Paper Clippings During August 2023

Section: Education

चौथ्या विशेष फेरीची गुणवत्ता यादी आज !

प्रवेशासाठी अजूनही ४३ हजारांवर जागा रिक्तच

पुणे : पुढारी वृत्तसेवा

पुणे आणि पिंपरी-चिंचवड परिसरातील कनिष्ठ महाविद्यालयांतील अकरावी प्रवेशांसाठी तीन नियमित आणि तीन विशेष अशा एकूण सहा फेऱ्या पूर्ण झाल्या आहेत. तर चौथी विशेष फेरी सुरू आहे. या फेरीमध्ये १७ ते २३ ऑगस्टदरम्यान विद्यार्थ्यांना महाविद्यालयांचे पसंतीक्रम तसेच अर्ज करण्याची संधी देण्यात आली होती. त्यानुसार ३ हजार ६०० विद्यार्थ्यांनी महाविद्यालयांचे पसंतीक्रम भरल्याचे स्पष्ट झाले आहे. आज शनिवारी (दि. २६) सकाळी १० वाजता गुणवत्ता यादी जाहीर करण्यात येणार आहे.

यंदाच्या प्रवेश प्रक्रियेत ३२६ कनिष्ठ महाविद्यालयांमध्ये केंद्रीभूत प्रवेशांसाठी १ लाख २९६ आणि कोटा प्रवेशांच्या १६ हजार ३७४ अशा १ लाख १६ हजार ६७० जागा प्रवेशांसाठी उपलब्ध आहेत.

मिशन अँड मिशन

अकरावी प्रवेश

त्यासाठी १ लाख १ हजार ८०३ विद्यार्थ्यांनी नोंदणी केली आहे. अकरावी प्रवेश प्रक्रियेत तीन नियमित फेऱ्या आणि तीन विशेष फेऱ्यांमध्ये कोटा आणि केंद्रीभूत प्रवेश फेऱ्यांतर्गत एकूण ७३ हजार ५०० विद्यार्थ्यांनी प्रवेश घेतला आहे. प्रवेशासाठी अद्यापही ४३ हजार १७० जागा रिक्त आहेत. चौथ्या विशेष फेरीत विद्यार्थ्यांना २६ ते ३१ ऑगस्टदरम्यान प्रवेश घेता येणार आहे.

राज्य मंडळाने घेतलेल्या दहावीच्या पुरवणी परीक्षेचा निकाल येत्या काही दिवसांत जाहीर होण्याची शक्यता आहे. त्यामुळे प्रवेश प्रक्रियेत आता चौथ्या विशेष फेरीनंतर पुरवणी परीक्षेतील उत्तीर्ण विद्यार्थ्यांना सामावून घेतले जाईल. या विद्यार्थ्यांसाठी प्रवेश फेऱ्या राबवल्या जातील, असेदेखील शिक्षण विभागाने स्पष्ट केले आहे.

Pune Edition
Aug 26, 2023 Page No. 5
newspaper.pudhari.co.in

News Paper Clippings During August 2023

Section: Education

शिक्षण 4.0

उभो होतो. शिक्षणातून निर्माण झालेलं तंत्रज्ञान होतं आणि तंत्रज्ञानाचा वापर करून वृद्धिंगत केलेली शिक्षणव्यवस्था होती. इतिहास असं शिकवतो की, ही चक्राकार व्यवस्था शिक्षण-तंत्रज्ञानाच्या एकाचोटीतून निर्माण झाली. दोन्ही घटकंनी परस्परपूरक काम केलं. परिणामी, शिक्षण विस्तारत गेलं, तंत्रज्ञान सर्वव्यापी बनू लागलं.

नवं स्थित्यंतर क्षितिजावर

शिक्षण म्हटलं की फक्त वर्तमानाचा आणि भविष्याचा विचार असतो असं मानता येत नाही. शिक्षणात भूतकाळाचाही विचार असतो. आपण काय शिकतो हेतो हे समजण्याशिवाय, आपण काय शिकतो आहे आणि काय शिकणार आहोत, याचं आकलन होत नाही. गेल्या अडीच शतकांमधल्या जागतिक शिक्षणव्यवस्थेवर युरोपीय प्रभाव आहे. हा प्रभाव नाकारणं अशक्य आहे. या प्रभावातून निर्माण झालेली सामाजिक, आर्थिक व्यवस्था आणि तिचे सरकारात्मक-नकारात्मक परिणाम जाणं अनुभवले.

गेल्या अडीच शतकांच्या तुलनेत गेल्या अडीच दशकांमध्ये झालेली तंत्रज्ञानातली प्रगती अचंबित करणारी आहे. त्यामुळे, आजच्या चर्चेचा रोख शिक्षणाच्या प्रयोजनाबद्दल आहेच; शिवाय तंत्रज्ञानाच्या वाढत्या क्षमतेबद्दलही आहे. शिक्षण आणि तंत्रज्ञान अधिकाधिक एकाम होत जाण्याचं नवं स्थित्यंतर उद्याच्या शिक्षणक्षितिजावर दिसू लागलं आहे. त्याला 'शिक्षण ४.०' अशी संज्ञा वापरली जात आहे.

शिक्षणाचे टप्पे

औद्योगिक प्रगतीचं स्थित्यंतरं तपासताना भविष्यकाळात 'औद्योगिकीकरण ४.०' असं म्हटलं जातं. यांत्रिकीकरणाचा पहिला टप्पा. त्यानंतर वाजवपातून विस्तारलेल्या औद्योगिकीकरणाचा. गेल्या पाच दशकांपासून संगणकीकरणाचा तिसरा आणि येऊ घातलेला डिजिटल-फिजिकल

एकीकरणाचा असे चार टप्पे मानले जातात. आजचा काळ चौथ्या टप्प्यात प्रवेशाचा आहे. आर्टिफिशिअल इंटेलिजन्स, मलिन लर्निंग, प्रेडिक्टिव्ह ॲनॅलिसिस, रोबोटिक्सच्या विकासाचा आहे. मानवी गरजांमधल्या बदलाचा हा काळ आहे. बदलत्या गरजांनुसार शिक्षण, बदलत्या शिक्षणातून तंत्रज्ञान अशी परस्परगोती संबंधी रचना पुन्हा एकदा गाती घेत आहे. त्यामुळेच, औद्योगिकीकरणाचे जसे टप्पे पाहता येतात, तसे शिक्षणाचेही टप्पे पडतात.

समस्या सोडवणां शिक्षण

प्राथमिक विकासाच्या पहिल्या शैक्षणिक टप्प्यात स्मरणशक्तीवर भर राहिला. हा दीर्घ कालखंड होता. दुसरा टप्पा संगणकीकरणद्वारे शिक्षणाचा आणि तिसरा, न्यातून आपण आज जातो आहोत, तो टप्पा आहे ज्ञानधारित शिक्षणाचा. त्याच बळावर पुढच्या, चौथ्या टप्प्याचा विचार होतोय. हा टप्पा आहे नावीन्यपूर्णतेचा ध्यास घेतलेल्या शिक्षणाचा. पहिल्या तिन्ही टप्प्यांतल्या शिक्षणातून मानवानं विकासाची घेतलेली श्रेष्ठ डोळ्यांमोर आहे. या पारदर्शमान चौथ्या टप्प्याचा विकास कोणत्या दिशेनं जाईल हे पाहणं महत्त्वाचं. जागतिक आर्थिक मंचावर (वर्ल्ड इकॉनॉमिक फोरम) 'शिक्षण ४.०' बद्दल चर्चा झाली, तेव्हा समस्या सोडवणार्या प्राधान्य देणारी, सामुदायिकतेवर आधारित आणि नवी कौशल्यं आपसात करणारी शिक्षणव्यवस्था अस्तित्वात येईल असा सूर होत. आपण काळातल्या शिक्षणाची दिशा काय असेल हे यावरून समजतं आहे.

पान ६ चर ३

शिक्षण 4.0

पान २ वरून

अपरिहार्य बदल

समस्या सोडवणारी शिक्षणव्यवस्था म्हणजे काय हा विचार याबद्दलच्या काळात अत्यावश्यक असेल. याचा अर्थ असा नव्हे की, आतापर्यंतच्या शिक्षणाने काहीच समस्या सोडवल्या नाहीत.

काळ बदलत राहतो, तरा समस्याही बदलतात. नव्या काळातल्या समस्या सोडवायच्या अमतील तर नव्या काळातलं शिक्षण लागेल. केवळ डोळ्यांना दिसताहेत त्याच समस्या आहेत, असं शिक्षण मानत नाही. अन्यथा, डोळ्यांना न दिसणारा विषाणू-जिवाणू कधी समजलाच नसता! येऊ घातलेलं शिक्षण अधिक सामायिक असणार आहे. एखादी समस्या सोडवण्यासाठी एकाच पद्धतीचं शिक्षण उपयोगाचं ठरेल असं नाही. त्यामुळे अनेकानेक विद्यार्थ्यांसाठी शिक्षण एकत्रित देणारी व्यवस्था निर्माण होत जाईल.

भारताच्या नव्या शैक्षणिक धोरणात ते एक ठळक वैशिष्ट्य आहे. त्याचा दूरगामी परिणाम होणार आहे. तंत्रज्ञानातल्या बदलाच्या वेगाचा परिणाम शिक्षणावर अपरिहार्य आहे. शिक्षणात सातत्याने बदल होत राहिल. आजचा अभ्यासक्रम पुढची दहा वर्षे रेटायचा, हा प्रकार मितिक असेल. केवळ शिकणाराच नव्हे तर, शिकवणाऱ्यावरही शिक्षण ४.० चे परिणाम अपेक्षित आहेत.

नवी रीत

आता या पारदर्शमान सुरुवातीच्या प्रसंगकडे पाहिलं तर रोबोट्सने दिलेलं शिक्षण किंवा 'एआय'ने ताब्यात घेतलेलं शिक्षणव्यवस्था किंवा 'एआय' शिक्षक हे सारं तंत्रज्ञानाचा एक भाग इतपतच मर्यादित आहे हे लक्षात येईल. शिक्षण आणि तंत्रज्ञान परस्परांना पूरक अशाच व्यवस्था उभो करत जात. तंत्रज्ञानाचा वापर वाढलेला आहे आणि तो वाढतच जाणार आहे, तर शिक्षणात त्याचा शिरकाव होणारच. तो नाकारणं, टाळणं आणि फक्त मौखिक शिक्षणपरंपरेचं गोडवणं भविष्यकाळाशी सुसंगत नाही याची जाणीव व्हायला हवी. शिक्षणात तंत्रज्ञान राहणारच. तो शिक्षणाचा भागच आहे. ते शिकणं आणि शिकून समस्या सोडवण्यासाठी वापरणं ही 'शिक्षण ४.०' ची रीत असणार आहे.

News Paper Clippings During August 2023

Section: Education

अनुभव आले

ताप पवार
itor@esakal.com
ट्विटर: @पेसज ८४८४९ ७३६०२

काही वाचन, चिंतन..!

यात किती भाग घेतो यावरच अधिक लक्ष देवा असे. कदाचित् त्याचमुळे तिच्या दोन मुलांना 'पदश्री' आणि एका मुलाला 'पदविभूषण' या किताबाने सन्मानित केले गेले असते!

आजही माझ्यासारख्याला रोज नवीन काही तरी शिकण्याची भूक असते. त्यातून आनंद मिळतो. समाजासाठी रोज थोडे का होईना योगदान देण्याची प्रवृत्ती निर्माण होते. वरील नमूद केलेल्या आणि तत्सम अनेक व्यक्तींमुळे, आपल्याला अजून खूप पल्ला गाठायचा आहे, याची जाणीव तर होतेच; परंतु पाय जमिनीवर राहातात, वृत्ती विनयशील होते.

खरं म्हणाल तर, हे केवळ मोठे भाग्य की, माझ्यासारख्याला गेली ५५ वर्षे या सर्व व्यक्तींचा सातत्याने लाभ झाला आणि त्यांतल्या काही जणांच्या स्मृतीमधून आजही होत आहे. अशा लोकांच्या सहाय्यामुळे आपलीमुळा वृत्ती देण्याची होते. मागाणे, स्वायं या बाबी केव्हाच गाथब झालेल्या असतात. त्यामुळे मनःशांती लाभते, म्हणजेच सुखी आयुष्य! यापेक्षा मनुष्याला काय हवं असतं?

सध्याच्या जगातील अनेक देशांमध्ये जी नेतृत्वे उदयाला आलेली आहेत, त्यांच्यात सतेज केंद्रीकरण ही वृत्ती मोठ्या प्रमाणावर दिसते. अशा वेळी जनतेला पुढील पाडणार व्यक्तिमत्त्व असेल तर हे नेतृत्व अनिर्बंध वृत्तीकडे जातं. त्यात

काही वाचन, चिंतन..!

१० पान २ वारून

अणि तमंच्यवर सर्व प्रकारची निरवर्ण आवभक्ता प्रदान करतात. निदान लोकशाहीत तरी जनतेने आपले डोळे, कान, उपडे ठेवणं आवश्यक ठरतं. अशा नेत्यांचा मानवी चेहरा शोधल्यावर सत्य समजतं. मुखवट्यांना फुटत जाऊ नका. तो काळीवर्णक घडवलेला असतो.

उत्कृष्ट शैक्षणिक गुणवत्ता असलेले सरकारी किंवा औद्योगिक क्षेत्रातील बहुतांश अधिकारी हे एखाद्या उद्योगपतीच्या किंवा मंत्र्याच्या आज्ञेनुसार अंमलबजावणी करत असतात. याचाच फायदा वेगळ्या प्रकारे ब्रिटिशांनी घेतला. आपल्याच लोकांना त्यांच्या पद्धतीने हुकमाचे ताबेदार, गुलाम बनवले गेले; माग तो सैनिक असो वा आयएसएस अधिकारी. आयर्न बंदूक नका... पण या ब्रिटिशांनी फक्त एक लाख ब्रिटिश पायदलू पाच हजार मेसोवरून आपल्याच भारतीय लोकांच्या साह्याने भारतावर दीडशे वर्षे राज्य केले. आपल्या देशाचे पूर्ण लूट केले. आपही यातून काय शिकलो, अगदी आजही?

असंच वाचनात आले की (जे गोष्टीसुद्धा आणि रूपकात्मक होतं) एकदा जंगलत एक भस्तावाल, लसूण गाढव आरडाओरड करत वागासमोर उभं राहिलं. कावोबा आराम करत होते. गाढवाने आरडाओरड करत, घोडाफार धरूनपाद करत वाचाला त्याच्याशी वाद घालण्यास भाग पाडलं. प्रसन्न असा होता की, गवत हे हिरव्या रंगाचे की निळ्या? गाढवाचं म्हणणं होतं, गवत निळं असतं

या निकषांपर्यंत खूप संशोधन केल्यावर मी पोहोचलो आहे.

त्यामुळे, गाढव एक प्राथमिकता म्हणून कायचं वाद-वकाश-शिक्षण कार्यासाठी अतिशय उत्साहाने आलेलं असतं. वादविवादात वाचानं सांगितलं, 'गवत हिरवंच असतं.' त्यावर गाढवाने खूप वाद घालला. आरडाओरड केला. मात्र, वाचानं आपलं मत बदललं नाही व अशा परिस्थितीत त्यानं एक पर्याय सुचवला. त्यानुसार, दोघी जंगलच्या राजाकडे - म्हणजे सिंहकडे - न्यायनिवाड्यासाठी गेले.

सिंहएवढे गाढवानं आपलं केफियत जोरजोरत मांडलं. 'वाचाले हे मांघं कसं कळत नाही' वगैरे त्यानं सिंहला सांगितलं अणि न्याय मागितला.

सिंहानं विचारपूर्वक उत्तर दिलं : 'गाढवाचं म्हणणं बरोबर आहे. गवत हे निळंच असतं.' सिंहाना हा 'निवाडा' ऐकल्याबरोबर गाढव हुंदडायला लागलं... मोठेमोठ्यानं

सिंहाकडून आनंद व्यक्ता करायला लागलं आणि सिंहाबाबे आभार मानून, 'वाचोबा, तुम्ही किती गाढव आहात...' असे सांगत जोरात पळत गेले.

वक्रोरोबरोबर वकील जसे 'सर्व खर्चमुळा घ्यावा' अशी न्यायाधीशांना विनंती करतात, त्याच पतीवर 'पुढील पाच वर्षे मला तोंड दाखवायचं नाही', अशी शिक्षा सिंहाज वाचाला सुनावतात. हे सर्व झाल्यावर वाच काही मिनिट तिथंच थांबतो. तो सिंहला म्हणतो : 'महाराज, तुम्हाला माहीत आहे की, गवत हिरवं आहे... तरीमुळा तुम्ही माझ्याविषयी निकाल तर दिल्यातच, परंतु मला शिक्षाही केलीत. असं का?'

सिंहालाहाराज उत्तरतात : 'होय, तू म्हणतोस ते खरं आहे. गवत हे हिरवंच असतं; परंतु तुझ्यासारख्यानं गाढवाबरोबर वाद घालला आणि माझा वेळ वाया घालवला यासाठी मी तुला शिक्षा केली. जा आता!'

तात्पर्य, आपण कुणाबरोबर किती वाद घालतो हे प्रत्येकानं तपासावं.

आता व्हॉट्सअप किंवा तत्सम माध्यमांमध्ये अनेकदा राजकीय अथवा धार्मिक टोकाच्या भूमिका असलेली माहिती येते. सुखातीला 'या गोष्टी मित्रांमध्ये आणू नका' अशी मी विनंती करतो. एक-दोन झुमपेथ मी बाहेरही पडलो. आता मी असे मेसेजेस न वाचता सरळ काढून टाकतो. करासाठी मनाला ताप करून घ्यायचा? अर्थात, हा प्रत्येकाचा वैयक्तिक प्रश्न आहे. तुम्हाला जे पेटत तेच तुम्ही विचारपूर्वक करा एवढंच सुचवायचं आहे.

लेखाच्या मुखातील उल्लेख केल्यानुसार, आपला एक तस कुणाबरोबर घालवायचा, शहाण्या व्यक्तीबरोबर, चांगल्या वाचनाती गाढवाबरोबर? जरूर विचार करा. उत्तर प्रत्येकाकडे आहे. (तुम्हाला मान्य आहे?)

केवळ कुठल्या गोष्टीत वाया घालवायचा? फलतुच चर्चेत, आडसात की एखाद्या सामाजिक काम करणाऱ्या संस्थेत? इतरांना दोष देण्यात की इतरांच्या आणि स्व-उत्तीसाठी? की आपल्या कामात? हे ज्यानं त्यानं ठरवायचं आहे. त्यामुळे आपल्या विचारांवर, ध्येयावर लक्ष देवा. कारण, याच बाबी तुमच्या उद्योगाला नेवेल. तुमच्या कामाचा प्राधान्यक्रम ठरवतील. आपल्या कार्यावर, म्हणजे कर्मवर, लक्ष देवा. कारण, त्यातूनच तुमचं व्यक्तिमत्त्व निर्माण होईल. म्हणून ठावा, प्रत्येक तस कुठं घालवायचा! पाहा शांतपणे विचार करून.

News Paper Clippings During August 2023

Section: Education

प्रभात

डॉ. पराग काळकर यांची प्र-कुलगुरुपदी नियुक्ती

प्रभात वृत्तसेवा

पुणे, दि. २६ - सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या प्र-कुलगुरुपदी वाणिज्य व व्यवस्थापन विद्याशाखेचे अधिष्ठाता डॉ. पराग काळकर यांची नियुक्ती करण्यात आली आहे. विद्यापीठाची शनिवारी झालेल्या व्यवस्थापन परिषदेच्या बैठकीत कुलगुरू डॉ. सुरेश गोसावी यांनी डॉ. काळकर यांच्या नावाची घोषणा केली.

डॉ. काळकर यांनी तत्कालीन कुलगुरू डॉ. नितीन करमळकर यांच्या कार्यकाळात विद्यापीठात वाणिज्य व व्यवस्थापन विद्याशाखेचे अधिष्ठाता म्हणून कार्यरत होते, पुणे विद्यापीठाच्या

कुलगुरुपदासाठीही पहिल्या पाचमध्ये डॉ. पराग काळकर यांचा समावेश होता. मात्र, त्यांना आता विद्यापीठाच्या प्र-कुलगुरुपदाचा मान मिळाला आहे.

सध्या, विद्यापीठासमोर नवीन राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणाची अंमलबजावणी करण्याचे मोठे आव्हान आहे. तेच आव्हान नव्या प्र-कुलगुरुपुढे असणार आहे.

PuneCity, 27 Aug 2023, Page:011
https://epaper.dainikprabhat.com

सकाळ

विद्यापीठाच्या प्र-कुलगुरुपदी डॉ. पराग काळकर

पुणे, ता. २६ : ऐंशी दिवसांच्या प्रतीक्षेनंतर सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या प्र-कुलगुरुपदी डॉ. पराग काळकर यांची नियुक्ती झाली आहे. याबाबत विद्यापीठाच्या व्यवस्थापन परिषदेच्या बैठकीत शनिवारी (ता. २६) निर्णय झाला असून, कुलसचिवांनी परिपत्रक जाहीर केले आहे.

विद्यापीठाच्या कुलगुरुपदी डॉ. सुरेश गोसावी यांची निवड झाल्यानंतर प्र-कुलगुरू म्हणून कोणाची वर्णी लागेल, याची उत्कंठा होती. विद्यापीठ कायद्यातील तरतुदीनुसार पूर्वी विद्यापीठाचे कुलपती अर्थात राज्यपालांकडून प्र-कुलगुरूची निवड केली जात होती. परंतु, कायद्यात दुरुस्ती केल्यानंतर कुलगुरूंच्या अध्यक्षतेखालील व्यवस्थापन परिषदेच्या बैठकीत प्र-कुलगुरूची निवड करण्याचे निश्चित झाले. त्यानुसार

पान ४ वर >

Pune, Main
27/08/2023 Page No. 201

सकाळ

विद्यापीठाच्या प्र-कुलगुरुपदी डॉ. पराग काळकर

> पान १ वरून

डॉ. काळकर यांची प्र-कुलगुरुपदी शनिवारी नियुक्ती करण्यात आली.

डॉ. काळकर हे सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या वाणिज्य व व्यवस्थापन विद्याशाखेचे अधिष्ठाता म्हणून काम पाहत आहेत. ते कुलगुरुपदाच्या शर्यतीत होते. पहिल्या पाच उमेदवारांमध्ये ते आले होते. आता त्यांना प्र-कुलगुरू म्हणून काम करण्याची संधी मिळाली आहे. नवीन शैक्षणिक धोरणाच्या अंमलबजावणीसाठी सर्व घटकानाबरोबर घेऊन कार्य करेन. विद्यापीठाच्या परिक्षेसाठी सर्व महाविद्यालये, शिक्षक आणि विद्यार्थी यांचे प्रश्न सर्वांच्या सहकार्याने सोडविण्यास कुलगुरूंच्या मार्गदर्शनाखाली प्रयत्न करणार आहे.

- डॉ. पराग काळकर, नवनियुक्त प्र-कुलगुरू

Pune, Main
27/08/2023 Page No. 4

News Paper Clippings During August 2023

Section: Education

अकरावी प्रवेशाच्या चौथ्या विशेष फेरीत ३ हजार ४ विद्यार्थ्यांना प्रवेश

लोकसत्ता प्रतिनिधी

पुणे : पुणे आणि पिंपरी-चिंचवड महापालिका क्षेत्रातील कनिष्ठ महाविद्यालयांतील अकरावी प्रवेशाच्या चौथ्या विशेष फेरीची गुणवत्ता यादी शनिवारी जाहीर करण्यात आली. चौथ्या विशेष फेरीत ३ हजार ४ विद्यार्थ्यांना प्रवेश जाहीर झाला असून, २ हजार ४९६ विद्यार्थ्यांना पहिल्या पसंतीचे महाविद्यालय मिळाले.

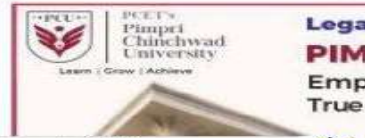
प्रवेश प्रक्रियेतील पात्रता गुणांमध्ये आता घट झाली आहे. प्रवेश जाहीर झालेल्या विद्यार्थ्यांना येत्या गुरुवारपर्यंत (३१ ऑगस्ट) प्रवेश निश्चित करता येईल. यंदा अकरावीच्या प्रवेश प्रक्रियेत ३२६ कनिष्ठ महाविद्यालयांत १ लाख १६ हजार ६७० जागा प्रवेशासाठी उपलब्ध आहेत. प्रवेशासाठी १ लाख १ हजार ८०३ विद्यार्थ्यांनी नोंदणी केली आहे. प्रवेश प्रक्रियेत आतापर्यंत तीन नियमित फेऱ्या आणि तीन विशेष फेऱ्या झाल्या आहेत. त्यानंतर आता शनिवारी चौथ्या विशेष फेरीची गुणवत्ता यादी

जाहीर करण्यात आली. प्रवेश प्रक्रियेच्या चौथ्या विशेष फेरीसाठी ३ हजार ६०० विद्यार्थी पात्र ठरले होते. त्यापैकी ३ हजार ४ विद्यार्थ्यांना प्रवेश जाहीर झाला.

प्रवेश प्रक्रियेत नामांकित महाविद्यालयांतील प्रवेशासाठीचे पात्रता गुण (कटऑफ) आता कमी झाले आहेत. त्यात कला शाखेसाठी सिम्बायोसिस महाविद्यालयात ४९५ गुण, वाणिज्य शाखेसाठी स. प. महाविद्यालयात ३६१ गुण, विज्ञान शाखेसाठी फर्ग्युसन महाविद्यालयात ४१५ गुण आवश्यक आहे.

शास्त्रानिहाय प्रवेश

कला शाखा - ३५७
वाणिज्य शाखा - १ हजार २०३
विज्ञान शाखा - १ हजार २७९
व्यावसायिक अभ्यासक्रम - १६५

लोकसत्ता Sun, 27 August 2023
<https://epaper.loksatta.com/c/>

लोकमत

डॉ. पराग काळकर यांची प्र-कुलगुरुपदी नियुक्ती

लोकमत न्यूज नेटवर्क
पुणे : सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या प्र-कुलगुरुपदी डॉ. पराग काळकर यांची नियुक्ती करण्यात आली आहे.

विद्यापीठाच्या व्यवस्थापन परिषदेच्या बैठकीत शनिवारी (दि. २६) हा निर्णय घेण्यात आला.

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या कुलगुरुपदी डॉ. सुरेश गोसावी यांची निवड झाल्यानंतर प्र-कुलगुरुपदी कोणाची वर्णी लागणार याकडे सर्वांचे लक्ष लागले होते. मागील तीन महिन्यांपासून प्र-कुलगुरुचे पद रिक्त होते. शनिवारी आयोजित व्यवस्थापन परिषदेच्या

डॉ. काळकर यांची कारकीर्द

- डॉ. पराग चंद्रकांत काळकर यांनी वाणिज्य आणि व्यवस्थापन या दोन्ही विषयांमध्ये पदव्युत्तर पदवी घेतली आहे. तसेच व्यवस्थापन विषयामध्ये पीएच.डी. केली आहे.
- २५ वर्षे ते पदव्युत्तर पदवी अभ्यासक्रमाचे प्राध्यापक म्हणून कार्यरत आहेत. आयआयएम अहमदाबाद येथून त्यांनी पूर्णवेळ फॅकल्टी डेव्हलपमेंट प्रोग्रॅम पूर्ण केला आहे.
- सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठामध्ये दोन वेळा पदव्युत्तर शिक्षक या गटामधून सिनेटर प्रतिनिधित्व केले. तेरा वर्षांपेक्षा अधिक काळ व्यवस्थापन शास्त्र महाविद्यालयाचे संचालक म्हणून कार्यरत आहेत.
- वाणिज्य आणि व्यवस्थापन विज्ञान शाखेच्या अधिष्ठाता यांचा अतिरिक्त कार्यभार सांभाळत आहेत. त्यांचे शोधनिबंध, पुस्तकही प्रकाशित आहे. असोसिएशन ऑफ इंडियन मॅनेजमेंट स्कूलस या संस्थांच्या संघटनेचे ट्रेझरर म्हणूनही काम करत आहेत.

सभेत कुलगुरू डॉ. गोसावी यांनी प्र-कुलगुरु पदासाठी विद्यापीठातील वाणिज्य व व्यवस्थापन विद्याशाखेचे प्रभारी अधिष्ठाता डॉ. पराग काळकर यांच्या नावाची शिफारस केली आणि

त्यानंतर व्यवस्थापन परिषदेने त्यांची नियुक्ती केली, अशी माहिती विद्यापीठ प्रशासनाच्या वतीने देण्यात आली.

डॉ. काळकर हे कुलगुरु पदाच्या शर्यतीत होते. कुलगुरु निवड समितीने

संलग्न महाविद्यालयांमधील सर्व घटकांना सोबत घेत, नवीन शैक्षणिक धोरणाची प्रभावी अंमलबजावणी करण्यावर भर दिला जाईल, तसेच शैक्षणिक संस्था, शिक्षक आणि विद्यार्थी यांचे प्रश्न सोडविण्यासाठी कुलगुरुंच्या मार्गदर्शनाखाली प्रयत्न करणार आहे.

- डॉ. पराग काळकर, प्र-कुलगुरु.

शिफारस केलेल्या अंतिम पाच उमेदवारांमध्ये त्यांचे नाव होते. मात्र, कुलगुरु पदाने त्यांना हुलकावणी दिली. त्यानंतर किमान प्र-कुलगुरुपदी निवड व्हावी यासाठी ते प्रयत्नरत होते.

News Paper Clippings During August 2023

Section: Education

पुणे विद्यापीठाच्या प्र-कुलगुरुपदी डॉ. पराग काळकर

लोकसत्ता प्रतिनिधी

पुणे : सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या प्र-कुलगुरुपदी डॉ. पराग काळकर यांची नियुक्ती करण्यात

आली. विद्यापीठाच्या व्यवस्थापन परिषदेच्या बैठकीत शनिवारी याबाबत निर्णय घेण्यात आला. त्यानंतर विद्यापीठाकडून अधिकृत घोषणाही करण्यात आली.

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या कुलगुरुपदी डॉ. सुरेश गोसावी यांची जूनमध्ये निवड झाली. त्यानंतर प्र-कुलगुरु म्हणून कोणाला संधी मिळणार याकडे लक्ष लागले होते. विद्यापीठ कायद्यात केलेल्या बदलानुसार प्र-कुलगुरु पदासाठी कुलगुरुंनी केलेल्या नामनिर्देशनाला व्यवस्थापन परिषदेने मान्यता देणे आवश्यक आहे. त्यानुसार

“ प्र-कुलगुरु पदासाठी संधी मिळाल्याचा आनंद आहे. नवीन शैक्षणिक धोरणाची संलग्न महाविद्यालयांमधील सर्व घटकांना सोबत घेऊन प्रभावी अंमलबजावणी करण्यासाठी प्रयत्न करणार आहे. विद्यापीठाच्या कार्यक्षेत्रातील महाविद्यालये, शिक्षक आणि विद्यार्थी यांचे प्रश्न सर्वांच्या सहकार्याने सोडवण्यास प्राधान्य देणार आहे.

- डॉ. पराग काळकर,
वरिष्ठ कुलगुरु

कुलगुरुंची निवड झाल्यानंतर लगेचच प्र-कुलगुरुची निवड होणे अपेक्षित होते. मात्र, जवळपास ८० दिवस प्र-कुलगुरुची निवड झाली नव्हती. अखेर डॉ. गोसावी यांनी डॉ. पराग काळकर यांची शिफारस केली. त्यानंतर व्यवस्थापन परिषदेत चर्चा करून डॉ. काळकर यांची प्र-कुलगुरु पदावर नियुक्ती करण्यात आली.

लोकसत्ता

Sun, 27 August 2023

<https://epaper.loksatta.com/c/>

पुणे विद्यापीठाच्या प्र-कुलगुरुपदी डॉ. पराग काळकर यांची नियुक्ती

पुणे : सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या प्र-कुलगुरुपदी वाणिज्य व व्यवस्थापन विद्याशाखेचे अधिष्ठाता डॉ. पराग काळकर यांची नियुक्ती करण्यात आली आहे. विद्यापीठाच्या शनिवारी झालेल्या व्यवस्थापन परिषदेच्या बैठकीत कुलगुरु डॉ. सुरेश गोसावी यांनी डॉ. काळकर यांच्या नावाची घोषणा केली.

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या शैक्षणिक प्रगतीमध्ये सहभागी होऊन नवीन शैक्षणिक धोरण संलग्न महाविद्यालयांमधील सर्व घटकांना सोबत घेऊन त्याची प्रभावी अंमलबजावणी करण्यासाठी प्रयत्न करणार आहे. विद्यापीठाच्या परिक्षेत्रामधील सर्व महाविद्यालय, शिक्षक, आणि विद्यार्थी यांचे प्रश्न सोडवण्यास कुलगुरु यांच्या मार्गदर्शनाखाली प्रयत्न करणार आहे.

- डॉ. पराग काळकर,
(प्र-कुलगुरु)

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या कुलगुरुपदी डॉ. सुरेश गोसावी यांची जूनमध्ये निवड झाली. त्यानंतर प्र-कुलगुरु म्हणून कोणाला संधी मिळणार याकडे लक्ष लागले होते. विद्यापीठ कायद्यात केलेल्या बदलानुसार प्र-कुलगुरु पदासाठी कुलगुरुंनी केलेल्या नामनिर्देशनाला व्यवस्थापन परिषदेने मान्यता देणे आवश्यक

आहे. त्यानुसार कुलगुरुंची निवड झाल्यानंतर लगेचच प्र-कुलगुरुची निवड होणे अपेक्षित होते. मात्र, जवळपास ८० दिवस प्र-कुलगुरुची निवड झाली नव्हती. अखेर डॉ. गोसावी यांनी केलेल्या डॉ. पराग काळकर यांची शिफारस केली. त्यानंतर व्यवस्थापन परिषदेत चर्चा करून डॉ. काळकर यांची प्र-कुलगुरु पदावर नियुक्ती करण्यात आली.

Kesari 28.8.2023

News Paper Clippings During August 2023

Section: Education

प्र-कुलगुरुपदी डॉ. पराग काळकर

म. टा. प्रतिनिधी, पुणे

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या प्र-कुलगुरुपदी डॉ. पराग काळकर यांची नियुक्ती करण्यात आली आहे. डॉ. काळकर सध्या वाणिज्य आणि व्यवस्थापन विद्याशाखेचे प्रभारी अधिष्ठाता म्हणून कार्यरत आहेत. प्र-कुलगुरू होण्यासाठी विद्यापीठाच्या शैक्षणिक संकुलातील काही ज्येष्ठ प्राध्यापक; तसेच संचालक, प्राचार्यांनी जोरदार तयारी केली होती. या स्पर्धेत डॉ. काळकर यांनी बाजी मारली आहे. त्यामुळे डॉ. एन. एस. उमराणी यांच्यानंतर सव्वा वर्षांनी विद्यापीठाला पूर्णवेळ प्र-कुलगुरू मिळाले आहेत.

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या मॅनेजमेंट कौन्सिलची बैठक शनिवारी पार पडली. या बैठकीत कुलगुरू डॉ. सुरेश गोसावी यांनी डॉ. काळकर यांच्या नावाची घोषणा प्र-कुलगुरू म्हणून केली. डॉ. काळकर यांचे नाव विद्यापीठाच्या कुलगुरुपदासाठीही चर्चेत होते. मात्र, तेव्हा काही कारणांनी त्यांची निवड होऊ शकली नाही. डॉ. काळकर एरंडवणा येथील सिंहगड बिझनेस स्कूलचे संचालक म्हणून कार्यरत आहेत. डॉ. काळकर यांनी एम. कॉम., एम. एम. एस. आणि

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाचा प्र-कुलगुरू म्हणून काम करण्याची संधी दिल्याबद्दल कुलगुरू डॉ. सुरेश गोसावी आणि व्यवस्थापन परिषद सदस्यांचा आभारी आहे. नवीन शैक्षणिक धोरणाची अंमलबजावणी महाविद्यालयांमधील सर्व घटकांना सोबत घेऊन करणार आहे.

— डॉ. पराग काळकर, प्र-कुलगुरू, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ

पीएचडीचे शिक्षण पूर्ण केले आहे. त्यांना तीस वर्षांहून अधिक काळ शिक्षण क्षेत्रातील कामाचा अनुभव आहे. ते सध्या श्रीमंत लक्ष्मीबाई दगडुशेट हलवाई दत्त मंदिर ट्रस्टचे विश्वस्त म्हणूनही कार्यरत आहेत.

डॉ. काळकर सुमारे तीन वर्षांपासून प्रभारी अधिष्ठाता म्हणून विद्यापीठात कार्यरत आहेत. त्यांना व्यवस्थापन क्षेत्रात काम करण्याचा दांडगा अनुभव आहे. त्याचप्रमाणे डॉ. काळकर यांनी मॅनेजमेंट कौन्सिलवरही काम केले आहे. त्यांच्यावर विद्यापीठात आणि संलग्न कॉलेजांमध्ये शैक्षणिक धोरणाची अंमलबजावणी करण्याची महत्त्वाची जबाबदारी राहणार आहे. तत्कालीन प्रभारी प्र-कुलगुरू डॉ. संजीव सोनवणे यांच्यानंतर आता प्र-कुलगुरुपदाची धुरा डॉ. काळकर यांच्याकडे आली आहे.

डॉ. काळकर यांनी वाणिज्य आणि व्यवस्थापन या दोन्ही विषयांमध्ये पदव्युत्तर पदवी प्राप्त केली असून, व्यवस्थापन विषयांमध्ये पीएचडी केली आहे. त्यांचे शिक्षण पुणे विद्यापीठाशी संलग्न महाविद्यालयांतून झाले आहे. गेली २५पेक्षा अधिक वर्षे ते पदव्युत्तर पदवी अभ्यासक्रमांचे शिक्षक म्हणून काम करीत आहेत. 'आयआयएम, अहमदाबाद'मधून त्यांनी पूर्ण वेळ फॅकल्टी डेव्हलपमेंट प्रोग्रॅम पूर्ण केला आहे. विद्यापीठामध्ये दोन वेळा पदव्युत्तर शिक्षक या गटामधून सिनेटवर प्रतिनिधित्व केले असून, तेरा वर्षांपेक्षा अधिक काळ व्यवस्थापनशास्त्र महाविद्यालयाचे संचालक म्हणून कार्यरत आहेत. गेल्या २६ वर्षांमध्ये विद्यापीठाच्या विविध अधिकार मंडळावर त्यांनी काम केले आहे.

Maharashtra Times 28.8.2023

Commerce & mgmt dept dean Parag Kalkar is SPPU pro-VC

SwatiShindeGole
@timesgroup.com

Pune: The Savitribai Phule Pune University (SPPU) on Saturday appointed the dean of commerce and management department, Parag Kalkar, as the pro-vice-chancellor.

The decision was announced in a management council meeting by vice-chancellor Suresh Gosavi. The new pro-vice-chancellor, Kalkar, was also in the race for the VC's post.

Kalkar told TOI, "I would actively be involved in SPPU's academic progress. We would take every college with us to implement the National Education Policy effectively. Also, I would concentrate on problems faced by students and teachers under the guidance of the vice-chancellor."

The decision to appoint

I would actively be involved in SPPU's academic progress. Also, I would concentrate on problems faced by students and teachers under the guidance of the vice-chancellor

Parag Kalkar | PRO-VICE-CHANCELLOR, SPPU

Kalkar was taken nearly 80 days after the appointment of the SPPU vice-chancellor. Council members during the Saturday meeting had insisted that the management declared the name because several works where the pro-vice-chancellor's signatures were required were pending.

The university also decided to increase the hostel intake capacity. A proposal would be sent to the state government for funding.

Management council member, Sagar Vaidya said,

"Currently, the hotels can accommodate 2,800 students as against 8,000 admissions. It was decided in the meeting to construct two new hostels for the students."

The examination department was directed in the meeting to speed up releasing results so that students did not face problems in securing admission to higher universities. The appointment of 26 non-teaching staff members was also stayed after objections were raised by the council members.

The Times of India 28.8.2023

News Paper Clippings During August 2023

Section: Education

लोकमत

बारावीचा निकाल ३२.१३ टक्के

पुरवणी परीक्षेत लातूर सर्वाधिक ५८.५५ तर पुणे विभागाला २९.३६ टक्के

लोकमत न्यूज नेटवर्क
पुणे : राज्य माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शिक्षण मंडळामार्फत जुलै-ऑगस्टमध्ये घेण्यात आलेल्या बारावीच्या पुरवणी परीक्षेचा निकाल ३२.१३ टक्के लागला असून, गतवर्षाच्या तुलनेत निकालात काही अंशी घट झाली आहे.

त्यात राज्यात सर्वाधिक ५८.५५ टक्के निकाल लातूर विभागाचा लागला आहे तर सर्वात कमी २४.८२ टक्के निकाल मुंबई विभागाचा लागला आहे तसेच पुणे विभागाचा निकाल २९.३६ टक्के लागला आहे. विशेष म्हणजे पुरवणी परीक्षेतही मुली आघाडीवर असून, मुलींची टक्केवारी मुलांपेक्षा ७ टक्क्यांनी अधिक आहे.

इयत्ता बारावीच्या पुरवणी परीक्षेचा निकाल सोमवारी (दि. २८) दुपारी एक वाजता ऑनलाईन जाहीर करण्यात आला. मंडळामार्फत १८ जुलै ते ११ ऑगस्टदरम्यान परीक्षा घेण्यात आली होती. विज्ञान, कला, वाणिज्य व व्होकेशन या शाखांतील एकूण ७० हजार २०५ विद्यार्थ्यांनी परीक्षेसाठी नोंदणी केली होती. त्यापैकी परीक्षा दिलेल्या ६८ हजार ९०९ विद्यार्थ्यांपैकी २२ हजार १४४ विद्यार्थी उत्तीर्ण झाले आहेत.

राज्यात सर्वाधिक मुंबई विभागातून २८ हजार ८६६ विद्यार्थ्यांनी परीक्षा दिली तरी या विभागाचा निकाल सर्वात कमी २४.८२ टक्के लागला आहे तर लातूर विभागापाठोपाठ औरंगाबाद विभागाचा ४९.६४, नागपूरचा ३७.६३, नाशिकचा ३६.८१, अमरावती ३२.०२, कोल्हापूर ३०.१५, पुणे २९.३६ आणि कोकण विभागाचा २७.७४ टक्के निकाल लागला आहे.

विज्ञान शाखेचा सर्वाधिक तर वाणिज्यचा निकाल कमी

■ शाखांनिहाय निकालामध्ये विज्ञान शाखेने बाजी मारली आहे. या शाखेचा निकाल ५५.२३ टक्के लागला आहे. तर कला शाखेचा २०.५९, वाणिज्य शाखेचा १४.६८, व्यवसाय अभ्यासक्रम १७.८६ आणि आयटीआयचा ८९.२५ टक्के निकाल लागला आहे.

■ सर्वाधिक २६ हजार ४८९ विद्यार्थ्यांनी विज्ञान शाखेची परीक्षा दिली होती. त्याखालोखाल वाणिज्यची २० हजार ६२४ आणि कला शाखेची २० हजार १३१ विद्यार्थ्यांनी परीक्षा दिली होती. सर्वात कमी निकाल वाणिज्य शाखेचा लागला आहे.

मागील तीन वर्षांचा निकाल

सप्टेंबर-ऑक्टोबर २०२१ २५.८७ टक्के
जुलै-ऑगस्ट २०२२ ३२.२७ टक्के
जुलै-ऑगस्ट २०२३ ३२.१३ टक्के

पुरवणी परीक्षेतही मुलीच आघाडीवर

ही परीक्षा एकूण ६८ हजार ९०९ मुला-मुलींनी दिली होती. परीक्षेला ४३ हजार ४६० मुले व २५ हजार ४४९ मुली होत्या. मुलांच्या तुलनेत मुलींची संख्या कमी होती. त्यापैकी १ हजार २९४ मुली तर १२ हजार ८५० मुले उत्तीर्ण झाले. मुलींची टक्केवारी ३६.५२ तर मुलांची टक्केवारी २९.५६ आहे. मुलांपेक्षा सात टक्क्यांनी अधिक आहे.

पुन्हा दहावीला बसली, तरी ७० टक्के पोरं नापास झाली !

लोकमत न्यूज नेटवर्क
पुणे : राज्य माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शिक्षण मंडळाने दहावीच्या पुरवणी परीक्षेचा निकाल जाहीर केल्यामुळे आता विद्यार्थ्यांचा अकरावी प्रवेशाचा मार्ग सुकर होणार आहे. दहावी परीक्षेचा निकाल २९.८६ टक्के लागला असून, राज्यातील १३ हजार ४७८ विद्यार्थी अकरावीमध्ये प्रवेश घेऊ शकणार आहेत. बारावीप्रमाणेच दहावीच्या पुरवणी परीक्षेतही लातूर विभागाचा निकाल सर्वाधिक ५९.४७ टक्के लागला आहे. तर पुणे विभागीय मंडळाचा निकाल सर्वात कमी २२.२२ टक्के लागला आहे.

या परीक्षेत एक किंवा दोन विषयात उत्तीर्ण न होऊ शकलेल्या एकूण विद्यार्थ्यांची संख्या १७ हजार ३१९ एवढी आहे. तरीही एटीकेटी सवलतीद्वारे हे विद्यार्थी अकरावी प्रवेशासाठी पात्र ठरणार आहेत. राज्य मंडळामार्फत १८ जुलै ते १ ऑगस्ट २०२३ या कालावधीत इयत्ता दहावीची लेखी व प्रात्यक्षिक परीक्षा घेण्यात आली.

परीक्षेत कॉपीचे प्रमाण कमी

■ परीक्षा काळातील संभाव्य गैरप्रकारांना आळा बसावा, या दृष्टीने मंडळामार्फत संपूर्ण राज्यात भरारी पथके नेमण्यात आली होती. तसेच प्रत्येक जिल्ह्यात जिल्हाधि-काऱ्यांच्या अध्यक्षतेखाली दक्षता समिती स्थापन करण्यात आली होती. त्यामुळे कॉपीचे प्रमाण घटल्याचे दिसून आले.

■ औरंगाबादमध्ये ७ तर नाशिक -१ हे विभाग वगळता इतर सहा विभागांमध्ये कॉपीचे प्रमाण शून्य आहे.

आकडे काय सांगतात?

- राज्यातील एकूण मंडळे : ९
- पुरवणी परीक्षेसाठी नोंदणी केलेले विद्यार्थी : ४९ हजार ३७७
- परीक्षेला बसलेले विद्यार्थी : ४५ हजार १६६
- उत्तीर्ण झालेले विद्यार्थी : १३ हजार ४७८
- राज्यातील उत्तीर्णचे प्रमाण : २९.८६ टक्के

राज्यात परीक्षेदरम्यान अतिवृष्टीचा इशारा दिल्यामुळे काही विषयांची परीक्षा पुढे ढकलण्यात आली होती. विद्यार्थ्यांना राज्य मंडळाच्या www.mahresult.nic.in या अधिकृत संकेतस्थळावर ऑनलाईन निकाल पाहता येणार आहे.

विभाग मंडळनिहाय दहावीच्या निकालाची आकडेवारी

पुणे	२२.२२
नागपूर	४१.९०
औरंगाबाद	३७.२५
मुंबई	२५.७५
कोल्हापूर	२९.१८
अमरावती	४३.३७
नाशिक	४१.९०
लातूर	५९.४७
कोकण	२७.०३

News Paper Clippings During August 2023

Section: Education

पाच हजार महाविद्यालये, ४२ विद्यापीठांमध्ये शिक्षण धोरण

उच्च व तंत्रशिक्षणमंत्री चंद्रकांत पाटील यांची माहिती; ३३ लाख विद्यार्थ्यांना फायदा

पुढारी ANCHOR

पुणे : पुढारी वृत्तसेवा

केंद्र सरकारने राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणाची अंमलबजावणी २०२० मध्ये सुरू केल्यानंतर, तत्कालीन राज्य सरकारने त्याची अंमलबजावणी करण्याला विरोध दर्शविला. त्यामुळे तीन वर्षे हे धोरण राज्यात राबविता आले नाही. त्यानंतर माझ्याकडे याची जबाबदारी आल्यानंतर, पंधराशे कॉलेजांमध्ये हे धोरण राबविण्यात यशस्वी झाले. पुढच्या वर्षी पाच हजार कॉलेज आणि ४२

“केंद्रीय नेतृत्वाने माझ्यावर विश्वास ठाकून, शैक्षणिक धोरणाची अंमलबजावणी करण्यासाठी मला शिक्षणमंत्री केले आहे. एक वर्षापूर्वी माझ्याकडे उच्च व तंत्रशिक्षण मंत्रालयाचा पदभार देण्यात आला. २०१४ ते २०१९ या काळात महसूल, सहकार, सार्वजनिक बांधकाम अशा आठ खात्यांचा पदभार होता. त्या सर्व विभागांची कामगिरी चांगली राहिली आहे.

- चंद्रकांत पाटील, उच्च व तंत्रशिक्षणमंत्री

विद्यापीठांमध्ये हे धोरण राबविण्यात येणार आहे. याचा फायदा राज्यातील ३३ लाख विद्यार्थ्यांना होणार असल्याची माहिती उच्च व तंत्रशिक्षणमंत्री चंद्रकांत पाटील यांनी दिली.

सतीश मिसाळ एज्युकेशनल

फाउंडेशनच्या ब्रिक्स ग्रुप ऑफ इन्स्टिट्यूटच्या वर्धापन दिनाच्या कार्यक्रमात पाटील बोलत होते. या वेळी फाउंडेशनच्या अध्यक्षा आमदार माधुरी मिसाळ, संचालक पूजा मिसाळ, दीपक मिसाळ, ब्रिक्स कॉलेज ऑफ आर्किटेक्चरच्या

प्राचार्य डॉ. पूर्वा केसकर आदी उपस्थित होते. या वेळी पाटील यांच्या हस्ते विद्यार्थ्यांना पारितोषिकांचे आणि शिष्यवृत्तीचे वाटप करण्यात आले. माधुरी मिसाळ यांनी ब्रिक्स ग्रुप ऑफ इन्स्टिट्यूटची माहिती देत, विद्यार्थ्यांना करिअरच्या दृष्टीने मार्गदर्शन केले.

My Pune Edition
Aug 29, 2023 Page No. 4
newspaper.pudhari.co.in

संक्षिप्त

डॉ. काळकर यांनी स्वीकारला पदभार

पुणे : सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाचे प्र-कुलगुरू म्हणून

डॉ. पराग चंद्रकांत काळकर यांनी विद्यापीठ आवारातील सर्व महापुरुषांना अभिवादन करून सोमवारी पदभार स्वीकारला. प्र-कुलगुरूच्या निवडीवर वादंग निर्माण झालेले असताना विद्यापीठ प्रशासनाने निवड कशी योग्य आहे, यासंदर्भात स्पष्टीकरण दिले आहे. विद्यापीठाचे

कुलगुरू डॉ. सुरेश गोसावी यांनी दिलेल्या माहितीनुसार, 'प्र-कुलगुरू' या संविधानिक पदावरील नियुक्तीबाबत विद्यापीठ कायद्यातील तरतुदीनुसार सर्व नियमांचा अभ्यास करून नुकत्याच झालेल्या व्यवस्थापन परिषदेमध्ये विद्यापीठाच्या प्र-कुलगुरूपदी डॉ. पराग काळकर यांची नियुक्ती करण्यात आली. कुलगुरू व प्र-कुलगुरू यांच्यात एकवाक्यता असावी, हाच विद्यापीठ कायद्यातील तिसऱ्या सुधारणेमागचा मूळ उद्देश होता. विद्यापीठ कायद्यातील तरतुदीनुसार प्र-कुलगुरू निवडीचा निर्णय व्यवस्थापन परिषदेच्या संमतीनेच घेण्यात आला आहे. माझ्याकडे प्राप्त झालेल्या सर्व अर्जांमधून योग्य उमेदवार प्र-कुलगुरू पदासाठी निवडण्याचा प्रामाणिक प्रयत्न केला. सर्व कायदेशीर बाबी तपासूनच डॉ. काळकर यांची निवड करण्यात आली.

Pune Edition
Aug 29, 2023 Page No. 7
newspaper.pudhari.co.in

News Paper Clippings During August 2023

Section: Education

पुढील वर्षी ४२ विद्यापीठांमध्ये शैक्षणिक धोरणाची अंमलबजावणी

लोकसत्ता प्रतिनिधी

चंद्रकांत पाटील यांची माहिती

पुणे : केंद्र सरकारने राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण २०२०मध्ये घोषित केले. मात्र, राज्यात ३३ महिने केंद्र सरकारला सहकार्य न करणारे सरकार होते. त्यामुळे तीन वर्षे राज्यात धोरणाची अंमलबजावणी झाली नाही. उच्च व तंत्रशिक्षण मंत्रिपदाची जबाबदारी माझ्याकडे आल्यानंतर १५०० महाविद्यालयांमध्ये हे धोरण राबवण्यात यशस्वी झालो. पुढील वर्षी पाच हजार महाविद्यालये, ४२ विद्यापीठे, ३३ लाख विद्यार्थ्यांसाठी राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण लागू करण्यात येईल. त्यामुळे विद्यार्थ्यांना त्यांच्या आवडीचे शिक्षण घेण्याची संधी मिळणार आहे, अशी माहिती उच्च व तंत्रशिक्षणमंत्री चंद्रकांत पाटील यांनी दिली.

ब्रिक्स ग्रुप ऑफ इन्स्टिट्यूटच्या

वर्धापन दिन कार्यक्रमात पाटील बोलत होते. सतीश मिसाळ एज्युकेशन फाउंडेशनच्या अध्यक्ष, आमदार माधुरी मिसाळ, संचालक पूजा मिसाळ, दीपक मिसाळ, ब्रिक्स कॉलेज ऑफ आर्किटेक्चरच्या प्राचार्य डॉ. पूर्वा केसकर या वेळी उपस्थित होते. याच कार्यक्रमात पाटील यांच्या हस्ते अक्षिता साठे,

भूमिका गायके, अभिजित लांडगे, सीमा खान, गौरी ठाणगे या विद्यार्थ्यांना पारितोषिके आणि शिष्यवृत्तीही प्रदान करण्यात आली. पाटील म्हणाले, की अखिल भारतीय विद्यार्थी परिषदेच्या माध्यमातून माझ्या आयुष्यातील वीस वर्षे शिक्षण क्षेत्रात गेली. या क्षेत्राची संपूर्ण माहिती आहे. उच्च व

तंत्रशिक्षण विभागाचे आयएसएस दर्जाचे सचिवही माझ्याशी बोलायला घाबरतात. ते जी माहिती सांगतात, ती मला आधीपासून माहिती असते अशा वेळी नवीन कोणी शिक्षण मंत्री झाला असता, तर त्याला यूजीसी, एआयसीटीई, बी-आर्च, एम-आर्च, माहेड, सीईटी हे सर्वच त्याच्यासाठी नवीन असते. त्यामुळे केंद्रीय नेतृत्वाने माझ्यावर विश्वास टाकून शैक्षणिक धोरणाची अंमलबजावणी करण्यासाठी मला उच्च व तंत्रशिक्षणमंत्री केले. माझ्याकडे २०१४ ते २०१९ या काळात महसूल, सहकार, सार्वजनिक बांधकाम अशा आठ खात्यांचा पदभार होता. उच्च व तंत्रशिक्षण खाते देऊन आता साईडिंगल टाकले, असे अनेकांना वाटले मात्र, पंतप्रधान नरेंद्र मोदी, अमित शहा, जे. पी. नड्डा यांनी खूप विचारपूर्वक मला हे खाते दिले.

News Paper Clippings During August 2023

Section: Education

सकाळ

पाच हजार महाविद्यालयांत पुढील वर्षी राष्ट्रीय धोरण

तंत्र शिक्षण मंत्री चंद्रकांत पाटील यांची माहिती

पुणे, ता. २९ : "महाविकास आघाडीच्या सत्ता काळात शैक्षणिक धोरणाची अंमलबजावणी झालेली नाही. नवीन सरकार सत्तेत आल्यानंतर वर्षभरात राज्यातील दोड हजार महाविद्यालयांत राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण लागू करण्यात आले. पुढील वर्षी राज्यातील सर्व ४२ विद्यापीठांतील पाच हजार महाविद्यालयांत राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणाची अंमलबजावणी केली जाणार आहे," अशी माहिती राज्याचे उच्च शिक्षण व तंत्र शिक्षण मंत्री चंद्रकांत पाटील यांनी दिली.

सतीश मिसाळ एम्प्लोईमेंट फाउंडेशनच्या ब्रिक ड्रप ऑफ इनिटिव्हिटीच्या दहाव्या स्वरूपा दिव आणि फंदोबंदन समारंभात चंद्रकांत पाटील आणि राज्य शिक्षण मंत्री दीपक केसरकर प्रमुख पात्राणे म्हणून उपस्थित होते. कार्यक्रमात केसरकर यांच्या हस्ते आर्किटेक्चर आणि इंटीरिअर डिझाइनच्या विद्यार्थ्यांना पदवी,

तर पाटील यांच्या हस्ते विद्यार्थ्यांना शिष्यवृत्ती देण्यात आली. यावेळी फाउंडेशनच्या अध्यक्षा व आमदार माधुरी मिसाळ, दीपक मिसाळ, संवाल्किर डॉ. पूजा मिसाळ, करण मिसाळ, मानसी देशपांडे, मनोज देशपांडे, प्राचार्या डॉ. पूर्वा केसरकर, उपराज्यमंत्री मनसुखी देशमुख, इटोरियर विभाग प्रमुख मधुसूता शिरोळकर उपस्थित होते. केसरकर म्हणाले, "राष्ट्रीय शिक्षण धोरणात कौशल्य विकासाला भर देण्यात येत आहे. ज्याच्या गरजा लक्षात घेऊन विकास केला जात आहे. आज पदवी घेताना आवडणाऱ्या अन्य शाखेच्या विषयांचा अभ्यास करू शकतो."

"आर्किटेक्चर आणि इंटीरिअर डिझाइनच्या शिक्षणाबरोबर उच्च दर्जाचे म्हणून ब्रिकमध्ये विद्यार्थ्यांची जाडपाडण होत आहे. प्रकल्प व्यवस्थापन अभ्यासक्रम नव्याने सुरू केला आहे," अशी माहिती माधुरी मिसाळ यांनी दिली.

Pune, Pune-Today
30/08/2023 Page No. 3

लोकमत

एकसमान अभ्यासक्रमासाठी ई-अभ्यास मंडळाची स्थापना

लोकमत न्यूज नेटवर्क
पुणे : राज्यातील अकृषी विद्यापीठात एकसमान अभ्यासक्रम आराखडा तयार करण्यासह ई-अभ्यास मंडळ मंचाची स्थापना करण्यात येणार आहे. राज्य शासनाने या मंचाचा आराखडा तयार करण्यासाठी मुंबई विद्यापीठाच्या कुलगुरूंच्या अध्यक्षतेखाली सात कुलगुरूंची समिती गठित केली आहे.

ही समिती मंचाला मार्गदर्शन करण्याबरोबरच अभ्यासक्रम व श्रेयांक आराखडा एकसमान राहण्याच्या दृष्टीने विद्यापीठांमध्ये समन्वय साधणार आहे. राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणाची राज्यात अंमलबजावणीच्या दृष्टीने ज्येष्ठ शास्त्रज्ञ डॉ. रघुनाथ माशेलकर यांच्या अध्यक्षतेखाली कार्यबल गट स्थापन करण्यात आला होता. राज्यात एकसमान अभ्यासक्रम आराखडा तयार होण्याच्या तसेच

कुलगुरूंच्या समन्वय समितीची रचना

मुंबई विद्यापीठाचे कुलगुरू समितीचे अध्यक्ष असतील. सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, कवयित्री बहिणाबाई चौधरी उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ, गोंडवाना विद्यापीठ, शिवाजी विद्यापीठ व एसएनडीटी विद्यापीठाचे कुलगुरू समितीचे सदस्य असतील. मुंबई विद्यापीठाचे प्र-कुलगुरू सदस्य सचिव म्हणून काम पाहतील.

विद्यापीठांमध्ये अभ्यासक्रमांची देवाण-घेवाण होण्याच्या दृष्टीने डॉ. माशेलकर कार्यबल गटाने ई-अभ्यास मंडळ मंचाची स्थापन करण्याची शिफारस केली होती. त्यासाठी समन्वय समिती गठित करण्यात आली आहे.

Pune Main
Page No. 4 Aug 31, 2023
Powered by: erelego.com

News Paper Clippings During August 2023

Section: Education

लोकमत

राज्यात १ हजार ४९९ ठिकाणी नवी महाविद्यालये मुख्यमंत्र्यांच्या अध्यक्षतेखाली बैठक

लोकमत न्यूज नेटवर्क

मुंबई : राज्यातील अकृषी विद्यापीठांच्या क्षेत्रामध्ये उच्च शिक्षणासाठी महाविद्यालये आणि परिसंस्था सुरू करण्यासाठी स्थळबिंदू निश्चित केले जातात. या स्थळबिंदू निश्चितीच्या २०२४ ते २०२९ या पंचवार्षिक बृहत आराखड्यास बुधवारी मुख्यमंत्री एकनाथ शिंदे यांच्या अध्यक्षतेखालील राज्य उच्च शिक्षण व विकास आयोगाच्या (माहेड) बैठकीत मान्यता देण्यात आली. यावर्षी राज्यात १ हजार ४९९ ठिकाणी महाविद्यालये सुरू करता येणार आहेत.

महाराष्ट्र राज्य उच्च शिक्षण व विकास आयोगाची (माहेड) बैठक बुधवारी सहाद्री अतिथीगृह येथे पार पडली. बैठकीस उपमुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस, विधानसभा विरोधी पक्षनेते विजय वडेईवार, उच्च व तंत्रशिक्षणमंत्री चंद्रकांतदादा पाटील, वैद्यकीय शिक्षणमंत्री हसन मुश्रीफ,

आराखड्याला मान्यता

■ २०२४ ते २०२९ या पंचवार्षिक स्थळबिंदू आराखड्यामध्ये १५३७ नवीन प्रस्तावित ठिकाणे होती, त्यापैकी १४९९ ठिकाणे पात्र ठरली असून या आराखड्याला मान्यता देण्यात आली.

कौशल्य विकास व उद्योजकता मंत्री मंगलप्रभात लोढा यांच्यासह वरिष्ठ अधिकारी उपस्थित होते.

विद्यापीठाने दर पाच वर्षांनी तयार केलेल्या सर्वसमावेशक सम्यक योजनेस महाराष्ट्र राज्य उच्च शिक्षण व विकास आयोगाची मान्यता घेण्यात येते. त्यानुसार सम्यक योजनेशी अनुरूप २०२४-२५ च्या वार्षिक योजना प्रस्ताव आणि सन २०२४ ते २९ या पंचवार्षिक योजनेच्या बृहत आराखड्यावर या बैठकीत चर्चा करण्यात आली.

Pune Main
Page No. 5 Aug 31, 2023
Powered by: erelego.com

लोकमत

दहावी, बारावी पुरवणी परीक्षेत पास झालात ?

व्यावसायिक कोर्सला प्रवेशाची संधी

लोकमत न्यूज नेटवर्क

पुणे : राज्य माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शिक्षण मंडळातर्फे जुलै - ऑगस्ट २०२३ मध्ये घेतलेल्या दहावी आणि बारावीच्या पुरवणी परीक्षेचा निकाल नुकताच जाहीर झाला. यात उत्तीर्ण झालेल्या विद्यार्थ्यांना तंत्रशिक्षण संचालनालयाने विविध व्यावसायिक अभ्यासक्रमांना प्रवेशाची संधी उपलब्ध करून दिली आहे. प्रथम वर्ष पदविका, थेट द्वितीय वर्ष अभ्यासक्रमांना प्रवेश घेता येणार असून, विद्यार्थ्यांना डीटीईच्या संकेतस्थळावर नोंदणी करावी लागणार आहे.

दहावीनंतर प्रथम वर्ष अभियांत्रिकी डिप्लोमा आणि बारावी/आयटीआय नंतरच्या थेट द्वितीय वर्ष अभियांत्रिकी पदविका अभ्यासक्रमांच्या संस्थास्तरीय जागांवर प्रवेशासाठी ऑनलाइन नोंदणी, कागदपत्रांची पडताळणी, अर्ज निश्चिती करणे या प्रक्रिया प्रवेशाची अंतिम तारीख दि. ८ सप्टेंबरपर्यंत सुरू राहणार आहे. बारावीनंतर औषधनिर्माणशास्त्र पदविका अभ्यासक्रमांसाठी ऑनलाइन नोंदणी, कागदपत्रांची पडताळणी, अर्ज निश्चिती करणे आदी प्रक्रिया २० सप्टेंबरपर्यंत सुरू राहणार आहे. अधिक माहिती dte.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर मिळणार आहे.

कोणत्या शाखेत घेता येईल प्रवेश

- दहावी उत्तीर्ण : अभियांत्रिकी, तंत्रज्ञान, वास्तुकला पदविका
- बारावी उत्तीर्ण : औषधनिर्माणशास्त्र, हॉटेल मॅनेजमेंट, ऑप्टिकल टेक्नॉलॉजी, सरफेस कोटिंग टेक्नॉलॉजी पदविका
- बारावी / आयटीआय : थेट द्वितीय वर्ष पदविका अभ्यासक्रम

संस्थास्तरावरील कोट्यामध्ये आणि 'कॅप'नंतर रिक्त राहिलेल्या जागांवर प्रवेश घेण्यास इच्छुक विद्यार्थ्यांनी ऑनलाइन नोंदणी करून ई-स्कूटनी किंवा प्रत्यक्ष स्कूटनीद्वारे कागदपत्रांची पडताळणी, अर्ज निश्चिती करणे आवश्यक आहे. उमेदवारांनी प्रवेशासाठी संस्थांमध्ये स्वतंत्रपणे अर्ज करावेत, असे आवाहन डीटीईचे संचालक डॉ. विनोद मोहितकर यांनी केले आहे.

Pune Main
Page No. 4 Aug 31, 2023
Powered by: erelego.com

News Paper Clippings During August 2023

Section: Career

पुढारी

पुढारी EDU दिशा

भौतिकशास्त्रातील करिअर संधी

आज ज्या पद्धतीने तंत्रज्ञान बदलत आहे, ते पाहता फिजिक्सच्या अभ्यासक्रमाचे महत्त्व वाढत चालले आहे. म्हणूनच सर्वोत्तम करिअरसाठी आजही फिजिक्सची निवड अग्रक्रमाने केली जाते. या विषयात अध्ययन केल्यास करिअरची अनेक कवाडे उघडू शकतात. अलीकडच्या काळात तंत्रज्ञानाचा वाढलेला पगडा पाहता फिजिक्सचे महत्त्व अन्य विषयांच्या तुलनेत अधिक दिसून येते.

भौतिकशास्त्र हा बहुतांश विद्यार्थ्यांचा आवडीचा विषय मानला जातो. यात प्रत्येक ठिकाणी नवीन शिकण्याला आणि कृती करण्याला वाव आहे. ही शास्त्राची अशी शाखा आहे, की त्यात नैसर्गिक, त्याचे मूलभूत सिद्धांत, ऊर्जांचे विविध स्वरूप याचा सविस्तरपणे अभ्यास केला जातो. या कारणांमुळेच भौतिकशास्त्राला सायन्स, इंजिनिअरिंग आणि टेक्नॉलॉजी आदी विषयांची जननी मानली जाते.

भौतिकशास्त्राच्या शाखा

अ‍ॅस्ट्रोफिजिक्स : ही एक अ‍ॅस्ट्रोनॉमीची शाखा आहे. या अंतर्गत भौतिकशास्त्राचे अध्ययन केले जाते. त्याचबरोबर यात स्पेक्ट्रोस्कोपी, फोटोमेट्री, कॉस्मोलॉजी आदींची माहिती दिली जाते.

बायोफिजिक्स : या शाखेतर्गत प्रमुख घटकांच्या प्रयोगाची माहिती सविस्तरपणे सांगितली जाते. थेरीअरदेखील विशेष लक्ष दिले जाते. फिजिकल सायन्सच्या माध्यमातून जैविक संरचनेची माहिती मिळते.

फ्लुईड फिजिक्स : ही फिजिक्सची अशी शाखा आहे की, त्याअंतर्गत फ्लुईड (गॅस, लिक्विड आणि प्लाज्मा) च्या कृतीचे अध्ययन केले जाते. या माध्यमातून नैसर्गिक, औद्योगिक प्रक्रिया समजून घेणे आणि नियंत्रित करण्यास मदत मिळते.

- नवीन काळे

ऑप्टिकल फिजिक्स : या माध्यमातून प्रकाश आणि चिज्जनाबाबत माहिती मिळते. विशेषतः इलेक्ट्रोमॅग्नेटिक रेडिएशन, एक्स-रे, मायक्रोवेव्ह आदींबाबत विद्यार्थी सूक्ष्म माहिती जाणून घेतात.

जिओ फिजिक्स : ही एक भौतिकशास्त्राची अशी शाखा आहे की, त्यात फिजिकल माध्यमातून पृथ्वीचे अध्ययन केले जाते. ही शाखा सिस्मॉलॉजी, हायड्रॉलॉजी, एटमोस्फेरिक हयड्रोलॉजीवर प्रकाश टाकते.

मटेरियल सायन्स : याअंतर्गत दोन्ही मार्गांनी जसे की बल, उष्णता, प्रकाश, मॅग्नेटिज्म आदी घटकांत घेणाऱ्या मटेरियलचा अभ्यास केला जातो. यात रसायन, सोलिड मेकॅनिक्स आदींची माहिती दिली जाते.

मेडिकल फिजिक्स : याअंतर्गत फिजिक्सचे सिद्धांत, औषधांची पिअरी, कार्यप्रणाली, औषधांचा परिणाम वाढवण्यात फिजिक्सची भूमिका, रेडिओलॉजी, न्यूक्लियर अल्ट्रासाउंड, मॅग्नेटिक आदींची माहिती दिली जाते.

मॉलिक्यूलर फिजिक्स : यात मॉलिक्यूलसची प्रॉपर्टी, केमिकल बॉन्ड, मॉलिक्यूलर डायनॅमिक्स आदींचा अभ्यास केला जातो. यात अ‍ॅटॉमिक फिजिक्स, मॉलिक्यूलसच्या कृतीची

आणि संरचनेची माहिती दिली जाते.

न्यूक्लियर फिजिक्स : या शाखेतर्गत अ‍ॅटॉमिक न्यूक्लियरच्या गुण-अवस्थांवर प्रकाश टाकला जातो. न्यूक्लियर पावर जनरेशन, न्यूक्लियर वेपन टेक्नॉलॉजी या क्षेत्रात नवीन तंत्र म्हणून सामील झाले आहे.

प्लाज्मा फिजिक्स : या क्षेत्रात मुख्यतः अ‍ॅस्ट्रोफिजिक्स, स्पेस फिजिक्स, गॅस डिस्चार्ज आदींची मूलभूत माहिती दिली जाते. प्लाज्मा फेजमुद्रा या शाखेतील एका विषयाचा भाग आहे.

इंजिनिअरिंग फिजिक्स : हे क्षेत्र इंजिनिअरिंग आणि सायन्समध्ये रस दाखवणाऱ्या विद्यार्थ्यांना खूप भावते. या विषयाच्या माध्यमातून विद्यार्थी इलेक्ट्रॉनिक्स, थर्मोडायनॅमिक्स आदी ठिकाणी सहजपणे जांब मिळवू शकतात.

रोजगाराची संधी : फिजिक्सचा अभ्यासक्रम पूर्ण करणाऱ्या विद्यार्थ्यांना प्रमुख सरकारी आणि विनासरकारी संस्था, प्रोफेशनल्समध्ये विपुल संधी असते. इलेक्ट्रॉनिक्स सारभाई स्पेस सेंटर, नॅशनल फिजिक्स लॅबोरेटरी, डिफेंस, एअरफोर्स, रिसर्च सेंटर, हॉस्पिटल्स, फिजिक्स रिसर्च लॅबोरेटरी आदी ठिकाणी जांब मिळू शकतो. तसेच खासगी क्षेत्रात मॅन्युफॅक्चरिंग इंडस्ट्री, इलेक्ट्रॉनिक्स आणि कम्युनिकेशन सेंटर, कन्स्ट्रक्शन फर्म, एडिटेशन इंडस्ट्री, फायनान्सियल सेक्टर, एनबीओ आदी, वाणिज्य अ‍ॅटॉमिक रिसर्च ऑर्गनायझेशन, न्यूक्लियर इन्स्टीट्यूशन सेंटरमध्ये देखील रोजगाराची संधी मिळते. रिसर्च आणि टीचिंग क्षेत्रात रस असणाऱ्यांसाठी भौतिकशास्त्र महत्त्वाचे ठरते.

Pune Edition
Aug 2, 2023 Page No. 9
newspaper.pudhari.co.in

News Paper Clippings During August 2023

Section: Career

लोकमत

पुणे, गुरुवार, दि. ३१ ऑगस्ट २०२३

६

एज्युकनेक्ट

epaper.lokmat.com

कला, वाणिज्य शाखेच्या विद्यार्थ्यांमध्ये अर्थशास्त्र अवघड असल्याचा गैरसमज असतो. मात्र, हा विषय सोपा असून मानवी जीवनात अर्थशास्त्राला खूप महत्त्व आहे. अर्थशास्त्रात मानवांचे जगणे, जीवन समृद्ध व आनंदादायी करण्याची क्षमता आहे. अर्थशास्त्ररूपी मित्र जगण्याला अर्थपूर्ण करू शकतो. अर्थशास्त्रातील पदवी, पदव्युत्तर पदवीचे शिक्षण तसेच सेट-नेट, पीएच.डी. केल्यास उत्तुंग यश मिळवता येते.

अर्थतज्ज्ञ बना अन् जगणे 'अर्थ'पूर्ण करा

अ लोकडे त्यातही कोरानासारख्या महामारीच्या पार्श्वभूमीवर जागतिक व राष्ट्रीय पातळीवर अर्थकारण कोलमडत असताना ते सावरण्याची ताकद अर्थशास्त्रामध्येच आहे. शासन पातळीवर कररचना व कर आकारणी करण्यासाठी अर्थशास्त्रीय ज्ञानाची नितांत गरज आहे. अन्यथा सरकार नावाच्या यंत्रणेला अपयश येते. देशांतर्गत भाववादीची, महागाईची समस्या निर्माण होते यासाठी शासनला जबाबदार धरले जाते. शेतीशी संबंधित प्रश्नांची उत्तरे शोधण्यासाठी कुशी अर्थशास्त्र अभ्यासकांची गरज सातत्याने भासते.

कशाचा अभ्यास कराल?

- अर्थशास्त्रातील मुख्य दोन अभ्यास शाखा आहेत. १. सूक्ष्म अर्थशास्त्र (Micro Economics) आणि २. समग्र अर्थशास्त्र (Macro Economics). व्यक्तिगत पातळीवरील खर्च, उपभोग, बचत, गुंतवणूक, उपभोग याद्वारे मागणी पुनर्रचालातील बदल यांच्याशी संबंधित अर्थविषयक समस्यांचा अभ्यास हा सूक्ष्म अर्थशास्त्राचा अभ्यासविषय आहे. तर राष्ट्रीय सफल उत्पन्न, उत्पादन, व्यापार, व्याजदर, चलनदाढ, भावदाढ, आंतरराष्ट्रीय व्यापारी संबंध यांच्याशी संबंधित घटक स्थूल अर्थशास्त्राच्या अभ्यासाला जातात.
- व्यक्तीच्या, कुटुंबाच्या, उद्योग-व्यवसाय संस्था आणि देशाच्या दृष्टीने दोन्ही शाखांचा अभ्यास हा तितकाच महत्त्वाचा आहे. पदवी आणि पदव्युत्तर पदवी स्तरावर आपण योग्य विषयाची विशेष विषय म्हणून निवड केली पाहिजे. अर्थशास्त्र, कृषी पित्त पुरवठा, सहकार, विकास व नियोजनाचे अर्थशास्त्र, आंतरराष्ट्रीय संबंध, आंतरराष्ट्रीय वित्तीय संस्था, आयात-निर्यात व्यापार, उपयोजित अर्थशास्त्र, ग्रामीण अर्थव्यवस्थेचे अर्थशास्त्र, श्रम-श्रमिकांचे अर्थशास्त्र, व्यवस्थापकीय अर्थशास्त्र, गुंतवणुकीचे अर्थशास्त्र, सार्वजनिक अर्थशास्त्र, इकोनोमीट्रिक्स, सांख्यिकी अर्थशास्त्र, या आणि अशा काही महत्त्वाच्या शाखांसोबत जवळपास पंचवीस विषयशाखांचा अभ्यास करता येतो. समभाग बाजार, भांडवल बाजार, नाणेबाजार, बँकिंग, शासकीय धोरणे व निर्णय, आर्थिक संक्रमणादरम्यान, वित्तीय विश्लेषण, धोरण विश्लेषण आदी विषयांमध्ये प्रावीण्य संपादन करून यशस्वी करिअर घडविता येते.

कोणत्या क्षेत्रात मिळतील करिअरच्या संधी

अर्थशास्त्रात पदवी, पदव्युत्तर पदवी, नेट - सेट, पीएच.डी. करून महाविद्यालयात, विद्यापीठांमध्ये अर्थशास्त्राचा अध्यापक - संशोधक म्हणून नोकरी करता येते.

बँकांमध्ये नोकरीची संधी

सेबी, इंडियन बँक असोसिएशन, नॅशनल हाउसिंग बोर्ड, आयात-निर्यात बँक, सहकारी बँकात नोकरीच्या उत्तम संधी मिळतात. अर्थशास्त्रासोबत विविध व्यवस्थापन, पर्यावरण, उत्पादन, वित्तीय संबंध यातील पदवी असेल तर ते पुरक ठरते.

अर्थतज्ज्ञांची बाजारपेठांना गरज

अर्थशास्त्रातील संशोधन जागतिक पातळीवर दबलपूर्ण ठरते. जगाभरातील कॉर्पोरेट हाउसेसमध्ये त्यांचे उत्पादन, विक्री, नफा, सामाजिक दायित्व, कामगारांचे प्रश्न, बाजारातील चढ-उतार यांचे विश्लेषण करण्यासाठी अर्थशास्त्राचे उत्तम ज्ञान असणारे वित्तेषक हवे असतात.

आयएफएस, रिझर्व्ह बँक, जागतिक बँकेत करिअर

- शासनाच्या ध्येयधोरणाच्या निश्चितोमध्ये आपला सहभाग असावा. तसेच सरकारी, उच्च पगार आणि मानसन्मानाची नोकरी करू इच्छिणाऱ्या विद्यार्थ्यांना IFS (Indian Economic Services) या केंद्रीय लोकसेवा आयोगाच्या परीक्षेत नशीब अजमावत येते.
- अर्थशास्त्र, सांख्यिकी अर्थशास्त्र, इकोनोमीट्रिक्स, संशोधनाची आवड असणाऱ्यांची भारतीय रिझर्व्ह बँकेत विद्यार्थीदेखणेसमूह संधी आहेत. पदव्युत्तर पदवी करताना अरबी/अंग्रेजी 'एग्नोस्कोलर'ची स्पर्धा परीक्षा देऊन बँकेच्या सेवेत पहिल्या टप्प्यावर दाखल होण्याची संधी असते. याशिवाय अरबी/अंग्रेजी द्वितीय श्रेणीतील नोकरीच्याही संधी खास अर्थशास्त्राच्या विद्यार्थ्यांसाठी असतात. याशिवाय आंतरराष्ट्रीय नाणेनिधी, पुनर्निर्माण आणि विकाससाठीची आंतरराष्ट्रीय बँक (जागतिक बँक) यांच्याही सेवा क्षेत्रात जगण्याच्या संधी अर्थशास्त्राची जागतिक आर्थिक प्रश्नांची आंतरराष्ट्रीय संबंधांची जगात जगण्याच्या विद्यार्थ्यांसाठी असते.

विधी क्षेत्रातही मिळेल यश

आज आपल्याभोवती गुन्हागारीही वाढलेली दिसते. यासाठी विधी पदवी व अर्थशास्त्र संधीने केल्यास आर्थिक खटले उत्तम प्रकारे चालवता येऊ शकतात.

अर्थशास्त्र शिक्षणासाठी सुप्रसिद्ध संस्था

- टाटा समाज विज्ञान संस्था, चेन्नई, मुंबई
- मुंबई स्कूल ऑफ इकोनॉमिक्स, मुंबई विद्यापीठ
- जवाहरलाल नेहरू विद्यापीठ, नवी दिल्ली
- दिल्ली स्कूल ऑफ इकोनॉमिक्स, दिल्ली विद्यापीठ, नवी दिल्ली
- मद्रास स्कूल ऑफ इकोनॉमिक्स, मद्रास
- इंदिरा गांधी इन्स्टिट्यूट ऑफ डेव्हलपमेंट रिसर्च, मुंबई
- इंडियन स्टॅटिस्टिकल इन्स्टिट्यूट
- बनारस हिंदू विद्यापीठ
- शांतिनिकेतन, कोलकाता
- सक्करा प्रेमल विज्ञान संस्था
- कृषी संशोधन व विकास संस्था, बंगलुरु
- जागतिक पातळीवरील ऑक्सफोर्ड, केंब्रिज, कोलंबिया, लंडन स्कूल ऑफ इकोनॉमिक्स

प्रा. डॉ. अजय देकर

करिअर मार्गदर्शक, बारामती

News Paper Clippings During August 2023

Section: Career

लोकमत

भारत होणार इलेक्ट्रॉनिक्स, सेमीकंडक्टर उद्योगाचे हब

ग त ३० वर्षात सॉफ्टवेअरमध्ये आपण बरीच प्रगती करीत हजारां उद्योग उभारले तसेच लाखो रोजगार निर्माण केले. आता पुढील दशक इलेक्ट्रॉनिक्स व सेमीकंडक्टर उद्योगाचे असणार आहे. या क्षेत्रात आयात कमी करून स्थानिक व्यवसाय व रोजगार निर्मिती वाढविण्यावर भर दिला जाणार आहे.

भारताच्या पंतप्रधानांनी सेमिकॉन इंडियामध्ये घोषणा करत आपला देश एक मजबूत चिप उत्पादन आणि संबंधित इकोसिस्टम तयार करेल असे जाहीर केले. सेमीकंडक्टर उद्योग झपाट्याने वाढत आहे आणि त्यानुसार सेमीकंडक्टरची रचना, विकास आणि उत्पादन करण्यासाठी कुशल इलेक्ट्रॉनिक्स अभियंत्यांची मागणीही वाढत आहे. अनेक वैविध्यपूर्ण कौशल्ये या उद्योगात महत्वाची आहेत. उदा. सेमीकंडक्टरचे आर्किटेक्चर आणि सर्किटरी डिझाइन करण्यासाठी अनुभवी व्यावसायिकांची आवश्यकता आहे. अशा व्यावसायिकांना सेमीकंडक्टर

भौतिकशास्त्र, तसेच नवीनतम डिझाइन साधने आणि अनुरूप तंत्रांची चांगली समज असणे आवश्यक आहे. तसेच सेमीकंडक्टर मॅन्युफॅक्चरिंग इंजिनिअर्स हे अर्धसंवाहकांच्या निर्मितीसाठी जबाबदार असतील. त्यांना सेमीकंडक्टर उत्पादन प्रक्रियेची माहिती असणे आवश्यक आहे,

तैवान, कोरिया, जपानमध्येही नोकरी

सेमीकंडक्टर क्षेत्रात मंदी यायची शक्यता खूप कमी आहे. जर कार्यानुभावासाठी तैवान, जपान, कोरिया इथे संधी मिळाली तर आपले करिअर अजून जोमाने उंचीवर जाईल. त्यादृष्टीने त्या देशातील परकीय भाषा शिकून विशेष प्रयत्न केल्यास ह्या देशात उच्च शिक्षण / कार्यानुभव मिळू शकेल.

सेमिकंडक्टर क्षेत्रासाठी पूरक अभ्यासक्रम

इलेक्ट्रॉनिक्समध्ये शिक्षण घेण्यासाठी भारतात इंजिनीअरिंगमध्ये बीटेक / बीई यांसारख्या मान्यताप्राप्त अभ्यासक्रमांना बारावीनंतर प्रवेश घेता येतो. अनेक सरकारी व खासगी विद्यापीठात हे अभ्यासक्रम उपलब्ध आहेत. चार वर्षांच्या पदवीनंतर, पदव्युत्तर अभ्यासक्रमाचीही सोय आहे. तसेच यामध्ये दहावीनंतर डिप्लोमाचा पर्यायही उपलब्ध आहे. त्यानंतर आपण पदवीसाठी प्रवेश घेऊ शकता, शिवाय बारावीनंतर बी.एससी. इलेक्ट्रॉनिक्स, एम.एससी. इलेक्ट्रॉनिक्स या शास्त्र शाखेत पदवी अभ्यासक्रमांचीही सोय आहे. एकंदर या क्षेत्रात पदविका (डिप्लोमा) झालेले व इलेक्ट्रॉनिक्स अभियंत्यांनी गांभीर्याने विचार केला पाहिजे.

इलेक्ट्रॉनिक्स अभियंत्यांना उज्ज्वल भविष्य

मागणी जास्त असल्याने अनेक दशके अभियंते सॉफ्टवेअर क्षेत्रात गेले. हा ट्रेन डेन बहुधा आता थांबेल. भारतात इलेक्ट्रॉनिक्स अभियंत्यांना नोकरीची चांगली संधी आहे. तुम्हाला इलेक्ट्रॉनिक्स अभियांत्रिकीमधील करिअरमध्ये स्वारस्य असल्यास, सुरुवात करण्यासाठी आपला भारत हा एक उत्तम विकल्प आहे. वाढत्या सेमीकंडक्टर उद्योगामुळे आणि इलेक्ट्रॉनिक्स अभियंत्यांच्या सतत वाढत्या मागणीमुळे, इलेक्ट्रॉनिक्स अभियंत्यांना उज्ज्वल भविष्य आहे. इलेक्ट्रॉनिक्स अभियंत्यांना त्यांचे करिअर वृद्धिंगत करायच्या अनेक संधी आहेत. ते व्यवस्थापन पदांवर जाऊ शकतात किंवा ते इलेक्ट्रॉनिक्स अभियांत्रिकीच्या तंत्र क्षेत्रात विशेषज्ञ होऊ शकतात.

डॉ. दीपक शिकारपूर
आयटी तज्ज्ञ

News Paper Clippings During August 2023

Section: Miscellaneous

पायरेटेड पुस्तकांची विक्री थांबेना

पायरेटेड पुस्तकांची (पुस्तकांची नकली प्रत) विक्री अद्यावटी सुद्धा असल्याने प्रकाशकांना मोठे आर्थिक नुकसान सहन करावे लागत आहे. पायरेटेड पुस्तकांच्या विक्रीबाबत प्रकाशकांनी वास्तव तंत्रज्ञात नोंदवूनही विदेशांतर करवाई झालेली नसून, हे विदेशी अनुवहू विक्रीद्वारे पायरेटेड पुस्तकांची विक्री करत आहेत. या पुस्तकांची विक्री करणाऱ्यांवर कारवाई करणाऱ्या घातकी प्रकाशकांकडून केली जात आहे.

पायरेटेड पुस्तके म्हणजे काय ?

कॉपीराइट कायद्याचा भंग करून मूळ पुस्तकासारखी नकल करून पुस्तकाची दुकली नकली प्रत तयार केली जाते. दुय्यम दर्जाच्या कागदावर त्या पुस्तकाची छपाई करून ते पुस्तक कमी किमतीत विकले जाते. राज्यभरात विक्रीद्वारे नकल करून लेखकांच्या पुस्तकांची पायरेटेड प्रत तयार करून त्याची विक्री केली जात असून, या पायरेटेड पुस्तकांच्या विक्रीचे स्टॉल सहज विक्रीद्वारे पाहण्यात येऊन आहेत.

या ठिकाणी होतेय विक्री....

पुण्यात बंगलें मल्लाख रस्ता, अन्य बळवंत चौक, पन्थुसन महाविद्यालय रस्ता, चॅम्प, डेक्कन, आणि पर्वील आर्करीड रस्ता आदी ठिकाणी पायरेटेड पुस्तकांची विक्री करणारे स्टॉलच लक्षात येत आहेत. इंग्रजी, मराठी आणि हिंदी आदी भाषांमधील नामनेले लेखकांच्या मूळ पुस्तकांची नकली प्रत येथे विकली जात आहे. उदा. मूळ पुस्तकाची किंमत ३०० रुपये असते, तर त्याची नकली प्रत १५० रुपये मिळते आहे. यामुळे प्रकाशकांना मोठे आर्थिक नुकसान सहन जाते. पु. ल. देशपांडे यांचे 'अमूर्त' पुस्तक असो वा सिवाजी स्वतंत्र यांची 'मुलुंलप' कादंबरी... असा विविध पुस्तकांची स्टॉल विक्री होत आहे.

तक्रार करूनही कारवाई नाही

पायरेटेड पुस्तकांची विक्री करणाऱ्या विक्रेत्यांवर कारवाई करली, अशी बाबती घातकीने प्रकाशकांकडून केली जात आहे. काहीने घातकीने पोलिसांकडे तक्रार नोंदवली, तर महाराष्ट्र साहित्य परिषदेकडे याबाबती सादरल्या बाबतीही निवेदनही देण्यात आले होते, परंतु त्याची कोणतीही दखल घेतली गेली नाही. पायरेटेड पुस्तकांची विक्री थांबविण्यासाठी घातकीने आणि पोलिसांनी तक्रार घेतले उपलब्धीत, अशी बाबती प्रकाशकांक कळत आहेत.

“ नामनेले लेखकांच्या पाबलेल्या पुस्तकांची नकली प्रत तयार करून त्याची विक्री केल्या काही काळातून सुरू आहे. हा कॉपीराइट कायद्याचा भंग असून, यामुळे आमचा प्रकाशकांचे आर्थिक नुकसान होत आहे. याबाबती या नकली पुस्तकांची खरेदी करत आहेत, त्यांनी असे करू नये. सरकारने आणि पोलिसांनी या विषयाबद्दल कोणतीही पाहणे आणि असा विदेशांतर करवाई करली. पायरेटेड पुस्तकांची विक्री थांबवली पाहिजे.

- सैलम कोली, प्रकाशक

(संकलन : सुवर्णा घव्हाण)

My Pune Edition
Aug 19, 2023 Page No. 4
newspaper.pdthar.com

News Paper Clippings During August 2023

Section: Miscellaneous

वाचन हे माणसाला
समृद्ध बनवते.
मात्र अलिकडचा
ट्रेंड पाहिला तर
वाचनसंस्कृती लोप
पावत असल्याचे
वाटते. पण
अशा काळातही
मूळचा छत्रपती
संभाजीनगरचा आणि
आता अमेरिकेत
असणारा अवधूत
शेरकर हा वाचन
संस्कृतीला प्रोत्साहन
देत आहे आणि तेही
ऑनलाइन. कोणते
पुस्तक वाचावे, का
वाचावे, पुस्तकात
काय आहे! यावरून
निर्माण होणारा संभ्रम
दूर करत तो वाचनाचा
आग्रहही धरत आहे.

**अनिल जमधडे,
छत्रपती संभाजीनगर**

वाचन संस्कृतीचा वारकरी!

छत्रपती संभाजीनगरचा अवधूत शेरकर हा सध्या अमेरिकेत आहे. डॉ. अशोक शेरकर आणि डॉ. मंजूषा शेरकर यांचा तो मुलगा. अवधूतचे शालेय शिक्षण केंब्रिज स्कूलमध्ये झाले. अकरावी, बारावीचे कोचिंग त्याने कोटा (राजस्थान) येथे पूर्ण केले. एमआयटी नागपूर येथून इंजिनिअरिंग केले. त्यानंतर मॅनेजमेंट इंजिनिअरिंग त्याने अमेरिकेतील ड्यूक विद्यापीठातून पूर्ण केले. अवधूतने मुंबईत काही काळ इंटरनशिप केली. त्यावेळी त्याला लोकलमध्ये प्रचंड वेळ मिळत असल्याने वाचनाची गोडी लागली. जेफ्री आर्चर यांच्या प्रेरणादायी पुस्तकांवर युट्यूब चॅनेल सुरु करण्यास प्रवृत्त केल्याचे अवधूत सांगतो. पाहता पाहता एकापाठोपाठ एक पुस्तके वाचून त्याने हातावेगळे केले. कोरोनाच्या काळात भरपूर पुस्तके वाचनात आले आणि त्यातूनच लोकांना वाचनासाठी प्रेरित करण्याची कल्पना सुचली. म्हणूनच अवधूतने 'रिड ट्रॅव्हल बीकम' अर्थात वाचन प्रवास हे युट्यूब चॅनेल सुरु केले. यावर त्याने आजपर्यंत तीनशेपेक्षा अधिक पुस्तके वाचून त्याचवरील शंभराहून अधिक व्हिडिओ अपलोड केले आहेत. त्याच्या चॅनेलचे ६६ हजार (६६.४ के) सबस्क्रायबर झाले असून,

त्याचे व्हायर तीस लाखापेक्षा अधिक म्हणजे ३६६३२३४ इतके झाले आहेत.

असे आहेत काही ग्रंथ

अवधूतने वाचलेल्या पुस्तकांत जेफ्री आर्चर यांचे 'केन एबल', ओनली टाइम विल टेल', नेक्स इन लाईन', द. सिन्स ऑफ फादर', नायकी कंपनीचे मालक व लेखक फिल नाइट यांची प्रेरणादायी यशोगाथा शु- डॉग, खालिद होसेनी यांचे 'द काइट रनर', 'द कम्पलीट खादेल होसेनी' यासारखी अनेक पुस्तके तसेच डॉ. एपीजे अब्दुल कलाम यांचे विंग ऑफ फायर (अनीपंख), 'इम्पॅटेड माईंड' 'फेलियर इज अ टिचर' 'इंडिया २०२०, अशी अनेक पुस्तके तसेच अँडम ग्रँट यांचे 'थिंक अगेन', एलिझाबेथ गिल्बर्ट यांचे 'बिग मॉजिक' अशा शेकडो लेखकांचे पुस्तकांचे अवधूतने वाचन केले. कोणत्या पुस्तकात काय आहे, ते का वाचावे, ते कसे वाचावे हे अवधूत आपल्या चॅनेलमधून सांगत लोकांना वाचनासाठी प्रोत्साहन देत आहे. त्याच्या व्हिडीओमुळे लाखो लोकांनी पुस्तके वाचून त्यावर प्रतिक्रिया दिल्या आहेत.

अवधूत शेरकर

**वाचनामुळे
व्यक्ती
समृद्ध होत
जातो**

विविध लेखकांची पुस्तके आयुष्य बदलण्यास मदत करतात. मला वाचनाची गोडी लागल्यानंतर लोकांनाही वाचनाची सवय कशी लावता येईल यावर विचार करताना युट्यूब चॅनेल सुरु करण्याची कल्पना सुचली. सुरुवातीला तर व्हिडीओही करता येत नव्हता. मात्र सर्व कौशल्य शिकून घेत युट्यूब चॅनेल सुरु केल्यानंतर भरभरून प्रतिसाद मिळाला. वाचन संस्कृती वाढावी यासाठी मी हे करत आहे.

- अवधूत शेरकर

Upcoming Events

September 2023

MON	TUE	WED	THU	FRI	SAT	SUN
				1	2	3
4	5	6	7 Raje Umaji Naik Jayanti 	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17 Keshav Sitaram Thackeray alias Prabodhankar Thackeray Jayanti
18	19	20	21	22	23	24
25 Pandit Dindayal Upadhyay Jayanti 	26	27	28	29	30	

Happy Independence Day 2023

Other than the Photos of Modern College Pune-5 and Event Photos, Newspaper clipping images, all other images in this Bulletin Issue are downloaded from Google Images., Pinterest, Freepik.Com.